

Валія Киян
Юра Лоцький

Начерки про всяке

Коротка проза: замальовки сьогодення, фантастика

Хмельницький
Видавець Стасюк Л.С.
2017

УДК 821.161.2
ББК 84(4УКР)

К46

Валія Киян, Юра Лоцький

К46 **Начерки про всяке** – Хмельницький, Видавець ФО-П

Стасюк Л.С., 2017. – 264 с.

ISBN 978-617-7461-49-3

Начерки про всяке — п'ята прозова книга Валії Киян і Юри Лоцького, до якої ввійшли короткі твори-замальовки про сучасне життя, яким його бачать автори та фантастичні оповідання для дорослих.

Книга розрахована на широке
розрахована на широке коло читачів.

Видавництво подає твори у редакції автора, мовою оригіналу.

УДК 821.161.2

ББК 84(4УКР)

ISBN 978-617-7461-49-3

© Валія Киян, Юра Лоцький, текст, 2017

© Валія Киян, Юра Лоцький, макет,
дизайн, 2017

© ФО-П Стасюк Л.С., друк, 2017

Співавтори Валія Киян і Юра Лоцький познайомилися по інтернеті. Валія живе в Києві, Юра в Лодзі, спілкуються в онлайн. За час знайомства написали чотири романи: перший — “Правда про секс. Ілентина”, другий — “Віртуальний Іван”, третій — “Знищити в онлайн, або кінець Казанови”, четвертий — “Акт правди”. Ці твори пов'язані між собою і розповідають про секс знайомих і незнайомих авторам людей. Романи розраховані на широке коло читачів дорослої аудиторії. Ознайомитися з ними можна на сайті «Автура» <http://avtura.com.ua/writer/314/books/> П'ята книга відрізняється від попередніх. В ній зібрані короткі оповідання, які автори опубліковували в періодичних виданнях з 2013 по 2016 рік, паралельно працюючи над романами.

Дякуємо художникам, які дали дозвіл ілюструвати книгу своїми творчими роботами.

Всі події і персонажі в книзі видумані і всяка подібність з реальними може бути тільки випадковою.

Зміст:

Етюди з натури

1. Гарне місто Лодзь
2. День народження
3. Довгий маршрут
4. Я бачила київські барикади
5. Квіти в траві
6. Мусить бути правда
7. Віртуальна війна
8. 69
9. Рік Шевченка вдався
10. Планшет
11. Гребля
12. Паслін
13. Така дивна пора
14. Дорослі
15. Ринок на Балутах
16. Україна в ...
17. Майстерня художника
18. Просто приятелі
19. Мова ворога
20. Після війни
21. Розмова про Крим
22. Мамуня
23. Чоловік зі спском
24. Дежавю
25. Звичайні справи на тлі війни
26. Білі рукавички
27. Дари
28. Розмова про всяке
29. Пресада
30. Рахунок
31. Таверна
32. Час змін
33. На щастя
34. Ділянка
35. Розмови

Казки для дорослих (фантастика)

1. Все буде добре
2. Гумка з трусів чоловічих
3. Кіло часу
4. Поганяти кролика
5. Мудрець
6. Професійна брехня
7. Квантова шабля
8. Трохи інший
9. Не казка про війну
10. Секрет
11. Талісман успіху

12. Насіння дині
13. Бійся, бійся
14. Реабілітація
15. Ключ

Автор роботи В. Батраков

Етюди з натури

Гарне місто Лодзь

— Сиди! Я сам, — наказав Юлій і вийшов з машини. Михайлина сиділа, бо, поперше, не знала як вийти з авто двохдверного, була на задньому сидінні, по-друге, все рівно не змогла б купити ліки, не знала назви на польській мові, а по-третє не хотіла перечити й показувати характер в перший же день їхньої зустрічі. Сиділа. Юлій повагався, взяти палицю чи ні, не взяв, лишив руку вільною, закрив авто, пішов в аптеку. Михайлина вперше бачила зі сторони, як він ходить. Юлій не мав однієї ноги, тільки протез одягнутий на дуже коротку куксу, гірше йому давалися сходи. Повернувся, протягнув Михайлині пакет ліків, зігнувши рукою протез ноги в коліні сів за кермо.

— Тут подібне до того, що ти хотіла, — сказав.

Вона хотіла?! Не хотіла! Мусила, бо не могла дозволити собі захворіти. Приїхати з Києва в Лодзь, щоб тут пускати соплі? Михайлина прагнула зупинити застуду! Перші симптоми нежитю відчула ще в Варшаві. Там вони з Борисом монтували виставку своїх художніх творів. Цього року вересень в Польщі був холодним і дощовим. В будинку, де мешкали, трималася волога. Опалювальний сезон розпочинався в Польщі також з п'ятнадцятого жовтня. Мерзли. Для профілактики по-братськи поділили привезений з Києва “Фервекс”, Борису цього вистачило, Михайлині — ні. Застуда наступала їй на горло. Потребувала ліків.

Їхати в Лодзь не мусили, на подорожі наполягла Михайлина, хотіла познайомитися реально зі своїми віртуальними друзями. Борис змирився з неминучістю поїздки, придбав путівник. Вирушили. В Лодзі їх чекали.

Так побачилися вперше давно знайомі по інтернету художники Михайлина і Юлій та піаністка Маргарита. Борис старався їм не заважати. Від Маргарити їхали до Юлія, підвезли до музею Бориса, потім була аптека. Біля свого дому Юлій допоміг Михайлині вийти з авто, дістав ключі, приточені шнурочком до паска, повісив на плече палицю, замкнув автомобіль, перебравши пальцями, знайшов ключ від дверей парадного, відкрив.

— На першому поверсі мешкаю, завжди піднімаюся сходами пішки, Ти йди вперед, бо раптом падатиму, то можу збити, — попросив Михайлину. Пішла невідомо куди сходами вгору, якщо поверх перший, то чому підніматися? В поляків все не так, як у людей, тут рахували поверхи від нуля, перший дорівнював другому. Не бачила, як Юлій йшов слідом, мабуть тому й була послана вперед, щоб не бачити, соромився своєї ходи. Зупинився біля дверей, знову повісив палицю на плече, потягнув за шнурочок на поясі, дістав ключі, вибрав потрібний, відкрив двері, взяв палицю, не поспішав — руку Юлій також мав одну, а замість другої — коротку куксу.

— Тобі допомогти? — запитала Михайлина, коли на кухні готував для неї чай.

— Я сам! — відповів коротко. Під струменем води вимив чашку.

— В тебе добре виходить!

— Призвичаївся, — визнав Юлій. Кинув в чашку пакет чаю. На дощечку поклав лимон, взяв гострий ніж. Михайлина дивилася, хотіла бачити, як він зможе тримати і різати однією рукою!

— Не дивись під руку, — сказав. Відвела погляд і відвернулася. Михайлина з досвіду знала, як важко, втриматися й не допомогти інваліду. Двома руками все зробити краще й швидше ніж однією, але часом допомога принижує, вона потрібна тільки тоді, коли просять. Юлій не просив. Михайлина пригадала, як до неї на уроки живопису приводили дівчинку без однієї руки. Батьки заборонили іншим дітям без потреби допомагати дочці, не відкривати за неї фарби, не мити пензлі, не діставати папір і не заточувати олівці, та мусила навчитися робити все сама з допомогою протеза. Навчилася, з часом ніхто навіть не помічав її вади.

— А картоплю я чищу так, — відповів Михайлині на поставлене колись по скайпу запитання. — Розрізаю навпіл і оббираю коротким ножом, — поклав картоплину на дощечку, взяв короткий ніж, але різати не став, тільки показав і поставив все на місце. Михайлина дивилася.

Дивилася, як відніс до покою тоненько покряяний лимон, потім чашку чаю для Михайлини, за третім разом приніс чай для себе. Телефон задзвонив, коли Юлій взяв до руки печиво. Вернув печиво на місце, дістав з кишені мобільний телефон, обережно губами витряс його з чохла на долоню, на тому кінці терпляче чекали. Дзвонила Маргарита. Михайлина так і не зрозуміла, ким та доводиться Юлію. Хто вона йому: друг, коханка, цивільна жона? Бачила тільки, що для Юлія це сама близька і рідна людина. Поговорив, перебираючи пальцями вернув телефон в чохол, поклав до кишені.

— Ми всі є запрошені в гості на вечір, як тільки повернеться Борис, поїдемо, — повідомив про результат розмови.

Бориса не було довго, озброєний путівником, ганяв десь по музеях. Кілька раз Юлій по телефону заспокоював знервовану й нетерплячу Маргариту, коли вона колоритно матюкалася в трубку, надіявся, що Михайлина не почує або не зрозуміє цих слів. Даремно надіявся, ті інтернаціональні слова були знайомі всім.

— Маргарита сказала, що в Бориса хробаки в дупі, ганяти по розритому Лодзю може тільки вар'ят, — ніяково переповів Михайлині розмову, та кивнула погоджуючись, той таки мав шило в одному місці. Подзвонив Борис як стемніло, не знав як доїхати, заблукав. Знову Юлій мав заняття — дистанційно узгоджував пересування по місту Бориса й Маргарити, щоб в якійсь точці їх маршрути перетнулися, та вони разом приїхали.

Чекали. Михайлина сиділа на дивані й по черзі пила то ліки, то чай, аналізувала свої відчуття, згадувала розповіді про українців, які вперше перетнувши кордон, відчували шок. Ні у Варшаві, ні в центрі Лодзя нічого такого не відчула, можливо тому, що розриті міста Польщі нічим не відрізнялися від розритого Києва і Львова, кругом комунальні служби міняли каналізаційні труби. Та й що таке місто? Будинки? Історична архітектура? Місто — це люди, які в ньому живуть! Сьогодні побачила людей Лодзя. Тепер була шокована. Мала відчуття нереальності, організм відмовлявся сприймати ще щось нове, десь в підсвідомості йшла трансформація, всяка новизна інтерпретувалася в щось давно відоме й звичне. Шокувала її не артистка Маргарита своїм темпераментом і не Юлій своїм каліцтвом. Шокувало прагнення інваліда бути самодостатнім, незалежним, не потребувати нічийої допомоги. Не зразу зрозуміла, що мольберт пригвинчений до стелі, інтер'єр спальні й дизайн умивальника зроблені Юлієм власноручно. Шок. Нічого більше не дивувало Михайлину.

Приїзд Маргарити з Борисом не вивів з шокowego стану, зауважила тільки, що Юлій вже хитається від втоми.

— Це його нормальний стан! — запевнила Маргарита. Юлій готовий був рухнути, але не здатися, бути як всі. Збиралися. Михайлина черговий раз вживала ліки від застуди.

— Може не пий так часто, а то будеш нашпигована хімією, — спробував зупинити Юлій.

— Хай буде “нашпигована”, — подумавши, вирішив Борис. В компанії Михайлини йому світив зворотний шлях, не хотів подорожувати з хворою. Випила. Час і події пливли, як їм належало.

В Лодзі були два дні. Шокувати шоковану також можливо. Юлій віз їх містом, знову Борис сидів поряд з водієм, Михайлина на задньому сидінні. Нічого надзвичайного не відбувалося, Юлій показував Лодзь, вказував рукою то наліво, то направо, розповідав. Михайлина не бачила нічого окрім цієї руки, єдиної руки Юлія. Чим він в цей час тримав кермо?! Шок до шоку, клин клином.

Дійсність навалилася.

— Ми об'їдемо по “Окружній”, бо пробки кругом. Як зробили дорожні правила за

європейським стандартом й одну смугу виділили для громадського транспорту, проїхати стало неможливо, вулиці вузькі, Лодзь старе місто. Зі сміттям у нас також європейська система гальмує. Бачите бачки для сміття різного кольору? До кожного в пакетах потрібно викидати різного сорту сміття. Люди так і робили, законослухняні, а потім приїхав сміттевоз і загрузив все в один кузов. Не продумано до кінця, — Юлій віз, говорив і показував рукою. Борис підтримував розмову, Михайлина дивилася на руку. Реальність повернулася. Без всякої інтерпретації Юлій був — як всі.

Від'їжджали. Лодзяни проводжали гостей з України. Час пролетів швидко.

— Ти хороша “баба”, Михайлино, приїдь ще, запрошую. Лодзь красиве місто, не змогла його тобі показати зараз, бо розрите. Покажу наступним разом, — обняла Михайлину. — І ти приїзди, Борис, спеціально придбаю ліжко до твого великого зросту, — Маргарита обняла Бориса.

Помахали руками з вікна електрички Юлію і Маргариті. Рушив потяг з гарного міста Лодзь.

Київ, Лодзь 2013

Автор роботи В. Корнієнко

День народження

— Приголуб мене, — написав Михайлині в чаті Друг. Так відповів на привітання з днем народження. — Я один дома і сумно мені.

— Приймав гостей? Чим частував їх? — Михайлина поставила кілька чисто жіночих запитань.

— Готував “білий борщ”, — відповів і трохи поговорили про складові частини цієї страви. Основним компонентом була ковбаса “біла”, Михайлина не зрозуміла яка це, мабуть в Києві така не продається, як і закваска до борщу. В Поляків дивна кухня.

— Була сестра, привітала, але пішла вже. Син поїхав з друзями на море, вже місяць там відпочивають, — продовжував розповідь Друг. Про коханок промовчав, або також десь відпочивали, або не мав наразі.

— Любиш море? Чому не поїхав до моря також? — допитується Михайлина. За вікном теплий літній вечір, вірніше ніч, відкриті вікна, вітер хитав штори. Вона також одна дома, діти поїхали в турне по історичних місцях України.

— Я інвалід, не подорожую, для мене це важко. Не маю однієї ноги і руки. Розваж мене, бо дуже сумно. Я не радію на свій день народження, — Друг виливав в чаті свій сум. Михайлина також не любила свої дні народження. Була небажаною дитиною в сім'ї. Мати не змогла зробити аборт, бо лежала в цей час в лікарні з двома іншими дітьми, один другого менше. В своїй присутності Михайлина завжди відчувала німий докір матері в бік батька, що не поберегся колись. Потішила такою інформацією Друга, той не втішився.

— Я також незапланована дитина в сім'ї, але кохана. Батьки любили мене. Вже померли. Не вистачає мені їх дуже, — з великою любов'ю Друг розповів про своїх батьків. Михайлина заглянула в себе на свої почуття до батьків, не до порівняння. Зітхнула, подивилася на годинник — ніч. Пішла на кухню заварила каву, повернулася до комп'ютера на сигнал, що прийшло повідомлення.

— Батько помер на мій день народження шість років тому, — писав Друг. — Сумний з того часу в мене цей день.

— Тебе любили, — не знайшла, що ще сказати Михайлина. — Твій батько не хотів засмутити тебе своєю смертю.

“Любили!” — подумала про себе. Все життя хотіла любові. Спробувала згадати, чи цілувала її колись мама і не згадала, не було такого. По чоловічому потиск руки, та ще могла перехрестити на дорогу. А як хотіла Михайлина ніжності і поцілунків! Волала вона за ними, та коли усвідомила, що не замінять нічий поцілунок те, чого не було в дитинстві, попустило, навіть відвернуло, тепер не любила цілуватися. Михайлина відкрила двері на балкон, вдихнула нічне повітря. Задумалася. Чи цілувала вона свою маму? Згадала, був один поцілунок, прощальний на кладовищі перед тим, як забили віко труни. Не стала про це писати Другу, не додало б йому настрою.

— Давай уявимо, що ми біля моря, — запропонувала Михайлина. — Що значить для тебе море?

— До випадку був моряком.

— Який випадок?

— Попав під поїзд. Батьки були великою опорою для мене, тяжко мені без них, — жалівся Друг. Михайлина пила каву, її співрозмовник мабуть також щось пив, лиш з більш міцних напоїв, речення писав все коротші й коротші. Чи були батьки опорою для Михайлини? Напевно були. Дали можливість отримати освіту, але росла без ніжності, без ласки, без любові. Ніколи батьки не захищали її, не втішали, не витирали сльози, робила це сама, була тверда, як в панцирі. Так і сприймали її друзі. “Ти можеш його скривдити!” — захищала від Михайлини слабку чоловічу стать її подруга. Те, що могли скривдити Михайлину, навіть не розглядалося. Для чого вона народилася в такому маленькому тілі,

якщо не мала можливості бути ніжною, лагідною, ранимою? Згадала, як підлітком була знайшла любов. Це було цуценя. Воно розуміло її без слів. Лягало м'яким теплим животиком на коліна, засинало. В знак любові могло лизнути Михайлині обличчя. Одного разу повернувшись додому цуцика не знайшла, батьки комусь віддали. Більше в цьому домі Михайлину ніщо не утримувало. Зітхнула. Повернулася від спогадів до дійсності.

— Чому ти один, не одружений? — запитала, бо не знала що сказати.

— Дружина пішла від мене. Не витримала, залишила нас з сином. Сумно мені сьогодні, — писав Друг.

На свій день народження Михайлині також завжди було сумно. Ковбасити її починало ще за кілька днів до того. Потім, як завжди в цей день, той кого вона не хотіла бачити й чути, використовував момент, давав про себе знати, а той чий голос її б ошчасливив, навіть не пам'ятав цієї дати. Михайлина ладна була кричати: “Люди, не вітайте мене з народженням, ця подія не принесла нікому радості! Я не приймаю поздоровлень, тільки співчуття.”

За які гріхи вона була народжена? За які гріхи змушена жити без ніжності, без ласки? Чому повинна бути твердою? За що їй така доля? Не стала давати відповідь на свої риторичні запитання. До дня її народження ще було далеко. Михайлина таки була твердою.

— “Затвердієш, якщо життя випробовує на тобі свої удари. Значить така моя доля, бути твердою. Треба вчитися смиренню. Не варто з долею сперечатися. Тільки не просто бути твердою й смиренною одночасно! Люди, кохайте один одного, ніщо не може заповнити вакуум від нестачі цього почуття! Тільки любов важлива в цьому світі, взаємна чи не взаємна, головне щоб вона була! Можна любити що завгодно і кого завгодно. Любити!” — подумала. Згадала море, їй подобався скелястий берег. Зручніше розмістила клавіатуру, почала набирати довгий текст.

— Ми з тобою на скелі біля моря. Хвилі розбиваються об каміння і солоні краплі долітають до нас. Нам добре. Я обнімаю і гладжу тебе. Тільки гладжу, нічого іншого. Ми слухаємо, як шумлять хвилі. Друг, ти вмєєш співати? Тоді ти співаєєш і твій голос лине над морем.

Прочитала ще раз написане, переклала перекладачем онлайн, ще не знала польської мови. Для контролю переклала в зворотному напрямку, бо часом той тлумач видавав сюрпризи, викреслила зайве. Ще раз кинула погляд на написане й клацнула “відправити”. Полетіли до Друга, реально не знайомого, кудись далеко, майже в пів світу віддалі, послані нею недоладно перекладені слова, щоб втішити.

Віднесла порожню чашку на кухню. Освіжилася в ванній, почистила зуби. Повернулася і розстелила ліжко до сну. На сигнал подивилася на монітор.

— Це те що потрібно мені, — написав.

Київ, Лодзь 2013

Автор роботи О. Тіменик

Довгий маршрут

Маршрутку гицнуло на вибоїні. Пасажири хвилиною гойднулися вперед й назад. Дві молоді дівчини, хапаючи одна одну, поточившись, навалилися на Марусю. Втрималася. Нічого не сказала, тільки подумала про безпечну сучасну молодь кількома епітетами. Маруся була стомлена і роздратована, те що в неї крутилося на язиці, не варто було говорити вголос. В салоні автобуса було гамірно, безперестанку лунали дзвінки мобільних телефонів, одні запитували про затримку, другі пояснювали її тягучкою.

Час пік в Києві. Автотранспорт повз по “Московському” мосту. Перекрикуючи інших, молода дівчина в телефон голосно й емоційно розповідала комусь про свій прожитий день. Вона була на “Майдані”, там вночі знову “Беркут” розганяв, багато травмованих, вранці примчала підтримати своїх. Всю ніч били в дзвони на “Михайлівському”, як при монгольській навалі. Слова сипалися як горох.

Діватися нікуди, пасажири слухали. Перші півгодини трималися мужньо. Маруся знала про ті події на центральній площі, там була чергова “зачистка” мітингу. Долітали уривки розмов пасажирів. Тема була одна, як втрималися на барикадах, про не залитий каток і мужнього водія метрополітену. Маруся також рушила з самого ранку на “Майдан” підтримати протестувальників, на ручці сумки в неї висіла синьо-жовта стрічка. Видно цей знак дратував декого. Огрядна жінка на сидінні, кинула косий, осудливий погляд на бантик і закопилила губи, чи то їй Маруся не сподобалася, що стояла поряд, чи бантик. Час законсервувався. Це був довгий маршрут 550 автобусу.

Десь переду пробасив гучний голос. Літній чоловік гамував балакучу дівчину, не виніс її кривавих деталей про “Майдан”. За активістку заступився хлопець, галасу стало більше. До Марусі долітали окремі фрази.

— Ви що, за Яника? — дзвенів дуже здивований голос хлопця.

— Так! За нього, нашого законного президента, — відповідь прозвучала з викликом.

— Підтримуєте партію “Регіонів”?

— Я член партії з дев'яносто восьмого року! Це єдина достойна партія, а інші дріб'язок, — чоловік уже не говорив, а кричав.

— Ви бачили, як за його наказом побили журналістів? — тихо запитав хлопець.

— Їх не те, що побити, повбивати треба було! А ти в Європу хочеш? До підарасів? — в голосі чоловіка додалося наглості і люті. Юнак на це щось різко відповів.

— Вийдеш зі мною на “Фестивальному”, поговоримо! — заявив чоловік з погрозою.

— Чого мені їхати до “Фестивального”, як я виходжу на “Райдужному”, — наївно запитав хлопчина. Чоловік засопів, замислився. За вікном чорніли води Дніпра, зимою смеркалося рано. Наближався Новий рік.

— Як ти такий розумний, тебе на “Райдужному” будуть ждати, зараз подзвоню, — чоловік дістав мобілку і голосно, щоб усі чули, дав комусь наказ побити хлопця. Дівчатка біля Марусі захихикали, слухаючи цього “мафіозі з маршрутки”, за наказом якого “горили” кинуться лупити всякого, хто наступив йому на ногу в громадському транспорті, або не так подивився.

— Він в сірій курточці з каптуром, — сказав в телефон глянувши на юнака “мафіозі”.

— З таким описом можна брати любого, — дівчатка відверто насміхалися з чоловіка, огрядна жінка на сидінні незадоволено фиркнула. Можливо чоловік щось почув, бо добавив.

— І в сірій шапочці.

Таке уточнення розвеселило юначок ще більше. Одна дістала телефон, з кимсь поділитися враженням, але подруга зупинила поштовхом.

— Не дзвони, а то буде як там, — поглядом показала на чоловіка, що чіплявся до хлопця, потім на невдоволену життям товстуху. Принишкли.

Маруся також глянула на того чоловіка. Такий собі “мафіозі з громадського

транспорту”, хай навіть “мафіозі з маршрутки”, ні на що дивитися, але був наглий і понтував. Звичний метод “регіоналів” — брехати, залякувати, погрожувати розпорою. Хлопчина засумував. До “Райдужного” було ще пів зупинки. Маршрутка й далі колихала пасажирів — тягучка.

— “Європеєць” значить? Майданиш? З тобою поговорять! — продовжував погрожувати чоловік. Що у відповідь говорив юнак, Маруся не чула. Уявила як стоятимуть “горили” на зупинці й хапатимуть всіх в курточках і сірих шапочках. Про номер маршрутки “мафіозі” не сказав нічого, то мусять брати зі всякого транспорту. Важкувате завдання.

З конфліктної зони салону автобуса знову бубніли слова суперечки. “Маршрутний вершитель долі” покрив епітетами Європу за її толерантність і ще за щось, за що Маруся не зрозуміла, бо недочула. До Європи також відносилася скептично, в доброго дядю-благодійника не вірила. Можливо тому, що друг з Польщі відносився до Європейської унії, як до окупантів і приклади наводив переконливі — там равлик рахується рибою, а баран рівний козлу і в класифікації фруктів якась мішанина. Тільки добре йому в Євросоюзі критикувати Євросоюз. Для себе Маруся вирішила — критикуватиме також, коли Україна туди ввійде. Якщо закони будуть демократичні і їх виконуватимуть, то хай тоді моллюск буде рибою, а баран козлом. Правда, баранові може бути трохи образливо.

Нікуди від політики не заховаєшся. Пасажири конфліктують, вирішують куди Україні рухатися. Зроблять вибір, кожен свій, а їхатимемо одним маршрутом. Глянула на попутників роздратованих і стомлених — тягучка.

— З роботи їду, а не з “Майдану”. Робота зараз для мене важливіша, — з гамору вирізвився голос хлопчини. Злякався погроз, повірив “мафіозі”?

— Так чого ж ти мене питає?

— Цікаво було.

— Цікавий?! Тобі розкажуть! — знову пригрозив чоловік. У відповідь було щось тихе, а потім сміх.

— Бо я люблю Росію й Путіна! — кинув останній козир “регіонал”. На це також був смішок. До хлопчини приєдналися ще кілька молодих людей, почувлися жарти.

— На європейській фірмі працюю, то чого маю бастувати? — сказав хлопець і нарвався на лекцію про безплатний російський газ та ще щось.

Апетит пересічного громадянина на шаровий російський газ розсмішив Марусю. Хто йому його дасть? Розмірявся “олігарх з автобуса”! Та нікому ні копійки на газ не скинуть в будь-якому випадку, хіба ще ціну піднімуть. Кругом брехня. Ще існує міф, що Україна — країна бідна. Якщо така бідна, то чому наші олігархи найбагатші в світі? Додумати Маруся не встигла, дівчатка стали пробиратися до виходу, пропустила їх. Огрядна жінка на сидінні гордо розправила плечі, ніби це її заслуга, що вони виходять. Молодь цього не помітила, не мали її в голові, діставали телефони, нарешті зможуть подзвонити. Хлопчина також зібрався виходити, “Мафіозі” потис йому руку.

— Не бійся, ніхто тебе не зачепить! — заспокоїв юнака. Той не боявся, потиснувши руки ще п'ятьом молодим хлопцям, вийшов з маршрутки. Зі сміхом йому помахали і він змахнув у відповідь жовто-блакитною стрічкою. Закрилися двері, автобус рушив.

Після “Райдужного” рух потроху нормалізувався. Маршрутка йшла своїм довгим маршрутом.

2013 рік

Автор роботи В. Корнієнко

Я бачила київські барикади

Намети стояли відразу навпроти виходу з метро. Михайлина чекала Антоніну, зробила кілька фото, пошукала собі якусь заняття, роздивилася вітрину кіоску, купила календар з зображенням коня, сподобався чорний огер, що гордо став на диби. 2014 рік.

Антоніна вийшла з метро “Хрещатик”. Зустрілися. Пішли на Майдан Незалежності. Людей було багато — 11 віче шістнадцятого лютого. Поговорили про погоду, ціни в магазині, бойкот продуктів “ригів”, моду на майбутній сезон. Сфотографували барикади, зайти на Майдан вирішили через вхід по лівій стороні. При вході зупинилися. Назустріч біг якийсь спортсмен в кросівках, переслідуваний охороною Майдану. Проскочив вхід, втік. Вслід йому переслідувач показав палицю, явно бойовий трофей з екіпіровки “Беркута”.

— Не пропускайте цю скотину, він злодій, — сказав охороні барикади та припинив погоню.

Жінки перечекали ажіотаж. Зайшли. На сцені виступали лідери, біля наметів метушилися постійні мешканці Майдану. Прибували люди на мітинг. В бочках палало вогнище. Біля бочок лежали акуратно складені стоси дров.

— “Я бачив диких коней!” — Михайлині чомусь згадалися слова чеської пісні. — “Вони бігли без вуздечки й сідла.” — слова спливали й крутилися в підсвідомості. Може тому, що барикади нагадували Січ. Це була любима пісня її друга Юлія. Чому барикади асоціювалися з цією піснею, не знала. Юлій ніколи не бачив київських барикад, не бачив Україну, бо завжди жив у Польщі.

Над польовою кухнею піднімався димок. Протестанти пили чай, хто хотів їв суп. Волонтери пропонували поїсти новоприбулим.

— Ми чай питимемо? — запитала Антоніна Михайлину, повернувши її увагу від фантазій до дійсності.

— Ні, а то в туалет захочеться, — відповіла та. Жінки подивилися на протилежний бік площі, де стояв ряд біотуалетів, кабінок багато, але й людей багато. Рушили далі вздовж барикади.

— Вчора тут гарні лекції читали, — Антоніна сфотографувала розклад лекцій. — Йдемо на “Грушевського”, там сьогодні розбирають барикади, звільняють проїжджу частину.

Щоб пройти через вузький вихід, обійшли площу по периметру. “Вибачте за тимчасові незручності, перебудовуємо країну.” Великий лозунг висів на рівні очей і трохи далі ще один — “Зрозумійте нас.” Люди стовпилися при виході. Інтелігентний юнак в камуфляжній формі з оранжевою каскою на голові і пов'язкою на рукаві “охорона Майдану” стояв на барикаді та методично повторював:

— Не напірайте, прошу! Пройдете всі, не штовхайте один одного. Не вилазьте на барикади, це небезпечно — сніг топиться. Будьте європейцями!

Жінки почули цей текст разів п'ять, поки дійшли до вузького проходу. Пройти можна було тільки рядком один за другим.

— Чекають нападу. Не вірять Януковичу. Я також не вірю, — сказала Антоніна. — І все-таки частину барикад розбирають.

— Майдан виконує умови угоди, — підтримала розмову Михайлина. Вона також не вірила, що Янукович виконає свою частину договору. — Думаєш, європейці такі наївні? Їм брешуть, а вони вірять? Ні! Там також розвідка працює. Вони знають більше нас. Європа хоче, щоб ми повірили брехливим обіцянкам і Майдан розійшовся. Їх би це влаштувало, тоді нічого робити не потрібно було б, а так мають “геморой” через Україну.

Обійшли перешкоди обік проходу.

— По той бік вулиці виставка фотографій, мені чоловік говорив, — проінформувала Антоніна.

Подивилися експозицію фото розташованих під відкритим небом — зріз життя

Майдану. Роботи висіли на металеві сітці перед другою лінією барикад, захищені пластиковою плівкою від пилу. Далі за фотографіями експонувалася графіка сучасних художників на тему “Майдан”. Роботи сильні, професійні. Глядачів було багато. Обік продавалися стрічки, прапорці, шалики з українською символікою. Серед них консервні банки з етикеткою “Повітря Майдану”, черговий жарт киян.

Жінки вийшли на “Грушевського”. Вулиця вкрита чорною кіптявою, пригнічувала. Тут також було багато людей, більшість йшли побачити заслон “Беркута”, та в цей день міліції не було на звичному місці. Кругом кипіла робота. Активісти виконували умови договору, розчищали проїжджу частину, але на всякий випадок ставили на звільненому місці тимчасові ворота.

— Завтра останній день ультиматуму Януковича до “майданівців”. Як ти думаєш, що буде? — запитала Антоніна. Довкола злагоджено, дружно працювали волонтери. Михайлина подивилася на почорнілу площу, на забарикадований мішками вхід “Українського дому”, на людей, які мітлами змітали бруд.

— Я бачу ситуацію так, — здалеку почала Михайлина. — Пройшло майже три місяці від початку Майдану, влада нічого не вирішила і не зробила, значить не може. Європа ні до чого не спромоглася, тільки “бла, бла, бла”, хтось їм не дозволяє, а може зав'язані бізнесом з нашими олігархами. Верховна рада також недієздатна і опозиція неспроможна нінащо. Америка “глибоко обурена” вже так довго, що не знаю як це витримує. Якби хтось хоч щось міг зробити, то вже зробили б за цей час. Значить не спроможні. Вижидають. Раптом, само пройде. А Майдан, все стоїть, отже — життєздатний.

Жінки подивилися в бік Майдану Незалежності, там барикада наїжачилася дерев'яними брусками, увінчаними шинами. Пахло димом.

— “Хотів би, як дикий кінь бігти й бігти...” — знову барикади нагадали Михайліні любиму пісню Юлія.

— Що кажуть твої друзі поляки? — запитала Антоніна.

— Підтримують Україну. Юлій завжди був противником націоналістів і упереджено відносився до “Правого сектора”, але на час нашої революції робить в своїх стосунках до них перемир'я. Боротьба за незалежність, це свята боротьба!

— Тут мало націоналістів, більшість звичайні люди, — сказала Антоніна.

— Знаю, — Михайлина згодилася. — Людям накипіло. Задовбала брехня, доведена до абсурду. Щось з цього протесту буде. Мусить бути! — наголосила і чомусь згадала ту пісню, — “Я бачила дикого коня вечірнім присмерком”.

Кілька днів тому чорний дим автомобільних покришок нісся над містом подібний куряві здійнятою табуном вільних, диких коней. Там витав дух свободи.

По чорній закопченій бруківці жінки пішли через “Європейську” площу.

— Колись я скажу своїм внукам, що бачила барикади! Я бачила київські барикади! — сказала Михайлина. Вдвох пройшли ще одну барикаду, піднялися вгору до пам'ятника княгині Ользі та попрямували до друзів на “Андріївський узвіз”.

2014 рік.

Автор роботи В. Корнієнко

Квіти в траві

— То в мене так при вході в дім розцвіли, — написав Влад, прикрасивши свою сторінку в соцмережі фотографією. Весняний газон. Серед зеленої трави білили маргаритки.

— Стокروتки? — запитала Маша, так на польській називалися квіти. Влад був поляком, хоч жив у Берліні. Ранок почався як завжди, інтернетові друзі привіталися в чаті. Приятелі хвалилися весняними фото. Маргаритки в газонах Європи були популярні.

В Маші також в саду росла трава, до купленого насіння вона додала трохи зібраного власноручно. Що посієш, те й виросте. Посіяла восени. Тепер жалкувала, що не подумала про маргаритки, було б як в Європі.

— Так у мене по кількох роках дали цвіт, — гордо розповідав Влад про своє творіння. Серйозний чоловік, об'єкт домагання багатьох жінок, бавився доглядом за газоном уквітчаним маргаритками. На фото весняна трава була насичено-зелена.

Зеленою трава була ще з осені. Того року з кінця літа дощило. Вже у вересні свіжа зелень піднялася від сухих стебел. В полячки Маргарити в саду осінню зацвіли “стокротки”.

— Маргарита любить маргаритки, — жартував її друг Юлій. Дивними для українців були дачні ділянки поляків, не робили там грядки, не садили городи, тільки висівали різну декоративну траву, як в Києві на газонах. Європа.

Контраст зелені з жовтим і червоним осіннім листям виглядав сюрреалістично. Зима не поспішала, це також був час трави. Після Нового року в Києві на деревах набубнявіли бруньки, в ботанічному саду зацвіли якісь квіти, в місті серед газонної трави жовтіли кульбабки. Морози вдарили пізніше. Трава вистояла, весною зазеленіла з новою силою.

— Як поляки? — запитала Ольга Машу.

— Тримають за нас кулаки. Турбуються, в них також росіян багато, може й там Путін російськомовних рятувати захоче.

— Що каже твій співавтор? — уточнила запитання Ольга.

— Вірить Путіну, боїться бандерівців і прагне помсти за Волинь.

— Багато сидить при телевізорі, — зробила висновок Ольга. — Там також засерають мізки і все-таки поляки нас підтримують. Ти їм від нас подякуй! Нас дуже виручила їхня гуманітарка. Ми з Данилом і Ганною на “Майдан” після роботи ходили, а ввечері зимою холодно, нам активісти дали рукавиці і шалики. Дивлюся — польські. Данило ті рукавиці потім в свій домашній музей заховав для нащадків,— Ольга поставила чайник. Збиралися випити каву перед уроком. Викладачі.

— Крим здали. Чи підуть далі? Я весь час на нервах. Син пішов у військкомат, записується в армію. Я також пішла на призовний, просилася хоч медсестрою, не взяли, — Ольга зітхнула.

— З Херсона до моєї подружки дзвонила сестра, була в істеричі. В області російські війська появилися. Вона тепер пляшки з під пива не викидає, зберігає для коктейлю, — розповіла Маша. — Росія стала нашим ворогом. Не можу до цього звикнути.

Жінки зробили каву, запросили до гурту Георгія, що надійшов.

— Може вам щось до кави купити? — запитав.

Тільки не російського виробника. Ми бойкотуємо товари ворога, — настановила Ольга. Пішов.

— Хочу піти на “Майдан” в неділю, — ні з того, ні з цього, сказала Маша.

— А я після 18 лютого я не була на “Майдані”. Не від страху, ні! Не могла йти туди. Ми там були з Ганною, коли стріляли. Я стояла, як каланча, на газоні біла профспілок, й так висока, а ще вилзла повище. Біля вуха свистіло. Не знала тоді, що то кулі. Шум був шалений, весь час щось зривалося, вибух за вибухом. З водометів воду лили з добавками, отруйну. Газ розпиляли. Хтось мене в спину штовхав і тиснув донизу, я кинулася боронитися, думала чужий, а то свій нахилив, щоб газом не надихалася. Я так і сіла в траву, але пізно, отруїлася все

таки. Довго потім не ходила на “Майдан” бо дуже мені було погано, — говорила Ольга емоційно, заново переживала події.

Кінець розповіді почула Ганна, якраз увійшла до класу.

— Не було мені страшно, не знаю чому. Я була й тоді, коли снайпер стріляв, 20 лютого. Бачила вбитих, лежали на бруківці вкриті хто чим. Сотник ходив, дивився на обличчя, впізнавав хлопців, записував. Глянув на одного, а то ще зовсім дитина, хлопчик років 16, чи 17, так і залишився невідомим, ніхто не знав хто він. Дітей в сотню не брали, був там сам по собі. Тоді не страшно було, тепер боюся, щоб нас не продали. Там не сотня загинула, набагато більше! — сказала Ганна й також сіла пити каву.

Повернувся з печивом Георгій. Налив кип'яток, кинув у чашку пакетик чаю.

— Завжди літом в Крим їздив, — сказав і замовк. Ольга зітхнула. Сходилися учні, сідали за мольберти, скоро мав початися урок. Художка.

В неділю Маша з приятелькою пішла на “Майдан”. Світило сонце, був гарний весняний день. Зеленіла трава, місцями витоптана, місцями випалена, але не знищена остаточно, пу-скала пагони від коріння. Яскравими жовто-зеленими рисками щетинилася серед низкорослих, закопчених кущів ялівцю. Маргариток серед них не було, але випустила пуп'янки кульбабка. Пройшли до будинку профспілок. Подивилися на згарище, на знищений газон, з нього в лютому робили барикади, набивали в мішки землю з дерном, коли не вистачало піску. Барикади ще стояли.

На “Майдані” йшло своє життя. Тротуаром на колясках проїхали три інваліди, пожартували з сотником, посміялися. Збоку вишикувалася черга за супом, трохи далі за чаєм чи кавою. Хтось говорив Маші, що біля головноштамту хлопці зробили грядку, редиску посіяли й цибульку висадили. Не втрималися — землероби.

Маша опустила руку в кишеню осінньої куртки, після зими одягла її вперше, нащупала там насіння трав, з осені залишилося, мабуть висипалося з пакета. Дістала. На долоні лежали зім'яті суцвіття кульбабки, подорожника, кримського полину, те, що вона збирала для свого саду. Подивилася і витрусила в вологий ґрунт розтоптаного газону. Чорнозем хороший, щось та виросте. Весна.

Маргаритки Маша вирішила висіяти осінню, красиво буде зелене з білим, свіжо й чисто.

2014 рік.

Автор роботи В. Корнієнко

Мусить бути правда

—“Отак-то, ляше, друже, брате!” — крутилися в голові строки. Михайлина не пам'ятала з якого вірша, зала, що автор Т. Г. Шевченко. Слова самі спливали до настрою. Настрій був паршивий. Друг поляк мовчав. Конфлікт виник на рівному місці. Хоч можливо й не на рівному, Волинь це не зовсім рівнина, Михайлина не була сильна в географії, та й в історії також. “Волинська трагедія”, “Волинська різня”, як не називай той історичний жах, що їй друг Юлій кинув в обличчя, виглядало це страшно. Не в прямому значенні жбурнув в лице, а на “фейсбук”, де його сторінка усіялася зображеннями трупів дітей. Не міг простити ту страшну історію їй, українці, жадав помсти. Михайлина не могла і не хотіла вірити, що українці так могли зробити. Про події того часу нічого не знала, воно й не дивно, як зрозуміла з польських новин, також кинутими другом на “фейса”, замовчувалися ті факти історії, щоб не сіяти ворожнечу між дружніми народами. Тепер вирішили оприлюднити “правду”. Що змінилося в політиці Польщі? Дружба з Україною вже не була потрібна? Хто за тим стояв?

— Мусить бути правда, — написав Юлій і тільки трупи, трупи, трупи з різних документів в нього на сторінці. Кинула у відповідь кілька фото забитих поляками українців, а потім прибрала. Хіба може вона протистояти офіційній політиці країни, по всіх каналах якої показували грандіозне шоу по відтворенню страшних, кривавих подій. Михайлина страждала. Як легко з приятеля стати ворогом! Вона ніколи не була на Волині, а в ті страшні часи ще не була й народжена. В чому зараз її вина? В тому що українка? Правда? Яка вона та гола правда? Правда завжди суб'єктивна, прикрашена на чиєсь замовлення!

— Чому?! — волала Михайлина і тільки фото трупів дітей летіли їй у відповідь. — За що?

— Бо мусить бути правда, — написав Юлій.

Розчавлене кимсь на плечі польського президента яйце добило їхні стосунки. Поляки люди гонорові. Пропонувала Юлію закидати яйцями весь уряд який був тоді в Україні разом з Януковичем, для моральної компенсації, нічого на то не відповів.

— “Отак-то, ляше, друже, брате!” — дослівно вірш Михайлина не пам'ятала, знала тільки, що політика тодішньої влади шкодила дружнім стосункам звичайних громадян, як і їм зараз.

Ведучий новин виставлених на сторінці Юлія бризкав слиною, розповідаючи деталі товченого яйця на піджачку польського президента під час візиту в Україну. Що могла зробити Михайлина? Змусити свого президента вибачитися перед президентом Польщі, як того вимагав Юлій? Це було не в її компетенції.

Отак вони побили яйця, а були такими гарними друзями по інтернету.

— Історію поміняти не можу і на президента не маю жодного впливу, — підбила підсумок Михайлина і обоє замовкли.

Поляки нарешті відбули ту річницю Волинської трагедії. Обидві країни заново пережили криваві спогади, спала напруга пристрастей, з'явилися більш свіжіші новини, телебачення все менше прокручувало палаючий будинок з макетами трупів, глядачі стомилися реагувати на біль. Все потроху втихомирилося.

— Не мусиш міняти історію, але мусить бути правда, — виніс свій вердикт Юлій. Таки обізвався! Стосунки потроху теплішали, їх дружба витримала “Волинську різню”.

На всякий випадок тепер Михайлина в спілкуванні обминала небезпечну тему. Бо де могла взяти ту історичну правду? Чи взагалі буває історія правдивою? Скільки варіантів історії України написано? На чиє замовлення? Чи історикам, що підручники пишуть, дають доступ до секретних документів? Сумнівалася в тому.

Життя текло в своєму руслі. Сьогодні відкинуло минуле в час минулий. Все стало

на круги свої — політики брехали, громадяни не вірили й мітингували, день зміняв день, йшло звикле буденне життя, поки не запалало на “Грушевського”.

Палали бочки, горіли шини, “Майдан” збирав чергові віче, активісти боролися на барикадах. В Києві запанував неспокій, вечір не знав, що принесе ранок, а від Юлія замість підтримки одні претензії. Полум'я нагадало йому пожежі з минулого, знову полетіли фото трупів на його сторінку в соцмережі, знову зажадав правди й історичної справедливості. Пекла йому Волинь. Знайшов час! Хто так накручував поляків?

— Ви підтримуєте націоналістів, а вони вирізали наших на Волині! Як ви можете шанувати Бендеру?! У вас йому пам'ятник поставили, фашисту! — звинувачував українців Юлій. Михайлина вже не виправдовувалася, не було коли, час мчав галопом. На “Майдані” палало і диміло. Тішив Михайлину той димок, димить, отже все добре, свої стоять, їх “не зачистили” вночі, значить, ще є надія.

— То не народ підтримує націоналістів, це націоналісти і не тільки вони, вийшли підтримати і захистити свій народ від бандитів, — пробувала пояснити Юлію Михайлина. Що ще могла сказати приятелеві-поляку? За всякою брехнею була Москва. Як пояснити порядній людині про переодягання російського спецназу. В часи Бендери НКВД також перевдягалось. Вони там в Польщі якісь “інкубаторні”, нічого не розуміють!

Михайлина кинула Юлію кілька відео про “мирний” підрозділ міліції “Беркут”, зайнятий “встановленням новорічної ялинки” і “устаткуванням льодового катка” на Майдані. Не допомогло, Юлій жадав історичної правди, знищення пам'ятників Бендери і заборони партії націоналістів. Комуністична партія його чомусь не дратувала, хоч Ленін зі Сталіном замордували людей не менше, в тому числі й поляків. Які програми він слухає, що дивиться, хто дурить йому голову?

На щастя не всі поляки розділяли думку Юлія. Польща була з нами, по всіх телевізійних каналах “подала руку Україні” і тільки Юлій продовжував воювати з тінню Бендери. Воно й не дивно, він більше інших дивився офіційні телепередачі, заклонило його на “Волинській різні”.

— А правду про Смоленську трагедію взнати можеш? — перейшла в контратаку Михайлина. Не міг, звичайно, по ті й же причині — Москва була проти. Попустило.

— Виборюйте свою незалежність, — побажав успіху українцям і швидкої перемоги Юлій, вже не звертав уваги, що разом зі всіма на барикадах боролися й націоналісти. Боротьба за волю, це свята боротьба, ради цього багато що можна переосмислити.

Життя продовжувалося, дружба витримала ще одне випробування. Бочки палали на Майдані, мирний мітинг стояв третій місяць, революція тривала, поляки передавали в Київ гуманітарку. Янукович втік. Оголилася і стала видною брехня Москви.

Нарешті була правда.

«Чорна корона». Автор роботи В. Батраков

Віртуальна війна

— Не поширюй то, це фейк, — Ганна застерегла Антоніну.

— Слава Богу! — зраділа Антоніна і прибрала з фейсбуку відео. — Я була злякалася, подумала, що нас зрадили і кінець світу настав. На щастя, це брехня. Вже не знаєш кому вірити.

— Деякі журналісти правдиво висвітлюють, а так, можна вірити тільки тим, кого знаєш особисто і то..., — Ганна зробила паузу задумалася. — Я Наді в Крим дзвонила, хотіла запросити її до нас в Київ, подалі від “зелених чоловічки”, які на півострові у війну гралися. Знаєш, вона мене пів години переконувала, що в них все добре, а в нас на Майдані американці з фашистами знаходилися. Антоніна, ти американців у Києві бачила?

— Ні.

— Я також ні, а Надя мені розказала, що мене дурять, що насправді вони тут були, а я їх не помітила, та їй з Криму видніше. Вона на Путіна готова Богу молитися. Мені не повірила. Більше їй не дзвонитиму, ні про що нам говорити. Раділа, що Крим став російським.

— Я також не дзвонитиму. Скільки раз вона була в Києві, чи її хто ображав? Коли заповнювала дозвіл на торгівлю, завжди питала як місяць, зазначений в документі, звучить на російській мові, більше тридцяти років пройшло, як вона з Сибіру в Крим переїхала, а назви місяців на українській так і не вивчила. Це такий тиск на російськомовних? — Антоніна обурилася. — Ти їй сказала, що й ми на Майдані були?

— Сказала. Вона дзвонила після того. Була щаслива, що вони тепер Расея. Втішала мене, мов війни не буде, бо так Путін сказав. Хвалила “Беркут” за розстріл студентів, бо то фашисти. Надя мене не чула, неможливо було говорити з нею, зазомбована. Та й не хочу я з такою говорити.

— Нас фашистами не називала? — запитала Антоніна.

— Ні. Рахує ошуканими, ніби ми не знаючи підтримуємо фашистів. Наді в Севастополі видніше, що в нас в Києві робиться. Російські новини дивиться, — розповідала Ганна.

— Інтернет в неї є?

— Є. Раділа мені пошукати там російські канали. Українські не дивиться. Безнадійно. Обзиває українців “бандерівцями”, а до Києва приїхати збирається.

— Хай не їде! Не хочу її більше бачити, — емоційно сказала Антоніна й додала кілька епітетів. Розмову закінчили. Ганна поклала мобілку, подивилася в інтернеті, що нового, дещо опублікувала й поширила, дещо переклала на польську для друзів поляків. Інформаційна брехня росіян напірала і незважаючи на обережність, та доступний захист, діяла. Правда трохи не так, як було задумано нападником, драгували не “бандерівці”, а “москалі”. Війна є війною, як її не називай, хоч інформаційною, хоч гібридною, вона приносила криваві жертви, бачити це було страшно.

На роботі Ганна зайшла в майстерню до скульптора, там гримів шансон, бив по вушних перетинках. Кілька чоловік пробували поговорити скоріше жестами, чим словами.

— Мені потрібні максимальні децибели, — пояснив скульптор. Ганні репертуар не подобався, та втрималася від зауваження, музику вибирав господар майстерні. Пісні чергувалася з трагічним голосом диктора російських новин. Не дивно, що потім колега жалівся на моральні травми від інформації, сам винен, підставляв себе під удар. Наївний, думав, що пісеньки не рахуються і його попередять перед тим, як завдати інформаційного нападу. Підступні слова російського мовлення робили свою чорну справу, нервова напруга сягнула апогею. Після роботи, роздратування понесли по домівках.

Дома в Ганни не було ніяких новин, інтернет не діяв, почувала себе відірваною від світу, згадався путч, балет Чайковського. Комп'ютер зависав від любої спроби включити

відео. Відсутність інформації вселяла паніку. Спробувала мобільний зв'язок, працював. Подзвонила Антоніні.

— Все нормально з інтернетом, — заспокоїла та. — Новини кепські. Наші здають позиції на кордоні, генерали брешуть, що передислокація. Забрали звідти прикордонників, там тепер “йди хто хочеш”, а говорять, що в такий спосіб кордони закрили. В Києві потрібно пильнувати, бо є групи диверсантів, — переповідала новини Антоніна.

— Бачила такі групи в моєму районі. Вночі чула постріли час від часу. Не знаю, хто кого, — Ганна зраділа, що світ на місці і все в порядку, це просто в неї проблеми з комп'ютером. Вперше пожаліла, що викинула колись радіо і телевізор, назвавши їх хронофагами.

— В Європу нас ніби беруть, але не дуже. Знову ми не готові, знову висувають ще якісь умови, — продовжувала короткий огляд останніх подій Антоніна.

— Європа нам в принципі без різниці. Нам головне від Росії відірватися. Ти б бачила як поляки на Європейський союз плюються. Складається враження, що тим союзом підпільно править світова мафія. Кругом однаковий почерк.

— Це Юлій тобі так розповідає?

— Виставляє в себе на фейсбуку новини.

— В них ті новини також можуть бути написані і зняті під замовлений кимось сценарій, як і в Росії, — засумнівалася Антоніна. Ганна признала слушність сказаного. Україна, звичайно, під прицілним вогнем інформаційного обстрілу, але й іншим також дістається, хто звик брехати, бреше всюди. Який індивідуальний захист є в інформаційній війні, якщо влада не збирається громадян боронити?

— Алло, Антоніна! Де ти? Тебе не чути! — Ганна зауважила, що пауза затягнулася.

— Відео дивилася. Вже не розбереш, чи то кусок фільму, чи документальні зйомки. Жартівників розвелосся! Дивишся новини, ніби якесь інше життя. Посварю в коментарях владу, реагують відразу, імітують виконання того, що люди від них хочуть і говорять те, що публіка хоче почути. Враховуючи бажання мас, пишуть сценарії до наступних новин. Вийшла на вулицю, там життя зовсім інакше, інший світ.

Жінки домовилися відпочити від інформації. Зустрілися наступного дня. Над Дніпром висів туман, а так, день був гарний. У воді відбивалися хмарки, плавали старі дикі качки з молодняком. Недалеко під вербами рибалки поставили вудки. Ідилія. Ганна з Антоніною писали етюди, все рівно комп загнутив, нічого дома сидіти. Від рибалок доносилися фрагменти розмови. Говорили про жінок, фінанси і політику.

— Ніде від тієї політики не заховаєшся, — сказала Ганна. — Мусимо подбати про індивідуальний захист.

— Український пофігізм? — запитала Антоніна.

— Ні. Потрібно придумати свої сценарії. Хай тоді вони смикаються! Клин клином.

Антоніна не стала уточнювати, хто такі “вони”. Відклала пензлі, дістала пиво.

Пліткували про рибалок, в яких риба не клювала, бо качки з'їдали приманку. Видовжувалися тіні, чудовий день плавно переходив у звичайний вечір.

На зворотному шляху Ганна пройшла по ринку, вибирала на вечерю овочі.

— Чемодан, вокзал, Росія! — якась жінка кричала чоловікові через прилавок. Той огризався:

— От як ви заговорили, а в мене предки в Лаврі лежать!

— Їдь на ху.. зі своїми предками! І Лавру москалі окупували. Іди звідси придурок старий, через таких як ти в нас війна!

Чоловік пішов з базару, через плече покрив матом війну, жінок і всіх політиків разом. Продавець йому вслід ще трохи пробурчала і заспокоїлася.

— При владі сидять ті ж самі, що й були, тільки кріслами помінялися, — сказала її сусідка по прилавку, продовжуючи перерваний діалог.

— Знаю, — відповіла та, потім звернула увагу на Ганну і зважила огірків. Відпустивши покупця, працівники ринку знову заговорили про останні події. Політика була всюди.

Перед сном Ганна в інтернеті постукалась до Антоніни, перевірити як працює відновлений зв'язок, пройшлись по новинах, щось підтримали, похвалили, щось засудили й розкритикували. Події в інформаційному просторі розвивалися повільно, ситуації змінювалися у реальному часі і не прискорювалися, як у пригодницькому фільмі, а люди прагнули шаленого динамічного розвитку сюжету і термінових змін на краще. Журналісти старалися догодити публіці, драматизували й без того драматичні події. Психологи розпиналися, попереджали й пояснювали, політики і аналітики аналізували, прогнозували, збурювали уяву. Громадяни сиділи при телевізорі, чи слухали радіо, або втикали в комп'ютер, вони знали, що і як треба зробити, воювали віртуально на каналі, адреналін бив фонтаном, обивателі були неспокійні, ворог підступний і сильний, та правда завжди перемагала. З тим лягали спати.

А на сході йшла війна з “зеленими чоловічками”, після смерті зелені з них злітала і було видно, що то люди з сусідньої країни. Смерть була правдивою і реальною.

Чи це яв, чи сон, нічого не було ясно. Тільки війна, як би її не називали, залишалася війною, з екранів вона виливалася на вулиці, це не можна було вимкнути, клацнувши пультом, чи перейти на другий канал. Буденне життя мінялося, до ворога поступово формувалося чітке, конкретне, вороже ставлення. Прийшов час робити вчинки і нести свій “хрест” відповідальності за них.

На екран наповзала чорна хмара, гриміли вибухи...

— Не поширюй! То фейк!

— Слава Богу!

Продзвонив будильник.

Автор роботи В. Корнієнко

— Як не крути цифру 69, буде те саме. Ні гори, ні низу. Число динаміки і спокою.

— Теж мені дата! 69. Нема чого святкувати з такою помпою!

— Віддали Росії Крим без бою, от вони й святкують.

— А нам, чого?

— Ми й не будемо. Нам терактами погрожують. Після того, що було в Одесі, не можна бути спокійним.

Розмова точилася між колегами в художці. Не важливо, хто що казав. Напередодні дев'ятого травня відчувався дух війни. Педагоги обговорювали останні події, шукали один в одного підтримку. Зібралися в класі перед уроком, пили чай, говорили. В коридорі зацокали каблукі.

— Йде. Зараз нас розганятиме по класах.

Зайшла директор, окинула поглядом викладачів. Оскільки ситуація в країні була непевна і адміністрація не визначилася на чиєму вона боці, всякі політичні дибати в школі директор присікала, на всякий випадок. Зараз мусила до когось прискіпатися, щоб розігнати зборище вчителів. Стояла, шукала жертву.

— 9 травня в нас свято, чи ні? — запитав Георгій.

— Дев'ятого ми не працюємо, — сказала, уникнувши прямої відповіді, директор.

— Що говорить начальство?

— Начальство мовчить. Бояться за свої крісла, — директор зітхнула і сіла до гурту. — Ви, як колись при “совку”, політгодину влаштували?

Помовчали. Потім запитала Ольга Михайлину, щоб трохи змінити тему.

— Поляки святкують?

— Чого б мали святкувати? Їх зрадили. Радянські війська, так звані “визволителі”, окупували Край. Сумують. В них цього року, осінню буде кругла дата, сімдесят п'ять років, як Гітлер зі Сталіном між собою Польщу поділили. Готуються згадати замордованих, — сказала Михайлина.

— Неправильну ми історію вчили, — зробила висновок Оксана. — В школі нічого про те не було.

— Ви мені скажіть, що зараз відбувається? — запитав Георгій. — Ти бачила що росіяни показують по телебаченню про ті події в Одесі? — звернувся до Михайлини, сказав емоційно, мав на увазі трагедію другого травня.

— Бачила, а ти не дивись! Йде інформаційна війна, не підставляйся під обстріл.

— Це жах! І це діє! Вони, як ідіоти, аплодують війні. Якщо отримають наказ, нас вбивати, вбиватимуть, — Георгій сердився. Раніше він рахував себе росіянином, тепер не міг повірити, що колишній “старший брат” став ворогом.

— Не дивись. Ясно, що діє. Не діяло б, не фінансували б і не застосовували.

— Чому ж наші не глушать?

— Толерантні, тому що. Єдиний захист, на дивись і не слухай радіо, — категорично сказала Михайлина.

— Як же без новин?

— Читай газети. Краще всього починай з кінця, тоді бачитимеш до чого тебе хочуть підвести.

— Кінець найважливіший? — Георгій двозначно зробив акцент на першому слові.

— До речі про секс, — сказала Ольга, стала напроти вікна, підморгнула Михайлині й Георгію. — Їхала сюди і така сексуальна фраза викристалізувалася в голові про шину і коктейль молотова. Так збуджуючи! Але забула, поки доїхала. Шкода. Є в тих шинах щось дуже сексуальне!

Говорили, підбадьорювали себе, друге травня ще всім боліло, а вже наступна дата

наближалася. Від Росії 9 травня чекали всього, навіть бомбардування, на всякий випадок киянам повідомили де знаходяться бомбосховища.

69. Дев'яте травня. Георгій говорив, що чоловіки люблять таку позицію, згадалося Михайлині, бо цифра 69 тепер зустрічалася всюди. Росія і її холуї з помпою святкували День Перемоги. Путін приймав парад на окупованій території України в Криму. Демонстрація військової техніки в Севастополі викликала всеросійський оргазм. Колись дружній народ в екстазі ричав: “Крим наш!” . Україну “старший брат” схилив до стосунків неприродних і нецивілізованих. Зносини були публічними, світова громадськість втручалася порадами, глибоко обурювалася, хвилювалася, осуджувала насильство, закликала до взаємної згоди. Насильник закликів не чув, Україна задоволення від процесу не отримувала. Світова громадськість ще раз Росію попередила і висловила чергове глибоке занепокоєння.

Таким було 9 травня 69 року по другій світовій війні. В одних було свято, в других день пам'яті, в третіх чортзна-що. Одні раділи, другі згадували замордованих, треті не знали чого чекати. Українці не розслаблялися, забагато не пили, не виключали можливі теракти. Росія на теракти щедра. Про таке вона старанно дбала і якщо обіцяла, то виконувала. На Великдень російські “туристи” організували сутички з жертвами, в поминальну неділю також, на травневі зробили трагедію в Одесі, то і до Дня Перемоги могли постаратися. 69. Мабуть ці дві цифри агресора збуджували. Свинства від “старшого брата” можна було сподіватися в будь-якому місці.

Дев'ятого травня погода була чудова, гарна для пікніка.

— Захочіть фотоапарат. Блок пости фотографувати не можна, — сказав водій авто своїй тещі. — Якщо нас зупинять, я вас висаджу. Розбиратиметеся з ними самі, а ми поїдемо далі.

Михайлина ще раз клацнула й захочала фотоапарат в сумку. Поверталися 9 травня з пригороду до Києва. Там в саду цвіли тюльпани і яблуні, літали парашутики кульбабки. Перед виїздом Михайлина попросила зятя подивитися в інтернеті новини:

— Як там в Києві, не бомблять?— запитала. В Києві було нормально, цього разу не повезло Маріуполю. Безпорядки і людські жертви були там.

Їхали додому. Зять вів автомобіль, Михайлина сиділа поряд, на задньому сидінні прикинула дитина.

— Перший раз мене радує пост ГАІ, — сказав водій проїжджаючи перешкоди блокпоста. Автоматники перевіряли машини, щоб не допустити терористів в столицю.

— Бідний Маріуполь. Тепер і в них жертви, другого травня були в Одесі. Це кошмар, — говорила Михайлина по телефону своїй кумі. Та в цей час була в Одесі, гостювала в сестри.

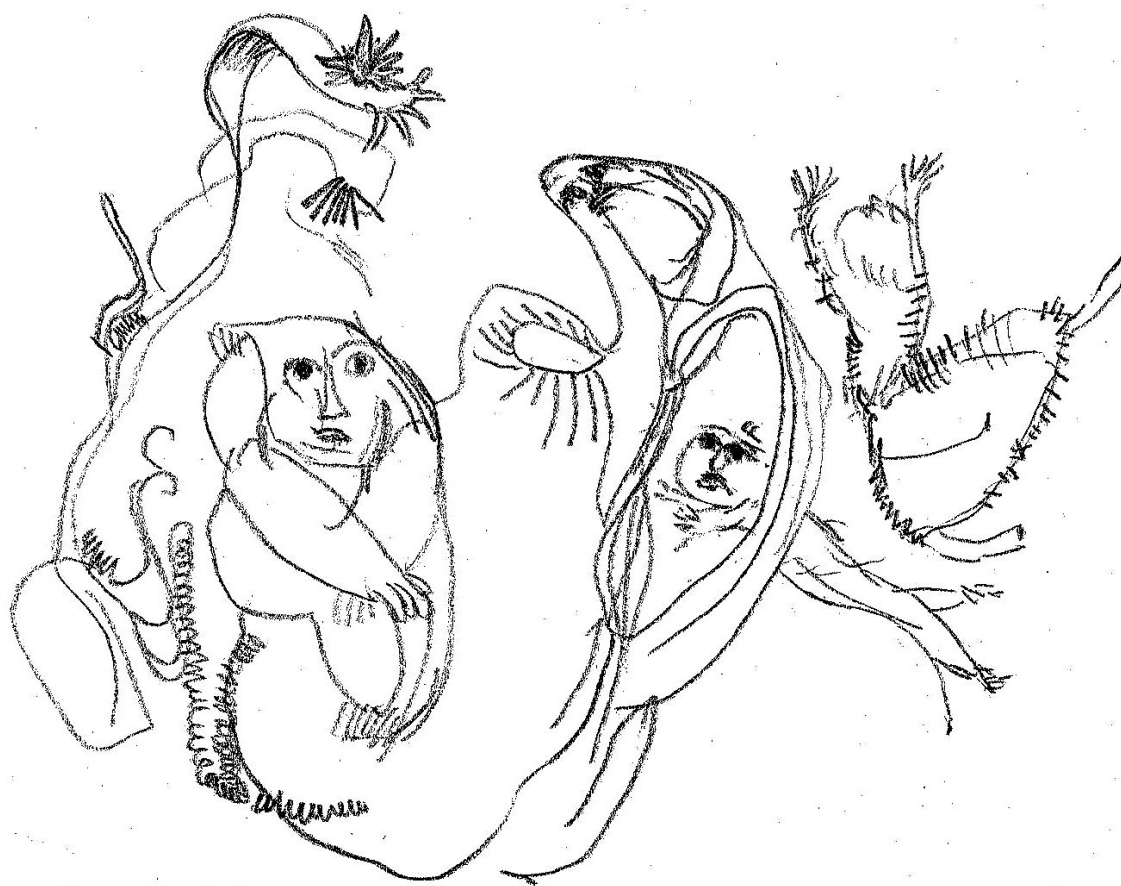
— Я бачила тих сепаратистів 2 травня, бігли з бітами. Пізніше підійшла послухати, про що вони в себе на мітингу говорять. Це тобі не “Майдан”. Акцент не наш, обличчя злі, я навіть рот не відкривала, щоб не помітили в мені приїжджу. Ходила потім дивилася на згрище будинку профспілок. Відпочинок не вдався. От такі травневі свята. 69. Треба бути ненормальним, щоб відзначати таку дату, — розповідала Михайлині кума. Вона нервувала, збиралася повертатися в Київ, в рідних стінах спокійніше.

Весняний день пройшов. Не відсвяткували, а пережили 69 річницю полярного поділу світу.

Літом росіяни продовжували неоголошену війну, сексуальна дата надихала їхнього вождя, жадав перерозподілу території, всесвітньої влади.

Через 69 років по закінченню війни, йшла війна.

2014 рік.

Автор роботи О. Тіменик

Рік Шевченка вдався

Міжнародний рік Т. Г. Шевченка вдався. Бо чому мав не вдатися? Готувалися до нього заздалегідь Така дата! 200 років від дня народження, це не аби-що. Років за три, чи п'ять художники почали малювати, поети й прозаїки писати, галереї та видавництва оголошувати конкурси. Спілка письменників Росії також оголосила літературний конкурс до року Шевченка, виставивши деякі умови, а саме: до бою не закликати, на москалів на "наїжджати", про ображених царя й царицю не згадувати, щоб все було тихо, мирно, культурно, бажано на російській, в крайньому випадку українською з дослівним перекладом. Делікатно пропонували каструвати поета, забороняючи все те, за що він був любимим народним бунтарем. Українське управління культури також бажало обминати гострі кути в творчості Кобзаря, не ускладнювати стосунки з братнім народом. Процес ішов, наближався день народження ювіляра, дуже кругла дата.

— Мої діти вже виють від цієї теми. Четвертий рік підряд малюють на конкурс присвячений Шевченку. Діти то, ті ж самі, переходять з класу в клас, а конкурс один і той же, — Ольга жалілася Михайлині. Конкурс був обов'язковим для художніх шкіл. — Примусово ніхто творить не любить. Я надурила їх цього разу, поставила тематичний натюрморт з портретом молодого Шевченка. Написали з задоволенням. Подам ті роботи на конкурс. Важка для дітей тема, ілюструвати творчість Кобзаря, до одних творів не доросли, а другі зараз краще не зачіпати.

Михайлина зі сказаним згодилася. Вдвох з Ольгою робили експозицію виставки дитячих робіт до дня народження поета. Малюнки були радісними й зворушливо наївними, українські хатки, парубки, дівчата у віночках.

— На Майдані зовсім інший Шевченко, там такий креатив! — сказала Ольга. Була активісткою Майдану. — Цитати віршів пишуть на барикадах, вони дуже актуальні зараз, що не візьми, все про нас, наче знав, що так буде. Портрети Шевченка малюють на щитах і на стінах та огорожах, поверх російських матюків. Вже бачила зображеного Шевченка в балаклаві.

Так, рік Шевченка вдався. День народження поета відзначили не як завжди. Вперше обійшлося без потасовки політиків перед пам'ятником Кобзаря за честь попіаритися, поклавши першим вінок і квіти на п'єдестал. В країні йшла неоголошена війна з Росією. Влада була зайнята іншими, чи може чиновники вже не бачили потреби показувати свою фальшиву любов до поета, якого не читали, у всякому разі офіційне святкування пройшло без надриву, віддали почесні по протоколу й переключилися на інші справи, більше переймалися "зеленими чоловічками".

По інерції заплановані конкурси і виставки відбувалися, заплановані книги друкувалися. По інерції толерантно і делікатно, щоб не образити тепер уже не братній, а ворожий російський народ.

На Майдані Шевченко був собою, там звучали правдиві твори бунтаря. На тлі війни з підступною Московією образ поета вимальовувався зовсім з іншого ракурсу.

Події мінялися, рік продовжувався. Літо. Кафе серед берізок на березі каналу. Галина з Михайлиною зайшли сюди випити квасу, сіли за столик в тінь дерева. Поговорили про те, про це. Галина попросила жінку за сусіднім столиком не курити, бо вітер гнав дим в її бік. Відповідь була агресивна. Там за столом сиділо чоловік п'ять дорослих, розливали горілку, говорили московською говіркою, їхні троє дітей бавилися біля води. М'яко кажучи, Галину слали, принаймні чим далше від їхнього стола.

— Вас жінка попросила не курити! — сказала Михайлина з натиском. Повернувшись до публіки за столом, до того сиділа до них спиною. Замовкли відразу. Жінка загасила цигарку і заспокоїла чоловіків.

— А мене не послухали, — сказала Галина.

— Бо ти до них на російській звернулася. В мене чисто український тип обличчя, вони таких, як я, бояться на генетичному рівні, а ще маю стрічку синьо-жовту. Ти запиши, на всякий випадок номер телефону самооборони нашого району і авто-майдану.

Записала. Квас пили без задоволення, а з почуттям виконання обов'язку. За сусіднім столиком, постукуючи запальничкою, чекали завершення цього процесу. Шелестіло листя берізок. У воді плавали дикі качки. Хлопчик кидав у качок грудки, ті думали, що хліб, підпливали. Малий бешкетник жбурляв і жбурляв. Не вцілів. Розізлився, став крити пернатих матюками. За столом ніхто й вухом не повів. Пили горілку.

— Москалі через берізки люблять це місце? — чи то запитала, чи то ствердила Галина. — Якщо так, я б їх вирубала. Краще б тут верби, або дуби росли.

Щоб покращити настрої, квасу випили ще по стакану, але вже в іншому місці, біля ринку. На маленькому дворикі, без дерев і водойму, зате між квітучих соняшників, де у вазонах росли гарбузи, а публіка сиділа явно місцева, було затишно.

Жарко. Провівши Галину, Михайлина ходила по базару шукала огірки. Не те щоб їх ніхто не продавав, не бачила таких, яких хотіла. Згадала овочеві магазини при СРСР, там такі були. До магазину огірки привозили з поля, а збирали їх там люди з міста, які в тій роботі не мали зеленого поняття. Така була заплутана комбінація. Огірки були зібрані як попало, разом з жовтяками, а купувати господині хотіли невеличкі, зелені. Михайліні згадалася черга, тоді завжди були черги, озвіріла продавщиця не дозволяла перебирати, бо кому вона продасть перебірки. Черга гула.

— Мені спіліших, будь ласка, — попросив продавщицю наступний покупець. Заніміли всі. Говорив це студент-іноземець. Продавець розправила плечі й поправила фартух, гордо окинула поглядом жадаючих зелених огірків.

— Таких? — на всякий випадок перепитала, показавши великий жовтий огірок. Студент радісно ствердив. Неспішно відібрала йому самих великих жовтяків. Черга мовчала. Хлопець з виду був азіатом, хтозна які в них смаки. Враження на чергу справив велике. Пізніше Михайлина взнала, що деякі народи вживали тільки спілі огірки, бо вони найкраще тамували спрагу і маски з них найліпше зволожували шкіру та захищали від сонця.

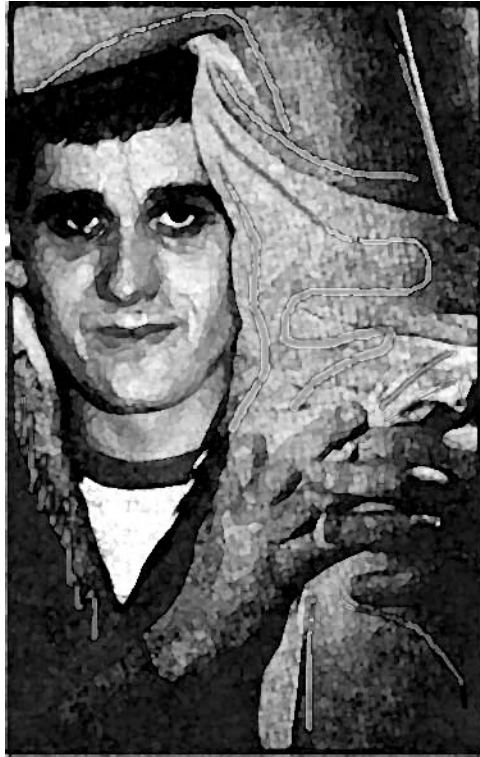
Шукала такого огірка, спілого. Не було. По всьому базарі пропонувалися невеличкі, рівненькі, один в один огірочки. Такі взагалі не жовтіли, якщо псувалися, то гнили зеленими, може були якимись генне модифікованими, всі вони потрапляли на базар з оптового ринку. Михайлина шукала правдивого, городнього огірка. Знайшла. Продавала стара бабка, принесла з села, лежали перед нею на прилавку два великі огірки, ще зелені, але мали шанс дійти і за пруднів пожовтіти.

Щось смакує зеленим, але дещо має й визріти, щоб краще гамувати спрагу.

При виході з базару якийсь amator продавав портрети і твори Кобзаря. Не дорого просив, працював за ідею.

За двісті років визріли слова Шевченка, а спрага в українців до волі була велика. Рік Шевченка вдався, бо чому мав не вдатися. Таємне вийшло наверх. З цього року Росія стала ворогом України.

2014 рік.

Автор роботи Є. Смаж

Планшет

— Ваша дочка має здібності. Тепер головне не боятися. Ось список потрібних матеріалів. Крім цього, вам ще потрібно купити планшет, — сказала в художній школі викладач Іванка батькам дитини. Дівчинка переможно глянула на рідню, погляд яснів радістю і тріумфом.

— Який саме? — приречено запитав батько. — Бо вони є різні.

Педагог пояснювала, дитина старалася підказати, дорослі не розуміли.

— Йдемо, я вам покажу, краще раз побачити, — запропонувала вчителька. Завела сім'ю до класу, дістала зі стелажа невеличкий планшет, розрахований на лист паперу формату А2, показала. Три пари очей дивилися на замазаний фарбою звичайний, самий простий і доступний планшет. Чим так міг вразити підрамник з соснового дерева зашитий пресованим картоном? Та чимсь таки вразив. Побачивши його дитина відразу скисла, мама засміялася, а батько зрадів.

— А! Такий! Бо зараз планшетами називають зовсім інше, — сказав глава сім'ї, записав розміри і запевнив, що все придбають.

Те, що планшетами називають ще щось, Іванка знала. На час поїздки в Польщу дочка дала їй такий інтернет-планшет, щоб була можливість підтримувати зв'язок по скайпу.

— Візьми на всякий випадок. Війна ж все-таки. Головне, його не бійся і не персоніфікуй. Це тільки електронний пристрій, а не мисляча істота. Ти справишся! — сказала дочка. Підбадьорила, бо бачила страх Іванки перед новою технікою.

Зять з дочкою завели для Іванки додатково персонального користувача, свої сторінки запаролили, загрузили й налаштували всі необхідні програми на українській мові, занотували паролі в записнику, показали, як включати й виключати, як робити фото. В кінці пояснили складні моменти й вирішили, що цього досить. Іванка всю послідовність дій записала до блокнота. Здавалося, передбачили все.

Даремно їм так здавалося. Неопанований інструмент показав свій характер відразу, ще в дорозі, коли Іванка обережно діставала електронне знаряддя, тренуватися робити фото. Їхала на пленер, цікаві фотографії знадобились би. Сенсорний екран планшету на несміливий дотик її пальчиків реагував по різному, під настрій. Коли Іванка думала, що просто бере інструмент в руки, планшет в дотику її долоні прочитував якусь команду й негайно виконував. В результаті співпраці такого тандему було знято кілька незапланованих відео. В одному фільмику топталися ноги озвучені порадами, як вийти з тієї програми, в другому щирілися зуби під просьбу посміхнутися на камеру. Після довгих експериментів Іванка фотографувати планшетом сяк-так пристосувалася. Навіть трохи осміліла.

Боялася не справитися з підключенням планшету до інтернету, розібратися з паролями було складніше. Згідно занотованим інструкціям від зятя, Іванка взяла в чергового готелю пароль до вай файла. Потім виконала всі законспектовані дії по пунктах, не допомогло. Інтернет не дався.

— Може Пані мені допоможе? — попросила Іванка працівника готелю. Дівчина впевнено взяла планшет, делікатно торкнулася пальчиками сенсорного екрану і розгублено показала результат Іванці.

— Тут кирилиця. Я не читаю кирилицю, — вибачилася полячка. Іванка кирилицю читала, але перекласти написані там терміни на польську не вміла. Спроба допомогти в розмові жестами результату не дала, хитра техніка не давалася.

Наступну годину Іванка, закрившись в своєму номері, ще раз проштудіювала записник. Це дало деякі результати. Тепер поетапно доходила до пункту: “набрати пароль” і там стопорилася. Причину бачила, та подолати не могла, невміла набирати великі літери. Молодь не врахувала цей момент, даючи їй інструкції.

Знову Іванка пішла по допомогу. Та сама дівчина їй вимучено посміхнулася, але

відмовити не посміла. Коли ж нарешті інтернет їм дався, ошасливилися разом. Іванка запхала планшет в торбу, перші пункти плану було виконано, тепер можна піти на зустріч з приятелями.

— Я ще не навчилася ним користуватися, — пояснила Іванка свою невпевненість Агнешці. — Можливо, в мене нічого й не вийде, — сказала і ще кілька раз клацнула для певності. Робила фото, щоб потім зробити портрет.

— Під кінець подорожі станеш спеціалістом, — підбадьорила Агнешка.

— Можливо, — згодилася Іванка. — Тільки по приїзді мушу його повернути.

Процес опанування планшета тривав. Підключатися до інтернету поза готелем Іванка не ризикувала, при згадці про пароль, панікувала. За межами своїх апартаментів тільки фотографувала.

— Чи Пані гарантує мені його збереження? В ньому річ на десять тисяч злотих, — запитав Артур чергову музею, що пропонувала йому залишити рюкзак в гардеробі. Гарантії від пані не отримав, то взяв фотоапарат з собою. Водив по музею гостю з Києва, яка також зі своєю технікою не розставалася.

— Це добрий апарат, зроблений для фахівців, — пояснив Іванці Артур, показуючи масивний об'єктив свого апарату. — А в тебе планшет розрахований на любителя, якби я купував собі щось такого, то брав би більш солідний, не такий простенький.

“Простенький” для Іванки був складним. Мабуть зі страху не могла запам'ятати послідовність дій. Той страх Артур трактував по своєму.

— У вас війна. Це страшно, — сказав з сумом і розумінням.

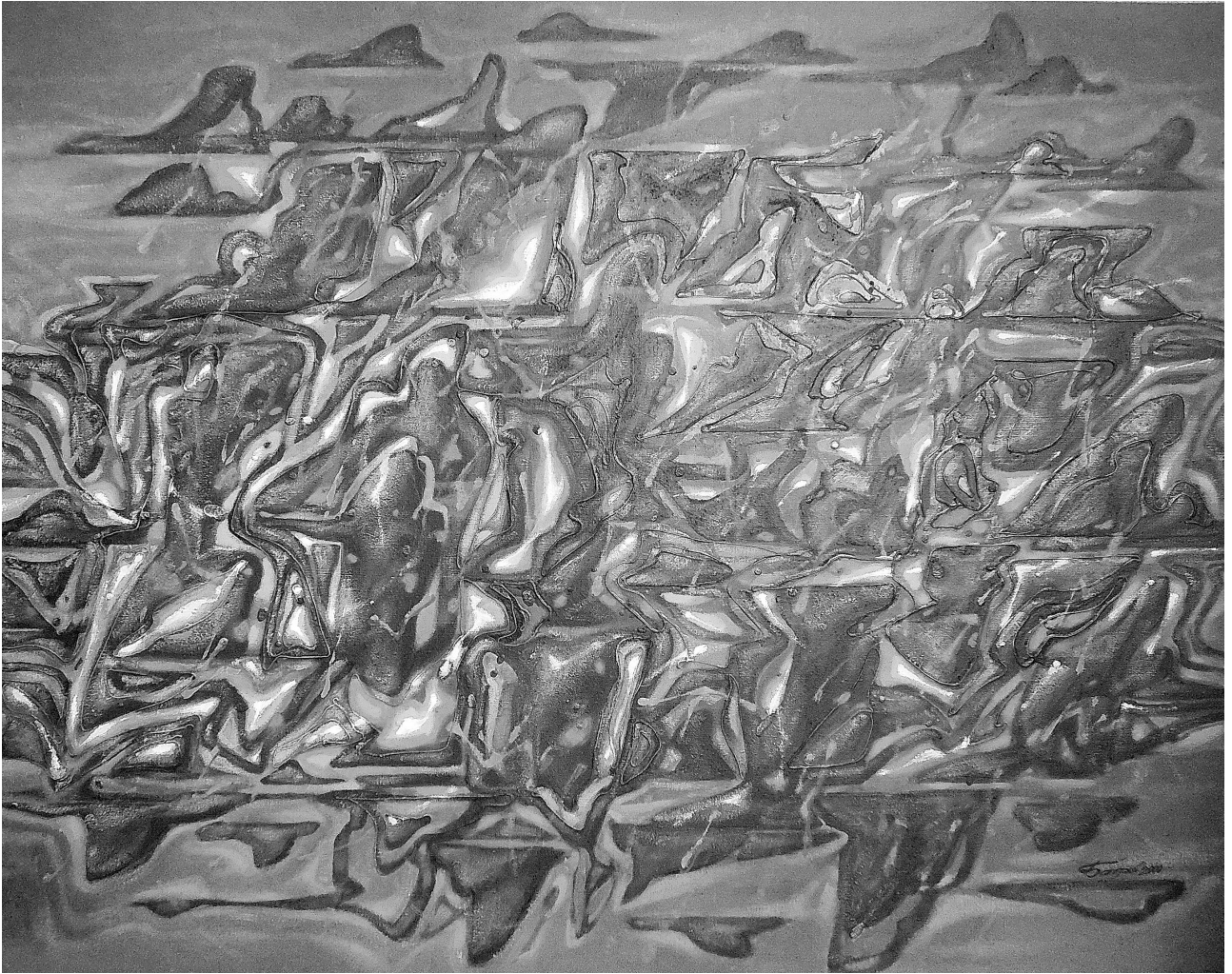
— Та ні. Війни тепер не страшно. Війна є і з цим потрібно рахуватися. Страшно було спочатку. Коло думали: “Хоч би не війна!” А як почалася, то чого вже боятися? Не хотілось бачити в Росії ворога, та вже знаємо, що то наш лютий ворог. Тепер не страшно!

Пройшло пару днів. Планшет видав дивний звук і заблимав привертаючи до себе увагу. Що він хотів? Щось потрібно зробити! Іванка була одна, порадитися не мала з ким. Заборонила собі боятися і взяла його до рук. Інструмент скорився. Це був виклик по скайпу, співбесідник привітав Іванку з успіхом. Таки змогла! Мов прорвало дамбу, щодня були нові успіхи в співпраці з планшетом. Діставання його з торби в Іванки вже стало автоматичним. Тепер зі сміхом згадувала, як зі страху не туди втикала підзарядку. Мабуть підсвідомо боялася втратити зв'язок з домом в час війни. Друзі визнали, що така техніка Іванці пасує. На зворотному шляху майже не випускала планшет з рук, зафіксувала всю подорож. Результат їй сподобався. Планшет Іванка полюбила. Приїхала додому.

— Я його таки освоїла! Головне, зрушитися й почати щось робити! Не варто було боятися, — сказала Іванка і віддала планшет.

— Поки ти їздила, ми закачали в твій в комп нову графічну програму. Цікава. Має багато можливостей. Освоюй! Головне не бійся і не персоніфікуй, це тільки новий інструмент.

2014 рік

Автор роботи В. Батраков

Гребля

— Там більше ніколи не було ставка, — закінчила розповідь Маруся.

Ліда її не слухала, вибирала на лотку яблука.

— Хоч би не було війни, — сказала.

— Війна вже є, — відповіла Маруся.

— Я не хочу! Не говори так! Думки матеріальні! Я ридаю кожного дня! — майже крикнула Ліда і поклала яблука назад в ящик, пішла тротуаром. Продавщиця незадоволено глянула їй вслід.

— А хто хоче? Танки, літаки, артилерія б'ють з Російської території, що це, як не війна? Від того, що ти її не хочеш бачити, краще не буде. Третя світова вже почалася, — сказала Маруся і трохи відступила вбік тротуару, пропускаючи прохожого.

— Не говори так! Ще все гаразд! Ще нічого немає! Ти жорстока! Краще вже про ставок розкажуй, — вигукуючи, Ліда стишила крок. Був погожий вечір першого вересня, колеги йшли з роботи.

— Про ставок я вже розповіла, — сказала Маруся.

— Не будь такою! Ти ж знаєш, що я не чула. Розкажи ще раз, я мовчатиму й слухатиму, — Ліда сказала, зупинилася, Маруся також. Мимо пробігли діти у вишиванках. Пройшла жінка з квітами, мабуть вчителька. День знань.

— Був невеличкий ставок, — почала свою розповідь спочатку Маруся.

— Де був?

— В селі, — Маруся виразно глянула на Ліду, та замовкла. — Гарний ставочок, неглибокий, оточений вербами й лозами. Діти купалися в ньому ціле літо. Старшим вода сягала по пояс, меншим по шию. Нам там подобалося, мулисте дно, місцями зарослі очерету, багато риби. Осінню ми в ньому карасів ловили голими руками. На зиму ставок спускали, щоб не гинула риба, бо він промерзав до дна.

Маруся говорила, Ліда не те щоб слухала, але не перебивала. Йшли мимо кущів з ще зеленим, але зів'ялим листям, давно не було дощу.

— Я проведу тебе до маршрутки, мого трамваю не видно, — сказала Ліда, Маруся кивнула.

— Весною ставок наповнювався водою, — продовжила розповідь не збившись з курсу Маруся. — Того року снігу було багато. Весною воду спускали через манах, але може того було замало, чи отвір трохи забився, вода піднялася до самого верху греблі. Це була звичайна, глиняна, добре утрамбована гребля, укріплена вербовими кілками, з яких вже вирости верби.

Жінки дійшли до перехрестя, обійшли стовп прикрашений українською символікою. Дорогою проїхав тролейбус, на ньому прив'язана до дзеркала тріпотіла блакитно-жовта стрічка.

— Хто його знищив той ставок? Хтось з олігархів викупив? — запитала Ліда.

— Ми його зруйнували, я з подружкою. Давно. Тоді ще не було олігархів.

— Ти? Навіщо?

— Ми не знали, що робимо, нас захопив сам процес. Були тоді ще дітьми, я в класі другому, а подружка на два роки молодша. Я командувала в цій грі.

— Ти так спокійно про це говориш, — здивувалася Ліда.

— Так що, я маю всратися від хвилювання? Хочу сказати тобі, що в незнання не можливо заховатися. Що не знаєш зараз, визнаєш потім, побачиш, як потрібно було б зробити, а змінити не зможеш. Не збивай! Продовжу про ставок. Щоб хвилі не били греблю, рибаки розкидали вздовж неї стару солому. Тільки та солома тоді й стримувала воду. Це зацікавило мене з подружкою.

— Європа могла зупинити Путіна ще в самому початку. А вона тільки “глибоко

хвилювалася”, — вставила своє слово Ліда.

— Гроші рахували. Бізнесмени!

— Що буде? — запитала Ліда. Зупинилися біля тролейбусної зупинки.

— Нічого не буде. Що може зробити організація, яка нічого не може погодити між своїми членами? Розсипалася та гребля. — сказала Маруся.

— Європа?

— Гребля. Глиняна ж була. В одному місці ми розгребли соломі і дали воді потекти. Греблю можна було спасти, кинути знову туди жмут соломи. Але... Дорослі не бачили, тією дорогою рідко хто ходив, а ми не знали, що робимо. Діти. Звичайно ми помітили, як вода біжить все швидше. Надвечір було похолодало, грязюка на греблі взялася павутиною льоду. Наш струмок сповільнив свій рух. Пішли додому. Наступного дня ставка вже не було, як і половини греблі. Змило. Ми зрозуміли, що зробили, нікому не розповіли, щоб не бути покараними. В СРСР невідомо, що за таке могло бути.

— Ой! Нічого б вам не було, — скептично сказала Ліда.

— Хто знає, — відповіла Маруся, пішла далі вулицею.— Я маршруткою поїду, — сказала. Ліда пішла слідом за нею.

— Сяду з тобою, доїду до метро. Росія велика. Кругом росіян багато, — сказала Ліда і спохватилася. — Добре, вже не перебиватиму.

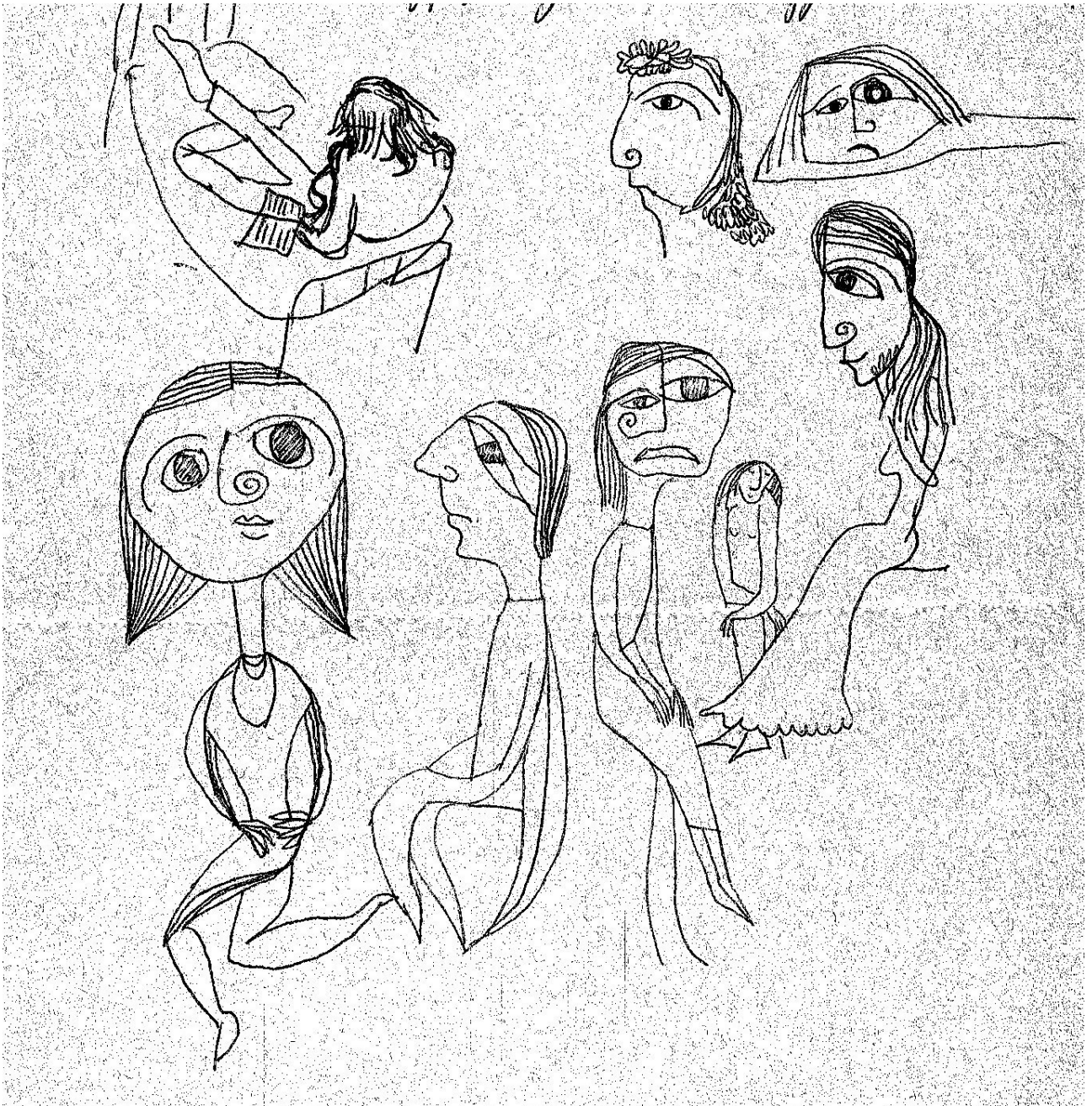
— Так от про ставок. Вся мутна вода стекла, тільки посередині залишився маленький струмочок. Ніхто більше не відновлював греблю. Не доходили до того в колгоспі руки, а може не знайшлося ентузіаста, який би хотів розводити рибу. В тому селі ставоків було багато, з дванадцять може, або й більше. Мабуть не було потреби в ще одному. Звільнене місце зайняв очерет з осокою. Поселилися чаплі й лелеки. Розрослися лози й верби. Звідкись взялися там вишні й черешні. Гарно. Такий собі оазис дикої природи. Але ставка там більше ніколи не було.

— Це ти до чого?

— Ні до чого. Згадалося. Легко можна було зупинити на початку. А потім нам вже було не під силу.

Підійшла маршрутка. Жінки поїхали.

2014 рік.

Автор роботи О. Тіменик

Паслін

— На “Фейсбуку” пишуть, що в Донецьку проблеми з постачанням продуктів. Говорять, ніби там голодують. І в нас можуть бути перебої. Війна. Маріуполь майже в облозі. Росія посилає на наш кордон свіжі війська. Може зробити якісь запаси? — запитала молода жінка старшу. Та не відповіла, задумалася. Донбас. Здалося, що все це вже було. Згадала недалеко минуле. Свою матір.

То був кінець літа на Київщині, теплий день, дозрівала квасоля на городі. Мати тоді була ще жива. В своїх спогадах жінка дивилася на все ніби збоку. Минуле вималювалося дуже реально, бачила себе ще молодницею, свою матір — жвавою бабцею, повною енергії, спогадів і сил.

— Ох, було! — сказала тоді баба і зітхнула, мала внучка крутилася біля неї на грядці. Молодиця глянула на них здаля, Цю розповідь, що так починалася, чула не один раз ще з дитинства, тепер цю історію почує і її дитина.

— А це бур'ян? — запитала внучка.

— Це паслін, — відповіла баба.

— А паслін бур'ян? Його треба вирвати?

— Хай росте, — сказала баба. Щось їй нагадала ця рослина. Розстелила на межі порожній мішок, сіла, посадила поряд внучку.

— Був страшний голод в 33 році. Люди мерли цілими селами. Мій батько рятував сім'ю. Нас було п'ятеро дітей. З села він перевіз сім'ю в місто Маріуполь. Те місто потім називалося Жданов, а тепер знову Маріуполь. Тут такого голоду не було, бо тут ліси близько, в лісі завжди можна щось знайти, а там голий степ. Батько пішов працювати на завод “Азовсталь”, а мати оформилася в колгосп. Купили маленьку хатку времяночку в пригороді. По сусідству жили цигани, ми завжди гралися з циганчатами. В колгоспі не було нічого, а на заводі давали пайки, то сім'я наша вижила, тільки одна дитина померла. Відтоді наша мама яблука до яблучного Спасу не їла, бо так в народі прийнято. Голод це страшно. Ми старші діти розуміли, а найменший все їсточки просив, хоч цибулинку. Біля колоди, де колись лузали насіння, перетерли й перебрали всі зопрілі лущпайки, шукали чи не зосталась якась насінина. Сусідський хлопчик отруївся, наївся зерен з кісточок жердель, а вони гіркі, отруйні. З голоду їв, — говорила баба повільно, поринувши в спогади.

Молодиця знала, про що буде розповідь, думала, чи варто дитині слухати такі страшні історії, хотіла зупинити, але дитина дивилася на бабу, як зачарована, то змовчала, продовжила полоти грядку. Стара підсунула до себе сухі стебла квасолі й стала вилущувати стручки в пелену фартуха.

— Ті, хто дожив до весни, врятувалися. Їли все, що сходило: лободу, щиріцу, кропиву, калачики, пирій, бруньки липи, все, що неотруйне. Засіяти поля було нічим. Города не могли посадити, бо, якщо садили якусь картоплину, то вночі її хтось з ямки видовбував і з'їдав. Голод. Найкраще того року вродив баштан. Там кавуни і дині ростуть не так як тут, в степах сонця багато, ростуть солодкі. На городах і полях виріс паслін. Ніхто не виполював той бур'ян, в людей не було сили, та й людей вже небагато було, вимерли. Паслін є червоний і чорний. Червоний отруйний, а чорний можна їсти, як дозріє. На щастя, вродив чорний. Збирали його відрами, робили з нього все: млинці, повидло, пиріжки. Сушили, перетирали в муку, запасалися. І такий він смачний був, бо не було більше нічого. Паслін, — сказала баба, повторила це слово кілька раз, потім сказала його латинську назву, знала, бо мала освіту агрономічну. Та внучка вже не слухала, побігла пробувати паслін на смак. Дитина.

— Чому мовчиш? Про що думаєш? — запитала молодша жінка і повернула співбесідницю зі спогадів до дійсності.

— Та так... Думаю, що в Києві буде нормально. Європейці запасів не роблять, — відповіла старша, пожартувала.

— Може якусь крупу купити на запас, на всякий випадок?

— Кожного разу, як нас лякали війною, ми продуктами запасалися. Вже, мабуть, разів зо три робила маленький склад, а потім птахам віддавала, бо жуки заводилися. Запас солі й сухого спирту (щоб було можна каву приготувати, в разі чого) в мене з дев'яностих років до цього часу на антресолі лежить. Добре, що не псується. Але, якщо тобі хочеться, купи крупу, потім птахів годуватимеш. Все буде добре!

2014 рік.

Автор роботи В. Корнієнко

Така дивна пора

Був жовтень за вікном. У Києві він був сухим і теплим, в Лодзі сирим та похмурим. Кожного року осінь була різною. Минулого року холодний і дощовий вересень тішив очі яскравими кольорами. На свіжі зелені пагони багаторічної трави падало червоне, жовте, бордове листя. Вражали сюрреалістичні пейзажі. Цього року початок осені в Києві був політньому теплим, майже до середини жовтня листя тримало зелений колір. На зеленому тлі червоніли ягоди калини й горобини. Осінь творила свої інсталяції з протилежних кольорів.

Вони спілкувалися в чаті. Михайлина з Києва, Юлій з Лодзя. Теми розмови переходили з політики на природу, погоду, дощ, життя буденне.

— Єсень, — написав поляк Юлій — Іде осінь, — уточнив. Пояснював цим свій смуток і втому.

Юлій не любив осінь, мусив турбуватися про опаленні квартири, добиватися щоб сантехніки продули труби, бо десь виникла повітряна пробка. Юлій любив тепло, а осінь йшла в парі з холодом. Ранкові приморозки робили тротуари слизькими і тому для нього небезпечними. Але кожного року осінь приходила невідворотно, як старість, нічого з цим не міг зробити, йшла осінь.

— Природа вмирає. Далі йде зима. Квіти замерзли в моєму саду, сьогодні спалив їхні сухі стебла. Осінь, це фінал теплого літа і динамічного життя. Далі плине холодний спокій.

— Ні! Нічого не вмирає! — заперечила Михайлина. — Я люблю осінь! — відправила написане і пошукала слів, щоб передати свої відчуття. Шаленіла осінню. Слів бракувало. Не могла їх знайти й на українській мові, а написати мала на польській. В Києві осінь, можливо, була трохи інша чим у Юлія в Польщі, але ж це осінь. Чарівне міжсезоння — свято кольору, свято контрастних відчуттів, свято емоцій. Свіжі світанки, легкий холодок по плечах, дотик мокрого литка до щоки. Прекрасна пора єднання протилежностей — тепло на сонці, холодно в тіні, ранкова паморозь під ногами і лагідні, теплі промені сонця. Осінь приходила зі спілими плодами й зваблювала: то соковиті яблука кидала до ніг, то фантастичними листками винограду заманювала, показуючи під ними спілі грона.

Природа поспішала осінню, в шаленому темпі закінчувала свої творіння. Визрівали скульптурні шедеври: жолуді, груші, сливи. Маленькими пропелерами розліталось насіння клена, шукаючи мокрі щілини. Спілі ядра горіхів вивалювалися з буро-зеленої лущини. Свої блискучі круглі плоди соромливо показував каштан і ховав їх в кучеряву траву, прикриваючи золотим листям. Ще паслися на лугах отари овець й череди корів. Осінь ногами тварин заштовхувала у вологий ґрунт своє сім'я, запліднювала землю. За містом поблискували вивернуті чорні брили зораної на осінь ріллі, чекали незаймані, незасіяні, томилися, насичувалися дощами, готові прийняти зерна.

Михайлина відчувала піднесену силу осені. Природа була мов наелектризована бажанням. Як написати про це Юлію?

— Це, як оргазм природи. Осінь. Звичайно, що після такого вибуху активності й виверження насіння потрібний відпочинок. Тому потім приходять сон. В природі все, як у людей, — пожартувала Михайлина. Переклала на польську мову. Згадала, що слово “активність” краще до поляків не вживати, бо воно в них має дуже сексуальне забарвлення. Не знайшла чим замінити й залишила так, як було, природі дозволено, вирішила. Виглянула на вулицю, побачити, як там чує себе осінь. Осінь бушувала.

В квартирі було затишно й тепло. Михайлина зігріла чаю, хоч зазвичай в таку пору вже не пила, щоб не шкодити сну, зручно вместилася в кріслі, укуталась пледом. Періодично квакав комп'ютер, сповіщаючи про нове повідомлення. За вікном був осінній вечір. Мжичка. Час від часу вітер жбурляв в шибку мокре листя і рухав по шторі тінь дерева. Вуличний ліхтар оточив себе теплим колом світла, в якому мерехтіли дрібні краплини. А на ранок, за прогнозом, очікувалось безхмарне небо, сонце, гарний теплий день. Все можливо осінню.

В Лодзі також була пізня година. Юлій спробував сісти зручніше, докучали фантомні болі, боліла нога, якої не мав. Осінню старі травми давали себе знати. Під його балконом вітер тріпав віти плакучої верби. Падав дощ. Неоном блимав монітор. Біля торшера, в острівцю світла Юлій читав листи віртуальних друзів. Глянув на годинник, подумав, що в Києві на годину більше.

— Спи, Єсень! — написав.

2014 рік.

Автор роботи В. Корнієнко

Дорослі

— Тут до святого Миколая пропонують лист написати. Згадуй, за що тебе можна було б похвалити, а за що покарати. Як ти себе поведив цього року? Був гречний?— написала Михайлина своєму другу Юлію в чат.

— Так я вже дорослий, то для дітей, — відповів.

— Я також не дівчинка. Згадуй! — наказала. — Давай думатимемо разом. І так, перше, ти трохи вірив в брехню Путіна, за те можеш бути покараний, але недуже. Друге, не мав сили і здоров'я, але все ж таки зі мною зустрівся, за це належить нагорода, — згадувала Михайлина, ввійшла в азарт і тільки клавіатура клацала.

— Ой, успокойся! — сказав Юлій і засміявся, поставив такий значок, щоб було зрозуміло. Ага! Не так то легко зупинити жінку, в якій розігралася уява.

Михайлина подумала й про себе. Що доброго зробила вона? Відгукувалася на заклик “Майдану”, ходила на віче, але що то є в порівнянні з іншими, які полягли? Перераховувала якийсь мізер фінансової підтримки спочатку “Майдану”, а потім добровольчим батальйоном, тільки то все дрібниці в порівнянні з героями. Замислилася, поринула в спогади. М'яко опускався вечір, огортав кімнату, крісло, монітор. Теплі тіні робили оточення нереальним, Михайлина зачарована присмерком відірвалася від дійсності, попливла в фантазії.

Здалося, що в мареві вечора закриваючи півнеба летів лист до Святого Миколая. Виднів силуетом на зоряному тлі, висів у повітрі, ніби летючий білий килим записаний дрібними літерами, дещо там було підкреслено, дещо ілюстровано. Краї аркуша тріпотіли мов крила птаха. Дрібненьким роєм осідали на нього нові речення, чийсь слова, чийсь життя, щирі бажання.

— Я молився за вас, — звідкись линув голос Юлія.

— Це рахується, — прозвучало йому у відповідь і білий силует засвітився кольоровою ілюмінацією. На біле тло осіли нові нотатки. Яскравими чистими кольорами звучали дитячі мрії-молитви. Поволі світлий лист до Святого Миколая покривав світ.

Звуковий сигнал комп'ютера повернув Михайлину до дійсності. Прийшло повідомлення.

— Що б ти хотіла від Миколая під подушку? — запитував Юлій.

— Автомат, або снайперську гвинтівку, — відповіла Михайлина, остаточно розвіявши своє фантастичне марево.

— Ой, то! Ой, то! Стріляти вмієш? — скептично віднісся до її бажання Юлій.

— Звичайно, не вмію, але можна навчитися.

— Навіщо тобі?

— Війна, — відповіла коротко Михайлина. — Наша влада свій народ, тобто нас, не захищає, то самі мусимо думати, як захиститися.

— Ти впевнена, що тобі саме така зброя потрібна? — запитав Юлій, він на зброї трохи знався, колись служив на військовому кораблі, дражнився з Михайлини, бо не було в її зовнішності нічого войовничого.

— Ви, поляки не розумієте. Вам Путін бреше, ви вірите, — обурилася цілком мирна, далека від політики жінка.

— Ой там! Ой там! Різка тебе чекає під подушкою, не була ти гречною. Будь обережна з бажаннями, бо можуть збутися. Впевнена в своєму виборі? Точно того хочеш? Не бажаєш якогось цукерка, чи прикраси? Може книжку? — запитав Юлій. Він був католиком і поважно відносився до релігійних свят.

— Не знаю. Але Миколай знає! Хай покладе те, що потребує, — Михайлина переклала відповідальність на святого. Потім довго вислуховувала від Юлія його думку про потреби жінки, вирішила, що то скоріше не потреби, а обов'язки. Культурно не відповіла, щоб не руйнувати його ілюзії. Написала про інше.

— Те, що ти також заслуговуєш різку, я знаю, але Миколай добрий, то що б ти хотів під подушку? — запитала Михайлина.

— Протеза. В мене одне бажання, воно роками не змінюється, — гірко пожартував Юлій.

— Ноги? Така велика річ під подушку не поміститься. Може забажай взнати правду про «Волинську різню». Миколаю все під силу, — нагадала Михайлина Юлію його докори. Він дуже прагнув справедливості і правди в питанні українсько-польських стосунків у минулому, вимагав від неї, щоб український президент перед поляками за ті події на Волині вибачився. Юлій не міг зрозуміти, що президенту Михайлина не наказує. Вона, ні, а Святий Миколай все може, тож хай Юлій його попросить.

— Мілості багато під твою подушку. Любові до всіх і до ваших підступних, підлих російських ворогів також, — попросив у Миколая для Михайлини Юлій. Прикріпив до написаного значок усмішку і доброї ночі.

Полетів крізь ніч лист до Миколая.

Автор роботи В. Корнієнко

Ринок на Балутах.

Одного зимового дня, поговоривши з приятелькою по скайпу, Михайлина сіла писати їй лист. Чому лист відразу після розмови? Тому що розмова була з полячкою, а поляки знають забагато польських слів. Говорила полячка темпераментно й швидко, при такому темпі українка не встигала згадати польські слова для відповіді, тому налаштувала комп'ютер, на всякий випадок знайшла українсько-польський перекладач, відкрила електронну пошту, почала писати.

— Дякую, що ти знову запрошуєш мене погостювати, кохана Йоля. Я маю намір і надію скористатися з твого запрошення, та приїхати до Вас в Лодзь. Буду рада зустрітися з тобою, побачити музичну академію, Юляновський парк і твій любимий ринок на Балутах. Минулого разу я бачила його тільки мигцем, так якось склалося, не роздивилася докладно.

Слова сплїталися в речення. Михайлина згадала літо, пам'ять змалювала, як то було, чому вона не роздивилася.

Балути, це район в польському місті Лодзь, він мав репутацію, десь таку, як в Києві Троєщина, нецентральний, неспокійний. Ринок був його візиткою, фото екзотичних продавців на сторінці Йоля в фейсбуці, чимсь перегукувалися з настроєм Андріївського узвозу Києва. Михайлина захотіла побачити й порівняти їхній колорит. Йоля ринок хвалила, жила недалеко, часто там бувала і знаходила гарні речі, от і копію Модельяні придбала. Тому через якийсь час, коли була нагода і Михайлина приїхала в Лодзь, ринок на Балутах був відмічений нею в списку пам'яток. Похід туди запланувала на вівторок в ранній час, бо торгували там тільки вранці, по суботах, вівторках і п'ятницях. Субота відпадала, співпало якесь релігійне свято, а в п'ятницю Михайлина вже від'їжджала, то ж альтернативи не було. Підготувалася. Заздалегідь побачила де знаходиться ринок, як туди добратися, поставила галочку на карті. Домовилася з Аделем, приятелем-поляком, зустрітися о восьмій, щоб оглядати екзотичний ринок разом, він знав його, як свої п'ять пальців, мешкав поряд. Культурна програма була продумана і йшла по плану.

За день до вівторка плани рухнули. В понеділок з Європи до Лодзя повернулася Маріоля. Приятельки давно не бачилися. Здзвонилися, зустрілися, сіли в кафе, покликали до себе спільних знайомих. Компанія розрослася, страви й напої змінювалися, час непомітно плив. Коли кафе закривалося на ніч і їх попросили звільнити приміщення, Михайлина згадала, що завтра вівторок. Та погода була така гарна, ніч тепла, а компанія дуже мила, тож вона дала себе вмовити погуляти ще трішки. Зажди є вибір, цього разу він був не на боці ринку. До готелю повернулася пізно. Вранці очі не відкривалися. Так і пішла, остаточно не вирвавшись з павутини сну.

Квакнув комп'ютер. Жінка струсила з себе спогади, за вікном сутеніло, падав сніг. Ввімкнула світло, повернулася до листа.

— Йоля, звичайно, Адель показав мені ринок. Просто, я була змучена і не дуже роздивилася, а перед тим ми зустрілися з Маріолі. Сама розумієш, як то було. А ще наша війна мені на нерви діяла.

Поляки не вірили в війну, їм це здавалося чимось далеким і нереальним. Михайлина знову замислилася. Тоді в Лодзі Адель вів її дворами, любив ходити пішки, показував і розповідав про все, що траплялося по дорозі. Йшли мимо його будинку, Йоляного і ще чийогось, про все детально проінформував, Михайлина тільки слухала, відкрити очі не спромоглася.

Плелась слідом і спала на ходу, ні холодна вода, ні компреси з льоду, які прикладала перед виходом з готелю, результату не дали. “На автопілоті” приготувала планшет, фотографувати ринок. Подумала, що потім на знімках зможе роздивитися. Прийшли. Вранішня піша прогулянка бадьорості не дала. Взяла планшет і себе в руки.

— Ти тут знімки не роби. Люди різне продають, часом і крадене. Можна в лоб дістати, — попередив Адель. Михайлина заховала техніку. В лоб отримати не хотіла.

Зайшли на ринок, невеличкий огорожений простір, де продавали багато антикваріату і вживаних побутових речей. Адель розповідав, що раніше відведена для цього площа була більша, та з кожними роком її врізають. Окремо акцентував на сумі, яку продавці сплачують за можливість торгувати. Боліла йому душа за ринок. Михайлина, як сомнамбула, поволі рухалася, старалася не наступити на розкладені для продажу на скатертинах речі, нахилитися не ризикувала.

— Трохи ти скасована. Маріоля любить частувати, — зауважив Адель, відповіді не отримав, вирішив пильнувати, щоб гостю не скривдили.

Дехто з продавців мав столики, Михайлина запитати там ціну.

— Не бери! То занадто дорого! 15 злотих! Тобі потрібні ножиці? Я такі маю і тобі дам, — перервав Адель процес товарно-грошових зносин. Постоїла, подивилася, коли Адель втратив пильність, наблизилася ще до якогось столика.

— Тебе цікавлять дитячі книжки? Не купи, я такі маю, принесу, — Адель був тут як тут. Продавець зміряв його важким поглядом, вираз обличчя говорив, що в лоб дати може. Відійшли. Посередині ринку столиків було більше. “Замашенькі” жіночки зваблювали біжутерією і ще чимось. Не звабилася. Михайлина немала впевненості, що може знайти щось такого, чого б Адель не мав і дозволив їй купити. Розважитись розмовою з продавцем і поторгуватися не мала сили і можливості, Адель суворо пильнував, щоб, не дай Бог, її не ошукали. Тільки згодом, трапилася річ за два злотих, купила, щоб мати щось на пам'ять. Аж сама здивувалася. Це була штука, що мала б різати, як ножиці, перекушувати дроти, як кусачки, колоти горіхи і відкривати пляшки. Насправді, нічого цього той інструмент зробити не міг, бо гнувся від найменшого, прикладеного зусилля. На сувенір годився. Далі оглядати ринок не стали, Адель знайшов, що хотів, а Михайлина не знала, що хоче.

Так і пішли з ринку на Балутах. В Михайлини залишилось розмите враження від побаченого, підсвідомість сигналіла, що було там щось хороше, варте уваги, та свідомість не зафіксувала. Пожалкувала, що в цей день заплановано так багато. Адель добросовісно виконував намічене, показував місто, весь час були на ногах, ніякими транспортом не користувався. Тепер Михайлині було зрозумілий, чому він задумав піший похід до Києва. Ходили багато. Пам'ятала, як по дорозі говорили про війну.

— Що ти так переживаєш? Адже війна у вас на Донбасі, не в Києві, — запитав Адель.

— Війна то на соді, та воюють і гинуть там хлопці зі всієї України, — відповіла Михайлина.

Потім десь випили каву, були в музеях. Фотографувалися біля пам'ятників. Сон розвіявся на останній виставці сучасного мистецтва. Останній, тому що ноги Михайлини далі йти відмовилися і в той день на культурній програмі була достроково поставлена крапка, не могла більше гуляти з таким затягим пішоходом. Сиділи біля фонтана, відпочивали. Заочно критикували Юлія, який погано почував себе в таку пору, тому нікого не хотів бачити, за що був глибоко осуджений.

Спогади, спогадами, та треба дописати лист, Михайлина сіла зручніше, підсунула клавіатуру.

— Дякую тобі, кохана, що ти все ж умовила Юлія, зустрітися тоді зі мною.

Спілкування з ним було дуже милим. Я хотіла б бачитися з Вами ще і не раз. Але у нас продовжується війна. З візами до Польщі стало складніше, та я надіюся..., — Михайлина ще кілька раз клацнула, вийшло три крапки і зупинилася. Прочитала написане. Подумала. Що написати? На що вона надіялася? Що війна скоро закінчиться? Якимось не дуже в те вірилося. Що Польща зробить для українців безвізовий режим? Таке припущення Михайлину розсмішило. Ага, зробить, коли всі авантюристи Донбасу рвонули за кордон в Європу. Навіщо їм наш криміналітет?!

Хіба на Бога надіятися можна, на велике чудо. Михайлина ще посиділа над листом, зітхнула.

— ... що все буде добре! — написала.

«Мавки». Автор роботи В. Батраков

Україна в ...

“Україна між Сходом та Заходом: апокаліпсис чи модель майбутнього?” Україна між... Отже, Україна посередині.

Мені згадалося, як в студентські роки моя подружка ночувала в Карпатах у двомісному наметі разом з двома хлопцями. Вона була посередині. Ні, не хвилюйтеся, нічого там не сталося, її не звалтували і взагалі ніякого сексу між ними не було. Один з хлопців хотів на ній одружитися, але їй подобався другий. Звичайна ситуація, так часто буває. Вранці на неї ображені були обоє. Потім хлопці, відійшовши вбік, поговорили між собою і вирішили кому має належати та дівчина, а хто повинен уступити. Потиснули один одному руки, закінчивши чоловічу розмову. От тільки в дівчини не запитали, що думає з того приводу вона. Ситуація їй не сподобалася. Не було в неї більше дружніх стосунків ні з одним, ні з другим, тільки офіційно віталася, бо мусила, навчалися в одній групі, були студентами.

Так от про Україну. Недовіряють більше українці ні Сходу, ні Заходу, але жити треба, дипломатично вітатимуться.

Розповідала мені колись мама, що в сорок першому році місцеві жителі, вона тоді жила в Маріуполі, зустрічали німців, як визволителів, бо терпіли від російських і місцевих більшовиків. Молодь на роботу в Германію їхала добровільно з гітарами і піснями. Пізніше побачили, що в Германії їх чекає рабство, що не визволителі прийшли, а один окупант змінив іншого, тоді стали боротися з ворогом. Відношення до Росії, як до гнобителя, було зрозумілим, по іншому й бути не могло, після голодомору в 1933 році, після розкуркулювання і колективізації до москалів відносилися ворожо. Люди чекали, що німці повернуть їм відібрану більшовиками землю. Та вільні господарі фашистам були ні до чого, кріпаки їх влаштовували більше. Німці колгоспи не розпустили, тільки поставили свого наглядача.

Якщо проаналізувати сучасну усну народну творчість, то своїм ворогом українці вважають “москаля” і “німця”. Більше ніхто з поняттям ворог в українців не асоціюється. Москва дуже старалася використати криваву історію народів і зробити ворогами України поляків, але бажаного успіху в тому не досягла.

Тепер проаналізуємо ситуацію, що склалась в світі на сьогодні. Росія посадила на газову залежність всіх, кого змогла. Останні десять років вона активно працювала над захопленням влади в Україні. Чи знала про це розвідка європейських країн і Америки? Мабуть знали. Поки українці не повстали, всіх все влаштовувало. Чи випадково канцлер Німеччини вимагає від України домовитися з Путіним? Чому якраз Німеччина виступає з ініціативою пригнути Україну під Путіна? Мабуть, це робилося з ціллю залякати, щоб українці почували себе між двох ворогів. Так і почувують. Від Заходу мають тільки обіцянки про відкриті двері в Європу, заборону воювати з окупантами й дипломатичну красномовність, від Сходу, агресію, окупацію, брехню і погрози, а від своєї влади бездіяльність. Народний гнів в Україні доходить до критичної маси.

На пам'ять приходить ще одна історія. Молода вдова в чорній хустинці і жалобною стрічкою на рукаві. На роботі колеги розповідали її історію пошепки. Повинні були б співчувати їй, а не співчували. Покійний чоловік в неї був якимсь чиновником, розподіляв державні квартири. Тоді такі давали, черги були довгі, але давали. Підійшла черга однієї сім'ї, яка чекала довго, перебивалася десь по комуналках і нарешті їхня черга. Не купували нічого зайвого перед переїздом, сиділи на валізах, але того року по дзвінку квартиру дали якомусь пільговику. Вони й далі були перші на черзі, чекали, надіялися, та наступного року та сама історія. Коли й на третій рік квартира з під носа пішла невідомо кому, голова сім'ї застрелив того чиновника в його кабінеті. Виходячи викинув пістолет до смітника. Почуття несправедливості взяло верх над розсудливістю. Критична маса...

Чому Європі потрібне фальшиве перемир'я між Україною і Росією? Перемир'я під час

якого кожного дня гине від трьох до п'яти українських воїнів, більше ста героїв в місяць. Таке перемир'я, це цинічний відстріл самих активних українських патріотів. Схоже, Захід жертви не цікавить. Європі важлива тільки газова труба, війна в Україні може її пошкодити, а зима. Все діло в трубі. Це знає Росія, усвідомлює Європа і розуміють українські патріоти. Спроби до чогось домовитися, нічого не дадуть, бо Росії, щоб володіти Європою, потрібна Україна, Європа не проти уступити вимогам агресора і далі сидіти на російській газовій залежності, та українці не хочуть бути під російським окупантом і не хочуть бути “між”. Переговори не можуть дати результат, скільки б не давили дружно Росія з Європою на українську владу, тому що ті не можуть вплинути на свій народ і змусити його здатися. Та й у самому Європейському союзі не всі рівні, там стали впливати свої проблеми.

Тож на разі ситуація така: олігархи всього світу бояться поширення визвольного руху, бо якщо піде ланцюгова реакція, боротьба буде проти всіх олігархів, неважливо якої країни. Верхи не хочуть поступитися своїм пануванням, низи не хочуть змиритися з непомірними податками і безправністю. Повна гармонія — і ті, і другі не хочуть. Ще народ задовбала суцільна брехня на всіх рівнях, таємні договори між країнами та олігархами, маніпуляції на виборах і суцільна монополія.

З одного боку Схід, з другого Захід, таке географічне розташування, але бути “між”, в конфлікті Сходу й Заходу українці не хочуть і не мусять. Україна не повинна бути розмінною монетою і предметом торгу в їхніх домовленостях. Зараз зима і змушена Європою до перемир'я, Україна несе щоденні втрати. Хто наївний вірить, що Росія злякається санкцій? Санкції тільки озлоблять росіян, дадуть їм мотивацію на війну з Україною. Путіна від повномасштабної агресії стримує тільки труба, її втрата буде кінцем його панування над Заходом. Схід хоче взяти Україну без бою, Захід уступає Україну без бою, та вона без бою не дасться. Тому всі чекають весни. Чому весни? Та знову все на тій трубі пов'язане, адже українців також посадили на російський газ, патріоти-воїни не хочуть щоб їхні батьки і родичі замерзли.

Вирішення проблем, скорше всього почнеться в квітні. Тоді, можливо, хтось зіграє на тій “трубі”, пустить її в небо феєрверком. Чи буде це апокаліпсис? Ні! Чи це почнеться моделювання нового майбутнього? Також, ні. Буде продовжуватися звичайне життя, але вже без енергетичної залежності. Бо знову поміняти шило на мило, одну залежність на іншу, не хотілось би. Україна не буде “між”, хоч географічно розташована посередині, вона буде з своїми справжніми друзями, які пізнаються в біді.

Що потім було з тією дівчиною, про яку йшла мова на початку? Все в неї було добре. Вийшла заміж за чоловіка з яким дружила ще з дитсадка, якийсь час жили на віддалі, бо продовжувала навчання, потім зустріла свою любов, розвелася з першим чоловіком, залишилися з ним друзями і вийшла заміж за другого. Життя було не без проблем, але була щасливою. Про тих хлопців-студентів, з якими була в Карпатах у двомісному наметі, один з яких уступав її другому, ніколи не згадувала.

А Україна порвавши з трубою і енергетичною залежністю, побудує свої дружні стосунки з Австралією, Канадою та Японією, трохи пізніше тісні взаємовигідні контакти будуть з Польщею і країнами Прибалтики. Чому не в цілому з Європейською спільнотою, а тільки з окремими країнами? Бо немає там спільноти. Тому що Англія не виконує свої взяті на себе зобов'язання, до неї немає довіри. Франція не здатна прийняти жодного рішення по Україні без консультації з Москвою. Німеччина? Ще пройшло мало часу після другої світової війни, щоб слово “німці” перестало для українців звучати як, ворог.

Сусід на сході. Хто не знав, яким агресором насправді є Росія? Хто не знав про Російську пропаганду, про суцільну брехню? Чи розвідка Заходу не знала, що Путін наказав своїм бізнесменам, скуповувати бізнес в Україні? Що спонукало Захід підігрувати Путіну? Які таємні домовленості? Захід любить гратися в підписання договорів, писати нові, не виконуючи старих? Забагато крові пролилося, щоб можна було вирішити проблему черговим

договором, який згодом можуть класифікувати, як неважливий і необов'язковий до виконання. До Росії в українців одна національна ідея — відчепіться! З Європою хотілось би налагодити культурні і економічні стосунки, знайти там друзів, але не нового старшого брата. Розраховувати на безвізовий режим і вступ в Євросоюз українцям не варто, глибоко стурбована Західна спільнота дуже довго і туго думає, бо залежна від Росії. Тож Україна вступить в тісні, всебічні стосунки з тим, хто не боїться Росії і не запитує в неї дозволу на свої вчинки. Тоді Україна буде в гроні друзів, а не між неадекватних сусідів

Слава Україні!

Київ 2014 рік.

Автор роботи В Корнієнко

Майстерня художника

Київ. Екскурсовод вела групу Андріївським узвозом, перед “Театром на Подолі” зупинилися.

— Ось тут, перед цим балконом ріс каштан, — сказала, показавши рукою під ноги. Антоніна і Ганна стояли біля театру й слухали без цікавості. Знали екскурсовода, а цю історію вже чули не один раз, симпатична жіночка часто водила сюди екскурсії. Під балконом розповідала екскурсантам романтичну історію в дусі “Ромео і Джульєтти”, якимсь боком підв'язувала в розповідь Голду Меїр і ще когось відомого, а в кінці признавалася, що все це вигадка.

Коли група пішла вниз, приятельки підморгнули одна одній. Річ у тому, що каштан ріс в іншому місці, а на вказаний балкон забратися можна й без допомоги дерева, був низько розташований. Екскурсовод вигадувала казки, щоб розважити публіку. Виконувала свою роботу професійно, старалася. Суха інформація, цифри, відомі прізвища без романтичного ореолу нікого не привабили б. Фантазувала.

Та Андріївський узвіз не потребував вигадок, мав багато правдивих романтичних історій. Якщо навпроти музею Булгакова зайти у двір будинку №18 і вузькими крутими сходами піднятися на гору, то потрапимо у вишневий сад. В тому саду стоїть будинок в якому орендував майстерню Митець, відомий художник-керамік, сучасний класик українського декоративного мистецтва. Коли був живий, часто запрошував до себе в майстерню на чай Антоніну з Ганною, гостинний був.

Влітку, у суботу, чи неділю, Митець підходив до жінок, вони тоді часто бували біля Театру на Подолі, поговорити, запросити до себе. Йшов з майстерні в робочому одязі, свіжо заляпаному, мав звичку, знімати зайву глину з пальців об штани, на темному тлі красувалися відбитки його лівої і правої п'ятірні.

— Я купив печиво і цукор. Може підете випити кави до “ще живого класика”? — своєрідно запрошував, любив пожартувати. — Приходьте хвилин через двадцять, я все приготую, чайник поставлю.

Повертався до себе, зупиняючись по дорозі, вітаючись і розмовляючи зі знайомими художниками. Знайомих було багато, будинок номер вісімнадцять тоді належав спілці художників, там були майстерні. Жінки проводили поглядом Митця, обговорювали відбитки пальців на штанях.

— Це ще нічого, тут всі художники, а я з ним в такому вигляді в супермаркет ходила, — сказала Антоніна. — Але й там ніхто зауваження не зробив, навіть не глянули критично, мабуть до нього звикли.

Заходив до майстерню до Митця на чай жінки любили. Антоніна з Ганною враховували його любов до розмов, вижидали трохи більше ніж двадцять хвилин і піднімалися на гору. Відпочивали біля згарища дерев'яного двоповерхового будинку (тут також колись були майстерні художників), проходили біля клумби й стукали в двері до “живого класика”. Це було, як ритуал. Жінок господар зустрічав у прихожій, центральне місце там займала муфельна піч, біля неї робочий стіл, гончарний круг, полиці, де він сушив роботи. Завжди говорив кілька слів про чергове замовлення, чи творчу роботу і запрошував гостей далі. Чай пили в маленькій кімнаті, вона була для відпочинку. Митець включав “Фламенко”, або “Моцарта”, сервував стіл, розставляв блюда, кружки, діставав серветки, якщо мав якусь канапку, то різав її на “локшину”, щоб всім вистачило.

Старий будинок, часом потріскує, чи може то привиди гралися з тінями минулих хазяїв.

— Це будинок історичний? — питала Ганна.

— Ясний перець! Тут мабуть Булгаков, чи Ленін втратив свою цноту, або ще хтось і не один раз, — жартом відповідала Антоніна.

Зимом “живий класик” при нагоді запрошував приятельок погрітися.

— Я поставив випалювати, зараз в мене тепло і стежку розчистив.

В майстерні не було центрального опалення, обігрівалася електричним калорифером. Митець добродушно бурчав, що сусід по майстерні сніг не чистить і гордо показував результат своєї праці, добре почищену доріжку, густо посипану піском з сіллю. Згори відкривався гарний вид на засніжений Поділ. З вікна майстерні було видно сад, білий з чорною графікою дерев.

— Не змітай крихти, я поставлю їх мишці, — зупинив художник хазяйський порив Антоніни, а потім ніяково розповів про мишку. Як вдарили морози, якесь мишеня поселилося в його майстерні. Митцю це не сподобалося, створювало додаткові труднощі, тепер їжу мусив ховати, хліб зав'язував у поліетиленовий кульок. Одного разу мишка прогризла дірку залізла до хліба, господар там її спіймав і разом з кульком викинув на вулицю.

— Дивлюся у вікно, а вона не може звідти вилізти. Мороз -15. Замерзне. Я вискочив в чому був, витряс її на сніг, поки повернувся, вона перша в мої ж двері й вскочила. Підготовую її тепер в туалеті, щоб по всій майстерні не бігала, — посміявся з себе. — Весною вижену.

В маленькій кімнаті керамік з глиною не працював, тут створював тільки ескізи під звуки музики та приймав гостей. Там було тепло й затишно. На стіні висів килимок з шовкових клаптів, робота його мами. На полицях “сиділи” глиняні фігурки поважних людей.

— Тут ціле політбюро, мама виліпила, а я випалив, — Митець назвав по іменах політиків соціалістичного минулого. — Це Заглада. мама має до неї якесь особливі почуття. Згадавши про маму, чоловік згадав ще дещо.

— Горілку купити треба, — сказав і знову зняковів. Запитав де можна купити нормальну, не підробку, йому потрібно літрів два. Хоче приховати свою провину. Мама “на смерть” сховала трилітрову банку самогонки. Вже років з десять в неї стояла, а вони з братом потроху звідти брали, згрішили, тепер треба долити.

— Самогонка, як постоїть довго, стає дуже смачна, ніяка горілка не зрівняється, закушувати треба присоленим кусочком лимона, — розказував Митець. Любив поговорити з приятельками, особливо про їхню подругу, в яку був давно і безнадійно закоханий. Таке життя. Стіни майстерні пам'ятали багато.

Спогади. Гомонить Андріївський, проїжджають авто. Жінки провели поглядом строкату групу. Тепер екскурсивод щось розповідала їм біля музею Булгакова.

— Навіщо вигадувати? Ніколи каштан тут не ріс. Краще б про художників їм розповіла. Тут біля цього театру свої ранні роботи Діма Філатов виставляв, а Титянич ходив в своєму костюмі “Фрипуля”. В ті майстерні до художників відома співачка заходила, Ольга Басистюк, — сказала Антоніна і кивнула на будинок №18. Ганна той рух дублювала.

— Вони не знають, а вигадати легше. Може їх тільки далеке минуле цікавить. Але, що там! Хай вигадують. Хто захоче, той побачить. Про художників розповідатимуть років через десять, коли ті, що звідси вийшли, захочуть згадати молодість. Всьому свій час і про Арія розповідатимуть. Також цікава особистість. Він уже дописав свою книжку про Андріївський узвіз? Як назвав? “Андріївський 20-Б”? А про артистів, що тут виступають, романтичні історії написав? Про ту, в яку закохався? — Ганна сипала риторичними запитаннями, на які Антоніна відповідати не стала.

Екскурсивод дала групі час, по черзі сфотографуватися на колінах у пам'ятника Булгакову, потерти йому носа “на удачу”, прочитати інформацію на дверях, що сепаратистам та фанатам Путіна вхід до музею заборонений і повела Узвозом вниз. Незважаючи на війну Київ жив своїм життям.

2015 рік.

Автор роботи В. Корнієнко

Просто приятелі.

— Ви є запрошені! Я вас приймаю! І маю в дупі ваш готель, — Маргарита бушувала і відчитувала Михайлину по телефону. Добре відчитана Михайлина не перечекала.

— Приїжджай одна, без Бориса. Бо як поговоримо? Як познайомишся з Юлієм? Чи ти не розумієш? — наполягала Маргарита.

Михайлина розуміла, та не могла приїхати сама, бо не вона, а Борис віз її. Він організував поїздку і виставку творчих робіт, допоміг з візою, та супроводжував з Варшави в Лодзь, навіть згодився познайомитися з інтернетовими друзями приятельки, хоч і побоювався.

Михайлину й Бориса Маргарита зустріла на вокзалі, повезла до себе. Там їх чекав Юлій. Маргарита приймала в себе його гостей. Власне, це Маргарита організувала зустріч. Чого тільки жінка не зробить ради коханого чоловіка. Відремонтувала квартиру, прибрала, навіть купила нове ліжко, щоб було де приїжджих розмістити.

Так почалося реальне знайомство Юлія з закоханою в нього по інтернету жінкою. Та ради знайомства зробила виставку у Варшаві, а Маргарита була готова на все, щоб висмикнути друга з депресії. Могла б і шлюху запросити, якби то допомогло.

— Вона така, що все б дозволила, — визнав Юлій. До гостей був обережний. Поселилися приїжджі все-таки в готелю. Спальні місця в Маргарити були не по зросту Бориса, зависокий був.

— В музей підеш? — запитав Борис Михайлину наступного ранку. Любив ходити по музеях.

— Чекай, подзвоню Юлію, запитаю. Йдемо! Буде в нас музейний день, — сказала після телефонної розмови.

— Тебе послали? — запитав з іронією Борис. Йому була неприємна симпатія жінки до іншого чоловіка, навіть, якщо в приятельці не бачив сексуального об'єкта.

— Власне, так. Погано себе почуває. Ми з ним просто приятелі-інтернетові, — відповіла цілком серйозно Михайлина.

Після третього музею в центрі міста їх підібрала Маргарита, тепер везла гостей до Юлія. Подбала, щоб він міг прийняти у себе дома нових знайомих, приготувала там обід, потратила багато часу проігнорувавши власні справи. Вузенькими вуличками старого міста їхати було складно. Маргарита повернулася, глянула через плече на Михайлину. Борис на передньому сидінні напружився, водії завжди нервують, якщо їдуть на місці пасажира, а ще більш неспокійні, коли за кермом жінка.

— То важко розповісти, він є трудний чоловік. Нам не можна уявити, як йому так жити. Я, як вперше побачила його голим, мало не зомліла, бо то власне половина людини, — Маргарита говорила, жестикулювала, провадила авто. Борис хвилювався, мінявся в лиці, пильнував за дорогою. Не хотів чути про інтимні подробиці чужого співжиття. Та не мав де дітися. Жінки не звертали увагу на чоловіка. Михайлина уважно слухала, про Юлія її цікавило все.

— Не є він відкритий, не підпускає до себе близько нікого. Замкнутий є. Я не рахую то щирою приязню, бо я є відкрита! — Маргарита знову повернулася до співбесідниці, побачити, чи та її розуміє. Борис позеленів і ледве втримався щоб не вхопити в свої руки кермо.

— Ми є приятелі. Могли б остаточно розійтися, але не було б то добре ні для нього, ні для мене. Він мені є рідний, завжди пам'ятає про мене, дбає, — Маргарита старалася розповісти максимально за короткий шлях.

Приїхали. Юлій нікому не дозволив допомагати собі. Сервував стіл однією рукою, різав лимон однією рукою. Накульгуючи заносив страви до вітальні.

— Мілость не потребує подвигів і героїзму. Мілость потребує тільки милості. Почуття

тому і є почуттям, що його можна відчути. Не побачити, не почути, а відчути. Як я маю сприймати той геройський вчинок жінки, що може покохати мене таким, як я є? — запитав Юлій буденним спокійним голосом, схоже, відповідав на поставлене колись Маргаритою запитання. — Моя собака «Узі» кохала мене тільки тому, що я є, незалежно який. Вже вона вже не живе, дуже мені її бракує.

— Візьми собі іншу собаку, я презентую, — сказала Маргарита.

— Такої, як була, більше не буде. Не хочу пережити ще раз смерть любимої істоти, або померти раніше від неї і наразити на біль втрати. “Люблять не за щось, а незважаючи ні на що”, — завершив розмову цитатою чийогось твору Юлій, більше до цієї теми не повертався. Після обіду культурною програмою зайнялася Маргарита. Можна сказати, взяла всіх до себе на роботу. На фестиваль в Музей Кінематографії.

— Де Борис? — запитала, не побачивши його серед гостей..

— Щось фотографує, — відповіла Михайлина, Юлій промовчав.

— То його справа, хай потім сам шукає собі місце. А ти маєш стілець, — Маргарита всадила Юлія, дала йому свою сумку, поставила поряд ще один стілець, — Тримай місце для мене.

Михайлину полячка розмістила подалі від коханого, на всякий випадок. Сама пішла до фортеп'яно. Піаністка. Наступний номер був її на тому фестивалю музики-кіно.

Михайлина не дивилася на сцену, мала інші об'єкти. Борис десь зник з горизонту, захопився творчістю, шукав цікаві кадри. Працівники музею, тихо керували процесом фестивалю. Жестикуючи, щось говорила Маргарита Юлію, після виступу сиділа біля нього. Тільки їх бачила Михайлина, вони сиділи дуже близько себе, двоє людей, які любили один одного, дорожили один одним і жили поряд, та не разом. Юлій був своєрідним, до себе в душу не пускав нікого. Може тому, що не мав однієї руки і ноги? Маргарита сприймала його, як звичайну людину, але ж він був іншим і кожного дня це усвідомлював. Михайлина не зводила очей з двох зворушливо милих людей і розуміла, що ніколи вона не посміє вклинитися в їхні стосунки. Вона зможе тільки кохати Юлія на віддалі, не вимагаючи нічого взамін.

Відпочивши і випивши чаю в саду, на терасі дачного будиночку лодзян, поверталися в місто. Маргарита вела автомобіль. Загальмувала на перехресті.

— Всім мовчати, — наказала. — Моє авто, мій бензин, я за кермом, як вважаю за потрібне, так їду. І я не буду вискакувати перед вантажівкою! Як діти малі, не бачили коників! Ця дорога трудна і довша. Мовчати! — застерегла з наголосом Маргарита, бо побачила, що Юлій до неї повернувся. Мовчали. Ніхто й не сперечався, Юлій, Борис і Михайлина завмерли і затамували подих, Маргарита вивела авто на трасу. Їхали обік поля де паслися коні. Коней любила Михайлина, знав про це Юлій, вирішив зробити гості приємність, а Маргарита не могла йому відмовити.

Борис пильнував розвиток подій. В дивний трикутник не втручався. Та й атмосфера була спокійна, не було потреби коригувати. Бачив, як зупинила і тихо про своє запитала Юлія Маргарита.

— Вже мав жону і досить з мене, — відповів для всіх жінок відразу Юлій. Все було спокійно в приятелів.

В готелі гості лишилися самі.

— Класний “мужик”! Добре тримається. Що з ним було? — запитав Борис.

— Колись попав під потяг. Не хоче розповідати про це. Замкнутий.

— Ти ще приїдь до них. Я тобі допоможу, наш візит їх трохи розворушив, — сказав Борис. Був доброю людиною і щирим приятелем Михайлини, дружили ще зі студентських років.

— Так! Якщо допоможеш, приїду, — відповіла Михайлина. Борис завжди допомагав їй, коли була потреба. Добре мати такого приятеля.

Автор роботи В. Корнієнко

Мова ворога

В коридорі почувся шум. В сусідній покій поселялися нові сусіди. Різонула вуха російська мова, а по суті розмова матюками. Звучав буденний нецензурний діалог між чоловіком і жінкою. Не підслуховувала, але куди мала діватися? Звукоізоляція така собі, а говорили голосно. Слухачка скорчила в люстро гримасу і показала язик. Не те, щоб вона, українка, не знала російської, або ставилася до російськомовних упереджено, сама переходила з мови на “язик”, залежно від співбесідника, навіть не фіксуючи цього. Зараз завиваючі голоси з протяжним оканням мешканку покою дратували.

Жінка стояла біля вікна, дивилася на метушню при вході до готелю, її називали Іванка. На вулиці була нормальна активність буденного дня в польському місті Лодзь, хтось приїжджав, хтось від'їжджав. При вході виясняло стосунки молоде подружжя, за столиками під парасолькою пили каву студенти. До цього часу Іванці тут подобалося. А тепер під боком поселилися “москалі”. Чула, що відпочинок з сусідством росіян, буває спаскуджений, але якось не думала, що може на таке сусідство натрапити. На російській мові говорило багато українців, та ці були не з України, говорили інакше, з московським акцентом, мовою ворога.

Два покої одномісний і двомісний мали спільний коридор, туалет, ванну, холодильник, чайник та шафу для верхнього одягу. Верхнього одягу там не було. Літо. До цього часу жодних проблем з предметами спільного користування не виникало, бо раніше обік мешкала молода сім'я поляків.

Тепер по сусідству поселився ворог. В коридорі грюкали дверима шафи, холодильника, ванної, кілька раз сильно шарпнули ручку дверей покою Іванки. Не витримала. Випростала свої сто шістьдесят сантиметрів зросту, розправила плечі, відкрила двері. Огрядна жінка відсахнулася, товстий великий чоловік щось сказав, вони не знали, що тут хтось є. Не вибачилися, пішли в свій номер.

Плани на день Іванка не міняла, тільки тепер сніданок замовила на польській, хоч і з акцентом. Працівник готелю тільки посміхнулася і перейшла з російської на рідну мову. День пролетів. Ввечері сусідство ворога дало себе знати. Чайника на звиклому місці не було. Сусіди чаювали. До цього часу півлітровий чайник з коридору в кімнату ніхто не брав. Бо для чого? Більш ніж дві кружки з нього не наллеш, а воду в покою не набереш. Електричний пристрій завжди стояв на холодильнику ввімкнутий в розетку, готовий зігріти бажаним кип'яточку. Московські егоїсти загарбали чайник. Негативних емоцій на ніч не хотілося, вечір і так був зіпсований, українка обійшлася мінеральною водою, не стала відвойовувати майно готелю. Хай п'ють, хоч зап'ються!

Рано шум, гам і російський мат розбудили Іванку. В місцях спільного користування хазяйнували “москалі”. Киянка вирішила вести себе культурно, не опускаючись до рівня загарбників побутового приладу.

— Доброго ранку, — з металом в голосі привіталася Іванка. Говорила до ворогів підкреслено українською мовою. Від несподіванки ті аж присіли. Повернули до неї перекошені жахом обличчя, рвонули до себе в покій і з тріском замкнули двері. Коридор спорожнів. Виконавши ранкові процедури і поснідавши, Іванка пішла в місто. День був гарний, оглядала старий цвинтар, настрої до екскурсії пасував. Оповіті плющем старі дерева, вкриті мохом надгробки, тиша, доброзичливість екскурсантів, зустріч з друзями діяли цілюще. Буденна метушня з неадекватними сусідами видавалася дріб'язком. Поверталися в місто пішки. Дорогою місцеві приятелі показали гості позначки на асфальті, межа за якою в часі німецької окупації було гетто. Лінія тяглася через парк, крізь вулиці, центральною площею міста, своїм існуванням нагадувала про жахи війни. Плакати і інші засоби інформації віщали обивателям, що нічого доброго не варто чекати від фашистських окупантів. Про окупацію Польщі радянськими військами згадувати не рекомендувалося, щоб не розпалювати міжнаціональну ворожнечу, за-то всіляко прищеплювалася ненависть до

“бандерівців”. Волинська трагедія не сходила зі сторінок газет та екранів телевізора. Відчувалися маніпуляції “старшого брата”, та все ж поляки до українки були приязні, це тішило. Гарна компанія і піша прогулянка примирили Іванку зі світом, навіть з наявністю матюкомовних мешканців по сусідству в готелю. Почувалася добре, тільки трохи скучала за своєю ріднею.

В обід захотілося чогось домашнього, Іванка вибрала вареники з картоплею, та почувши, що тут вони називаються “піроги руські”, не взяла, обійшлася червоним борщем з дивною польською назвою і ще чимсь абсолютно місцевим.

На вечір купила собі соку, пам'ятаючи про «загарбників» чайника. Відповіла польською на привітання адміністратору готелю, хоч та говорила російською, отримала у відповідь чарівну посмішку, піднялася до себе в номер. Сусідів-москалів не було. Тихо наспівуючи працівник готелю прибирала в сусідній кімнаті, готувала її для нових мешканців. Вороги втекли. Капітулювали. Запашним чаєм Іванка відсвяткувала перемогу.

— Ніколи не думала, що закордоном матиму по сусідству москалів, — розповідала пізніше по скайпу своїм домашнім Іванка.

— А що ти хотіла? Їх же багато, життя в них погане, то й їздять кругом, — відповіли з того боку екрану.

— Мене їхня реакція здивувала, я ж тільки привіталася, — пояснила Іванка.

— Думаєш вони зрозуміли? Росіяни так шуганні бандерівцями, що й тіні їхньої бояться!

— Хоч якась користь з рашитської пропаганди.

— Ти не розумієш. Вони почули мову ворога. Страшного ворога, того, що снідає немовлятами, розпинає хлопчика в трусиках. Вони не знали, що ти привіталася, української ж не розуміють, — з екрана полинув сміх.

— Теж мені “немовлята вгодовані”, більше центнера кожен. Яюсь не думала, що й ми для них вороги, — вже спокійніше сказала Іванка.

— Вони давно з нами ворогують, нашу мову бояться, вважай що то зброя. Два слова і ворог змився. Чайник не вкрали? Тобі повезло, — жартували з того боку контакту. — Маєш надійну зброю! Використовуй! Головне, вона уразить тільки ворогів, нікого іншого.

Йшла невимушена розмова з рідними. В покою було мирно і затишно.

Автор роботи В. Корнієнко

Після війни

ООН офіційно оприлюднила дані, повідомила, що жертвами конфлікту на Сході України стали майже п'ять тисяч людей. А неофіційно? Люди казали про дуже занижені цифри, ходив слух, що насправді жертв значно більше. На полі бою залишилися кращі з чоловіків...

Іванка чекала на Люсію. Оглянула стихійний ринок біля автобусної зупинки, купила парасольку. Падав дощ. Правду кажучи, нічого надзвичайного в цьому не було. Вже тиждень в Києві небо провисало хмарами, в повітрі висіла волога, і те, що нарешті сірий день розродився дощем, нікого не дивувало. Дощ розтопив залишки снігу, оголивши прихований зимою бруд.

Як завжди, Люсія запізнилася на півгодини, як завжди, покалася. Все було нормально. В найближчому кафе сіли випити квасу. Поговорили про життя, дітей, ціни, сучасну молодь і війну.

— Зараз моделюють якусь нову суспільну думку. Бачу це по тому, що оголошують різні конкурси на тему «Україна після війни». Я вже третій подібний бачила, — сказала Іванка.

— То й що? — запитала Люсія.

— А то. Верховна Рада не над тими законами працює. Терміново потрібно узаконити одностатеві шлюби, а особливо лесбійські зв'язки. Після війни хлопців не вистачатиме, а без чоловіків жінки стають агресивними. Пам'ятаєш, нам Микола розповідав, як в тайзі його приятеля жінки згвалтували, той ледве живим залишився і до людей виповз, вже йти не міг, — згадала стару історію Іванка. — Он сусідня держава весь час воює, тому її шлюхи по всьому світу відомі.

— Наші жінки кращі, за іноземців заміж виходитимуть. От скоро зроблять безвізовий режим, — сказала Люсія.

— Ти в це віриш? Чула, що навіть українських вчених в Англію на конференцію не пустили, запідозрили, що не тим займатимуться. Згадай, як було після другої світової.

— Були заборонені аборти? — спробувала вгадати Люсія.

В післявоєнний час вона була малою, тому пригадати нічого не спромоглася.

— Та не в тому справа! Чоловіків не вистачало. Жінки хапалися за любого, аби щось було в штанях. Мій батько... — почала Іванка і замовкла, подумала, чи варто розповідати.

Її батько був красивий, а молодих самотніх жінок в селі томилося багато. Банків сперми тоді не існувало, мусили щось робити, країна потребувала нових громадян...

— Познайомся, це твій брат, — діти обступили свою однолітку.

Всі вони були післявоєнними дітьми. Стояли біля школи чи біля клубу перед якимось «кіно», Іванка не пам'ятала. Від матері знала що таких братів і сестер по селу, мабуть, має багато. Це в книжках пишуть, що зустрівшись, нові знайомі родичі шалено раділи і налагоджували родинні зв'язки, насправді радості не було. Спробувала згадати, як звали того хлопчика, ситуація йому не подобалася не менше ніж їй. Він стояв мовчки, розгублена дитина. Разом з мамою виїхав з села через кілька днів після того випадку. Змінити місце проживання в той час було нелегко, паспортів селяни не мали, потрібні були довідка з сільради і дозвіл голови колгоспу. Але оскільки той був батьком дитини, то проблем не виникло.

Квас стояв невипитий, над співрозмовниками зависло мовчання. Іванка згадувала... Тим часом Люсія критично оглянула кафе, зробила зауваження чоловікам за сусіднім столиком, щоб не курили, склала з серветки літачок, чекаючи поки Іванка повернеться в реальність.

— За батьком молодички активно полювали, картопельку чи борщик наварять, сальця наріжуть, сто грам наллють, причепуряться. Зваблювали, він не дуже і впирався. Дехто з

чоловіків пробував з ним конкурувати, але... Я в принципі не про те хотіла говорити, — мовила Іванка.

В кафе включили приймач, піймали якусь хвилю.

— Як мене ця попса ворога дратує! Пішли звідси, — запропонувала Люсія. Жінки вийшли на дощ.

— Дивлюся на вулиці — вроді ще є чоловіки, а на роботі — так і немає. Може пару підстаркуватих знайдеться, а то все жінки. У нас на кафедрі сильна стаття вже зійшла з дистанції «великого сексу», тільки пліткувати про молодичок можуть. Говорять в управлінні був один чоловік в розквіті сили, та і того вчора мобілізували. Дівчата плакали і сльози по щоках розмазували. Де вони тепер є, ті чоловіки?

— В АТО, — сказала Іванка.

— Добре, що секшопи кругом натикані. Там такі агрегати пропонують, які задовольнять любого і по всякому, — продовжила Люсія.

Жінки йшли тротуаром, з неба сіялася волога.

— А якщо ті чоловіки гомосексуалісти? — запитала раптом Люсія. — Тих, мабуть, жінкам не шкода.

— Ти що? Ще й як шкода! Чоловік, він завжди чоловік! Давнім грекам екзотика в сексі не шкодила. В Україні банк сперми є? — спохватилася Іванка.

— В Москві є.

— Про Москву забудь. В Польщі заборонили якісь протизаплідні таблетки.

— Вони католики. Може, все-таки, безвізовий режим з Європою буде, дехто на роботу поїде, — сказала Люсія.

— Чоловіків візьмуть, жінок не пустять. Тут жінки і пенсіонери залишаться. Нашій владі потрібно гареми дозволити, або лесбійські шлюби. А можна одне й друге.

— Не лякай! Жили ж люди після війни, — Люсія замовкла. Згадала щось своє. — Дядько Іван розказував.

Іванка так і не дізналася, про що той розповідав, бо Люсія згадувала мовчки і тільки кивала головою. Видно її дядька Івана жінки в свій час також рвали на частини.

— Наших ровесників на війну вже не беруть, — видала результат розумових потуг Люсія.

— Дідусі років під шістдесят воюють, аж дим іде, — уточнила Іванка.

— Мало наших ровесників в Афганістані загинуло, ще й тут! Піду на полігон вчитися стріляти! — сказала Люсія.

— Я також, хай тільки потеплішає, — запевнила Іванка.

— Підеш в гарем, якщо такий закон приймуть? — запитала Люсія.

— Ні! Ти що? Я за інших піккуюся. Чоловіків мало. Після війни завжди так.

— А я дозріла до гарему. Головне щоб компанія була добра, перевірити всіх на «венеру», а там перепаде щось чи ні, не важно, головне потусуватися, — засміялася Люсія.

Жінки йшли вздовж вулиці, обминаючи купи бруду і калюжі. Об парасольку розбивалися дощові краплини. Небо потроху світлішало.

— Коли вже буде кінець тій війні? — запитала в простір Люсія.

Її молодший брат був на фронті. Переживала за нього, вірила, що скоро війна закінчиться...

2015 р.

«Зимовий вітер». Автор роботи В. Батраков

Розмова про Крим

— Тридцять чоловік вантажем 200 з Донбасу в Крим повезли, в новинах про це прочитала, — по телефону Ганна говорила Антоніні.

— Я чула. Ти думаєш там може бути й хтось з рідні Ніни? — запитала та.

— Не думаю, але син в неї призовного віку, на нерви така інформація мабуть діє. Та й чоловік... Мусила б розуміти, вона ж дочка воєнного, — сказала Ганна й пішла з кімнати в кухню, помішала картоплю на сковорідці, притримуючи лівою рукою біля вуха мобільний телефон.

— Як там у неї в Криму? — поцікавилася Антоніна.

— Не знаю. Останній раз говорила з нею більше року тому, я розповідала тобі. Пам'ятаєш? — Ганна підвищила голос, бо шкварчало. Ще раз перемішала страву, накрила сковороду кришкою, включила електричний чайник. Збиралася випити зеленого чаю. Слухала співбесідницю, та згадувала Ніну, жалілася на неї.

Згадалося як було на початку весни минулого року, коли в Криму появилися “зелені чоловічки”. Тоді Ганна подзвонила Ніні, турбувалася про неї, дружили. Раніше до Києва Ніна приїжджала часто, мала тут відкрите торгове місце на Андріївському узвозі, продавала кримські сувеніри. Столиця цікавила Ніну й з іншої причини, регулярно лікувалася в центральній лікарні, були в неї проблеми зі здоров'ям. Якраз через ці проблеми й переїхала з Росії в Крим, клімат Сибіру їй категорично не підходив. Вже, мабуть, років з двадцять п'ять жила в Севастополі, народила сина від другого чоловіка. Весела, добра, життєрадісна жінка, такою завжди бачили її Ганна й Антоніна і от все стало іншим. Ніна раділа “зеленим окупантам”.

— Все в нас добре, то у вас проблеми. В Києві хунта, американці і бандерівці, а в нас чудово, — запевняла Антоніну по мобільному зв'язку рік тому. — Ми тепер в Росії!

— Але ж буде війна!? — вигукнула Ганна, шокована поглядами приятельки. Не чекала такого.

— Все буде добре. Ви там, ми тут. Я ще приїду до вас в Київ, зустрінемося, — запевнила та. — У вас там зараз американці керують, весь світ їх боїться, тільки Путін дав наглим по носі в Сирії!

Слово “Путін” прозвучало з благоговінням. Ганна тримала біля вуха мобілку, стояла мов паралізована. Була на роботі, усамітнилася в коридорі для розмови. Прихилилася до стінки.

— Немає тут американців, — спромоглася сказати.

— Ти не знаєш. Вас обманюють. За всім стоїть Америка, — Ніна сипала словами, Ганна стояла, як в воду опущена. Оце так підтримала подругу! А та розпиналася про скривджений “Берку”, який хоч і стріляв, але ж просто виконував накази, нічого особистого, а його в Києві коктейлем Молотова палили. Бідні пацани їм очі видовбували. Заперечень Ніна не чула, сама все знала, переповіла всю телепрограму Кисельова. Ганна не змогла нічого сказати. Раптово перервався зв'язок. Закінчилися гроші на рахунку. Може так і краще.

Через день Ніна сама подзвонила Ганні, заспокоювала.

— Не буде війни, не переживай, передавали по телевізору, Путін говорив, що війни не буде. Літом приїду, мені на лікування треба, то й поговоримо, — щебетала Ніна, “Путін” в неї звучало майже, як Бог. Ганна не сперечалася, але й не запрошувала, поговорила про погоду, попрощалася. Путіну не вірила давно, а тепер не вірила й Ніні. Не було бажання її бачити.

Пройшов рік. Не приїжджала Ніна в Київ і не дзвонила більше. Ганна не турбувала її також. Від того часу на сході України йшла війна з “зеленим” окупантом, Крим відійшов на другий план.

Спогади... Чайник закипів, Ганна залила кип'ятком “зелені перлинки”, зняла з плити сковорідку, ще раз помішала й накрила кришкою, щоб умлівало. Взяла телефон в іншу руку,

бо та вже стомилася. Щось сказала, щоб показати зацікавленість в розмові.

— Ти в Криму була? — запитала Антоніна, з того боку зв'язку. Щось у неї шелестіло, мабуть також не витратила час даремно, порядкувала.

— Була колись у Феодосії. Дружина кума отримала там будинок у спадок від свого діда, мене запрошувала, я гостювали в неї з дітьми. Гарно було, — сказала Ганна.

— Мене вона також запрошувала. Я дуже довго збиралася, а тепер війна. В Криму Росія віджимає президентські дачі, хтось в кремлі має великі комплекси, хоче відчувати себе генеральним секретарем, — сказала Антоніна і зітхнула. Було чути, як чимсь стукнула.

— Ще поїдеш. Крим це Україна. Любка з волонтерами на Райдужному маскувальні сітки робить, так там разом з нею підбирають і в'яжуть клапті жінки з Криму. В них біля моря квартири, то поселили там квартирантів на зиму, а самі тут, допомагають українській армії, літом до себе поїдуть. Кримські українці і кримські татари — патріоти, а москалі кругом однакові, замість голови в них телевізор.

— Як ти думаєш, коли Крим повернеться? — запитала Антоніна.

— Літом, — відповіла Ганна цілком серйозно. — Туди висадять десант туристів, одних в синіх, других в жовтих трусах і вони по сигналу стануть в потрібну кольорову композицію, з супутника сфотографують, запустять в соцмережі і все ок, буде без єдиного пострілу.

— Жартуєш. А я серйозно.

— Та кажу ж літом, — тоном оракула сказала Ганна.

— Чому літом?

— Бо тепло, в Крим завжди їдуть літом під час відпусток. Відпочиватимуть багато молодих, сильних іноземних туристів. Сезон. Там не тільки горбачовська дача, інші також мають свій інтерес.

— Для декого Крим батьківщина, а не “дача”, — сказала Антоніна.

— Ти про караїмів? Мені про них розповідали, дуже дружні. Батьківщину не вибирають, — сказала Ганна.

— Я про ту корінну кримчанку, в якої ти в Феодосії відпочивала. А ті, які приїхали з Росії заради кращого клімату, хай повертаються на “родіну”, в рідне середовище, — відповіла Антоніна, щось у неї десь там загриміло й посипалося. Стиха лайнулася, видно однією рукою важко порядкувати.

— Чому кримський “Беркут” їде на Донбас з нами воювати? — запитала Ганна.

— Хто їх запитує? Посилають на “м'ясо”. Давно посилають, а офіційно вантажем 200 відправили назад вперше, до того їхні трупи закопували де попало. Цього разу везли не криючись, нарешті таки визнали, що Крим це Україна, — Антоніна сказала, глибоко зітхнула і додала. — Шкода хлопців, завжди вони не ті накази виконують.

Запікало у слухавці, прозвучав сигнал, що безкоштовний часовий ліміт вже вичерпали. Жінки домовилися завтра зустрітися на Андріївському узвозі й закінчили телефонну розмову. День був сонячний, на завтра заповідали такий же. Раділи гарній погоді.

Йшов час. Продовжувалася війна. Наближалася осінь.

2015 рік.

Автор роботи О. Тіменик

Мамуня

— Батьки бувають такі неадекватні, — сказала Ліда, коли нарешті мама її учениці забравши дочку пішла. Вчителька підрівняла стіл та стільці, оглянула клас, підійшла до наступного столу. — Вам би пару таких мамочок, — звернулася до Марусі. Були в класі вдвох, діти вже розійшлися.

— В мене є! — Маруся назвала кілька прізвищ. — А мама твоєї учениці мене також дістала, — викладач взяла стіл з другого боку, допомогла колезі переставити. — Як дитина таке витримує? Батьки її у всьому контролюють. Я з трудом в кінці перерви заставляю цю квочку відірватися від чада, аргументую, що директор не дозволяє стороннім знаходитися в класі під час занять. Мені її присутність заважає, діти не можуть зосередитися.

— Співчуваю дитині. Я б такого не витримала. В дитинстві мене аж так не контролювали, була самостійною, — Ліда склала дитячі малюнки.

— Але мама, є мама. Яка є, таку й любиш, — Маруся подивилася на стопку аркушів. — Малювали портрет мами?

— Дала їм таке завдання. Деякі зробили в характері, — Ліда збрала і закрила в шафу вправи по живопису. — Пам'ятаєш, ми колись на Майдан Незалежності учнів на конкурс водили, повітряні кульки розмальовувати. В той час тільки починали святкувати День Києва. Тоді ще площа була вільна, торговими центрами не забудована. Посередині Майдану бив великий фонтан. Дітей з художніх шкіл розмістили з правого боку, між оркестром і Будинком Профспілок. Чоловіки з нашої школи надували повітряні кульки якимсь газом з балонів. Тоді дехто з батьків прийшов разом з учнями, допомогти класним керівникам, бо ситуація була нестандартна — масовий захід, великий натовп, хотіли пильнувати, щоб діти в центрі міста не загубилися. В той день з нами також одна дуже активна мама-квочка була.

— Пригадую. Всі отримали стрес не аби який. Людей багато, більшість вперше туди прийшли, ні в чому не орієнтуються. Плутанина суцільна, а ще та мама. Як вона свою дочку оберігала! Дісталось тоді нам всім, — Маруся підняла загублені дітьми олівці, поклала на видному місці. — Я недавно ту дівчинку зустріла в місті, вона вже доросла, одружена, все в неї добре.

— Незвично і цікаво було. Організатори старалися, виділили нам помічника, на жаль абсолютно безпорадного. Він дітей боявся, — згадувала Ліда.

— Їхніх батьків остерігався ще більше, а викладачів буквально жахався, — додала Маруся. Жінки ще щось згадали, пожартували, закрили клас, пішли.

Цвіла весна. На сходи школи осипався цвіт абрикоси. Під старими вишнями вчительки прямували до зупинки. Обговорили підготовку до Дня Києва цього року, нові конкурси, погоду. Ліда сіла в трамвай, Маруся рушила далі. Не поспішала, під весняними кленами їй добре згадувалося.

Гриміла музика, вирував натовп. Маленький острівець відносного спокою біля фонтану, там стояли мольберти, проводився дитячий конкурс малюнку і креативних повітряних кульок.

— Не робіть хвилі, мамуня, — сказав літній жінці молодий хлопець, помічник організаторів конкурсу. Мамуня не чула і хвилі робила, полоскала під струменями води пензлики. Вона від початку оточила дочку максимальною опікою, відтіснила на задній план інших дітей, однокласників дівчинки. Ті здивовано дивилися на дуже активну тітку. Мамуня розклала фарби на парапеті фонтану, зачерпнула баночкою води, сполоснула, вилила назад в фонтан і набрала чистої. Учні скерували погляд на вчительку. Перед виходом зі школи викладач провела їм інструктаж і разів з п'ять наголосила, як не можна себе поводити. Все заборонене мамуня зробила, діти чекали на реакцію класного керівника. Мамуня нічого не підозрювала, на тому уроці не була, сказаного не чула.

— Мамуня, не робіть хвилі, — ще раз повторив хлопчина, щось додав без результату,

розгубився і перед мамунею відступив, недосвідчений був. Хвилі накрили парапет. Учні збилися в купку, топталися, не знали, що робити. Педагоги спробували взяти ситуацію в свої руки. Мамуня не давалася, активно виконувала дитяче конкурсне завдання. Подумаєш, хвилі. Змахнула рукою воду, з парапету заодно злетіла баночка рожевої фарби. Булькнула. На віддалі, з глибини прозорої води піднімалися рожеві розводи. Власниця фарби заридала. Повітряна кулька вислизнула з рук і полетіла в небо. Вчителі зробили зауваження мамуні, порушниці порядку. Розсадили учасників конкурсу, дали нову кульку, замість втраченої. Ситуація більш менш вирівнялася, засмучувала тільки баночка рожевої гуаші на дні фонтану. Вода потроху рожевіла.

Мамуня усвідомила помилку, розкаялася, зняла взуття і ступила в холодну воду, знову робила хвилі, діставала фарбу. Діти оцінили подвиг, підбадьорували і давали поради, були в захопленні. Рученята вхопили баночку, витерли сльози, тільки рожеві смуги розмазали по щоках. Грав оркестр, нарешті замазані фарбою пальці урочисто відпустили в політ розмальовані кульки. Конкурс благополучно завершився.

Вчителі вишикували дітей парами. Мамуню класний керівник затримала біля себе, дала дитині змогу йти з однокласниками. З площі учнів вели строем, одна педагог попереду, друга замикала процесію. Задоволені діти несли здобуті призи. Обговорювали подію, один одному хвалилися успіхами.

— В тебе класна повітряна кулька вийшла. Тобі добре, з тобою була мама і допомагала. Вона в тебе смілива, не побоялася навіть в басейн залізти. Ти бачила, як на неї дивилася міліція? — говорила на ходу подружка подружці.

— Вона все може і нікого не боїться! — гордо визнала дівчинка.

— Моя також, тільки сьогодні не змогла з нами піти, — подала свій голос ще одна дитина.

— А я сьогодні піду з мамою в зоопарк, а може завтра, — похвалився хтось з групи. Мамуня гордо крокувала в хвості строю. В метро батьки забрали свої чада, інших вчителі повезли в школу.

Спогади обірвалися. Маруся прийшла до тролейбусної зупинки.

— Чи материнської любові буває забагато? — подумала.

Під'їхав тролейбус. Пропустила вперед маму з дитиною, сіла, поїхала додому.

Автор роботи В. Корнієнко

Чоловік зі списком

На відео чоловік по базару ганяв зі списком, як ошалілий. Торговки навіть не пробували його вмовляти. Людмила вимкнула, відкрила іншу закладку в інтернеті, згадала дещо. Постукала в чаті до Ганни.

— Анекдот про чоловіка зі списком бачила? — запитала.

— Вже подивилася. Таки так, марчендайзери і маркетологи проти них безсилі! Пам'ятаєш, як в Одесі Михайло на Привозі щось по списку купував? Не згадаєш що? Галочка з базару якусь екзотику замовила?

— Це коли в них ще діти були малі? — уточнила Людмила.

— Так.

— Не пам'ятаю.

— Ну коли вона хотіла показати чоловіку, де гроші діваються, щоб не запитувати більше. Перед тим Галочка його за овочами посилала, а він замість молодої, стару картоплю купив, зекономив значить, — нагадала Ганна.

— Це пригадую. От зараз я була на базарі, там така гарна зелена цибуля продається, не дорого. І молода картопля є, єгипетська, але її з нашою не зрівняти, наша ліпша, особливо з кропом, та її ще немає. За стару картоплю Михайло був отримав п... пам'ятних. — Людмила підправила помилку й писала далі. — На другий раз Галочка чоловіку написала детальний список з інструкцією до покупок. Після того, вказаний набір продуктів, на Привозі постійні покупці могли ще довго напам'ять перерахувати. Михайло дуже старанно вибирав, у всіх запитувати разів по п'ять.

— Що саме вона хотіла? — ще раз запитала Ганна.

— Не пам'ятаю. Якусь цибулю, може порей, а може просто зелену, — з ваганням відповіла Людмила. — Це я хочу цибулю, бо така красива в одній тітки була. Вип'ю чаю й піду куплю. Весною зелень корисна. Чула, хтось в АТО біля окопу цибулю посадив, хлопцям там також хочеться. Не заважай, думаю! Тоді, схоже, був початок літа. Напевно Галя щепьорек хотіла, але я не певна. Щось таке мені крутиться.

В Одесі був кінець весни. Гарна тепла пора, сім'я збиралася до моря. Галочка відправила чоловіка за покупками, написавши потрібне. Привоз від неї такої підступності не чекав. Там ще спокійно торгували, традиційно закликали покупців, рекламували товар, дехто божився, дехто чепурився, ніхто не підозрював, що список вже написано. І от він прийшов до них — чоловік зі списком.

А було так. Михайло, як більшість чоловіків, ходити за покупками не любив і як більшість жінок, Галочка регулярно посилала його на ринок. По-перше, щоб не нести самій тягарі, по-друге, щоб він побачив ціни, по-третє, в цей час вона могла зробити дещо інше, з двома дітьми роботи вистачало. Перші його покупки зазнали великої критики. Чоловіки часто так один одному радять, купувати все паршиве, щоб їх більше не посилали. Може на одеситок то діяло, на його жінку ні, бо була з волинян. Тільки “розмазала чоловіка по стінці”, а на себе звалювати всю господарку не стала. Пояснила з натиском, що мав купити, окремо розставила акценти на недоліках купленого напередодні.

— Чому купив стару картоплю, молодої, що, не було?! Любиш їсти стару? — Галочка пройшла по всіх продуктах. Михайло відбивався, як міг. Наступним разом озброївся списком. Прочитав, поклав в кишеню сорочки, а в серці виношував помсту. Хоч жив недалеко, на Привоз з гонором приїхав на авто. У ворота увійшов, як в Тріумфальну арку. Мав намір купувати тільки те, що жона написала. Корінний одесит знав одеситок і дружину знав.

І от процес товарно-грошових зносин розпочався. Власник списаного аркушу почував себе кумом короля і сватом міністра. Привоз зазивав, зваблював, прагнув задовольнити. Продавщиці демонстрували все, що мали. Перед самими активними й нахабними

молодичками Михайло потрясав списком, як оберегом. Усмішки згасали і натиск слабшав. Нарешті дійшло до діла. В процесі купівлі-продажі всю відповідальність Михайло по чоловічому покладав на партнера, та вимагав гарантії власної безпеки — відповідності товару до вказаних на папері вимог. Гарантували — купував, якщо ні, то шукав далі. Не заморочувався. Діло просувалося нормально, без проблем. Вступав в товарно-грошові стосунки з різними торговцями і в результаті купив молоду картоплю, моркву і капусту. Позначок про виконання пунктів у списку більшало, дійшло діло до цибулі і на ній все застопорило. На базарі такої не було. Гордість за себе розпирала Михайла. Знав, що так буде. Чекав цього моменту.

Річ в тому, що дружина Михайла, щоб було простіше, охарактеризувала якості тої цибулі на своєму місцевому діалекті. Одеситки такого слова не знали. Отоварити Михайла цибулею, готова була кожна жіночка на Привозі, але гарантувати, що то саме та, вказана в списку, не могли. Покупець вимагав гарантій. Пам'ятав наганяй і був принциповий, та й щось хотів дружині доказати. Звичайно, Михайло здогадувався, яка мала бути та цибуля, але видурювався і косив під шланга.

Мобільних телефонів ще не було, уточнити деталі в авторки списку не міг. Коли по третьому кругу йшов Привозом, його впізнавали, підбадьорювали, давали поради. Одеситки висували свої версії тлумачення незрозумілого слова, фантазія була ключем. Пропонували закупити всякої цибулі, якась та відповідатиме вимогам. Михайло був стійкий, не брав. На чоловіка зі списком не діяло нічого. Шукав саме те, ніякі інші варіанти не розглядалися. На Привозі вимоги до продукту так і не ідентифікували.

До автомобіля проводжали Михайла чоловік з десять зі співчуттям і моральною підтримкою. Для зняття стресу пропонували пива, не взяв, бо за кермом. Повернувся додому без цибулі. На запитання, чому не купив, відповів, що не було такої, а абияку брати не хотів. В дружини забракло слів. Весною на базарі і не було? Та тільки така й була! Навмисне вибирала чим простішу, щоб не помилився. Михайло тішився, почував себе переможцем, хоч зелені йому й самому бракувало. Весна.

Яку ж Галя назву тоді вкрутила до тої цибулі? Людмила знову спробувала пригадати, її потуги не дали результату. Подзвонила в Одесу Галочці, запитала, та також не згадала.

— Було б записане, прочитала б, — вистукала на клавіатурі Людмила. — В списку є свої переваги, бо зараз продавці навчилися різних прийомів, можуть що попало втюхати, — написала Ганні.

Жінки згадали непотрібні, зроблені колись, покупки. Вирішили зустрітися на базарі, щоб купити зелену цибулю, а заодно й прогулятися. Осудили рекламу, подивилися прогноз погоди, домовилися про час.

— Ти на всякий випадок список напиши, — порадила Людмила.

— З одним пунктом?

— Для захисту, — Людмила кинула усмішку-смайлик.

Автор роботи В. Корнієнко

Дежавю

Мати — Ганна і її дочка — Єва розмовляли.

— За газ, електроенергію й опалення вкрутили ціни. Осінню обіцяють, ще підвищити. Що буде взимку? — турбувалася Єва.

— Не переймайся. Якось буде, — заспокоїла Ганна. Заповнювали квитанцію за газ.

Йшов двадцять четвертий рік незалежності й другий рік війни. Українцям пропонували жити економно. Хтось мав намір навчити їх жити скромно, а може просто пограбувати. З квитанціями в жінок були проблеми, вони приходили вже заповнені, невідомо звідки взятими цифрами, на шалену суму.

— Таке вже було. Тоді також лякали подорожчанням комунальних послуг, відсутністю газу, перебоями в електропостачанню і опаленню, — продовжила Ганна.

— Це тоді, коли тільки оголосили незалежність? — запитала Єва.

— Так.

— Що ти робила? Як пережила? Я щось трохи пам'ятаю, особливо черги в магазинах, мала ще була, — згадувала молода жінка.

— Пережили. Ти й тоді дуже серйозно до цього ставилася. Пам'ятаєш, будівельне сміття після ремонту, всякі обрізки дерева? Ми їх не викинули, ти склала на балконі. Раптом прийшлося би ними опалювати. Я була сухого спирту закупила, щоб, в разі чого, хоч каву приготувати. Не знадобилися. Важко бути автономним в багатоквартирному будинку, — Ганна тримала в руці квитанції. Спогади нахлинули.

Дев'яності...

Розмовляла мати — Ярина зі своєю дочкою — Ганною.

— На Олійниківці з того краю вулички, в третій хаті від ставка, там де раніше жив Петро, тепер поселився Микола, бо той помер, — жінка називала імена, які нічого не говорили співбесідниці. — На Жабокраківці помер Павлік, його сусідку Маруську корова вбила, вдарила копитом. Коли та доїла. А Степана-одноокого знаєш? На Кандурівці живе. Йому ногу відрізали через цукровий діабет, друга під загрозою.

— Я не хочу цього чути! — запротестувала Ганна.

— Про що ж тобі розказати? — розгубилася мати. Якось не клеїлася в них бесіда. На вихідні Ганна приїхала провідати батьків, тепер сиділа і не знала, про що з матір'ю говорити. В країні була криза. Новини жахали ще страшнішими перспективами. Переповідати телевізійні програми не хотілося, дивитися Кашперовського й Чумака, також. Помовчали.

— Ми корову продали. Гроші на книжку поклали... — почала Ярина.

— У вас держава вже десять тисяч карбованців вкрала, ті, що на машину збирали і ви знову туди кладете? Гроші кожного дня знецінюються.

— Так що ж з ними робити? Потратити ні на що! Хочеш, ти візьми, може щось купиш.

— По купонах? Не маю стільки. Нічого путнього придбати не можна, а г... не хочеться, — сказала Ганна й долила собі чаю. Мати за стіл не сідала, так була зучена. Подала до чаю пиріг і знову сіла збоку на диван.

— Наші купони візьми, — запропонувала Ярина. Ганна глянула на неї й нічого не сказала.

— На Центральні вулиці стару бабу вночі задушили, — продовжила розповідати новини Ярина. — Той бандит, що недавно з тюрми прийшов. Знову його посадили, а бабу не вернеш. Вимагав від старої гроші, знав, що та “на смерть” щось тримала. А в неї й не було, дала на збереження дітям. Вона в старій хатці, а дочка з чоловіком в новій, поряд, в одному дворі жили і ті нічого не чули. Злодій придушив її трохи. А скільки дев'яностолітній бабі треба? Щось з харчів забрав, — мати зітхнула. — Ми тому й поклали на книжку, щоб люди знали. Бо бачили ж, як корову продали.

Зайшов батько, включив телевізор. Якийсь час дивився новини, потім чоловік загнув

голубому екранові матюка й вийшов.

— Отак і живемо. Ти розкажи, як у вас в Києві, — попросила мати.

— Нормально. Як завжди. В громадському транспорті довідки показуємо, що нам зарплату затримують. Контролери таких не беруть, бо що з них візьмеш? Коли на роботі щось виплатять, то носимо з собою торби грошей. Черги в магазинах, — сказала Ганна.

— Черги? За чим? По телевізору говорили, що в магазинах порожні полиці.

— То й що, що порожні. Хліб купити, також чергу вистояти. Поки продавщиця настриже купонів, вибере на потрібну суму з того листочка, та перерахує пачки грошей, час іде. Покупці разів по п'ять пересваряться чекаючи. А ще крупу дають по кілограму в одні руки, то з тої черги виникає замкнутий круг. Баби днями ходять до каси по колу, запасуються, кілограм по десять беруть.

— Вони пережили голодовку, знають, як то, коли їсти хочеться, а немає, — мати піджала губи, прийняла близько до серця напад на старше покоління. — Нам колгосп пшеницю і гречку видав. Візьми. Всім вистачить. Зимою, в разі чого, їдьте з сім'єю сюди, якось перезимуємо, дрова і вугілля є.

Дев'яності, а як сьогодні, єдине, що купони відсутні. Ганна розправила на столі квитанцію, взяла калькулятор, дочка кивнула головою в бік листочка.

— В селі Красилівка ходять, газ відключають. Як тільки борг більше тисячі, то без попередження відрізують трубу і заварюють, — сказала Єва.

— Та ну їх в баню, монополістів! — психанула старша співбесідниця.

— Що хочуть, те й пишуть! Невідомо звідки ті цифри висмоктують. Пів села вже третій день в черзі стоїть, вяснити, за що їм так нарахував новий власник. По телефону довідатися не можуть, він весь час зайнятий, а на листи відправлені по електронній пошті ніхто не відповідає. Люди потроху відмовляються від газових котлів, переходять на інше опалення. Якщо й далі піде така тенденція, кому вони свій газ продаватимуть? — міркувала Єва.

— Ти за них не переживай! Приймуть закон, в якому заборонять всяке інше опалення і порушників будуть штрафувати. Монополісти! Думають, що немає на них управи, — Ганна взяла калькулятор, порахувати скільки насправді спожито газу.

— Олігархи нахабніють, а що ти їм зробиш? — запитала Єва.

— Не знаю. Не вони перші такі хитрі. Завжди щось та не спрацьовує в подібних авантюрах. Пам'ятаєш, по моєму це було в Донецьку до війни, боржникам з великою помпою відключали воду і каналізацію. Закупили спеціальні машини, під'їжджали на них, оголошували про акцію гучномовцями і якимсь “кротом” закривали божнику вихід до каналізації. Вклали солідну суму в той проект, набрали штат працівників-спеціалістів. Урочисто, публічно перекрили першим жертвам, а через якийсь час тихенько цю службу ліквідували, бо на вулицях попливли фекалії. Не врахувала те, що не можна заборонити людям ср.ти, жертви експерименту викидали на вулицю продукти своєї життєдіяльності. Чи то санепідемстанція забила тривогу, чи добросовісні платники пригрозили застрайкувати. Не знаю. Більше про розпіарений винахід, ніде не було чути. Думаю з газом у них теж щось боком вилізе. Заварили труби розраховуючи, що люди заплатять за газ і за підключення. Що робитимуть, якщо знову підключати не стануть? Допустимо, знайдуть якусь альтернативу.

— Зараз за борги, хочуть забирати квартири.

— Думаєш, тоді не хотіли? І забирали, і крали, і вбивали старих власників. Бомжів було багато, злодіїв ще більше. Зимою грабували дачі й погребі, вигрібали всяку їжу і метал. Ходили слухи, що в деяких селах на сході після зими навіть собак і кішок не залишилося. А в Києві якийсь хитро-зроблений бізнесмен в кіоску людське м'ясо продавав. Один чоловік аналіз зробив і торгову точку закрили, а чи спіймали бандита, не пам'ятаю.

— Зараз монополісти розумніші, може аж до такого не дійде. Та й війна. В любий момент можуть бомбити.

— Розумніші? Не думаю. Це ті самі люди, тільки на двадцять чотири роки старші. Варто чекати чогось аналогічного. А війна сюди не дійде. Бачила як олігархи захоплюють в Києві землі і на них торгові комплекси зводять? Розраховують на бомбардування? Нас лякають, щоб ми пояси затягували, а самі животи відпускають. Вже таке було.

Дежавю.

— То що? — запитала Єва. — Ці намальовані нам суми за газ, платити будемо?

— Ні. Я писатиму кругом, хай перерахують, — Ганна задумалася. — “А и Б сидели на трубе...” Цікаво, хто на трубі остався? До кого прибутки качають? Пора ту пуповину обрізати! Не платитимемо! Шукатимемо альтернативу. Нащо нам те “дежавю”.

Згорнули квитанції, поклали на місце калькулятор.

2015 рік.

Автор роботи О. Тіменик

Звичайні справи на тлі війни

— Як Георгій? Йому операцію зробили? — запитала Маруся.

— Ні. Він так і не назбирав грошей. З таким діагнозом банк відмовив йому в кредиті, — відповіла Люся та тихо матюкнулася.

Був погожий осінній день. В художній школі готувалися до дня вчителя. Чому Люся матюкнулася тихо? Щоб учні не почули, бо в них вуха, як локатори. А чому не обійшлася без матюків? Не стрималася. А хто б стримався? Мова йшла про колегу, він пропрацював в школі тридцять років, справно платив податки, які мали б гарантувати йому багато чого і безплатне лікування в тому числі. А як прийшлося, то лопнули ті гарантії. Побирався тепер по друзях, збирав на операцію. І якби ж то була якась дурничка, а то питання стояло між життям і смертю — онко. Про проблеми Георгія колеги дізналися у вересні й з того часу в колективі спокою не було. Матом покривали все, включаючи й самого Георгія. Можливо для декого двадцять тисяч гривень невелика сума, та педагогічний колектив з десяти чоловік зібрати її не міг, тим паче після відпустки, а глибока стурбованість результату не давала.

У безкоштовне медичне обслуговування така послуга, як лікування пацієнтів, не входила, там тільки сортували на здорових і калік. Хворий чоловік цікавості не викликав. За кордоном, можливо, було краще...

— Я мабуть не доживу, — Юлій виставив в фейсбуку рекламу німецького протеза ноги. Той, мав колінний суглоб і гомілковостопний. Реклама хвалила простоту і зручність в експлуатації. Ціна була всього якихось 200 тисяч євро. Юлій таких грошей не мав, про сучасний роботизований протез тільки мріяв. Мав підозру, що до кінця свого життя на нього грошей так і не назбирає. Хотів давно, ще замолоду і зараз продовжував хотіти, а тим часом шкандибав на старому протезі польського виробництва, бо був поляком і їхня держава своїх громадян забезпечувала безкоштовно тільки такими.

Маруся написала щось підбадьорливе Юлію в коментарі. Все було, як завжди, інтернетові друзі привіталися, обмінялися новинами, розбіглися. Час плинув.

Гриць рахував дні до граничного терміну, після якого операція вже була б недоцільна. Гроші збирали всім колективом, хто де міг і скільки міг. Встигли. Вижив. Життя продовжувалося.

В художці появились нові проблеми.

— Ти розумієш, що це дурниця? — запитала Маруся.

— Вона з натюрморту вазочку забрала! Ось дивись, — показала Люся. — А ось рисунок, мабуть також вона зіпсувала, — розгорнула аркуш складений вчетверо.

— Може це не вона? — засумнівалася Маруся.

— А хто?

— В моєму класі таке було. Дівчинці два рази роботу псували. Виявилось, що то її подружка від ревності робила, — розповіла Маруся.

— Ні! То вона! Ходить хіхікає! Її син за кордоном, а мій тут! Я вся на нервах. Хай розкаже, як дітей по класах розподіляє! Вона януковка! Я їй не вірю! — Люся була категорична, палала ненавистю до директора, хотіла щоб призначили нового.

— Олександра ходить до церкви московського патріархату, там вороги, я їй також не вірю, — сказала Маруся.

— Я її директором не хочу, Данило когось знайшов, — Люся стояла на своєму. Маруся мала сумніви.

— Кота в мішку? Не хочу. Свої посадові обов'язки Віталія виконує. Вона нормальний директор. У верхах всі гівно, там, мабуть, якісь фільтри стоять, нормальні люди туди не проходять.

— Ну, на то подібне, — з "гімном" на верхах Люся згодилася. Але наполягала на заміні "шила на мило". Гуртувалася з однодумцями, Маруся до них не примкнула.

Крутилося життя.

— Сьогодні читала лекцію медикам. Переконувала, що фізика для них необхідна. Розказала скільки зараз молодих інвалідів без рук і без ніг, через війну з російськими окупантами. Виготовлення сучасних роботизованих протезів це їхня робота і їхній заробіток. Задумалися, — дочка розповідала Марусі про свій робочий день. Калік без рук, чи ніг в Україні все більшало.

Свідомість змінювалася.

— Я сказала, що за мене підписуватися не треба, а вона захотіла мені по телефону прочитати. Я не сприймаю на слух, мені потрібно бачити текст. Вас вони не вписали, знали, що ви проти, а мене пресували, — емоційно розповідала Станіслава.

— Що хотіли? — запитала Маруся.

— Олександра хоче бути директором.

— А ви?

— Але ж наша теперішня директор така падлюка! — уникла прямої відповіді Станіслава.

— Падлюка, — згодилася Маруся.

— Тільки Олександра буде ще гірша, — визнала Станіслава.

— Так, ще гірша, — не заперечила Маруся. — Данило з Олександрою Георгія також пресують.

— А він що? — Станіслава перестала гортати дитячі малюнки.

— Під дурника косить. Це Люся бунт організувала, заїло, що на конкурсі дитячого малюнка її ученицю нічим не відзначили, жодного місця не присудили. Підбурила всіх писати скаргу. Олександра підхопила ідею. Цікаво, який у них компромат на директора?

— Не подобається вона їм, це головний «компромат». Мені також не подобається, але не бачу зараз кращої кандидатури, — Станіслава поклатла стопку аркушів на стіл.

— Геморойна робота за такі копійки, — сказала Маруся. Станіслава мовчала, думала, директора ненавиділа лютою ненавистю. Вагалася. До якого берега примкнути? Ненависть перемагала.

За кілька днів.

— Дзвонив Георгій, жалівся, що Олександра, Люся і Данило на нього тиснуть, — говорила Маруся Станіславі по мобілці.

— Він дурень. Ніхто на нього не тисне, — відповіла та не роздумуючи. Вже стояла по інший бік барикади.

Змінювалися стосунки. Тепер хотіли знищити того, кого рятували, ті, хто рятував.

— Ти п'яниця! Забув як тут бухав і п'яний хитався?! — кричала Люся і тикала пальцем в Георгія. Комісія мовчала. Люся повернулася до них — директорів інших шкіл, та представників управління. Ті розглядали написану нею скаргу на директора.

— Ви не незалежна комісія! — крикнула секретареві. Обурився й почервонів.

— Ви мене при всіх образили! Вибачтесь! При всіх і вибачтеся! — наказав. Люся зірвалася з місця й вискочила в коридор. Секретар рвонув слідом за нею.

— Не доганяйте! — гукнув хтось з залу. — Вона може в обличчя плюнути!

— Зупиніть його, — попросила колег Віталія. Ніхто не рушив з місця. Оніміли. В коридорі протупотіли кроки, переслідувач повернувся. Люся десь заховалася, територію знала ліпше.

Збори продовжувалися.

— Це найкраща з наших педагогів! — заявила з наголосом Ірина.

— Які ж тоді інші? — запитав секретар комісії.

— Як ви так можете? Не називайте чорне білим! — втрутилася головуюча. Слово попросила Олександра.

— У вас є щось нове? — поцікавився щуплий член комісії. — З попереднім ми вже

ознайомилися.

Олександра потрясла стосом паперу і поламаними рамочками. Вилила черговий бруд на директора. Георгій став на захист шефа. Такий вчинок поплічники Люсі йому не пробачили. Олександра порилася в своїх папірцях, знайшла приготовлений списаний аркуш і карбуючи крок підійшла та всучила листок Георгію. Той змінився в лиці.

— Що я маю з цим робити? — запитав. — Я за це повинен продатися? — склав записку, заховав у кишеню. В комісії зашепталися.

— Це йому на операцію збирали гроші, як був у лікарні. То список, хто скільки здав, — пояснив повненький член комісії.

— Що було? — цікавилася головоюча.

— Онко, — відповіла директор закладу.

— Як гидко... — закивали головами незалежна комісія.

— Коли я лежав у госпіталі, мені весь Київ скидався і взамін ніхто нічого не вимагав, — сказав секретар. Олександра і компанія сиділи з викарбуваними обличчями, впевнені в своїй правоті.

— Він зрадник, — винесла вирок Ірина. Георгій мовчав.

В колективі художки напруга після комісії не спала, може навіть зроста.

— Люся просить мене повернути їй портрет, — Георгій подивився на Марусю.

— Який портрет? — запитала профгрупорг. Якраз стояла поряд з Марусею в класі.

— Вона раніше намалювала мій портрет і подарувала з пам'ятним написом. Тепер хоче забрати. Прислала учня.

— Віддай, — коротко порадила Маруся.

— Але ж це подарунок! З автографом і побажаннями. Написано, що з любов'ю. Хіба так можна? От якби вам подарували, наприклад, вазу іменну, а потім років через п'ять захотіли забрати? — протестував Григорій.

— Краще віддати, — подумавши згодилася Станіслава.

— Як віддати? Я не хочу до неї йти. Люся до мене учня прислала, — Георгій задумався.

— Віддай через учня, — порадили колеги.

Віддав. Люся повернула йому його портрет назад. Зовсім бити горщики з Георгієм ще не хотіла.

Незадоволені продумували стратегію. Конфлікт продовжувався.

У четвер задзвонив телефон. Не мобільний, стаціонарний, останнім часом ним рідко хто користувався. Маруся нехотя зняла трубку.

— Ваша книжка лежить на столі в начальника Управління Культури, — випалила директор не привітавшись.

— Що вона там робить? — Маруся не в'їжджала в тему.

— Її занесли, щоб показати, яка я аморальна.

— Яку саме? — запитала Маруся, адже книжка була не одна.

— Ту, що про секс, — почувла з телефону.

— Про однорогів? А ви тут при чому? — здивувалася Маруся.

— Не знаю. Може хочуть сказати, що про мене написано, — невпевнено сказала

Віталія.

— Так там же чітко вказано — всі персонажі видумані.

— Я вас попередила, — прозвучало з телефонної трубки.

— Якщо в Управлінні Культури всіх працівників в обов'язковому порядку зобов'язують прочитати мою книжку, я подякую за рекламу. Та книга може публікуватися тільки під псевдонімом. Ви взагалі могли її не читати і не знати автора. За оприлюднення не під псевдонімом я в суд подам, — сказала Маруся.

— То я скажу, що вперше її бачу. Мушу туди їхати. Мене по цьому поводу викликають

на килим, — голос Віталії став спокійніший.

Авантюра з сексуальним твором провалилася. Невдоволені добилися тільки одного — Маруся більше не вірила агресивним колегам. Було образливо і сумно. Поскаржилася Юлію по фейсбуку, той підтримав морально. Поляки були трохи більш помірковані, чи то може мовний бар'єр відкидав непотрібне.

Йшов час. Волонтери збирали пластикові кришечки на протези воїнам АТО. Учні креативно розмальовували ящики з під набоїв. Розписували яйця. А колектив продовжувало ковбасити.

— Ну і де вони? — запитала директор.

— Я за ними не піду, — категорично сказав Георгій.

— Педрада назначена на дев'ятнадцяту, вже п'ять хвилин по. Якщо вони взагалі не прийдуть? — Віталія почувалася непевно.

— Вони зібралися в класі. Обговорюють стратегію, — повідомила Маруся.

— Що? Яку стратегію? — Вікторія нервувала.

— Домовляються. А не прийдуть, складете АКТ, ми підпишемо, — Маруся подивилася на годинник. Взяла олівець і лист паперу.

Відкрилися двері. Зайшли. Профгрупорг підсунула Люсі стілець, замалим порошоками з неї не здувала. З великим блокнотом сіла секретар педради Олександра, щось пробурчав і зайняв своє місце Данило. Педрада почалася. Невдоволені змішували з гімном директора і смакуючи подробицями писали в протокол, їх підштовхувала ненависть. Боротьба продовжувалася і не було логіки в цьому протистоянні, тільки озлобленість. Їхня стратегія не дала результату.

— Нам одну ставку скорочують, — повідомила директор.

— Я своїх не віддам ні копійки! — сказала профорг. “Захисник колективу” захищала тільки свої гроші.

Продовжувалася безкомпромісна шкільна війна. Викликала міліція, писалися наклепи, сипалися образи. Бойкотували роботу директора. Чекали підтримки ззовні. Хтось згори маніпулював невдоволеними. Дружба і приязнь попередніх років, все було забуто. Хто не був з ними, того належало знищити. Найбільше діставалося Георгію.

Минув рік. Чепурилася осінь. В школі знову зібрали загальні збори працівників й знову прийшла комісія. Повіяло “радянським союзом”. Тепер у “суддів” все було, як по писаному. Не дивно. Вчора вони півдня проводила репетицію з агресивними членами педколективу. Тепер “Артисти” були натаскані, грали з повною віддачею, спектакль вдався. “Режисер” їм вибачив попередні образи. Таємне стало очевидним — рух незадоволених очолювала Станіслава. Мстила Вікторії за щось своє. Разом з комісією і агресивними членами, профорг пішла в атаку, повалити адміністрацію закладу. Директор не рухнула. Учасники заходу, склали протокол, зібралися додому, вони не відповідали за результат своїх дій. Розгрібати бруд наклепу і образ, мусили самі викладачі з обох сторін конфлікту.

На сході тривала війна з російським окупантом. В школі продовжувався навчальний процес.

— Ціни на все підняли. В любий момент можуть зробити державний переворот, або оголосити військовий стан, а ви тут дурницями займаєтеся, — сказав Георгій заглянувши в клас. Жінки сперечалися, зупинився настінний годинник. Хтось мусив лагодити. Вияснили хто. При появі Георгія, замовкли.

— Батарейка сіла? Звичайна справа! Знайду вам акумулятор, — заспокоїв колега чоловік. Станіслава защебетала, Маруся не обізвалася. Вона мріяла. Хотіла самого звичайного, мати завжди таку можливість — дурницями займатися.

2015 рік.

« Архіпелаг». Автор роботи В. Батраков

Білі рукавички

— Він має сестру! — застерегла Маргарита. Іванка знала, про сестру Юлія, не думала тільки, що це так страшно.

— Кожного дня він мусить в неї обідати! Що б то не було, мусить! — сказала з наголосом полячка. — Є дорослим чоловіком, сам може приготувати обід. Не хоче! Сестра завжди зварить те, що він любить. Але йому того не можна! Має цукровий діабет. Вона жахлива! Брат в нього нормальний, звичайний чоловік, має жінку і дітей, а сестра, як п'явка, присмокталася до Юлія. Немає свого чоловіка, нікого не має, одна живе, — Маргарита сипала словами, співбесідниця думала. Не вірила.

Українка запізнювалася. Домовилася зустрітися з Юлієм об одинадцятій і тепер не встигала. Вже кілька раз дзвонила, вибачалася, пояснювала, що скоро буде, а те “скоро” не наставало. Місто Лодзь дуже розкопали, йшли ремонтні роботи. Ніхто з лодзян не знав, як, який маршрут зараз ходить. Врешті знайшовся знаючий старичок, докладно пояснив, показав автобус. Іванка, як завжди, рушила не в той бік. На кінцевій їй порадили скористатися трамваем. На жаль саме той трамвай приїхав в депо. Таксі не їздили серед канав і куп піску. Від депо йшла пішки, на щастя цього разу з напрямком зорієнтувалася. Поспішала, розуміла — на розмову часу не буде, насувався обід.

Юлій гречний і терплячий, про цейтнот не натякав, але кілька раз передзвонював сестрі. Іванка скромно не помічала. Випили чай. Плитку чорного шоколаду Юлій дав з собою, економив час. Подарував приготовлений подарунок. Натяк не зрозуміла. Почастував печивом, на годинник не поглядав принципово. Іванка оцінила подвиг. В повітрі висіла напруга. Час обіду волав. До Юлія подзвонила сестра.

— Нас обох запрошено, — сказав Іванці. Не посміла відмовитися. За те, що була чемна, отримала нагороду — поцілунок в щічку. Не прагнула нагороди, не продавала свої вчинки, була собою.

Обідали втрьох. Господиня частувала. Сестра Юлія — Ася, припрошувала за кожною стравою. Старалася зробити все як найкраще, виходило по-різному.

— Я не можу їсти суп з грибами, бо маю алергію на печериці, — виправдовувалася Іванка. Обережно покуштувала “трускавчанку”.

— Маргарита таку зупу називає компотом з макаронами, — охарактеризував страву Юлій. Свою приятельку згадував часто, світ ділився на реальний і через сприйняття Маргарити. Кривилася сестра.

— Не наполягай, Іванка не голодна, — зупинив Юлій чергові припросини. Ася все ходила й ходила довкола стола, міняла страви. Обід тягнувся довго, аж чоловік задрімав, сестра штовхнула його в бік і прийом гості з Києва продовжився. На щастя, термінові справи Юлія дали всім свободу. По обіді нагороди Іванці не належало, або не заслужила, або при сестрі не роздавав “відзнаки”.

Наступного дня інтернетові інтернаціональні приятельки дзвонили одна одній. Стояли навпроти, по різні боки центральної вулиці Піотрковської. Нарешті зустрілися. Маргарита й Іванка оглядали прогріте сонцем місто Лодзь. Було літо.

— Тепер ти бачила його сестру!? Підступна баба. Робить нишком капості “в білих рукавичках”. В нас є такий вислів, — говорила Маргарита. Іванка думала. Враження від Асі, мала протиречиві. Під час обіду зазнала гвалтовної опіки. Волелюбна натура українки протестувала. Ледве втримала себе в руках. Потім, коли разом з Асею їхала в автобусі до центру міста, та не умовкала, все говорила про Юлія. З її слів він виглядав безпомічним, нещасним інвалідом, якого вона мусить доглянути до смерті. Ася вже готова возити його в інвалідній колясці і міняти памперси. Запланувала здати на водійські права, щоб сісти за кермо машини брата. Дозріла до благородних планів самопожертви, а Юлій все ще мав силу і обходив себе сам, тільки регулярно з'їдав обіди, та дозволяв у себе в квартирі витирати пил.

Не подобалося це Іванці. Сестри без своєї сім'ї, то особлива жіноча порода. Колись чула від матері, що сестри чоловіка, крутилися кругом неї як дві гадюки, багато їй “сала за шкуру залили”. Тож коли навчала дочку вибирати кавалерів, радила десятою дорогою обходити тих, хто мав старшу сестру. Бо, по-перше, такий з дитинства привчений до няньки і чекатиме, щоб жінка йому соплі втирала, а по-друге, хто знає яка та сестра. Мабуть Маргариту ніхто про таке не попередив — її коханий приятель Юлій мав старшу сестру.

— Так... Сестра в нього не “подарунок”, — визнала Іванка. Розповідала Маргариті про обід в Асі. — Вона поводила себе дивно. Чомусь хотіла перешкодити моїй зустрічі з Алексом, хоч знала, що ми домовилися. А потім, коли він все ж нас знайшов...

— Чому мусив вас шукати? — незрозуміла лодзянка.

— Бо Ася хитрощами відвела мене з місця зустрічі, — пояснила Іванка. — Повела мене за два квартали вбік їсти морозиво, хоч я була не голодна, ми ж пообідали в неї.

— Вона любить морозиво. Мабуть то єдине, що вона любить.

— Мені було неприємно. Почувалася винною перед Алексом. Коли їх познайомила, вона з ним говорила й говорила. Ні я ні Алекс не мали куди слово вставити. А потім дала мені двісті злотих і втекла. Не знаю, що з тими грошима робити, хочу повернути їх Юлію, — говорила Іванка.

— Не роби того! Все таки, Юлій то — Юлій, А сестра, то — сестра, вони не одне ціле. Потрать їх на щось, не роби Юлію прикrostі, — сказала Маргарита і повела гостю від Центру вбік вузькими вуличками. — Що мене найбільше бісить, так це те, що він виконує всі її забаганки, посеред вечірки може зірватися й везти сестру до костьолу! Якщо хотіла до ксьондза, то чого на вечірку пхалася? Йшла б туди відразу! І взагалі, вона мені не цікава, примітивна баба, я не хочу мати її за приятельку.

Жінки зробили селфі на тлі дзеркальної стіни, зайшли в кафе дати ногам відпочинок, заодно перекусить.

— Дешевшої їжі ти вибрати не могла! — критично сказала Маргарита, оглянувши вибрані страви. Пригощала.

— Я люблю картоплю, — виправдалася Іванка.

— Юлій також любить картоплю, тільки йому не можна, а його сестра... — Маргарита повернулася до попередньої теми. З її слів, то була не жінка, а монстр. Як така могла подарувати Іванці цікаві книги, та ще дещо, саме те, про що українка подумала? Іноді була уважною? Чи то були “білі рукавички” в дії і приїжджій варто насторожитися?

— Невже і я така для подруг моїх братів? — думала Іванка. Братів мала достатню кількість і молодшого, й старших. Часом брати уступали бажанню чергової дівчини, знайомили з сестрою. Завойовниці чоловічого серця старалися догодити Іванці, хотіли бути прийнятими в родину. Чи це їм допомагало? Скорше навпаки. Стосунки сестри до нової пасії, для братів не мали такого значення, щоб з ними рахуватися. Свої симпатії до жінки важили для них більше. Сестра могла тільки спробувати попередити чергову жертву про несерйозні наміри обраного нею об'єкта, щоб не витрачала даремно час. Зараз Іванка усвідомила марність тих спроб. У вчинках Асі бачила подібність. Юлій не робив кроку назустріч Маргариті, бо не хотів і “білі рукавички” сестри були тут ні при чому.

З'їли картоплю, випили каву, пройшлись по магазинах. Делікатно Маргарита переконувала Іванку, що Юлій не цікавиться більше жінками — розчарувався, змирився, нікого не потребує, навіть її — Маргариту. Вона для нього, як сестра...

Вечоріло. Тема розмови не вичерпувалася. Іванка мала досвід бути сестрою, співрозмовниця — ні. Зупинилися біля вітрини з білими рукавичками.

Не купили.

Автор роботи В. Корнієнко

Дари

Наближалось Різдво. В холі школи, біля ялинки поставили три ящики. Перший, для іграшок, привітати дітей неповносправних з інтернату. Другий, для саморобних ялинкових прикрас на новорічний районний конкурс. Третій, для листівок-побажань українським воїнам, які перебували в зоні АТО.

— Це будуть наші різдвяні подарунки, — пояснила директор, прикріпивши надпис на першу коробку. — А то, ваше творче завдання, — позначила другу. — Тут, найважливіше, побажання перемоги нашим воїнам, — виділила найменшу білу коробочку. — Вони дуже цінять дитячу щирість, — пояснила.

Учні розійшлися по класах. На уроці малювали листівки. Шаруділи олівці, сопіли від натуги носики. Викладач ходила між столами, дивилася, підбадьорювала.

— Ганна Кирилівна, ялинку намалювати можна? — запитала дівчинка.

— Можна, — дозволила вчителька.

— А Володя танки малює! Навіщо воїнам в листівці танки? Вони їх там і так бачать! — сказала малявка з хвостиком. Хлопчик не здавався й продовжував зображувати баталії.

— Як правильно написати “бажаю перемоги”? — запитала білявка з кісками. Ганна Кирилівна пояснила. Діти писали повільно, друкованими літерами, не вміли інакше, мали по 7 — 8 років. Старалися.

— Що буде, якщо наші воїни не переможуть? — запитала раптом дитина. Олівці перестали шарудіти.

— Таке питання навіть не розглядається! Переможуть обов'язково! — впевнено відповіла вчителька, а в голові крутився калейдоскоп думок. Дівчинка була з Донецька. Поряд неї сиділа ще одна переселенка, з Луганська. Завжди ходили разом, дружили. Про що говорили між собою їхні батьки?

— Що буде, коли переможуть інші? — підтримала подругу та, що з Луганська. Ганна Кирилівна підійшла до дівчаток.

— Тоді нас вб'ють, або візьмуть в рабство, — промовила спокійно. — Але цього не буде! Українські воїни переможуть обов'язково!

Дітки притихли. Бути рабами, чи вбитими не хотілося.

— А якщо любиш ворога? — дівча з Донецька стисло в руках олівець. Дорослій стало прикро за батьків дитини. Хто вони? Пристосуванці? Сепаратисти? Тоді чому від війни втекли до Києва? Зітхнула.

— Можете любити. Це ваше почуття, — сказала. Взяла намальованого дитиною ангела, підправила крило. — Тільки ворог вас не любить. Якби любив, не нищив би ваше місто.

Знову стало гамірно, сипалися запитання. Кипіла робота.

— В мене двоюрідна сестра в Росії. Вона мене любить і ми часто говоримо по скайпу. Тільки політику не зачіпаємо, — ні з того ні з сього обізвалася учениця з карими очима.

— У багатьох там родичі, — визнала вчителька. — У Тетяни Сергіївни, класного керівника 2-Б класу, в Москві рідна сестра живе, вона не хоче війни. Ніхто не хоче.

Діти подискутували, прийшли до висновку, що головний ворог — це Путін. Заспокоїлися, малювали, писали. Зображували на весь листок велике серце, так показували свою любов і в кожній листівці бажали миру. Учні були добрими, не хотіли, щоб хтось когось вбивав. Жаліли людей, котиків і собачок. З дітьми, які живуть без мами в дитбудинках, ділилися своїми іграшками й книжками.

Йшли дні. Поступово наповнювалися ящики.

— Ваші подарунки потім красиво упакують і привітають дітей з Новим роком, а листівки вручать нашим бійцям, — пояснювала дітям директор. На саморобних ялинкових прикрасах до конкурсу не акцентувала. Там була інша мотивація. Переможці отримували

нагороду.

Ганні Кирилівні чомусь навіяло спогади, перед очима встало, як колись під стінкою лежали різного розміру пакунки загорнуті в яскравий папір. Це було в дев'яності. Діти не звикли до такої оздоби. Зачаровано дивилися на “скарби”. Самі обгортки вабили очі: рожеві, золотисті, сріблясті, блакитні, на них красувалися персонажі Діснеєвських мультфільмів. До кожного пакунка був прикріплений аркуш з коротким написом на англійській. Представник районної адміністрації вітала дітей з перемогою в якомусь образотворчому конкурсі. Учасники з нетерпінням чекали нагородження. Нарешті призи вручили. За перші місця давали нагороду більших габаритів і далі за рангом до найменших.

Закінчилася урочиста частина. Діти потихеньку розпаковували отримане. Старшокласники прочитали написи на картках. Перешіптувалися здивовані.

— Тут написано: “Дівчинці 3-4 років”, — перекладала старша з дівчаток, знала трохи англійську.

— А в мене для хлопчика 7 років і ще “Веселого Різдва” бажають, — прошептала друга і дістала з коробки іграшкову машинку, ляльку Санта-Клауса та зачерствіле печиво. А надворі вже буяв травень.

— Не їжте солодощі, можливо, їхній термін придатності закінчився, — попросила Ганна Кирилівна учнів свого класу, не хотіла неприємностей.

Згадала передноворічні новини, в яких показували, як американські діти зносять і пакують Різдвяні подарунки для українських малюків. Вкладали речі до коробок разом зі своїми почуттями. Вірили, що так світ наповниться любов'ю, не буде агресії і всюди запанує мир. Не пройшло й півроку, як чиновники вручили дітям відправлені з Америки презенти, тільки не вказали відправників. Найбільша коробка була наполовину закладена памперсами. Схоже, її готували для немовляти. Переможець конкурсу — дванадцятилітня дівчинка розгублено дивилася на яскраві, різнокольорові брязкальця. Обговорюючи розходилися. Ніхто не був шокований, ні викладачі, ні учні. Не з Марсу ж впали.

Часи змінилися, тільки чиновники залишилися ті ж самі.

— Ніяких солодощів не кладіть, тільки іграшки дітям інвалідам, та вітальні листівки воїнам-захисникам, — на всякий випадок попросила Ганна Кирилівна учнів. Мала досвід, немала ілюзій.

— Гляньте, якого слоника принесли! — чергова школи дістала з ящика м'яку іграшку, показала Ганні Кирилівні. — На перервах сюди малюки збігаються погратися і казки почитати. Пильную, щоб були акуратні. Діти, їм самим хочеться бавитися, і з другими готові поділитися. Я вже потроху спаковую. За листівками в п'ятницю прийдуть волонтери, саморобні ялинкові прикраси на конкурс завтра віднесе лаборант, а іграшки дітям неповносправним забере представник адміністрації, в середу за ними заїде, — жінка сортувала по розмірах яскраво ілюстровані дитячі книжки, складала рівненькими стосами. Розставила на столі рядком, з любов'ю зібрані забавки. Коробочку з щирими Новорічними привітаннями поставила посередині.

Надіялася, що на Різдво дари потішать своїх адресатів.

Автор роботи В. Корнієнко

Розмова про всяке

— Погано. У нас у всіх погано. Сестра говорила, що це через прокляття, — розповідав Янік. — Мій батько не був гречним. Після другої світової війни, коли поляків переселяли, він переїхав у Щетінек. Бо частина території, де мешкав раніше, відійшла до німців. Зі сходу також їхали, бо то стало ваше. Львів раніше був польський, ти знаєш? Моя сусідка переселена звідти. Знала українську, вареники варила й борщ. Не знаю, чи ще живе, бо я виїхав зі Щетінки, ніхто з нашої родини зараз там не мешкає, — поляк по той бік скайпу зітхнув. Він вимкнув камеру, щоб Іванка не бачила, як важко йому говорити. Мав пошкоджений лицевий нерв, половину обличчя зводила судома.

— Батько був зробив позашлюбну дитину одній жінці. Залишив її там, в Німцях, а тут познайомився з мамою й одружився. Та жінка приїжджала, була дуже ображена. Вона прокляла всю нашу родину. І то діє! Ми прокляті! Мама померла і брат вже не живе. В старшої сестри чоловік п'є, а син наркоман. В молодшої сестри чоловік хороший, але немає дітей, вони усиновили хлопчика, та з нього толку не буде, лінивий, не чемний, егоїст. Тільки в мене більш-менш, але також не добре.

Перераховувати своє “недобре” чоловік не став, та Іванка й так знала. Був розлучений, мешкав сам. Погано бачив, погано чув, погано говорив, а тепер ще й ходив погано, бо коліна розболілися.

— Брата батько не любив, вважав за свого ворога, — продовжував розповідати Янік. — Я тоді не знав чому, тепер знаю. Татко ходив до сусідки-вдови, секс управлять. Розумієш? Вона була з сином. Той син приходив до нас погратися. То був знак для отця, що вдовичка може його прийняти. Брат це знав і кидав у хлопця каменями, проганяв. Батько його за це карав. Скотина! Тільки про секс і думав. Не розумію, чому мама його терпіла.

— Після війни чоловіків було мало, не було з кого вибирати, — сказала Іванка.

— Хіба що так, — згодився Янік. — Мама нам такі гарні пампушки готувала по рецепту сусідки. В нас було три кімнати. В одній спали ми з братом, а друга була порожня. Мама з татом і дві сестри спали разом в одній кімнаті. Розумієш? Сестри також хотіли мати свою кімнату. Це було б реально, та мама їм не дозволяла спати окремо. Не вірила батькові. Боялася, що як засне, то він зміг би піти до дочок і їх скривдити.

— Як? — запитала співбесідниця з Києва.

— Ти не розумієш! Він міг їх згвалтувати, управляти з ними секс! — викрикнув Янік. Іванка дійсно не розуміла. Теоретично знала, що так буває, але не зі знайомими!

— Він був міліціонером. Змушував до сексу молодих дівчат, за якусь провину.

Віддавалися, щоб їх не ув'язнив. Не люблю його, був бидлом! Але батьків не вибирають. Правда? Коли мама померла, старша дочка була вже доросла, а молодшу взяла до себе тітка, мамина сестра. Вона про все знала, тільки я не знав, був найменшим, мені не говорили. Вже потім старша сестра розповіла, що він до них приставав. Такий батько. Не одна жінка, його проклинала. Один секс мав в голові. Я мабуть на нього схожий, також про секс думаю, — Янік вимушено засміявся. — Я тебе не того вчу, — сказав. Вчити мав польської мови, так вони з Іванкою домовилися. Кожного вечора по скайпу був онлайн урок. Для практики розмовної мови говорили про природу, покупки в магазині, прогулянки. Цього разу Янік говорив про наболіле. Може тому, що вчора приїхав від сестри? Згадував там разом з нею дитинство.

— До мене донечка дзвонила сьогодні. Домовилися завтра зустрітися в Щетінку. Вона чекатиме мене біля ринку і ми підемо в кафе. Зараз дочка в своїй мамі, моєї колишньої дружини. Я показував тобі фото?

— Так. Красива, — сказала Іванка.

— В неї така незвичка краса. Молоді всі красиві. Живе зі своїм хлопцем, але ще не одружена. Наймають квартиру в..., — Янік назвав польське місто. Іванка такого не знала.

Була не сильна в географії. — Може донечка потім відвезе мене додому на своєму авто. Я завжди сам розраховуюся в кафе за каву і тістечка. Бо так належить, не дозволяю їй розплатитися за себе. Який я не є, вона мене кохає. Адаже батька не вибирають, — замислено повторив Янік.

— В різних народів, на то по-різному дивляться. Може десь там, в інших сферах, вибір є. В житті нічого не буває випадковим. Так кажуть, — ділилася почутим Іванка.

— І ми з тобою не випадково спілкуємося?

— Виходить, що так.

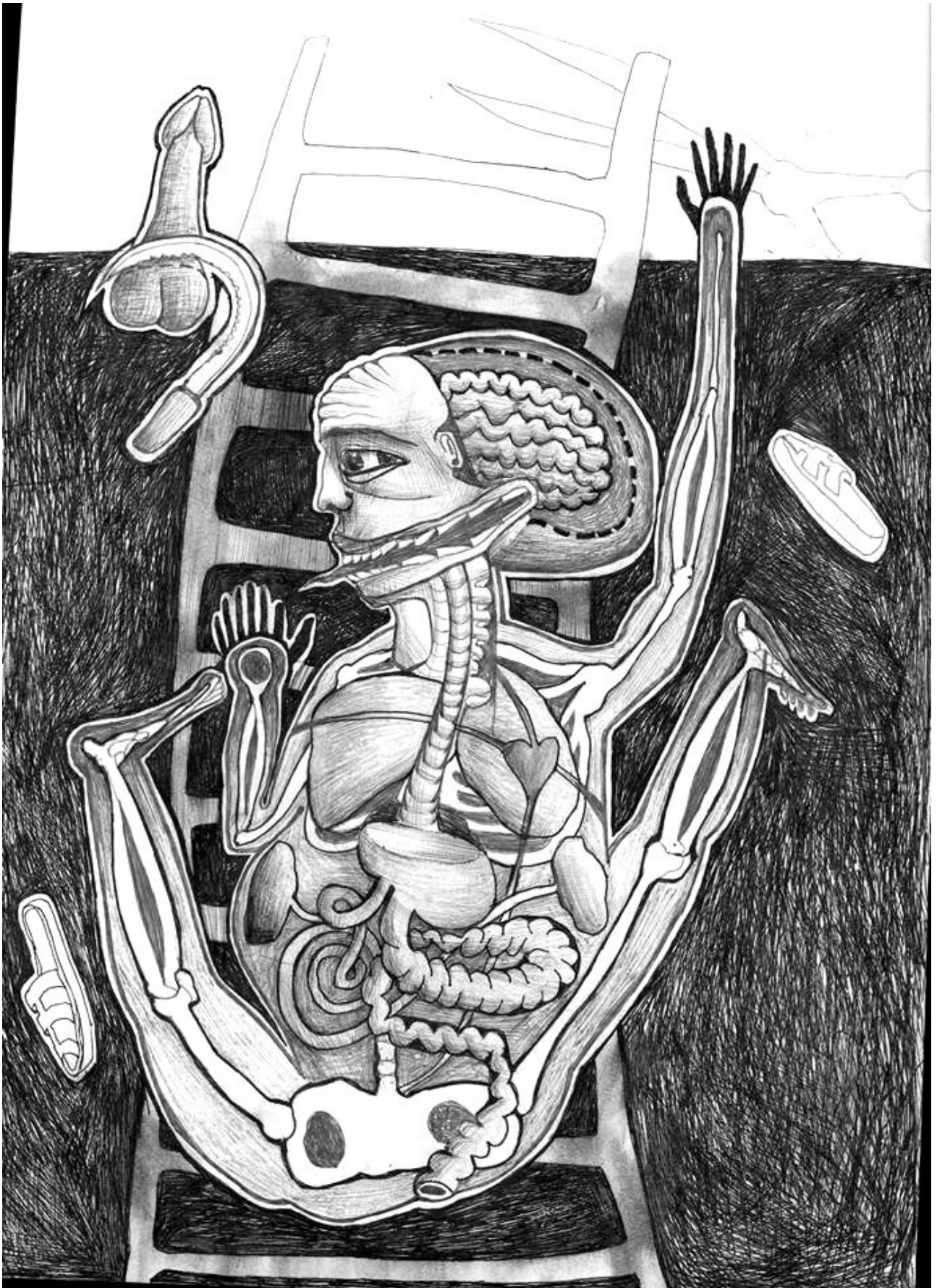
— То й жінки, яких я мав, були не випадково? Нічого від мене не залежало? Якщо я їх і скривдив, то тільки через те прокляття, — знайшов собі виправдання Янік. Іванка задумалася.

— Твоє відношення до них, залежало від тебе! Ти їх кохав, чи виливав на них свою образу на весь жіночий рід? Тільки це важливо. Ти любив їх? — запитала Іванка.

— Я не знаю, — признався Янік. — Не хочу про це говорити.

Співрозмовниця не наполягала. Далі говорили про собак і жінок, які мали собак в домі. Витрачали на догляд за домашніми улюбленцями свої безцінні сили, замість завести собі полюбовника. Про дітей, які закривали матерям весь горизонт і ті жінки не мали вільного часу, щоб приділити коханцю більше уваги.

Про всяке.

Автор роботи Д. Корнієнко

Пресада

— Зі своїм ровером Марго трохи пресаджа, — сказала Іра. Ядзя повернула голову і ствердно кивнула. Вона сиділа в таксі поряд з водієм і вести розмову з подругами, що розмістилися на задньому сидінні їй було трохи незручно. А ще, не хотіла так явно пліткувати про приятельку при гості з України, хоч польською та говорила погано, розуміти могла більше.

— Марго могла прийти на зустріч без ровера, — згодилася Ядзя й подивилася на Іванку. Іванка не заперечувала. Пильнувала за дорогою. Польські друзі мали висадити її біля готелю. Дорога була розкопана, водій таксі аж скривився, взнавши адресу, але повіз. Мабуть в Польщі так було прийнято.

Багато що дивувало Іванку. Що значить слово “пресада” не знала, та по контексту зрозуміла, жінки перемивали кісточки приятельці, вважали, що та занадто захоплюється велосипедними прогулянками. Потім полячки пройшлися по Агаті. Серед її залетів знайшли також недоліки.

— Вона нічого не робить, щоб покращити свою фігуру, — сказала Іра.

— Агата могла б кожного дня, хоч трохи займатися спортом. Я проходжу з Фрідою по десять кілометрів, — підхопила Ядзя.

Таксі зупинилося перед готелем. Приїхали. Іванка хотіла внести свою долю злотувок за проїзд, жінки замахали руками й не дозволили цього зробити, бо вона була гостем. В готелі було спокійно і звично, не те що в місті. Чи то поляки всі такі дивні, чи то їй так повезло зі знайомими? Перед сном Іванка згадала прожитий день.

Про зустріч домовлялися по інтернету і по мобільному зв'язку. І там, і там, не обійшлося без проблем. Скайп на планшеті бастував, чат не працював і в інтернет Іванка могла вийти тільки в готелі. На щастя, телефон куплений перед поїздкою, працював досконало, але вона весь час пропускала дзвінки, бо не звикла до нового звукового сигналу. Сяк так з перешкодами справилася. Вдень зустрілася з Аделем, він був вільний, інші працювали. Під вечір допоміг знайти на мапі місце зустрічі і в назначений час привів туди приїжджу.

— Це самий дорогий ресторан на Піотрковській. То пресада. Не знаю хто його вибирав і навіщо, — сказав Адель. Іванка повірила, прикинула, скільки зможе потратити. Сходилися польські друзі. Першою прийшла Іра. Жінки бачилися вперше. Впізнали одна одну по інтернетових фото. Сіли за столик чекати інших, взяли меню. Адель тикав в ціни пальцем й переконував Іру в недоцільному виборі ресторану. Та тільки посміхалася, не заперечувала і не підтверджувала, вибирала не вона. Прийшла Софія, дружина Аделя, за нею надійшла Маріоля. Після них приєдналася до гурту Агата, взяла меню і ініціативу в свої руки. На початок, замовила води, було жарко, а вона прямо з роботи. Данило прийшов зі своєю половинкою, Мироською, чим дуже засмутив Агату. Хто був знайомий, хто знайомився, займали місця. Щоб розміститися всім разом, зсунули два столики до купи.

— Я не залишаюся! — сказав Адель. — Це занадто дорогий ресторан, я стільки не заробляю. Його дружина також піднялася, засудила високі ціни, стала на бік чоловіка. Але подумавши і оцінивши компанію, вирішила залишитися.

Марго приїхала на велосипеді, коли все утряслося, люди пили хто воду, хто біле вино, кельнер подавав креветки. Зробили рокіровку, переставили стільці і напої. Марго в цей час припнула ровер до стовпа. Критично оглянула стіл і публіку.

— Я в такій порі не їм нічого і не п'ю, хіба що воду в малій кількості, — заявила всівшись. Зайнятися їй було нічим, з нудьги зробила зауваження Ірі і Ядзі, щоб не фамільярничали з кельнером, Агаті, щоб не фотографувала. Іванці натякнула, що сорочка в неї занадто широка. Розмова за столом зав'яла. Професор Марго цього не зауважила, ще б трохи і поставила б всім “незадовільно”, як своїм студентам. Яскравий велосипедний костюм

виділявся на тлі відвідувачів ресторану, але мабуть в поляків так прийнято, ніхто на це не звертав увагу. Данило старався розважити компанію.

— Навіщо ти взяв її з собою? Наступного разу не бери, — сказала йому Агата, кивнувши на дружину. — З нею не та забава.

Забава йшла туго. Марго всім роздала накази. Завтра в неї праця, скоро буде йти. Так як п'ятниця був робочий день, то всі згадали, що вранці рано треба встати. Домовилися зустрітися наступного дня в Мануфактурі, як торік, може так буде краще.

— Уточнимо по телефону, гроші поверну завтра, — сказала Марго і осідлала свого ровера, повернулася тилом. — Можете тепер робити фото! — засміялася й поїхала.

Дехто зітхнув з полегкістю. Агата активніше заклацала фотоапаратом.

— Як я потім покажу, як то було, якщо не робитиму фото? — запитала, підбираючи цікаві ракурси. Розмова ожила. Цікавою співбесідницею виявилася Маріоля. Історію міста знала досконало, особливо район в якому жила. Була закохана в Лодзь і особливо в Балуту, а конкретно в ринок на Балутах, часто там була. Та завтра до праці, тож викликали таксі. Як виявилось в основному жінки з собою грошей не мали, з Іванки взяти не захотіли, то ж розрахувався Данило, йому повернуть завтра. Явна пресада. Іванка почувалася ніяково.

— В вечері зустрічаєтеся в Мануфактурі? — запитав Адель наступного дня. Тільки він з Іванкою в п'ятницю не працювали. — Де саме? Мануфактура велика.

— Не знаю. Не уточнили.

— Дивно. Я проведу тебе на місце зустрічі і почекаю, поки хтось прийде.

Кілька раз дзвонила Марго, була незадоволена, що гостя гуляє з Аделем. Запитувала, де й о котрій зустрічаються у вчорашньому складі. Іванка не знала, чим дуже здивувала полячку.

— Одного разу ми з друзями домовилися зустрітися в ..., — Адель назвав населений пункт, якийсь районний центр в Польщі. — Я прийшов з сином, сидимо в кафе, а нікого немає. Випадково довідався, що передумали, а мене не попередили. Надворі вже було темно. Я задзвонив до приятельки в сусідньому містечку, чи зможе вона переночувати мене з сином. Не без проблем, але змогла. Останнім автобусом виїхали звідти. Більше мене там не було, не хотів більше зустрічатися з тими приятелями.

Находив вечір. Іванка з Аделем йшли в бік Мануфактури. По дорозі посиділи в кафе. Жінка наполягла заплатити за себе.

— Чому так принципово? — здивувався чоловік. — Економиш мої гроші? Ті кілька злотих нічого не змінять для мене.

Подзвонив Данило, говорив українською, схоже, за дорученням Марго.

— Ти не отримала мого есемеса? — запитав, повідомив про місце і час зустрічі. Його українська була не набагато зрозуміліша ніж польська, тому дала телефон Аделю. Чоловіки поговорили.

— Він буде з нами? — незадоволено й здивовано запитав Данило Іванку.

— Ні. Він тільки проведе мене до місця зустрічі.

— Вибач, що не можу тебе запросити, — вибачилася перед Аделем. В поляків дивні порядки. То була явна пресада.

— Данило педаль! І говорить, як педаль! — переконано заявив Адель. Іванка розуміла, що то в поляків означає.

— Ні! То він думає, що говорить українською, тому такий акцент. Я по польськи мабуть не краще бекаю. З ним все гаразд, він має дружину.

— Жону? Нащо йому? То мабуть домовлено. І одягнений як педаль.

Чоловіки один одному не сподобалися. З жінками було не краще. Марго не бажала бачити Софію. Тільки Міла готова була бачитися зі всіма. В п'ятницю вона приїжджала до Лодзі і відразу в Мануфактуру зустрітися з гроном друзів.

Адель вивів до ресторану Іванку рівно в назначений час. Прочитала вивіску —

“Таверна”. Ах! Так це таверна! Тепер зрозуміла чому інтер'єр з вітрилами і веслами. На слух не сприймала, поляки ставили наголоси по іншому. Одночасно з ними підійшла Маріоля. На вулиці сіли за столик чекати інших. Вечір війнув прохолодою. Адель виніс пледи, накинув жінкам на плечі. Був ідеально гречним, аж занадто! Пресада. Мабуть це було типовим їхнім, лодзянським.

Автор роботи В. Корнієнко

Рахунок

Єва і Ганна поверталися з магазину додому. В парадному з поштової скриньки дістали стос паперів, серед газет і листівок вибрали кілька заклеєних аркушів.

— В магазин, хоч не ходи. Нічого не купили, гроші потратили. Ось і квитанції прийшли, — сказала Ганна.

— Рахунок за електроенергію? — запитала Єва.

— І він також, та я його зігнурую, заповню за старим зразком.

— Де ти їх береш?

— На ксероксі розмножую.

— Вимагають до двадцятого заплатити, — сказала Єва

— Не поспішатиму, хай чекають. Трохи борг повисить, статистику зробить. Вони організація, яка послуги продає. Послуги! Розумієш? Ведуть себе, як рабовласники! Нав'язують нам своє ціноутворення, ще й умови ставлять. Диктатори! Знаєш скільки Київенерго нам за гарячу воду виставило? Як за десятьох! Ще й погрожує, мов так завжди буде, якщо до першого числа не подаватимемо по інтернету показники лічильника.

— До? — здивувалася Єва.

— Пізніше подати не можна, в кінці місяця функцію “подати показники” на сайті відключають. Зате, з першого по четверте, треба послати електронною поштою данні лічильників холодної води і газу, — Ганна згорнула папери, сунула в сумку.

— Хоч би не переплутати. Може десь записати? Головне потім не забути вчасно прочитати, — сказала Єва. — І так кожного місяця? Тільки про це й думати? Ніби немає інших проблем! Як хочеться їх послати!

— Кого? Куди? Данні лічильників?

— Монополістів! Не маємо більше про що дбати, тільки чиїсь ідіотичні вимоги тримати в голові?

Жінки прийшли додому. Єва занурилася в інтернет. Ганна потинялася з кутка в куток, зупинилася біля вікна, втупилася в пейзаж. Дивилася, як вітер колихав дерева. Чомусь згадалася притча. Колега розповідав.

Це було кілька років тому. Не пам'ятала з якого powodu, випивший приятель захотів щось доказати тією розповіддю. Скоріш за все, відстоював свою маленьку чоловічу незалежність. Мабуть була пізня весна. Пам'ять змалювала детально, як вітер шарпав дерева й розносив тополиний пух. Колега поправив своє довге, чорне, кучеряве волосся, закурив, зауважив, що курити йому не можна, та не в тому справа, а річ в тім, щоб мати силу, треба мати волю в голові. Вони були втрійох: Андрій, Антоніна і Ганна. Сиділи в сквері за столиком під парасолькою, пили пиво.

— В горах пастух пас овець, дні проводив на природі і був дуже сильний, — розповідав поволі Андрій. Робив довгі паузи, допомагав собі жестами, зотягувався цигаркою, струшувал попіл в попільницю. Тягнув час, насолоджувався увагою слухачів, пивом та “одноразовими”, так їх називав, крабовими паличками.

— Так от. Це, мабуть, було в Індії. Їхав на слоні падишах, а молодий пастух став перед слоном, взяв за бивні і зупинив. Такий був сильний. Ясно, що падишах розгнівався. Тоді візир його заспокоїв, що, мов, все під контролем, а сам найняв пастуха за великі гроші на просту роботу. Той згодився, жадоба наживи перемогла, та й робота була, простіше нікуди. Цілий день вільний, тільки вечором, коли сідало сонце, в капличці, чи як там вона в них називалася, мав запалити світло. Елементарно. Цілими днями пастух гуляв по горох зі своєю отарою, а коли сонце котилося до заходу, мусив бігти до каплички. Завжди мав про це пам'ятати. Вже й гулялося йому не так радісно і не відходив далеко. Сам собі обмежив простір пересування. Раніше він з отарою ночував де прийдеться, де ніч заставала, а тепер намотував круги навколо місця своєї оплачуваної роботи. Вже й трава там не встигала відрости, вівці

вигризали. Впали надої і приплід, а пастух все запалював світло при заході сонця. Проїшов рік. Зими там, мабуть, не було, бо нікуди він не відганяв своїх овечок. Знову йшла та сама процесія, святкували те ж саме свято і той самий падишах їхав на білому слоні. Вийшов молодий пастух, взявся за бивні і не зупинив слона. Щоденні турботи з'їли його силу, висушили. От так! — Андрій загасив цигарку, помахав крабовою паличкою, потім розгорнув її, приготував до вживання і взявся до пива.

Суть розповіді зводилася до того, що воля понад усе. Насправді Андрій виправдовував свій вчинок — не хотів братися за замовлення, тема не надихала. Був вільним художником і хотів робити тільки те, що лежало до душі.

Ганна відійшла від вікна, дістала з сумки папери, зім'яла й викинула до смітника.

— Знаєш, Єва, викинь дурниці з голови і живи спокійно! Будуть наглими, взагалі відмовимося від їхніх послуг! Розперезалися, монополісти! Хай у них голова пухне, як нас краще задовольнити. Це ми їм платимо, а вони хай круги намотують навколо нас, “світло вмикають” і думають потужно, та силу тратять. Ми їм виставимо свій рахунок! Мені ці не сподобалися, почекаємо нових. Будемо виборювати свою маленьку незалежність.

Автор роботи В. Корнієнко

Таверна

Адель зупинився перед входом. Тепер Іванка впізнала місце де зустрічалися минулого року з Мілою, Агатою, Данилам і Олегом з Америки, чи Канади. Тоді вона навіть не пробувала запам'ятати назву. Збирала друзів Міла і все крутилося довкола неї, Іванка зафіксувала тільки загальний позитивний настрій. Зараз в вечірній прохолоді ресторанчик сприймався зовсім по іншому. Він був крайній з подібних закладів на Мануфактурі в польському місті Лодзі. Сама б його не знайшла, добре, що Адель провів. Підійшла Маріоля, сіли за столик на свіжому повітрі. В силу вступав вечір. Подув прохолодний вітер. Чоловік приніс пледи й накинув жінкам на плечі. Поступово сходилися інші, з ким напередодні домовилися зустрітися: Іра, Ядзя, Агата. Адель ще приніс пледів. Коли підійшов Данило з дружиною Мироською, компанія зайшла в приміщення і піднялася на другий поверх. “Таверна”. Тепер був зрозумілим інтер'єр, обіграний веслами, вітрилом, канатами. Тільки моряків бракувало. Адель мусив піти. До його присутності холодно ставився Данило, а Марго відверто заявила, що не хоче бачити. Він прийшов тільки тому, що на місце зустрічі привів Іванку. Знизу подзвонила Марго, Данило спустився по неї. Юлій не прийшов, та він і не обіцяв. Офіціантка роздала меню. Ніхто ті картки не розгорнув і не подивився, були зайняті — рахували, хто скільки винен Данилу за попередню вечірку й повертали злоті. Спокійно не криючись лічив на калькуляторі, якщо потрібно, давав здачу. Порив Іванки долучитися поляки потушили.

— Ти запрошена!

Вони скидалися, щоб заплатити і за неї. Що вона тоді брала? Не була голодна, то просто був привід зустрітися всім разом. Зараз почувалася трохи незручно. Прийшла Міла, Адель дружив з нею. Тому дуже чемно привітався, вибачився й пішов.

— Чому він не залишився? — запитала Марго. Іванка промовчала. Відкрили меню. Для початку попросили принести води. Мабуть, в поляків така традиція. Зібралася жіноча компанія з єдиним присутнім чоловіком. Данило старався розважати всіх.

— Кожен платить за себе і замовляє собі сам! — наголосила Марго. Ніхто не сперечався. Принесли воду в скляних пляшках оригінальної форми.

— Хвилиночку! — зупинила Міла офіціантку. — Скільки то коштує? Ми не потребуємо надзвичайної води!

Офіціант запевнила, що вода звичайна і вартість її також звичайна. Тоді Міла дозволила воду відкрити. Замовили кожен собі, крім Марго. Та в таку пору не їла й не пила. Маріоля, взяла тільки воду, Агата, Данило і Міла — креветки й віскі, Мироська, Іра й Ядзя — фруктові соки, Іванка — салат.

— Креветки кожного разу коштують все дорожче, а кількість їх меншає, — сказала Міла.

— Прошу не робити фото, щоб потім я не бачила їх в інтернеті! — наказала Марго.

— Як я потім покажу вам зріз події? — запитала Агата й кілька раз клацнула. Іванка не стала діставати фотоапарат. Ні, так ні. Копирсалася в салаті. Марго чекала від цього заходу чогось надзвичайного, подібного до того, як було минулого року. Вона тоді не змогла бути присутня і жалкувала. Судила по фотографіях. Зображення захоплювали. Зараз було не так. Любу активність Марго тушила, але при цьому чекала веселої розваги. Маріоля тихо пила воду, мило посміхаючись. Яся розповіла про свого собаку.

— Ти не отримала мого есемеса? — запитав Данило в Іванки. — Тут є Вай-фай, можна вийти до інтернету.

Сказав пароль. Показав текст есемески, яку Іванка не прочитала, бо не помітила. Мироська мовчала, але пильнувала з своїм чоловіком.

— Чому ми зустрічаємося так пізно, коли я вже нічого не споживаю? Чи не можна було б раніше? — запитала Марго.

— Але ж всі були в праці! — вибухнула Агата. — Не могли раніше, це в тебе відпустка, — сказала і занурилася в свою мобілку. З під столу клацнула фото з Маргарити й тихенько відіслала Юлію, показати що діється, як та всіх шикує.

— Бавтесь гарно, — прислав Юлій есемеса у відповідь. Забава скрипіла, але просувалася вперед. Міла випила віскі, до неї приєднався Данило й Агата. Стало веселіше. Після наступної чарки Міла розповіла про свою подорож. Іванка давилася грецьким салатом. Непокіола думка, хто цього разу буде змушений за неї заплатити? Якийсь ідіотизм! Їй було б спокійніше, якби мала змогу розрахуватися за замовлене сама.

Першою з за стола встала Маргарита, за нею Маріоля. Підкликала офіціанта, відрахувала злоті за воду. Пішли. В тих що залишилися відкрилося друге дихання. Дозволили собі віскі і заклацали фотоапаратами. Агата проявила активність і за хвилину фото з “Таверни” вже гуляли по інтернету. Іванка давилася салатом.

— Більше не хочеш? — запитала Міла.

— В Польщі дуже великі порції, — зітхнула Іванка. — Більше не здолаю.

— То прошу дати мені, — Міла задобрила салат соусом. В спеціальній посудинці сполоснула пальці, взяла булочку і дуже красиво смакувала салатом, вишукано беручи з тарілки пальцями. Чарівно посміхнулася й показала Агаті на камеру, як облизує пальці. Артистка. Іра й Ядзя також почули себе більш розковано, і хоч не їли, бо берегли фігуру, та дружно взялися до води, розбавляючи її віскі.

— Навіщо береш її з собою? — запитала Агата Данила, коли Марися пішла до туалету. — З нею не та атмосфера.

Данило тільки стеноув плечима. Знав, як любить розважатися Агата, тому й запрошував дружину, для захисту.

Відвідувачів в ресторані ставало менше. Стомлені офіціанти час від часу сідали відпочити.

— Як ти добиратимешся до готелю? — запитала Міла Іванку.

— Таксі візьму.

— Гроші маєш?

— Маю.

— Ми можемо їхати разом, через..., — Ядзя назвала вулицю, вона з Ірою вже раз на таксі підвозили Іванку до готелю.

— Але за проїзд цього разу платитиму я! — наголосила українка, полячки згодилися. Зібралися. Прохолодне нічне повітря підбадьорило.

— Пам'ятаєте, як було минулого року? Ми тут співали, — згадала Міла. І спробувала згадати слова пісні на англійській мові. Трохи забулося. Данило вийшов в інтернет, знайшов, включив на смартфоні. Заспівали. Старанно, але без запалу, з минулорічним не до порівняння. Не можна двічі вийти в одну й ту ж саму “Таверну”. До Ади подзвонила Марго, побачила виставлені в інтернеті фото й поспішила розказати приятельці все, що про неї подумала, чим її абсолютно не здивувала. На верхніх поверхах “Таверни” поступово гасло світло. Приїхали таксі.

Автор роботи В. Корнієнко

Її українську мову водій маршрутки «не почув», Ганні прийшлося рывкнути. Вона таки перекинула російську попу. Автобус зупинився. Добиралася на роботу. Колеги через одного говорили російською, дехто української взагалі не знав. Звичайна ситуація в Києві. Йшов третій рік гібридної війни. Сторож радив купувати російські цукерки — товари ворога. Хто він, кремлівський агент, чи несвідомий? Скільки ж їх по Україні? Біля роботи таких багато мешкало. Вздовж вулиці стояв ряд відомчих будинків. В час СРСР в них заселяли відставників-офіцерів. Військові могли вибирати, де осісти. Україна росіянам видавалася ліпшою, ніж Сибір, Соловки і Сахалін. Офіцерам на пенсії м'який місцевий клімат подобався, багато їх осіло в Криму, обласних містах та столиці. Скільки років жили в Україні, а мову не вивчили! Ганні згадалося, як у восьмидесятому директор, викликала її до себе в кабінет.

— Може вже досить говорити українською, тебе ніхто не розуміє, — наказала. Звичайно, не розуміли, більшість інженерно-технічних працівників київського будинку моделей приїхали на береги Дніпра із за Уралу, місцевих було тільки пару чоловік. Так російські художники легкої промисловості творили «українську культуру». Самі її не знали і не хотіли знати, але сповзалися до Києва, бо молодим спеціалістам з Росії давали квартири, українцям — ні.

З того часу багато що змінилося. Сьогодні ніхто б не осмілилася заборонити мову. Та й того дому моделей більше не було. Збанкрутував. Ганна давно працювала в школі.

На зворотному шляху зайшла на ринок, купити штучні квіти. Скоро горбки. Мовчки відібрала, які сподобалися, протягла продавцеві. Запакував, озвучив ціну.

— Чекайте я знайду вам без задачі, — сказала.

— За вашу українську зроблю вам знижку, — чоловік посміхнувся і назвав значно нижчу ціну. Не всі українці русифікувалися!

Находили інші часи. Неоголошена й невизнана агресором війна потроху змінювала людей, кого як — одних в кращий, других в гірший бік. Непевність і нервовість в країні не покращувала мікроклімат в колективі школи. Сварилися, але трималися, набирали, вчили і випускали учнів.

— Де ж я її його знайду, україномовне середовище, — сказала жінка й подивилася на дочку. Та посміхалася, демонструючи відсутність передніх зубів, першокласниця. — В середній школі в неї двійка по українській мові!

— Чотири, — поправила дитина.

— Це те саме! По дванадцяти бальній системі, це те саме, що й двійка, — пояснила жінка викладачеві художки. Ніби та не знала, ніби в них не така сама система оцінювання. Ганна слухала, не перебивала.

— Я народилася в Києві, все життя прожила на Фролівській, але моє середовище російськомовне і я також російськомовна. То де дитина візьме україномовне середовище, як що дитсадок був російський і школа російська також. Тому українська їй не дається. Може хоч малюватиме. Як узнати, що її приймуть у вашу школу?

— Здати тести і побачити, — відповіла Ганна.

— Ми зараз нічого не взяли, ні паперу, ні пензлів...

— Прийдете наступним разом. Заняття почнуться у вересні, — сказала Ганна.

— Що вона хотіла? — поцікавилася директор школи, коли жінка з дочкою пішла.

— Україномовного середовища.

— Хай поступає. В нас українська школа.

Після цього випадку в школі заговорили про україномовне середовище, яке варто створити. Збиралася педрада.

— Про україномовне середовище скажіть! — нагадала Ганні Марія перед початком. Викладачі сиділи в учительській, чекали директора.

— Ми українська школа, уроки потрібно вести тільки державною мовою, — сказала Ганна, звернувшись до Снегерьової. Жінки подивилися одна на одну. Обидві були завідувачі відділами, кожен свого. В якійсь мірі суперники.

— Це утиск російськомовних! — вигукнула Снегерьова емоційно й сипонула словесними кліше російських окупантів. Не вистачало тільки в кінці традиційного — “Путін спасі! Введі...” і так далі.

Присутнім заціпило.

— По закону в нас уроки мають вестися українською, — наголосила Ганна.

— Я скажу батькам учнів, вони напишуть, що хочуть російську. В мене в класі тільки два україномовні...

— Мова, не по вибору! Школа українська, державна, вони знали куди йшли, — зупинила Ганна потік слів.

— Я читатиму російською! — категорично заявила Снегерьова.

— Зараз така техніка, що любий учень може зафіксувати ведення уроку. Можуть бути неприємності. Ви порушуєте закон.

— Мої не напишуть! Я навчалася в республіканській школі, потім в академії і всю термінологію знаю тільки на російській! Там де треба, я говорю українською! — кричала Снегерьова.

— За той час, що ви тут працюєте, термінологію можна було вивчити разів з двадцять, а може й більше, — з притиском сказала Ганна.

Запала тиша. Прийшла директор. Провели педраду.

— Їй і Данило говорив і я, але вона принципово не хоче переходити на українську мову. Це мабуть через церкву московського патріархату. Вона туди ходить, може, через гроші, а може, зазомбована, — пояснювала колегам Ольга після педради. І осуджувала, і виправдовувала одночасно.

Дома Ганна не могла заспокоїтися.

— Тільки зараз до мене дійшло, — тирзала Єву, втретє переповідаючи події дня. Ходила за дочкою слідом з філіжанкою кави в руці. — Снегерьова не просто не українізує дітей, вона їх русифікує за гроші платників податку! А гірше всього, що русифікація українців робилася нашими руками! Спочатку школа була російською, документація і уроки велися на російській мові, а потім, в дев'яностих, все помінялося. Директор нас зібрав і пояснив, що переходимо на українську. Відтоді документацію вели українською, а уроки й далі читали російською. Ніхто нікого не контролював і не наполягав на зміні мови. Проросійська номенклатура нашими руками русифікувала дітей. Ми могли! Ми мали право! Ми повинні були українізувати учнів! Та ніхто про це не думав. Переписувати лекції, вивчати термінологію було лінь. Отак, не усвідомлюючи, ми стільки років працювали на ворога, старанно і безплатно. Ти знаєш, що лінь один із семи смертних гріхів? — раптом запитала Ганна.

— Знаю.

— Треба тепер спокутувати свою вину. Будемо створювати україномовне середовище, ми не тільки маємо на це право — це наш обов'язок! Закон нам дозволяє!

— Зобов'язує, — поправила Єва. — Це прописано у ваших посадових обов'язках. Снегерьова, що робитиме?

— Хай що хоче, те й робить. Колеги думають, що вона дурна, а вона свідомо працює на ворога. Тільки маскується під патріота. Вимагає від дітей у вишиванках ходити. Більше ніхто свій патріотизм так не афішує, бо немає потреби. Після Майдану в нас всі не змовляючись перейшли на українську, тільки Снегерьова принципово й підкреслено вживає мову окупанта.

— Розпорядження іноземною мовою можна не розуміти і не виконувати, якщо у вашому трудовому договорі не вказано, що мусите нею володіти.

— Нічого такого не написано. На щастя!

— Ну то все. Робить! — сказала Єва.

Вранці Ганну від кави відірвав телефонний дзвінок.

— Я не могла заснути! — говорила Марія. — Може мені поговорити з Снегерьовою? Вона чогось не розуміє.

— Не треба. Все вона розуміє. Але душею знаходиться на боці ворога і нам потрібно це усвідомити і з цим рахуватися. Церква московського патріархату робить свою чорну справу. Наша колега в щупальцях спрута.

— Сумно. Може ми щось придумаємо? Може до неї дійде?

— Може... Й до мене не зразу дійшло. Може час зробить своє.

— Надіюся! — Марія ще трохи поговорила. Попрощалися.

По каві, Ганна їхала на роботу. В маршрутці хтось просив “остановку”. Водій кацапську мову не почув, проїхав.

— Тра було по людські сказати, — огризнувся на претензії пасажира.

Час виконував свої функції — змінював людей.

Автор роботи О. Тіменик

На щастя

— Той “Іванов” дурень конкретний! — сказала Ганна. Дістала з принтера аркуш, роздрукований зразок заяви до дитячого конкурсу. Підкреслила деякі місця.

— Звичайно! — згодилася Єва після довгої паузи. — В них національний герой такий.

— В них? У Росії? Але конкурс у нас! Що “Іванов” робить тут? — Ганна гнівно потрясла аркушем.

— По інерції від «совка» залишився, — спокійно пояснила співбесідниця. — На всіх зразках документів фігурують тільки Іванов, Петров і Сідоров замість Іваненко, Петренко, чи Сидоренко. Холуї московські їх пишуть.

У вихідний день жінки розмовляли. Єва сиділа за комп'ютером з малою дитиною, оглядали мультфільм по мотивах Шекспіра, щось про фей та ельфів, дивилися його мабуть десятий раз. Ганна з свого ноутбука пошуковиком розважалася і інтернеті. Розмова не заважала, ні дитині, ні дорослим.

— І в ощадбанку за все “Іванов” віддувається, і не тільки там. От дивись, ще зразок, тут “Іванов І. І.” платить за щось сто гривень, щоб отримати якесь свідоцтво і в ту квитанцію ліпить всі свої данні разом з ідентифікаційним кодом, — Ганна говорила тихенько, щоб не перекикувати персонажів фільму. Спробувала ще щось роздрукувати, та принтер застрайкував. Зітхнула. Вимкнула.

— Круглий дурень, — згодилася Єва з запізненням, чи то про героя мультфільму, чи про всюдисущого “Іванова”.

— То ще дрібниці. Ось дивись заявка, де дурні згрупувалися, — пожвавішала Ганна, зрадівши репліці, підійшла до співрозмовниці, протягла черговий аркуш. — Тут батько “Іванов” віддає задарма авторські права на малюнок сина з подачі вчительки “Петрової” і директора школи “Іванової”, а на додаток дозволяє якимось організаторам дитячого конкурсу на свій розсуд сімдесят п'ять років використовувати його персональні дані: ідентифікаційні, паспортні, особисті і контактні, з правом ними торгувати.

— Шедевр! Що то значить колективний розум! — обізвалася Єва. — Ти звернула увагу що їхні прізвища означають — чий? Кому належить. Тобто, чия власність. Кожен чийсь. Країна рабів.

На екрані мультиплікаційних шахраїв виводили на чисту воду. Єва паралельно відкрила електронну пошту. Ганна пішла чаклувати над принтером.

— Проросійські зомбі ті зразки заповнюють. В них самих аналогічні прізвища, їм вуха не ріже. От і назви вулиць для прикладів підбирають аналогічні. Глянь, вказано, що зареєстрований “Іванов” на вулиці “Ломоносова”, а проживає на “Горького”. Могли б якісь нейтральні вибрати, хоча б “Зелену”, або “Каштанову”, — бурчала звіддала.

— Думаєш, випадково? — запитала Єва. Одночасно перевіряла кореспонденцію та в пів вуха слухала мультфільм.

— Навпаки, переконана — це тонко продумана російська пропаганда, — Ганна поміняла папір в принтері. Не допомогло.

— Мабуть, такі вулиці перейменовувати не будуть, а їх до холери! Маяковського, Тургенева, Цветаєвої і ще багато аналогічних, так відразу й не згадаю, — Єва розчаровано закрила пошту, лист, якого чекала, не прийшов.

— Може хоч нашу вулицю Кірова в Красилівці перейменують. Не чула? — запитала Ганна, їй таки вдалося відновити роботу принтера, на щастя.

— Добре, що ти нагадала! Треба за газ заплатити. Сусіди про зміну назви нічого не казали. Це сільрада має вирішити, чи хто?

На екрані в аніме добро перемагало зло, наближався хепі-енд, всі позитивні персонажі пережилися.

— Не знаю. Може на табличках зекономлять. В нас колись у Бесідці номерів будинків і назви вулиць ніде не писали, — Ганна згадала молодість.

— Як ваша вулиця називалася? — для годиться запитала Єва.

— Офіційно — “Першотравнева”, але про це ніхто не знав. Учням в школі вчителька сказала, та не прижилося. Називали по вуличному — “Олійниківка”.

— Нормальна назва, — Єва вимкнула екран, мультфільм закінчився. Дитина, що сиділа в неї на руках, запротестувала. Ганна стишила голос.

— Також, так думаю. Наша звучала краще за інших. Були ще: “Кандурівка”, “Центральна”, “Жабокраківка”, “Той куток” і “Вуличка”. А з краю від Королівки назви вже не пригадаю, — сказала і скріпила скріпкою роздруковані аркуші. — Заплати за газ по інтернету, — порадила.

— Не грузи мене! Я ще маю трохи попрацювати, — огризнулася Єва. — Розкажи, краще, внучці казку, щоб вона на мені не висіла. А твій принтер пора викидати.

Чотирирічна мала, на казку згодилася, поміняла дислокацію, з колін Єви пересіла ближче до Ганни.

— Добре. Слухай казку. На Жабокраківці жили брати Петя Чорний і Ваня Чорний. А принтер не викину, я до нього звикла.

— Чорні? — уточнила внучка.

— То й мордуйся з ним, — сказала Єва.

— Новий мені не по ціні. Поки цей гуде, я його берегтиму. Ні, не чорні, хлопці були білошкірі. То в них вулична кличка така. Вони ходили часто до родичів у “Вуличку” біля Петра Рибака до Любаників, — розповідала Ганна.

— Любаники, бо всіх любили? — запитала дитина. Мала таку звичку, про все запитувати.

— Я б так не сказала, — завагалася Ганна. — Лбаники, бо їхню матір Любою звали.

— Не любила? — здивувалася мала.

— Не запитуй, а то зіб'юся. Не знаю. Може когось вона й любила, але не признавалася публічно. Навпаки, завжди говорила, що дусту на таких людей немає, або атому. Погрожу-вала.

— Чого ті хлопці до неї ходили, якщо Люба була така зла? Їй не вистачило дусту?

— Дусту було більш ніж треба, нашому поколінню всім дісталася. До нього влада СРСР допалася, як дурний до мила. Накупили, бо Америка продавала дешево, а потім не знали куди діти. Мило з дустом робили, мили голови від бліх і вошей, пхали дуст, де тільки можна і не можна. А Чорні не до Люби ходили, а до її синів, погратися. Зла? Бо якою станеш, якщо треба порати по хазяйстві, обробити великий город, а ще ростити чотирьох синів і в колгосп на роботу ходити? Озвірієш тут.

— Що таке дуст? — поцікавилася дитина.

— Отрута така, — сказала Ганна і зраділа відсутності питання про “бліх та вошей”.

— В Люби була отрута?

— Ні не було. Вона звичайна жінка. Недалеко від її дому був “Огруцький” ставок. Літом туди всі ходили купатися. Називався так, бо поряд був старий, дореволюційний, панський сад. На польській мові сад звучав як “огруд”. Мабуть, пан був поляком.

— Чому Люба хотіла “атому”? Що таке “атом”?

— Про атом у батьків запитасш, вони фізики. Може, насправді Люба й не хотіла, тільки так казала. Тоді атомною бомбою залякували...

— Ти на нас стрілки не переводь! Сама зачепила тему, сама й розкажуй. Це в тебе така казка? Що за страхи дитині розкажеш? — обізвалася Єва.

— Немає нічого страшного! Про Колобка страшніша. Так от, в “Огруцькому” ставку купалися діти зі всієї Олійниківки й Жабокраківки. Ціле літо там кисли.

— Колоритні ваші вуличні назви, — сказала Єва.

— Чому вуличні? Народні! Красиві назви, головне такі змінювати не треба було б. Не те, що назву колгоспу. Спочатку він називався імені Щорса, а потім імені Леніна. Вже давно немає ні колгоспу ні назви... — сказала Ганна.

Дитина чекала продовження казки і таки дочекалася на щасливий кінець.

— Нашу вулицю Кірова перейменували на Ковальську! Щойно в новинах прочитала, — проінформувала від комп'ютера Єва. — Не зекономили на табличках, на щастя.

Автор роботи В. Корнієнко

Ділянка

Ділянка, це кусок роботи. Весною дві жінки в саду обполювали багаторічні квіти. Говорили про всяке.

— Тюльпани погано сходять. Кілька штук цвістимуть, а інші без бутонів. Щось їх погризло зимою. З крокусів тільки один залишився, крім тих, що ти під дубом посадила, — сказала Єва і перераховувала паростки.

— Мабуть миші з'їли, — відповіла Ганна. Вона стояла в тіні старих вишень, збиралася пересадити вцілілі квіти, у більш безпечне місце.

— Може це кроти пошкодили? Тут порито кругом, — зауважила Єва.

— Кроти зимою сплять і харчуються комахами. Мені так здається.

— Лілії перезимували краще.

— Бо гіркі. Комусь смак не сподобався, — впевнено сказала Ганна. Насправді ж ніколи не куштувала лілію.

— Півонія добре сходить, росте навіть там, звідки восени її пересаджувала, мабуть, не всю викопала.

— Хай росте, — дозволила Ганна, хоч дозволу ніхто не питав.

Росло.

— В інтернеті читала, що білити дерева весною без толку. Краще на зиму, — згадала Єва. — Тоді кора від перепаду температури не тріскається.

— Та вже побілили. Поляки на зиму стовбури дерев газетами обмотують, щоб не перемерзали, — відповідала Ганна.

— Весь сад?

— Юлій про персики розказував.

— В них зими м'якші, — визнала Єва. Кілька дерев, які вона посадила минулого року не перезимували. Під Києвом зими суворіші.

— Виноград пересадимо? — запитала Ганна.

— Не цього разу. Моєму чоловіку набридло ямки копати. Він стомився. Вже стільки часу працює без вихідних. То повкалує в офісі, то “на віддалі” дома, а відпочинку немає. В саду нічого не встигаємо зробити. Як твої приятелі поляки на своїх ділянках справляються? В них на фото трава акуратно підстрижена, дерева обкопані, кругом чистенько.

Це була правда. Ділянки лодзян виглядали, як декорація до казки. Маргарита і Юлій купили будиночки в дачному кооперативі, дотримувалися уставу. Голова об'єднання ходив, пильнував порядку. Маргарита берегла пальчики — піаністка, то наймала робочого, а Юлій не переймався. Тому кущі Маргариті біля огорожі обрізали за гроші, а Юлію безплатно, бо по уставу мусило бути підрізано.

Вважалося, що поляки на своїх ділянках відпочивали, та хто знає, як насправді. Щоб сад тішив око і давав плоди, потрібно добре попрацювати. Правда, у лінивого також родить, але червине, кисле, гниленьке.

Пролетіли вихідні. На роботі Ганна зустрілася з Любою, та також приїхала з ділянки.

— Я вам принесла тюльпани. Замотала їх з землею, трохи протримаються, якщо висадите в тіні, то піднімуться та цвістимуть. Вони з цибулинками. Ви говорили, що у вас миші з'їли. Між тюльпанами нарциси садить, тоді не чіпатимуть. Я там кілька поклала. Літом вони зникнуть, а весною проростуть, — сказала Люба. Ганна взяла пакунок. Часу не було, а роботи добавилося. Серед тижня змоталася в село, десь між трави приткнула квіти.

Як друзі поляки все встигали? З виду не здавалися зятими землеробами. Але мусили порядкувати. Періодично в них по ділянках ходила комісія, перевіряла. Управління кооперативу пильнувало, щоб нічого не викидали в ліс. Хоч одного разу Юлій бачив, як сама голова сміття в лісосмугу підкидав. В цілому поляки такі ж люди, як українці. Різні бувають. В Маргарити на дачі вкрали замок, комусь сподобався. Іншим разом в неї вікно вибили, грабу-

вали, нічого не взяли, а вікна жаль. До Юлія не ломилися, бо й так видно, що нічого цінного не мав. За нескошену траву штрафували. Маргарита платила сусідові, щоб косив, Юлій висіяв низькорослу білу конюшину.

Щоліта Маргарита залишала сад на друга і їхала до моря. Плоди збирав хто хотів, або білки, або Юлій. Білкам діставалося більше, особливо, коли дозрівали горіхи, звірятка були вправніші і трудолюбивіші.

В свій час на ділянки приходила осінь. Під Києвом цього року вона була теплою.

— Не копай! Я десь тут весною тюльпани посадила, — зупинила Ганна Єву.

— Думаєш, живі?

— Як зйдуть, побачимо.

— Кроти кругом порили. Щось відлякувач їх не лякає, — критично зауважила Єва.

— Давай фарбу, дерева білитиму. Сама казала, що краще робити це на зиму. Листя треба позгрібати. Підрастають дерева, біля них більше роботи, але й плодів приносять більше.

Й до поляків прийшла грибна пора. Юлій похвалився врожаєм. На фото під горіховим листям ніжилася в теплих променях сім'я грибів. Їстівних. Чоловік любив грибні страви, його приятелька — ні. За хвилину й Маргарита показала свою присутність в інтернеті. Виклала зображення пленеру з іншого ракурсу.

— Цикнуте в той самий момент, — написала. — Але в Юлія більше жовтизни проступає. Що ж інший кут бачення, то через іншу точку зору.

Пізніше приятелька постукалася до Ганни в чаті.

— В мене різні завихрення зараз, — пояснила. — Мовчала, бо загличив скайп. Як тільки відновлю, так зразу обізвуся. З Юлієм важко витримати, зараз не дуже приємний, але я розумію. Підсумовує прожите, як йому в житті пішло. Багато справ сам собі знищив. Тяжко то є, — писала Ганні полячка, обіцяла скоро про все розповісти. Сказати можна більше, ніж написати. Звичайно, Юлій має право бути таким, як є, але треба часом вміти дати кавалок себе іншим. І мова не йде про неї, а взагалі про стосунки до приятелів, всіх без винятку. Маргарита розуміла, що кохати Юлія можна й таким, бо кохають не за щось, а незважаючи ні на що. Звичайно, Юлій важливий для неї, але успішно вбив частину її кращих почуттів.

Було б добре подругам зустрітися літом, є про що поговорити, та довго чекати. Відчувалася злість Маргарити на Юлія. Ревнувала до всіх. Він знову шукав нових знайомств, зустрічався з кимсь. Багато жінок хотіли б його завоювати. Вона, Маргарита, мужньо тримається в приязні, вже знає, як то кохати Юлія. Ніколи б не хотіла пережити то знову. Поміняла пріоритети, тепер дочка для неї головніша. Ну і що, що жаліється? Вона підтримує стосунки з коханим. От в найближчу суботу везтимо його з сестрою до старшого брата. Цікаво, чи буде приємно цього разу? Бо завжди тільки сумно і поганий настрій, так ніби життя не прекрасне.

— Юлій має часто до мене претензії, що я тішуся життям, бо сам він того зробити не може. Наробив багато прикрості нашим спільним знайомим, — написала Ганні Маргарита. Не уточнила, що то за неприємності. Сказала чекати скайпа.

З присмаком незавершеної розмови Ганна перечитала діалог. Щось було не так. Людські стосунки, як і садки вимагали праці. До ділянки Маргарита докладала руки, навіть працівника наймала, а над відносинами не працювала зовсім. Маргарита хотіла, щоб Юлій був інший? А чи було б йому “іншому” краще? Давала вона таку гарантію? Чи змогла б кохати його “іншого”? Адже Юлій чимсь звабив її таким, як є. Мабуть, Маргарита щось недоговорювала. Ганна не мала часу копатися в переживаннях приятельки, та й у своїх також. Була осінь. Сад чарував і потребував підготовки до зими. Роботи було багато.

Більше праці — більше плодів, більше плодів — більше праці. Замкнуте коло. Але вихід є — плодами можна ділитися з білочками і не тільки...

Автор роботи В. Корнієнко

Розмови

— Вибач, що я так пізно дзвоню. Тут з методкабінету натякнули, не скажу хто, але людина серйозна. Наша директор Влодзя переходить працювати в іншу школу! Нам пришлють нового! — Ольга сипала інформацією темпераментно з надрином, часом ковтаючи слова.

— Хто тобі сказав? — запитала Ганна. Не вірила.

— Не можу сказати, бо обіцяла, але людина надійна. Ми зараз в школі, визначали переможців дитячого конкурсу. Тут і Олександра була, як почула новину, то шокована чухнула, тільки її й бачили, буде подавати себе на вакантне місце. Наша директриса не прийшла, бо їй уже ні до чого, на інше настроєна.

— Думаю, що то неправда, — сказала Ганна.

— Ні. Це серйозно, — переконливо заявила Ольга. Зробила паузу. Думала. Потім запитала.

— Скажи мені, тільки чесно. Чому ти не хочеш бути директором?

— Бо у верхах багато гівна, не хочу з ним контактувати.

— Ну так... — згодилася Ольга. З пропозицією очолити колектив напірала на колегу не вперше.

Ганна переварювала інформацію. Потроху шок проходив. Випила чаю, хоч і на ніч, заспокоїлася. Згадала, як вела себе директор останнім часом. Поведінка насторожувала. Вже рік, як Олександра з Ольгою старалися “повалити” шефа. З минулого місяця та не захищалася. Могла все послати подалі. Могла...

Перед літом Влодзя написала заяву на звільнення і після відпустки перейшла працювати до іншого закладу. Школу кинула напризволяще. Зайняти посаду директора хотіла Олександра, та колектив не підтримав, бо сепаратистка. Інших бажаних не було, то вмовили Георгія виконувати обов'язки, хоч тимчасово.

— В нас немає директора. Ми повинні разом виконувати цю роботу. Георгій сам не потягне, — жінки говорили в учительській.

Ті викладачі, які труїли життя Влодзі, тепер шукали ознаки, що жити стало краще. Говорили багато, виправдовувалися. Ті, які раніше підтримували адміністрацію, озвучували фронт робіт. Настав час розмов.

— Все добре, ми набрали учнів і подали відомості на аванс. Всі консолідувалися. Немає жодних конфліктів. Я Влодзі цього не скажу. Вона мислить, що в нас продовжується протистояння, а ми мусимо згуртуватися, щоб впливати. Бо нас кинули, як котенят. Зараз конфлікти не на часі. Вахтер Люба дуже допомагає, вона вміє нараховувати зарплату. Коли комп'ютер глючить, просять сторожа допомогти, він добре справляється з програмою Windows. Розкрився з гарного боку. Все в нас буде добре, головне на позитиві, — розповідала Вікторія. Колеги позитив підтримували.

Потроху справлялися.

— Дзвони! — сказала Люба. Ганна подзвонила. Консультувалася з зятем, як перезаписати скановане в інший формат. Передала мобільний сторожу Павлу, щоб не було, як в зіпсованому телефоні. Чоловіки один одного зрозуміли.

— Все працює! Подякуй зятю. Я вийшла з самого ранку, щоб зісканувати документи. Возилися пів дня. Було б жаль, якби в пусту. Що з ним далі робити? Хто знає? — питала Люба. Відповідь не отримала.

Реально Георгію допомагали два сторожі та вахтер.

— Шкода, що Влодзя перед звільненням комп'ютер почистила. Приходиться наново набирати, — жалілася Люба. — Але з другого боку, зрозуміти її можна.

— В неї було записано аби як, не систематизоване. Мабуть не хотіла, щоб безлад хтось бачив, — пояснила Вікторія.

— Зверху стільки всякої писанини вимагають, що їй не дивуюся. Якщо до вимог сер-

йозно ставитися, то треба на роботі цілодобово сидіти, — сказала Люба.

Зі скрипом діло йшло. В середньому, за п'ятим разом начальство документи приймало. Вахтер і сторожі поступову освоювали нарахування зарплат і ведення документації.

— Навіть батьки учнів зауважили, що тепер частіше сміються в класах, — сказала Олександра в учительській, хотіла підкреслити, що недаремно вижила Влодзю. Присутні промовчали.

В кінці робочого дня профорг організувала чай з тортом до дня української мови, також хотіла показати покращення.

— Ви пийте, а я подумки з вами, — пригощала Соня. — Вчора отруїлася червоною рибою, лікуюся голодом.

Вічно в неї, як не срачка, то пердячка, та все не слава Богу. Профорг вкотре описала симптоми отруєння, пояснила, що їй краще не їсти, бо коли немає нічого на вході, тоді немає нічого й на виході, а інакше не змогла б і на роботу доїхати. Розповідала смакуючи своїми переживаннями. Деталі колегам апетиту недодали.

За чаєм обговорили об'єм роботи. Ганна агітувала звернутися по допомогу до Влодзі, та мала досвід.

— Хто так вирішив? Чому вона? — обурено вигукнула Соня, демонструючи ненависть до колишнього шефа.

— Робіть ви! — сказала Ганна. — Сидите дома, нічим не переймаєтесь, то й не переймайтеся.

— Я тільки хотіла зрозуміти, чому так? — капітулювала Соня.

— Розумійте! Хто вам не дає? Взнавайте закони, аналізуйте і розумійте. В мої посадові обов'язки не входить вам розжовувати! — випалила Ганна. Соня вискочила з учительської, а потім повернулася. Не час сваритися, мусили разом освоїти ведення документації. Колись все робила Влодзя, тепер нікому. Ніхто не задумувався, як багато роботи вона виконувала. Сиділи, вирішували довго. Жінки люблять говорити. В результаті не зробили нічого, за то порозмовляли.

Час йшов. Нового директора не назначали, але у “верхах” про це думали, оголосили конкурс. Після роботи Ганна зайшла скупитися в магазин. Дуже недоречно задеренчала мобілка. Добивалася колега.

— Що у вас сталося? Мені дзвонила Ольга. Я нічого не розібрала, вона якраз в марш-рутці, — тараторила Олександра.

— Кандидатуру Георгія на посаду директора не затвердили. Якщо завтра не підпишемо лист-підтримки, то нам когось нового поставлять, — повідомила Ганна.

— Я поняла, — сказала Олександра. — В середу буду в школі.

— Пізно, — відповіла Ганна.

— Завтра працюю на іншій роботі! Без мого підпису можна обійтися?

— Не знаю.

— Я поняла, — повторила Олександра. Ганна колоритно описала кандидатів на нового шефа. Співбесідниця слухала повторюючи своє “я поняла”, і сипала запитаннями, на які не чекала відповіді. Не витримав охоронець магазину. Попросив припинити розмову, не заважаючи роботі касирів.

Другого дня телефон не замовкав.

— Рятуй школу! — просила Влодзя. Ганна не кинулася на амбразуру, вимкнула зв'язок. Хай би сама рятувала, а то пішла в затишне місце. “Гадючник” має дістати те, на що заслуговує. Вищі сили знають свою справу!

Вищі сили вплинули, черговий кандидат на посаду пройшовся по школі й зник. З'явився “дружного” колективу. Обов'язки шефа й надалі виконував Георгій.

Соня сердилася на всіх. Її дратувало додаткове навантаження, робота з профспілковими документами. Профорг вимагала, щоб хтось працював за неї, звикла, що раніше

паперовий віз тягнула Влодзя.

— Я не задоволена виконуючим обов'язки! Чому його немає на місці? — Соня кричала по телефону. — Якщо він так працює, то я...

— Йому до дупи, — перебила Ганна потік слів. — Він не хоче бути директором.

Соню заткало. Шантаж не вдався, а на Влодзю діяло.

— То чому працює? — невпевнено запитала.

— Бо вмовили. Ніхто не хотів.

— Будь ти директором, ми тебе підтримаємо! — запропонувала Соня.

— А може давай ти? Я тебе підтримаю, — відбила Ганна. — Скільки там того життя, щоб витрачати його на роботу, яка не подобається.

— Раптом нам хтозна кого поставлять? — зітхнула Соня. Більше не критикувала Георгія.

— Яка різниця? Хтось мусить бути.

— Вже більше півроку ми справляємося самі. Може й далі так буде.

— Нашого гадючника бояться. Тримаємося ми завдяки двом сторожам, що володіють комп'ютером і Любі. Георгій без них не впорався б.

Розмова зав'яла. Соня образилася. Свою роботу їй приходилося робити самій. Виконуючому обов'язки погрози були до дупи.

Посада директора залишалася вакантною. В колективі запанувала демократія. Кожен робив, що вважав за потрібне. Якось Ганна з Вікторією усамітнилися в порожньому класі. Обговорювали нові проблеми, а саме пліткували про Ольгу, яка нервувала перед черговою атестацією. Колега панічно тягнула “одіяло” на себе. Співрозмовниці перемили співробітникам кісточку

— Наша школа, як зріз українського суспільства. Все, як в країні, тільки в менших масштабах, — сказала Вікторія.

— Так, — згодилася Ганна. — Все збігається. Керівник тимчасовий, нічим не переймається, роботу не знає і знати не хоче. В інтелігенції не вистачає юридичної і комп'ютерної грамоти, а від емоцій дах зриває, ідей багато, документально оформити нічого не здатні. В основному старі кадри. Один процент сепаратистів. Третина адекватних, тобто ми. За то вахтер і сторожі мають вищу освіту, знають комп'ютерні програми і задарма допомагають тримати “корабель” на плаву. Добре справляються! В результаті школа працює краще ніж раніше. Маємо шанс!

— Мабуть, не потрібний нам начальник, — підсумувала Вікторія. — Чула плітки, що в верхах не можуть підібрати для нас шефа, бо ні з кого, як не гівно, так тріска, нормальні на конкурс заяви не подають. А кого вони хотіли на таку зарплату?

Жінки пожартували про політику, заодно перемили кісточки й Трампу.

Поговорили, бо подобалося говорити.

2016 рік

Автор роботи В. Корнієнко

Все буде добре

Для тих, хто в минулому, це було майбутнє. Там також існували проблеми, наприклад, як знайти потрібну інформацію, ніде не “засвітивши” свій інтерес.

Тема пошуку Зосі вимагала таємниці, тому вона шукала й переглядала історичні любовні романи, раптом там, між рядків, буде відповідь на те, що її турбувало. Та поки-що, знайдене тільки множило нові запитання. В минулому, в сім'ях також були сексуальні відхилення, до того ж масові. Зося не зразу зрозуміла, що вирази “сексуальний потяг” і “палке кохання” в тогочасних друкованих творах вживалося тільки відносно гетеросексуальних партнерів. Сім'я тоді, ще цивілізацією не облагороджена, складалася з двох різностатевих осіб і репродукувала себе сама, як дикі звірі, не те що зараз. Зараз. Те “зараз”, повернуло Зося до дійсності. Вийшла з мережі, розраховалася за використане. Взяла себе в руки, пора йти, вирішувати сімейні негаразди. Проблема сама не зникне, не розсмокчеться, тільки збільшиться.

Ада знову була вагітна. Зося це помітила відразу. Все повторилося як два роки тому, Ада приховувала вагітність, так як тоді. Дурепа! Зося любила Аду. Сердилася, матюкала її подумки, було за що, але любила. Тому Зося знову йшла на "Пункт" купити свіжу сперму. Потрібно прикрити цю ідіотку. Залетіти вдруге! Як можна так не берегтися! Ада була гетеросексуальна! Зосі сімейний партнер — гетеросексуальна! Це не просто жах, це катастрофа. Гетеросексуальна, як тварини, як дикі звірі — це так не по людські і нецивілізовано. І все ж вони сім'я, Зося не може навіть подумати про розлучення.

Стільки літератури перерила, а запитати в мережі потрібно було тільки про те, як лікувати гетеросексуальність. Не посміла. Кожен запит переглядався громадським контролером, а свою проблему вони з Адою приховували, соромилися. Її сьогоднішня цікавість літературою гетеросексуального періоду, також може викликати підозру. Зося ризикувала. Зараз були популярні романи про давніх греків, в яких прекрасні хлопчики кохали чудових чоловіків. Такі книги читали юнаки. Жінки і дівчата захоплювалися романами про ніжну і палку любов наложниць в східних гаремах. Правда. Ідилію там псували євнухи і сам падишах. Та автори справлялися з такою проблемою. Пару подібних творів Зося скачала, на всякий випадок, щоб збити зі сліду. Подумавши про кохання, подумала про Аду.

Мабуть не можна так шалено кохати! Та їх стільки зв'язує! Дитині вже два роки. Синок. Нещасний хлопчик, який виросте в сім'ї лесбіянок. Як не старайся, а в нього може бути потяг до жінок. Муситиме приховувати свою гетеросексуальність, як приховує зараз Ада і той її невідомий сексуальний партнер. Хоча, для кого невідомий? Зося його знала — Федір, соромливий, закомплексований хлопець, виріс в лесбійській сім'ї. Зараз одружений, має гарного партнера і таємно грішить з Адою. Хоч би презервативи купив. Хіба він не розуміє, що не може жінка купити презервативи, не викликавши підозри. Лесбіянки презервативами не користуються!

Зося дивилася каталог сперми. Подумала про давніх греків. Де вони брали сурогатних матерів? Мабуть купували. В романах про це нічого не було сказано. Звідки бралися діти в гаремах, питання не виникало. Творів, на потрібну Зосі тему, було мало, воно й зрозуміло — таке не читають, навіть красиво описана патологія, це все ж таки патологія. Але ж був гетеросексуальний період цивілізації! Навіть уявити страшно! В шкільній програмі цей пласт історії пропускали. Не вивчали з етичних міркувань, щоб не травмувати раниму психіку підлітків. Тут і дорослому таке не легко сприйняти, а то діти. Вражало більш за все, що потомство могло зачатися майже в будь-якому акті кохання, навіть коли це було гвалтом. Може тому були випадки, що вбивали дітей? Подумавши про дітей, Зося здригнулася, зітхнула,

вернулася до каталогу сперми.

Великого вибору не було. Тільки самі бідні лесбійські пари купували свіжу сперму й самі себе запліднювали. Їхня сім'я бідною не була. Зося могла б дозволити собі штучне запліднення, могла б вибрати й стать дитини, та тільки Ада вже запліднилася, по тихому, зробила це вдруге, навіть не порадилася. Зазвичай, в лесбійських сім'ях кожен партнер народжував дитину і це було справедливо. Ада знехтувала звичаєм і правом Зосі на дитину. Їхні фінанси не витримують трьох дітей.

Нарешті по каталогу вибрала сперму, прочитала характеристику донора. На фото чоловік був схожий на звабника Ади. То могла бути його сперма. Не мусив заробляти цим, мав непогану роботу, але навряд чи відкупився від обов'язкового донорства. Кожен здоровий дорослий чоловік раз в місяць був зобов'язаний здати сперму в найближчому "Пункті". Процедуру чоловіки називали між собою "чоловічі місячні". Цей "Пункт" був найближчим, як Зосі, так і Федору.

Подумала про Федора і про те, що потомство може бути від кожного статевого акту. Що робити з Адою? Слабка надія знайти в старих жіночих, любовних романах засоби, що допоможуть запобігати вагітності, лопнула, як мильна булька. Там були тільки натяки, що щось такого існувало, та жодного рецепту, чи детального опису не знайшлося. Скільки раз Ада буде вагітніти? Поки Федір буде здатний виробляти сперму? Зося знову повернулася до купівлі сперми.

Заплатила гроші, заповнила анкету. Від обслідування і проходження тестів на сумісність відмовилася. Пояснила — бере для партнерки. Дуже здивувала цим персонал, адже для неї вже брала. Набрала номер Ади, попередити по телефону про цінне придбання, не додзвонилася. Потім набрала ще три номери її мобілок. Відключені. Скористалася функцією координат, побачити де знаходиться мобільна техніка Ади. Як завжди, три дома і один на "вигулі", в фойє театру. Останнім часом Ада часто користувалася послугою "вигулу мобілок", а даремно, це тільки привертає непотрібну увагу. Хто повірить в її любов до театру і спортзалів. Особливо спортзалів! Весь той час, коли син Южин був з нянькою, Ада ніби-то проводила на тренуваннях і напевно не сама. Тренуються! Що тренують?

Зося прийняла пакет укомплектований необхідним. Вислухала побажання й інструкції, мило посміхнулася у відповідь. Дзвінок Ади застав її при виході з "Пункту". Вона вже дома, повернулася з театру, чекає.

Зося зустрічали. Ада метушилася, накрила стіл, дістала фужери і шампанське, потім засміялася та поміняла алкоголь на фруктовий сік. Така подія! Малий Южин крутився під ногами. Зося дивилася, чекала, витримала паузу, потім демонстративно розпакувала пакет і викинула всі невикористані причандалля в смітник разом зі спермою. Виразно подивилася на Аду, дістала шампанське, налила собі повний фужер, Ади наповнила соком. Цокнула.

— Будьмо!

Очі Ади мало не вискакували з орбіт, дивлячись як Зося п'є шампанське. Не вживають алкоголь перед заплідненням!

— Чому? — запитала. Кивнула на викинуті речі, не стала називати їх при дитині, чоловіки таким не користуються, не хотіла привертати до них увагу Южина.

— Знову прикриваю тебе, ідіотка, — сказала Зося, випила шампанське, взяла грушу, вкусила.

— Прикриваєш? Від чого?

— Не прикидайся невинною овечкою, Ада! Ти вагітна!

— Я вагітна? З чого ти взяла? — питала Ада і вже не звертала уваги на Южина. Той слухав у всі вуха.

— В тебе не було місячних, — сказала Зося просто і буденно. Ще раз наповнила фужер шампанським, сіла за стіл, зосередилася на груші, щоб не дивитися на Аду. Та мовчала. Що могла сказати? Зараз місячних в неї таки не було, а в Зосі були. Як вона могла

про це забути! Раніше в них місячні були майже одночасно, так завжди буває, якщо жінки мешкають разом. Але цього разу неодноразово, от Зося й подумала про вагітність. Ада зітхнула, сіла Зосі на коліна, обняла і заплакала.

— Я полікуюся, — сказала. — Це пройде. Я не вагітна. Ні. Я б не могла так поступити з тобою! Федір також полікується. Всі знають — гетеросексуальність це ненормально. Добре, що можна полікуватися анонімно, — переконувала Ада себе чи Зося.

В анонімність Зося не вірила. Містечко невелике, відразу все всім стане відомо. Великий сором. Не хотіла це клеймо, особливо турбувалася за Южина, як йому з тим жити.

— Ти справишся! Ви з цим справитеся, — поправила себе. — Справитеся без лікування. Ти захворіла по гінекології? Я про тебе зле подумала, вибач.

— Не хвора. Я вживаю гормональні таблетки, протизаплідний ефект в них побічна дія. Тренер в спортзалі рецепт виписав, регулювати початок місячних, щоб не попали на змагання.

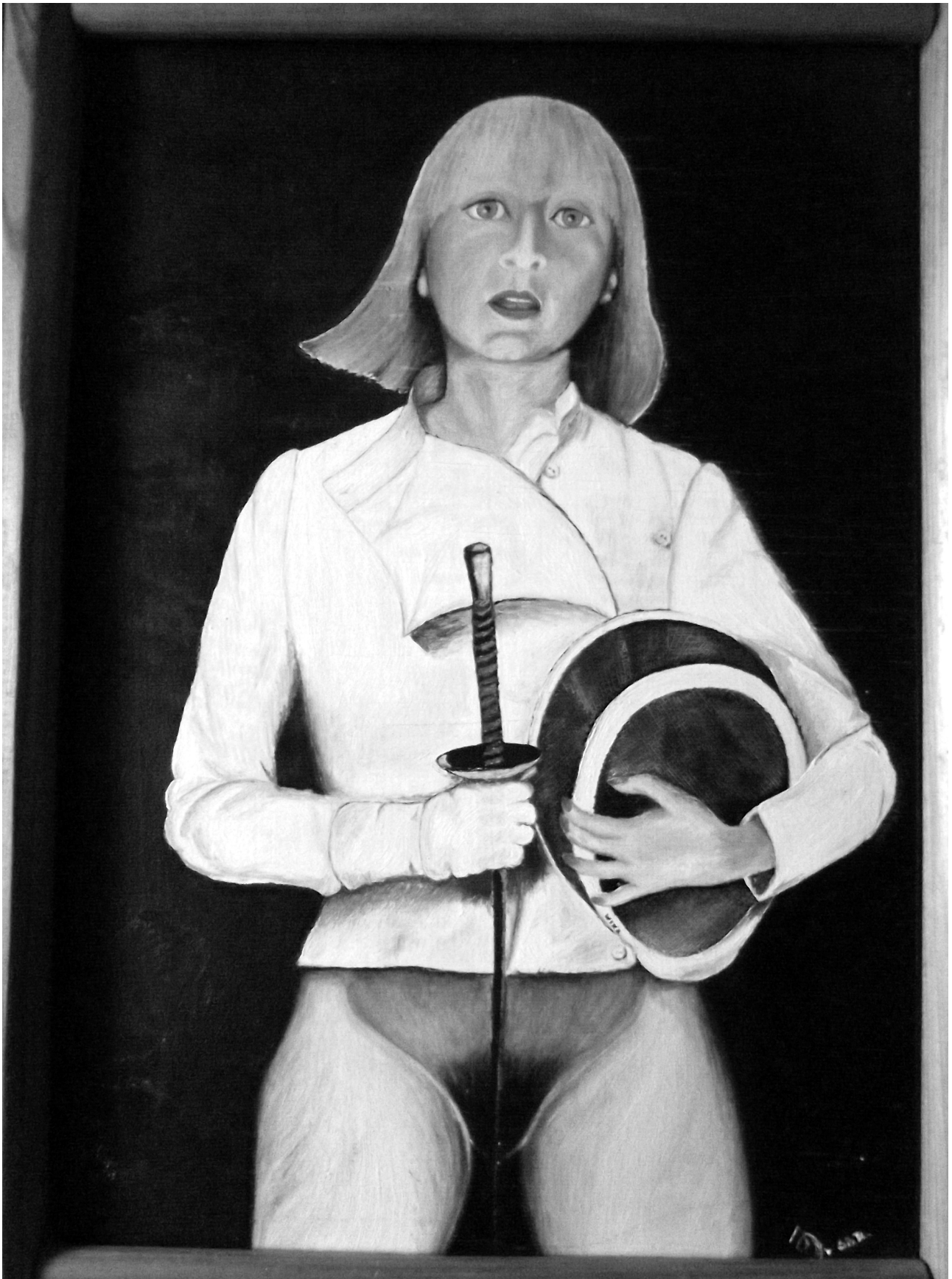
Пили шампанське, потішали одна одну, їли святкову вечерю. Нарешті вони поговорили про це, тепер була надія, що все буде добре.

— Ми візьмемо психолога. Це не викличе підозри, лесбійські сім'ї, в яких росте хлопчик, мають право на психолога, — міркувала Зося. — Вони прирівнюються до працівників “будинку хлопчиків”. Важка професія, там в основному працюють жінки, чоловіки не люблять возитися з підгузками, усиновлюють десь років у п'ять. Сексуальні відхилення тих працівників, це професійна хвороба. Гірше такої професії тільки робота з використанням родильної функції.

— Зося, я розумію, не можна скочуватися до бидла, потрібно бути цивілізованим. Гетеросексуальність це дикунство, психолог нам допоможе, — Ада заспокоювала себе, заспокоювала Зося. Жевріла надія, а це також багато значило. У всі віки були сексуальні відхилення і люди з цим якимось справлялися. Не потрібно шукати для неї протизаплідні засоби, вони вже є. Потрібно продумати, як таємно вилікуватися їй і Федору. Говорили довго. Жінки. Щоб обдумати, їм потрібно добре перетерти проблему в розмові. В дрібних деталях проаналізували разів п'ять. З чого все почалося, що зробили не так, як можна виправити? Потроху заспокоювалися. Посміялися над скачаною Зосею літературою, особливо про давніх греків. Хто повірить, що жінки таке читають? Співпереживають почуттям чоловіків?

Нарешті зауважили, як уважно слухає Южин, але що може розуміти дворічна дитина. Увімкнули йому аніме, розвиваючу програму для хлопчиків. Звичайно їм потрібний психолог, потрібно думати про майбутнє сина. Генетична схильність до сексуального відхилення це одне, і лесбійське середовище матиме не найкращий вплив, та відповідне виховання значить набагато більше. Гетеросексуальні збочення не такі вже й страшні. От і історичні романи про давніх греків знадобляться. Вони справляться!

Все буде добре.

Автор роботи Є. Смаж

Гумка з трусів чоловічих

В місці відведеному для вогнища Старик розпалив багаття. Потім сокирою до колодки колов ноутбук на дрібні кавалки і кидав у полум'я.

— Ти б показав його лікареві. Думаєш з ним все гаразд? — Йоля подивилася на Михайла, відставила чашку чаю. — Тобі долити?

Під навісом, в саду за столиком пили чай. Третя кружка стояла повна, остуджувалася невипита. Над печивом кружляла оса. Буяла весна. Мимоволі погляд повертався до Старика.

— Коли він перевіз соди свою електротехніку, робочий стіл та крісло, я думав, він собі кабінет на літо організовує, вченому не обов'язкова присутність в лабораторії, аби творив. Не думав, що знищуватиме інформацію, — Михайло кивнув у бік ватри. — Добре що в будиночок нічого не заносив, а то можливо і його б спалив.

Старик покінчив з цифровою технікою, кинувши в жар гірлянду флешок. Бухнуло феєрверком іскор. Почав рубати робочий стіл.

— Ти впевнений, що це не манія? — запитала Йоля Михайла. — Вчені його рівня часто не дружать з головою. Занадто відриваються від життя.

Йоля старанно підбирала слова, щоб випадково не ранили почуттів Михайла, все таки Старик доводився йому батьком. Жона мусила бути тактовна до родини свого мужа. Тим більше знатної родини, Старик був провідним фізиком свого часу.

— Він знищує інформацію. Останнім спалить свій одяг і мобільні телефони. Потрібні номери продиктував мені, я їх записав, а також купив новий одяг для нього, не міг не виконати просьбу, — сказав Михайло.

— Це щось дасть? — Йоля поганяла осу, безрезультатно.

— Є пристрій, що інформацію зчитує з предметів, якщо біля них хтось потужно думав. Наша група над ним працювала, якщо ти пам'ятаєш, це також винахід Старика. Знає його можливості, от всі предмети, біля яких його осінило, й знищує. Знищив би й себе, як би був впевнений у результаті. Щось він придумав дуже стратегічне. Сказав, що передчасні ці знання. Тому нищить.

Старик нищив крісло.

— Більше він не мислитиме на ту тему? Зможе так? — засумнівалася Йоля.

— Не зможе і розуміє, що не зможе. Має намір потужно думати по темі з помилковим рішенням, внести дезінформацію, щоб не можна було відділити зерно від половини.

Йоля склала дві порожні чашки і блюдця.

— Що за тема, така небезпечна? — поцікавилася.

— Про час. Старика послухати, то молодим можна бути вічно. Тільки небезпека в тому, що й постаріти можна в момент. Щоб хтось був молодим, інший має старіти за нього. Старик переконаний, що раніше, в давні часи, про це було відомо і декого за зловживання спалювали на вогнищі, бо тільки так можна знищити небезпечну інформацію. Віриш, переконував мене, що користуватися цим може кожен, не потрібно ніякого приладдя, чи устаткування, досить вірно подумати, — Михайло нахилився до Йолі й моргнув в бік Старика. Старик виглядав молодо, як ровесник Михайла. — Може “подумує” час від часу, при нагоді?

В руці Йолі дзенькнула порцеляна, старіти вона не хотіла.

Надійшов вечір. На столі самотньо стояла чашка холодного чаю, печиво Йоля прибрала. Старик палив і палив, трісками розколотого стола підтримуючи багаття, нищив небезпечну інформацію. З вікна своєї спальні Йоля бачила, як Старик зняв з себе одяг і кинув в полум'я, мабуть останніми були труси. Додивитися стриптиз на тлі злітаючих іскор не дав Михайло. Чоловік забрав Йолю спати.

Спали погано. Спалахи світла відбивалися на стелі. Старик воював з інформацією до ранку. Йоля не могла заспокоїтися, змиритися з втратою такого цінного знання, що дає

можливість не старіти вічно. Якщо ж не вічно, то принаймні довго. Ворочалася, не давала спати Михайлу. Нарешті під ранок, щоб мати спокій, Михайло згодився спробувати знайти і зберегти знищений винахід. Не міг Старик спалити все, та й не зможе він не думати. Михайло вирішив спробувати повторити відкриття. Старик даремно панікував і не вірив в гуманність сучасного світу.

Йоля прокинулася перша. По росі вийшла до попелища, побачити, чи щось вціліло. Поворухила, згоріло повністю, було враження, що Старик просіяв попіл. Йоля обійшла довкола, шукала, раптом чогось не помітив, адже було темно, допалував вночі. За третім кругом побачила в траві, притоптане босою стопою, щось недопалене. Зупинилася, прогнала з голови сильні емоції й думки, нічого додавати до знахідки своєї. Без поспіху дістала приготований пакет і обережно не торкаючись безпосередньо руками, поклала обпалений предмет, дома роздивиться, зараз важливо обмежити контакт з мислячими об'єктами, дотики запам'ятовуються в першу чергу, а потрібно максимально зберегти можливу, зафіксовану на ньому інформацію.

Старик спав до полудня. Вийшов свіжий у всьому новому, як нова копійка. Спокійний і гордий собою, вчора він зробив все для врятування людства. Йоля збирала йому чи то сніданок, чи то полудник.

— Михайло де? — запитав у неї.

— На роботі. Викликали в лабораторію, щось термінове.

— Проект? Проблеми з проектом? — Старик здивувався, син працював разом з ним в одному проекті, досліджували емоціональну і ментальну пам'ять твердих предметів. Сина викликали, його ні. Але ж це він керівник проекту! Йому повинні дзвонити в першу чергу, в разі чого! Дослідити можливості часу, ідея прийшла до Старика спонтанно, сам зробив відкриття, сам його знищив. До проекту це не мало ніякого відношення.

— Ні. Ніяких проблем. — відповіла Йоля. — Дзвонили вранці, Михайло не дозволив вас будити, якісь досліди проводитимуть. Справляться, а якщо ні, то подзвонять. Михайло турбується про вас. Все що ви вчора знищили, спишуть на експеримент, вже домовився, просив для вас відпустку, не дали, але оплатять три вільні дні, що належать після проведення шкідливого для здоров'я дослідю. Зумів все-таки оформити ваш вчорашній вандалізм дослідом. Ви маєте можливість відпочити. А група найближчим часом буде вдосконалювати пристрій по зчитуванню мисле-пам'яті з предметів. У вас добрий син.

— Працюватимуть над моїм відкриттям без мене? Це навіть цікаво, — сказав Старик, потім поснідав, чи пополуднав, переконаний в своїй необхідності, нічого в них не вийде без нього. Йоля сиділа за столом, підтримувала розмову.

— Мабуть тому й не дали відпустку, що розраховують на вас, — похвалила Старика, не залишала його самого, старалася розважити.

Поївши, пішов у сад. В три дні можна вмістити гарний відпочинок, Старик вмів відпочивати. Кілька дзвінків від сина не перешкодили, возився з комахами, мусить же хтось запилювати квіти Йоля. Любив цей будиночок і сад, тут було так спокійно.

Не спокійно було Йоля. Ранок видався вар'ятський, те що вона знайшла виявилось кусочком опаленої гумки від трусів. Що може пам'ятати гумка чоловічих трусів? Поки Старик спав, про гумку поговорили на всіх інстанціях. Старика дали три дні вільні, щоб не бачив як з неї витягують інформацію. Йолю викликали з відпустки, як всі жінки науковців, вона також працювала при науковому закладі, займалася флористикою. Забезпечити роботою родину співробітників-вчених, закладу було зручно, так менше інформації виходило за його стіни. Зараз Йоля дали термінову роботу на три дні, пильнувати Старика, щоб не з'явився в лабораторії зненацька. Пильнувала.

Проблеми з гумкою від трусів Старика в Михайла почалися відразу. По перше — хотів спати, Йоля розбудила його не світ ні зоря, по друге — мусив пояснити, переконати у важливості інформації, узгодити й організувати на всіх рівнях, по третє — придумати, як

зробити все по секрету від Старика.

До полудня це утряслось, збили групу, Михайла поставили на чолі, заварив кашу, хай потім відповідає. Після обіду ранкові проблеми вже проблемами не здавалися, появились нові. Для зчитування підбирали оператора. В більшості це були жінки, вони чутливіші до емоційного і ментального зчитування, вибирали з тих, що хоч трохи знали фізику. Нарешті зупинилися на Марисі, не сильна в фізиці, але молода — найбільш чутлива. Військове відомство приставило, чи то охорону, чи то нагляд з двох дебілів. Що Марися чутлива знали всі, але що настільки, не здогадувалися — її вереск почули в радіусі кілометра.

— Можна подумати вона ніколи члена не бачила, — охоронець №1 показав на екран.
— Член, як член, ну трохи застогнав Старик.

На екрані чоловічий член пісяв.

— Що ви Марисі сказали? — допитувався Михайло. — Ви не повинні коментувати, там були сильні емоції, Марися їх відчувала.

Марися билася в істеричі і відмовлялася продовжувати.

— Ми нічого не сказали, тільки засміялися, — захищався охоронець №2. Нарешті охорону виставили за двері, охороняти вхід. Марисі для підтримки назначили старшу жінку Єву, посадили на паралельний зв'язок, тепер вони зчитували разом.

— В Старика камінь виходив, болючий процес, — пояснила Єва побачене. Півгодини по тому пройшли спокійно, а потім застрайкували обидві жінки. Побачивши зчитане, Михайло не міг їх осуджувати, не чекав такого сексуального пилу від Старика. Він тільки бачив і чув, а жінки ще й емоції відчували. Чоловіки не протестували б, якось справилися б. Михайло мусив подзвонити до Старика, взнати хто з чоловіків найліпше зчитує. Довго пояснював, потрібність чоловіка-оператора вимогою експерименту.

Був викликаний оператор Войтек. Скарг від нього не було, дивився і співпереживав з задоволенням, охорону повернули в лабораторію, їм також подобалося, навіть просилися до емоційного сприйняття підключитися. Відмовили. Наказали Войтеку шукати матеріали по фізиці, не порнушку ж зчитують.

— В його гардеробі були всього одні труси? Він носив їх не знімаючи? Чи знімав, як йшов в лабораторію? Жодної думки на тему фізики! — шеф заглянув Михайлові через плече, цікавився ходом експерименту. В пам'яті гумки від трусів фізикою поки-що і не пахло. — Як на це дивиться його жона?

Михайло також подивився на це.

— Ніяк не дивиться, розлучений років п'ятнадцять тому. Жінка пішла від нього.

— Можу її зрозуміти.

Від Войтека толку було мало, хоч чоловік працював з повною віддачею і задоволенням. Повернули жінок. Настановили зосередитися на фізиці, конкретно на потоках часу.

— Що шукаємо? — уточнила Єва. Відповісти їй не змогли, шукали що-небудь з фізики. Охорону знову виставили за двері, жінкам дозволили говорити про що хочуть. В першу чергу пройшлись по чоловічій гордості Старика. Розкритикувавши її по сьомому кругу, трохи заспокоїлися.

— Думала, чоловіки його віку вже спокійніші до спокус жінок, — сказала Марися.

— Думай так далі! Вони якраз найбільш небезпечні для жінок, ті старіючі чоловіки, — відповіла Єва.

Зацікавив жінок епізод в автобусі. Була осінь, мабуть жовтень, схоже Старик сидів, бо на рівні його очей стояла гарна жіноча сідниця обтягнута трикотажем.

— Ми бачимо очима Старика, гумка очей не має, — пояснила Єва. — Нарешті щось знайшли.

— Як міг бачити Старик той секс, зчитаний перед тим? — запитала Марися.

— Гумка пам'ятає думки й емоції не обов'язково його, то могли бачити партнерки. І в

його віці чоловіки часто порнушку дивляться. О! Не хоче старіти! Хвилюється! Не відчув емоційного підйому в трусах, — Єва коментувала зчитані емоції Старика. Не багато, але щось намацали.

День підійшов до вечора. Порадившись по телефону з Йолею, Михайло на ніч залишився в лабораторії, не варто було попадатися на очі Старика, не зміг би відповісти на жодне запитання. Михайло вже пожалкував, що вв'язався в цю авантюру, не чекав такого занурення в інтимний світ батька. Цікаво, хто ще не бачив його яйця? Тихо подумки матюкнув Йолю. Не хоче вона старіти! А хто хоче?

Старик відпочивав. Не те щоб не насторожився несподіваною увагою Йолі і вибухом працелюбності Михайла. Бачив, що в попелі хтось рився. Зрозумів — щось знайшли недопалене, не знав тільки що. Не хвилювався, був переконаний — зрозуміти генія може тільки ще один геній. Генія такого рівня як він наразі не було. Хай пограються! Забавлявся зусиллям Йолі його розважити. Старика відпочинок подобався.

Другий день підряд Михайло хронічно хотів спати. Марися й Єва сиділи за апаратом, Михайло власноручно приготував для них каву.

— Як Старик попав в автобус? Чому він туди поліз? — запитав жінок. Смутно відчував, що запитує трохи не по темі.

— Пішов за жопою, — відповіла Єва. — Сподобався жіночий задок, залишив авто на узбіччі і пішов за формами. Ні! Не так! Обтягнуте в трикотаж видовище викликало в нього якусь ідею, він пішов слідом, щоб її не згубити. Думав про форму, щось на зразок: “Час змінює форму, форма змінює час”.

Знову жінки мужньо зносили круту еротіку, нарешті перед обідом прокльонулися формули. Прокльонулися і застопорили. Тепер Михайло зіткнувся зі справжньою проблемою, сприйняти формули жінки не могли, не вистачало знань по фізиці. Зафіксували місце інформації. Довго думали, потім зчитувати пробували всі наявні фізики, допущені охороною.

В маститих мудреців бракувало чутливості, хоч Михайло підозрював їх в консерватизмі мислення. Також пробував зчитати й Михайло та його шеф, але ніяк не могли схопити ідею за хвіст. Маячила десь близько, та не давалася. Старик мислив іншими категоріями, оперував термінами, відомими тільки йому. В результаті, здобули знання, які не могли взяти. Пізно ввечері вирішили зупинитися і з цим переспати. Буде день, буде ідея.

Спати, а не мучитися в лабораторії! Михайло поїхав в “Дім”, нічого що зустріне Старика. Міг поїхати до себе в міську квартиру, але не мав аргументів пояснити потім такий вчинок. Зустріч була неминуча, а день раніше, чи пізніше вже не мало значення.

Приїзду Михайла Йоля зраділа надзвичайно, це дало їй можливість перервати світську розмову про природу часу, про масу і форму часу та світла. Ще не спали, Старик розважався бесідою.

— Що вижали? І з чого? Який предмет не догорів? — запитав Старик і довго сміявся, почувши про гумку від трусів. — Я в лабораторію в трусах не заходжу, залишаю в роздягальні, маю робочі шорти. Спалив їх в першу чергу, з них би більше дістали, — натішившись розгубленістю подружжя, Старик дав згоду включитися в роботу, але не зараз, він ще має день відпочинку.

В той день відпочивали всі. Напруга спала, виявилось, підсвідомо турбувалися, чекали реакцію Старика на втручання в його особисте. Все було добре, демонстрацію його інтимних досягнень, сприйняв як рекламу. Охорону в лабораторії збільшили, охоронця №1 приставили до Старика персонально. Михайла трохи турбувала ідея про заплановану Стариком дезінформацію, згадав та промовчав, клопоту й так було досить.

В першу чергу Старик висунув свої умови. Скрипіли, але виконали їх всі, навіть ту, що працюватиме він тільки на курорті біля океану, а за супроводжувача бере Йолю, вона добре подає рано каву з яйцями і вміє вести світську розмову на тему фізики. Михайла завантажив роботою в лабораторії. Охорону збільшили втричі.

Старик керував з віддалі, поміняв п'ять курортів, поки появилися перші практичні результати. Вони вселили оптимізм і віру, на проект добавили фінансування, робота закипіла. На сьомому курорті в Старика був прорив від теорії до практики. В лабораторії створили два бокси, в одному час сповільнювався, в другому прискорювався. Експериментували, експериментували, експериментували. Михайло видохся. Після годинного ниття по телефону і хлюпання Старику в жилетку, той поміняв курс досліджень зі стратегічних в більш мирне русло. Тепер в одному боксі стояв інкубатор з курчачими яйцями, в другому свіже молоко. Через три дні з яєць вилупилися курчата, молоко не скисло. Військове відомство гарячково думало куди застосувати отримані результати. Старику збільшили охорону. Охоронці не жалілися, ходили засмагли й задоволені. Дев'ятий курорт пройшов спокійно, на десятому знову був прогрес — народилася формула співвідношення прискорення і уповільнення часу до маси поміщеної в боксах. Додали фінансування. Дослідили на тваринах. Успішно.

На дванадцятому курорті перейшли до дослідів з добровольцями. Старик повернутися в лабораторію і особисто бути присутнім, відмовився. В нього бурлили нові ідеї, їздив на конях берегом моря.

Михайло почував себе покараним, його гризла заздрість, Йоля зі Стариком по курортах, а йому в лабораторії сиди, впроваджуй в життя чужі ідеї. Часто ідеї привозила Йоля, її візити були регулярні, пильнувала свого мужа, заодно звітувала перед начальством. Ті звіти про розмови зі Стариком не розумів ніхто, ні фізики, ні флористи, ні охорона, ні вона сама.

— Охоронців треба гнати, я не знаю, що вони оберігають. В житті не купувала стільки чоловічих трусів! Спочатку думала, що Старик для жарту сам їх викидає. Звик спати голим, вечором труси знімає, а вранці немає що одіти. Вкрали! Ні до чого та охорона! Всі, хоч раз уживані, труси зникають! Я тепер разом з кавою і яйцями до пробудження Старику подаю ще й нові труси. Ви не знаєте, одноразові труси десь продаються? Хоч би раз вкрали капелюха! Знають яким місцем Старик мислить? — Йоля бушувала, але стала розумітися на чоловічих трусах, як ніколи раніше. З кожним приїздом була все більш засмагла, Михайло сонця не бачив взагалі, майже не виходив з лабораторії. Злився на Старика, за таку кару. Хоч коли думав, що б він зробив з тим, хто посмів би пустити в люди інформацію з його трусів, трохи заспокоювався, тоді покарання здавалася не таким суровим.

За формулою вирахували оптимальний варіант для роботи приладу — коли в обох боксах однакова маса піддослідного матеріалу, тоді просліджувалася однакова зміна часу, як на прискорення, так і сповільнення. За таких умов прилад майже не ковбасило.

Військове відомство підганяло, стимулювало фінансово. Покращили екрани світлопроводів, тепер було видно все всередині боксів, устаткували автономною аудіо і відео технікою, на пів години помістили добровольців. Отримали неприємний сюрприз, реальний зв'язок з піддослідними неможливий. В боксі сповільнення піддослідний ледве встиг дійти до столу, в боксі прискорення встиг заповнити всі формуляри і зарости щетиною. Годинники розміщені у всіх можливих місцях боксів показували різний час, але тенденція прослідковувалася — в боксі сповільнення відставали, в боксі прискорення стартували вперед. Військові замислилися про перспективу використання відкриття, за межами боксів ніякого ефекту досягти не передбачалося, це розчарувало.

Фінансування врзали, охорону відкликали, секретність зняли. З тринадцятого курорту Старика вернули в “Дім”, Йолю відправили у відпустку. Все вернулося не круги свої. Старик взяв участь в ряді конференцій по темі “Зчитування інформації з твердих матеріалів”, на яких загадково посміхався жінкам, акцентуючи на значенні емоційного і ментального стану особи, контактуючої з предметом. Михайло мужньо вигрібав заварену кашу, з гумки від трусів так і не добули стратегічної інформації, побоювався, що дослідження в цьому напрямку перестануть фінансувати взагалі. Шеф з Стариком, закрившись в кабінеті, довго обдумували нові перспективи вдосконалення устаткування.

Фінансуватимуть, — запевнив Старик Михайла. — Тепер дослідями зацікавилася харчова промисловість. Випускатимуть двокамерний компактний побутовий прилад, доступний, як холодильник. Камера сповільнення для продуктів, які потребують зберігати свіжість довгий час і камера прискорення для продуктів, яким потрібно швидше постаріти, типу коньяку й аналогічним. Зараз розробляють автоматичний регулятор баласту, для врівноваження маси в обох камерах. Великі перспективи, — Старик замислився, зважував, говорити сину, чи не говорити. — Медиків може зацікавити. В боксі сповільнення безнадійний хворий може почекати поки підготують все до операції, а в боксі прискорення спортсмен може загоїти травми до змагання. Фінансуватимуть!

Знову сиділи в саду за столиком, перед ними кружки чаю й печиво, Палало багаття. Ситуація повторилася, тільки на траві лежало жовте осіннє листя, а біля вогнища Йоля спалювала сухі стебла однорічних рослин. Старик підморгнув Михайлу, дістав з сумки коньяк і відповідний кришталевий посуд.

— Взяв для проби. Три дні назад шеф поставив в камеру прискорення для експерименту. І не переживай ти так за гумку від трусів! Все добре, такого успіху в жінок давно не пам'ятаю.

— Старий лис! Ти не міг залишити щось інше? Для чого взагалі влаштував виставу зі спаленням трусів?— Михайло підморгнув старику у відповідь.

— Без драматизму не було б фінансування. А щось інше? Залишив, тільки ви не знайшли, — Старик показав опалену флешку. — Тут була для інформація, підготовлена, перевірена, легка для зчитування, інша, не та яку ви витягли з гумки від трусів. Але, хай буде так, як є, — Старик зважив флешку в руці, розмахнувся і кинув у вогнище. Михайло зловив розгублений погляд Йолі, зупинив її порив. Хай горить. Досить з нього гумки! Пили коньяк. Експеримент удався.

Автор роботи В. Корнієнко

Кіло часу

— На скільки вам вистачає кілограма часу? — запитав Зенон, розуміючи весь ідіотизм питання. Гуманоїд задумався. Схоже, питання йому також нормальним не здавалося.

— Залежно як ним розпорядиться, — відповів невпевнено. Подивився вдалечінь на хвили. — Взагалі-то економити час не-прийнято. Не добре бути жадібним.

Вони вечеряли, землянин Зенон і гуманоїд Каві. На планеті Z пропрацювали разом пару років, обслуговували плавучу станцію в океані. Каві був земноводним, Зенон — людиною. Чудово доповнювали один одного. За весь час роботи з амфібією, Зенон ні разу не згадав про своє каліцтво. Замість однієї руки і ноги мав протези, звичайно, сучасні, хороші, але все рівно протези, це не те, що рідні кінцівки. Гнучкі пальці Каві справлялися з механічними завданнями, а знання Зеноном земної техніки, компенсували його обмежену рухливість. Притерлися. На вихідні літали в місто. Зенон проводив час з дівчиною, Каві — зі своїми, до себе подібними. Здавалося, про все встигли поговорити, так ні...

Питання про час виникло зненацька, десь, перед вечерею.

— Ти говорив, що не маєш часу, а насправді мав його досить, я бачив. Чому брехав? — обурився Каві, знімаючи костюм для занурення. Вони піднялися на поверхню, полагодивши на глибині якусь незначну несправність.

Зенон не зразу зрозумів, за що такі претензії. Так, він сказав, що немає часу, бо в балоні закінчувався кисень. Хіба це привід до конфлікту? Може використав не ту термінологію? Вони розмовляли на універсальній мові. Мова то для всіх загальна, але культура в кожного зовсім різна. Проаналізували ситуацію й вирішили, що конфлікт має бути вичерпаний повністю, адже їм і далі працювати разом. До обговорення проблеми підійшли серйозно.

— Взагалі-то, про час не говорять, це не етично, — Каві соромився, довго добирав слова, та розумів необхідність розмови. На його планеті кожен знає скільки часу в нього є. Звичайно, можна побачити наявність часу у будь-якої істоти, але в стосунку свого виду, це аморально. Де береться час? З ним народжуються. В якій кількості? Приблизно, кілограмів три. Чи бачить він скільки часу у Зенона? Якщо той дозволить, може подивитися. В Зеноні боролися, цікавість з упередженням проти містики. Інтерес взнати майбутнє переміг, для самовиправдання, назвав його науковим дослідом. Зібрався з духом і дозволив Каві подивитися.

Ніяких піротехнічних ефектів не було, ні шумових, ні візуальних. Каві заглянув йому в обличчя і соромливо відвернувся.

— Десь, з півтора кіло залишилося. Ти мабуть багато розтратив, коли травмувався, — підвів підсумок побаченому гуманоїд. Зенон нічого не зрозумів.

— Це приблизно скільки років? — перепитав, трансформуючи почуте на свій рівень розуміння. Від такого питання завис Каві. Повечеряли. Увесь вечір обдумували делікатну тему. Земноводний соромливо показав землянину свій час, це було справедливо, адже він бачив час Зенона. Біла кулька прикріплена ниточкою до грудей, враження на людину не справила.

— Що буде, як твій час закінчиться?

— Умру, звичайно, — відповів Каві. Довго пояснював, що означає грань, за якою видно час і чому Зенон не може бачити цього самостійно. Густота в землян інша, вони важчі, чи щось такого. Всі ж істоти планети Каві можуть за ту грань заходити в своєму фізичному тілі. Дуже зручно, трошки розм'якшуєшся і ходиш туди й звідти. Їхня цивілізація в основному знаходиться там і тільки частина тут. Мігрують туди-сюди. Час витрачається економніше від таких переміщень. Добила Зенона інформація, що техніка землян має пульсуючий час і цим дуже цінна. Після "пульсуючого часу" розслабився, зрозумів, що здолати цю тему, йому не світить.

— Вчені знають про це? — запитав для самозаспокоєння.

— Не моя компетенція, — відповів амфібія. — Я був впевнений, що і ти в курсі.

Темнішало. На небі чепурилися зорі. Гуманоїд каявся. Вибачався за упереджене ставлення до чоловіка. Пояснював, що не прийнято в них брати час в іншої особи, навіть, якщо той наполягає. Це ганебно. А в Зенона він побачив чужий час. Ні, не підглядав! Це все в землянина на виду, нічим не прикрите. Справа в тому, що дати комусь час не можна, якщо його не беруть, і взяти, якщо не дають. Необхідна свідома взаємна згода. Тепер він знає, що люди не відають що творять.

Амфібія зайняв зручніше положення і в світлі супутників чимсь нагадував жабенятко. Зенон також вигідніше всівся, відстебнув протези, давав куксам відпочити. Він знав, хто подарував йому свій час, а він прийняв цю жертву. Завжди пам'ятав про ту дівчину і жив для неї. Маргарита... Це вона зупинила тоді поїзд, рятуючи його. Скільки ж часу в неї залишилося? Також, кіло з половиною, чи менше? Чи може він повернути їй хоч трошки? Не візьме! В цьому Зенон був впевнений. Було б добре вирівняти кількість часу, як в сполучених ємкостях, щоб було порівну. Щоб, як у казці — “вони жили довго й щасливо, і померли в один день”. Потрібно буде поговорити з нею.

Небом тихо пливли зорі. Людина і гуманоїд лягли спати. Завтра також буде день. Всьому свій час.

Автор роботи В. Корнієнко

Поганяти кролика

— Важливо не спіймати, важливо поганяти кролика, — старалася пояснити Марися.

— Що значить — “поганяти кролика”?

Воно запитало, як завжди, рівно й невиразно. Марися готова була завити. Навіщо вона дала згоду на участь в цьому проєкті? Вдосконалення контактів з представниками інших цивілізацій більше не викликало в неї ентузіазму. Гуманоїд сиділо не зводячи з жінки погляду, тримало в руках журнал для чоловіків ілюстрований оголеними дівчатами. Воно — тому, що істота була безстатева, чи двостатева, Марися незрозуміла спосіб розмноження їхнього виду. Так-само не знала про соціальний статус співбесідника. Засвоїла тільки, що то гуманоїд земноводного типу на ім'я Ахо.

Умовою контракту, амфібія і людина регулярно проводили світську бесіду в спеціально облаштованій кімнаті. Час і тему розмови вибирало воно. Сьогодні Ахо було впевнене в величезному значенні кроликів для людськості. Щоб приємно здивувати Марисю, в кімнату гуманоїд помістило з десяток білих кроликів. Від Марисі чекало бурхливої радості й бажання спіймати вухате звірятко. Звідки тільки Ахо брало подібну дику інформацію, про бажання і потреби людей?

Марися не стала нікого ганяти. По її вимозі, кролики були зібрані і горохи після них прибрані. Продовження розмови молода жінка всіма силами старалася перевести на тему мистецтва. Ахо згоджувалося, але було невідповідне. Розмова не клеїлася.

Три дні земноводне не давало про себе знати, вивчало інсталяцію, кінематограф, скульптуру, живопис і графіку землян. Марися готувалася також. Терени мистецтва широкі, чим більше в них заглиблювалася, тим більше лякалася.

Зустрілися вечором четвертого дня. Ахо гордилося собою. Марися оніміла. Не даремно вона боялася! В приглушеному освітленні на трьох великих екранах, один за другим впливали зображення світових шедеврів — кров, насильство, секс.

— Чому саме ці? — не знала, що ще сказати Марися. Розгубилася. Ахо не зрозуміло запитання.

— Чому ці твори? Адже є багато інших! — пояснила свій ступор землянка.

— Тут зібрані самі популярні, — пояснив гуманоїд.

— Популярні де?

— У вас. Тут показані базові цінності вашого виду.

— Наші цінності? — Марися не сподівалася, що мистецтвом можна так принизити.

— Це ваше минуле і те, як ви моделюєте майбутнє. Ви робите це свідомо? — Ахо чекало на відповідь. Жінка думала. Спиною повернулася до екранів. Могла показати амфібії мирні картини з лебедями і оленями. Можливо й не шедеври. Стрималася.

— Потрібно підібрати матеріал, — відклала розмову. Ахо не підганяло, записало в планах на майбутнє.

Майбутнє. Яким воно може бути, світле майбутнє людства? Яким вона хоче його бачити? Головне його творити! Свідомо моделювати! Важливий сам процес, чи результат? Марися йшла додому й думала, чомусь відчувала, що від її рішення дуже багато залежить.

Спіймати, чи поганяти кролика?

Автор роботи В. Корнієнко

Мудрець

Яро йшов до Мудреця. Не вірив, що це щось дасть, але на подорожі наполягла мати. Після сьомої безсонної ночі сина, вона вручила йому три жмені злаків і відправила на пагорб до людини за зернами мудрості.

— Другим же він допомагає. Багато до нього ходять, — сказала, благословила знаком-оберегом і помолилася за сина.

Мудрець жив на висотці недалеко від села. Свій транспорт Яро залишив на узбіччі дороги і повільно піднімався стежкою до охайного намету. Мудрецем в їхньому окрузі був землянин, він сумно дивився на прихід візитера, готував апаратуру для спілкування. Дістав застаріле устаткування, не те, що в Яро, той мав останню модель комунікатора, але не прийнято йти до Мудреця зі своєю технікою.

По традиції висіявши в земний ґрунт злаки, Яро приступив до розповіді про проблеми. Почав здалеку, повідомив про свій соціальний статус, про плани на майбутнє, до суті так і не дійшов. Мудрець зупинив його виразним жестом.

— Я старий, можливості в мене обмежені, скажи коротше про свою проблему, щоб в моїй пам'яті помістився початок і кінець твоєї розповіді, — попросив землянин. Яро підкорився. Тепер він почав з головного, розповів про любиму самицю, вид якої викликає в нього бажання сіяти потомство. І хоч він їй подобається також, є перешкода до їхніх стосунків. Соціальний статус його і її, а також кар'єра... Яро замовк, коли помітив відсутній погляд Мудреця.

— Ще коротше? — запитав. У відповідь чоловік зробив жест ствердження. Яро зітхнув і почав спочатку. З Мудрецем потрібно бути терпеливим. Скорочував. Скорочував, Скорочував. За сьомим разом Яро зрозумів, що проблеми в нього немає, а є любима самичка, якій він подобається. Їхні стосунки залежать тільки від них, а не від дозволу громади і поради Мудреця. Яро подумав і скоротив текст до однієї фрази, в якій висловив подяку за величезну мудрість. Розкланявся, запевнив, що посіяні ним злаки дадуть гарні сходи і поспішив додому.

Мудрець провів аборигена поглядом, зітхнув, прибрав комунікатор, зволожив ґрунт з посіяними злаками, дістав апарат для зв'язку. Землянин знову, вже в котрий раз, написав заявку начальству. Просив, вимагав, доказував необхідність комунікатора з більшою пам'яттю. Пояснював, що не чує людське вухо звуки аборигенів. Тому без комунікатора не обійтися. Що передача інформації на місцевому діалекті досить своєрідна. Її не можна адаптувати не закачавши всю розмову. Тому він не може не те що зрозуміти, а навіть приблизно здогадатися про що мова. Чоловік переглянув негативні відповіді на попередні заявки, підправив написане, відіслав.

Через тиждень Яро знову відвідав Мудреця. Цього разу був не один, слідом стежкою піднімалася молода самичка — його дружина. Перш ніж традиційно висіяти зерно, вона розпушила чорнозем, обережно поклала кожну зернину і прикрила м'якою пористою корою якоїсь рослини. Судячи по жестах, вона дуже дякувала за попередню мудру пораду. Місцева громада довіряла представнику адміністрації спільноти космосу, тому ніхто не перешкоджав їхньому шлюбу. Яро одружився на коханій самичці. Молодята були щасливі.

— Ці зерна дадуть плоди, — переконували аборигени землянина. Мудрець робив розумний вигляд, але не дуже тому вірив.

Власне, через регулярний висів місцевих злаків землянин тут знаходився. Був ботаніком. Мав завдання виявити зерна здатні рости в земному ґрунті. Ніякі корисні поради давати місцевим мешканцям в його обов'язки не входило. Він тільки попросив їх принести зерна різних рослин. Але недосконалий комунікатор, плюс дивний місцевий ритуал, спроба мови жестиами дали йому статус "мудреця". Через викрутаси застарілого інструмента, чоловік спресовував фрази майже до одного слова, засвоїв мову місцевих жестів і непогано читав по

губах. Поступово звук лаконічно говорити й думати.

По інструкції, яку Мудрець давно не виконував, він мав записувати місцеві назви флори і висівати зерна в ґрунт. Що з того виросте, то вже була не його турбота. Грядки розпушувалися, зволожувалися, удобрювалися автоматично. Все було докладно продумано, налаштовувалася техніка просто. Але, по-перше, нічого поки-що не зійшло, по-друге, жодної назви рослини землянин не зміг записати. Об'єм звуків не поміщався в пам'яті простенького комунікатора. Скільки ботанік не писав, жоден бюрократ не повірив, що рослини можуть мати назви такої довжини, тому на нове обладнання розраховувати не приходилося. Специфіку звукового діапазону місцевих жителів начальство не враховувало.

Приблизно через два тижні по візиту молодят на пагорб піднялося п'ять аборигенів. Це був великий натовп за місцевими мірками. Мудрець приймав візитерів. Яро з жоною без зайвих слів попрямували до грядки, група з п'яти чоловік обступила ділянку. Самичка Яро тріумфувала, кору на грядці піднімали міцні молоді паростки.

Комунікатор зашкалив з перших секунд, Мудрець ловив зміст з пантоміми. Дружні сходи були не тільки для нього святом, для аборигенів також. До витіюватих слів додавалися жести “чоловічої сили”, ботанік їх трактував, як хотів.

Відповідь отримав наступного дня. До намету прийшов батько жони Яро. В першу чергу він дістав сучасний, останньої моделі комунікатор місцевого виробництва. Подарував. Поговорили. Розмова була довга. Ботанік багато узнав про місцеву флору і симбіозі посіяних злаків з гуманідами.

— В стислості народжується зерно істини. Залишайся малослівним, прибулець. Мій народ заблудився в довгих висловах. Подарунок не використовуй без необхідності. Будь мудрим, — абориген старався пояснювати коротко. — Посіяне завжди сходить, або там де висіяне, або в другому місці.

Втомившись від довгих фраз, провівши гостя, чоловік заховав нову модель, залишивши на виду звичний малопотужний інструмент. Якщо наступні візитери не зможуть кількома словами висловити свою проблему, ні про що далі з ними говорити. Чим більше слів, тим більше простору для ошуканства.

— Це ж треба! Рослини свідчили про силу кохання. Є почуття — є паростки. Своєрідний тест, — Мудрець стояв над грядкою й думав. Раніше в земному ґрунті місцеві зерна не проростали. Мабуть в автоматики не вистачало життєдайного почуття, а може в землянина бракувало віри в успіх, чи в сіячів бажання пройти тест.

Мудрець думав.

Автор роботи В. Корнієнко

Професійна брехня

— Що ж, робота в мене така, різне словоблудство вислуховувати, — буденно в простір сказав Леон і продовжив збиратися. Було літо, відпочивав в курортному приморському містечку. Він якраз хотів прогулятися парком, випити пива та з дівчатами пожартувати. Не склалося. П'ять хвилин тому подзвонили з редакції, де Леон працював, перервали відпустку й доручили опіку над пернатим гуманоїдом. Як виявилось, прибульця вже розмістили в готельному номері поряд.

Пиво пили разом. Свій ніс, вірніше дзьоб, гуманоїд всував всюди і сипав запитаннями, як горохом. Журналіст тримався. Боб, так Леон називав нав'язаного йому друга, на загальній щebetав досить вільно.

— Можна довідатися, як ти тут опинився? — запитав землянин. У відповідь птах цвірінькав довго, брехав професійно, як політик з солідним стажем. Профільтрувавши його словеса і відсіявши зерно від полови, Леон зрозумів — Боб тут не просто відпочиває, а вивчає поведки людей. Адміністрація земель, згідно договору з гуманоїдами, дала можливість представникам раси пернатих ознайомитися зі звичаями людей в їхньому звичайному, не офіційному середовищі. Тож розлетілися пташечки по містах, ніби туристи, мовби самі по-собі, без опіки і супроводжувача. Занурилися вивчати людську породу. Виявляли, чи немає в людей упередження до їхнього виду.

Наївні щebetунчики. Бюрократи людей також брехати вміли. Підписавши з ентузіазмом договір і запевнивши дзьобатих у всьому, в чому тільки можна було запевнити, по інших каналах, чиновники приставили до кожної пташки по “щирому другу”. Так Леон “випадково” познайомився і став “кращим товаришем” Боба. Довірливий птах відверто захоплювався приязню землян, кругом супроводжував свого нового друга і пхав дзьоба у всі його справи. Завжди, при зустрічі, щebetав Боб довго і радісно, при цьому брехав як рудий пес. Вміння маніпулювати словами видавало птаха з головою, показувало в ньому адміністратора вищого рангу.

“Приятелі” стали нерозлучними. Це зробило море недосяжним для Леона і його пляжні плани остаточно накрилися мідним тазом. Навіщо пернатий приїхав до моря, якщо в морі не купався? Не був водоплавним. Ресторани Боб не відвідував, їв тільки в номері і тільки свою їжу. Дівчатка його не цікавили також, мабуть був не бабником, або землянки не надихали. Залишалися тільки прогулянки містом та пиво. Пива пили багато. На це видовище збиралися подивитися всі постійні клієнти бару. Було на що! Гуманоїд пив як голуб, зануривши дзьоба у пивну кружку, після чого довго й старанно витирився серветкою. Підвищену цікавість оточуючих Леон пояснював Бобу своєю популярністю письменника-журналіста — також брехати вмів професійно.

Йшов час, “любі приятелі”, самовіддано один одному вішали на вуха “макарони”.

— В нас дуже гуманне суспільство. Ми проти насильства, — запевняв Боб, розповідаючи про себе.

— В нас також політика миру, все як належить, а в разі чого, є миротворчі війська, — вторив пташечці Леон.

— Хіба війська не воюють? — засумнівався пернатий. Спонтелічений Леон довго пробував пояснити на загальній мові. Виходило трохи по дурному — спокійні війська, війська, що не воюють, воїни не для війни, війська покойові, все звучало

якось не так, губився тонкий двоякий зміст оригіналу. Боб, схоже, мав ті ж самі проблеми. Його пояснення, як вкладають спати незгодних з політикою уряду, звучало непереконливо.

Чим далі в ліс, тим більше з лісу. Спілкування на загальному про культуру і політику все більше нагадувала якусь тарабарщину позбавлену смислу. Після третього бокалу пива Леон запропонував спробувати використати перекладач і тлумачити з пташиної мови на земну і навпаки, безпосередньо, ігноруючи загальну, азарт журналіста взяв верх над обережністю. Ліпше зробити й потім жалкувати, чим не зробити й жалкувати. Ризикнув.

Це була бомба! Електронний перекладач не був дипломатом і випльовував голу правду в лице. “Міцно сплячі” виявилися трупами, а “гуманне покарання” — вбивством газом під час сну. Правда і миротворчі війська в перекладі стали “військами для вишуканої окупації”, або “добре озброєними воїнами третьої сторони для придушення слабких конфліктуючих противників і встановлення свого контролю”.

Переживши шок, людина й птах, не змовляючись, заховали тлумачі й повернулися до загальної мови, до комфортної і звичної брехні. “Друзі” завірили один одного в безмежній приязні й відданості, посміялися над невдалим експериментом, віднесли з розумінням до соціального устрою пернатих і землян. Перевершили самі себе в дипломатії. Все було просто чудово, та на всякий випадок Леон став закривати перед сном свою кімнату на замок. Побажання Бобом “міцного сну” в перекладі дуже насторожувало. Сам Леон став зичити Бобу на ніч: “відпочити, щоб бадьорим прокинутися”, замість “доброї ночі”, так, на всякий випадок. Важко зрозуміти, що в гуманоїда в голові, коли брехня доведена до абсурду.

Закінчилася ця історія добре. Пернатий залишився задоволений. Леону дали відпустку, оплативши її в подвійному розмірі. Стаття написана ним про відпочинок з гуманоїдом набула популярності. Життя продовжувалося, але експеримент з електронним тлумачем дав свої результати. Після нього Леон набув звичку, всяку красиву брехню перекладати для себе на зрозумілу просту побутову мову. Вражало. Часом виходило дуже авангардово.

Різних чиновників після того Леон, чомусь, називав горобчиками.

Автор роботи В. Корнієнко

Квантова шабля.

— Коників в мене за спиною бачила? — запитав Стась.

— Бачила, — відповіла Софія. На стіні висіли дві картини написані гуашшю, оформлені в рами. На обох зображений кінь з вершником, вершник той самий, коні різні, чорний і білий.

— Мій предок на них зображений. Він з більшовиками воював. А шаблю між портретами бачила?

Тільки тепер Софія звернула на неї увагу. Відповіла ствердно.

— То його шабля? — запитала.

— Міг такою воювати, — Стась задумався. — Графіка мені в спадок дісталася, а шаблю в антикваріаті придбав.

Шабля виглядала старою, значно древнішою від графіки. Стась хотів показати Софії деталі орнаменту на піхвах. Говорили через “В-зв'язок”, якість зображення бажала бути кращою, не вистачало світла, та оскільки покращити освітлення не мав можливості, то тільки розвів руками і зітхнув.

Стась мав попереду ще десять днів чергування, потім міг поїхати до цивілізації в Край з цього захолюстя. Вдень почував себе нормально, робота, налагодження контактів з аборигенами, а вечором надходив смуток. Скучно. Дивна планета. В годину “Х” всі обов'язково поверталися до свого помешкання, не тільки аборигени, чергові земної станції також. Тільки з такою умовою місцева влада дозволила заснувати пункт інопланетної культури. Вияснення причини абсурдної поведінки місцевих мешканців входило в завдання Стася. Вечори були проблемою їхньої групи. Кожен примусово залишався сам на сам з собою у відведеній кімнаті. Нудьга. Трохи виручав “В-зв'язок”, розважалися в мережі, хто як міг, Стась спілкувався з друзями. Часто розмовляв з Софією, можливо тому, що вона була з Краю, звідки й Стась приїхав. А може потребував хоч якогось зв'язку з Землею.

— Ти щось знаєш про свою шаблю? — запитала Софія. Нічого Стась не знав.

— Можна на “тесті Старика” перевірити. Не пробував? — сказала Софія. Невідомо, брала в ній верх цікавість жіноча, чи професійна. Працювала оператором, зчитувала пам'ять з предметів “тестом Старика”. Свою роботу любила. Багато часу тратила на спілкування зі Стасем, бо по-перше, він був цікавий, по-друге, завжди ввечері вільний, по-третє, Софія хотіла експериментувати, спробувати зчитати “тестом Старика” на віддалі через “В-зв'язок”. Шабля зацікавила її. На вмовляння Стась піддався швидко.

Найближчим вечором почали. Звичайно, на величезній віддалі тестувати, не те що безпосередньо, але захоплююче. Сеанс вдався. Основна ментальна й емоційна інформація попадала Софії і вже вона ділилася нею зі співрозмовником. Метал важко й скупко видавав зафіксовані враження, та на щастя в орнаменті рукоятки і піхов збереглося багато дечого, з чого вільно читалося. Весь вечір бавилися новою розвагою.

Вночі спав Стась тривожно. Кілька разів вставав, пив воду, повертався в ліжку і щоразу його чекав той самий сон. У сні чоловік тримав його шаблю і говорив:

— Поверни її у Країну.

До шаблі тягнулися зелені руки. Руді чорти готувалися до нападу, робили перший крок і Стась прокидався. Вперше Стась мав безсоння. Зазвичай через три години після часу “Х” і до години “А”, коли було можна залишити свої апартаменти, спав, як убитий. Цієї ночі тільки крутився й мучився.

Вранці на його ліжку сиділа русалка. Похапцем прикрив себе ковдрою, завжди спав голим, глянув на годинник. Час “А” наближався, скоро пора на роботу. Русалка посміхалася та лізла під одіяло. Стась вчепився в текстиль, як в останній захист і не здавався. В боротьбі за шмат тканини, капітулювала остання — тріснула посередині. Стась загорнувся у відвойовану половину. Мовчазну супротивницю прийняв за аборигенку, до цих-пір бачити

місцевих жінок нікому з землян не доводилося й існувала підозра, що їх немає взагалі. А тут на тобі! Ще дуже мало знали про жителів планети, робили перші кроки в знайомстві. Стась мусив бути делікатним, не мав права відштовхнути “жінку”. Русалка відкинула свій трофей і наступала, в повітрі пливла, як у воді. Задзвенівши впала додолу шабля, наполовину висунувшись з піхов. На лезі блиснуло світло, русалка зникла. Годинник дзенькнув, настав час “А”.

В двері постукали. Зайшов сусід з аборигеном, стурбованим надзвичайно, той тикав носа у всі кутки, бурчав і обурювався. Місцеву мову Стась розумів, але в такому емоційному звучанні ловив через слово. Більшість були нецензурні вирази, а цензурні мали приблизно такий зміст: “пробило захист”, “халтурник ставив”, “може тут був візитер”, “псі-контакт ослабляє опір”. Місцевий представник потрясаючи половиною ковдри, здобиччю русалки, викликав до себе когось в допомогу. Примчало аборигенів з п'ять, озброєні всіляким знаряддям і пересувною лабораторією. Стася, як був, випхали з помешкання. Замотаний в кусок ковдри пішов до сусіда, позичив одяг, відвойовану в русалки бойову реліквію, склав і забрав з собою в офіс.

Руху візит русалки наробив багато. Впродовж дня Стася оглядало чотири місцевих лікаря різного профілю і три інженери, всі розпитували про ранкову гостю. Відповіддю лишилися незадоволені. Що в цей час робилось в його апартаментах не знав, але результат ввечері вразив, все, що мало місцеве походження, замінили на нове, навіть покриття стін.

— Мені снився дивний сон, — розповіла Софія перед запланованим черговим експериментом. Описала Стасю того самого чоловіка зі сну. — Козак просив мене повернути твою шаблю в Країну.

— Звідки знаєш, що козак?

— Мав такого чуба на голові, — сказала Софія. — Мої предки звідти, то знаю. Як ти думаєш, він хоче, щоб повернули шаблю на планету Земля, чи в конкретне місце на планеті?

— Мабуть в конкретне. Може в нього запитати? — сказав Стась і відчув себе ідіотом. Софія сприйняла нормально, специфіка роботи давала себе знати. При зчитуванні часто занурювалася в чужу свідомість і відчуття.

Стась коротко розповів ранкову пригоду. Розпитав про псі-контакт. Софія насторожилася. Так, псі-контакт при зчитуванні посилюється, але до цього часу це нікому не шкодило. Згадала, що в її сні ще був домовик, він хрестив всі кутки, готувався захищати помешкання. Посміялися зі своїх страхів, та на всякий випадок, експеримент над шаблею відклали.

Ввечері Стась знаходив різні заняття, боявся засинати. Русалка була реальною, відірвала ж пів ковдри. Свою половину, сувенір з “поля бою”, чоловік поклав в ногах. Поправив, підрівняв картини на стіні. Ліг в ліжку.

Вчорашній сон повторився відразу, як тільки голова торкнулася подушки.

— Шабля мусить бути у Країні, — сказав козак. Стась не знав тієї мови, але зміст чомусь був зрозумілим. Як не дивно, між ними зав'язалася розмова. Говорили довго. Взаєморозуміння давалося важко, все таки різна культура, різні цивілізації, але практика налагоджувати контакти з інопланетянами виручала Стася. Географію Землі знав погано, та Софія могла показати де земля її предків. В розмові не зупинялися на місцевості, тим більше, що назви того часу і тепер могли стати різними. Стась розказав гостю, що вони зараз не на Землі, а десь на периферії світу, на старій, доживаючій свій вік планеті. Поговорили про русалку.

— Поки я тут, вона не прийде, — сказав козак, як про щось звичайне і природне. — Ти в ліжку з собою шаблю клади, нечисть заліза боїться, та й заговорений.

Стась прокинувся від стуку в двері. Турбувався сусід. Час “А” давно пройшов, а він не вийшов на сніданок. Колега остовпів на порозі, те, що творилося в кімнаті не піддавалося розумінню. Стась кілька раз протер очі, щоб повірити в реальність баченого. На підлозі

стояло тільки ліжко, на ньому лежала шабля, ще не зрушені з місця висіли дві картини, все інше лежало розкидане на стелі.

— Ми не в космосі? — запитав сусід і опустився на підлогу. Дружно примчала вчорашня група аборигенів. Знову міняли меблі, знову чаклували. Довго сперечалися між собою, нарешті дійшли консенсусу й розповіли землянам частину “жахливої” правди про нічних жителів планети. Русалками були самиці аборигенів — “жінки”. Переживши шок від почутого, проаналізувавши і відкинувши незрозумілі терміни, Стась передав своєму начальству інформацію: “На цій планеті чоловіки видимі і доступні людям від години “А” до години “Х” (час “Х”), потім зникають. Можливо вони десь є, але для землян невидимі і недосяжні. Від часу “Х” до години “А” (час “А”), можуть бути видимі і відчутні їхні жінки-русалки. Земляни не відчують зміну одного полюсу часу на інший і ніяк на це не реагують. Людям не дано зрозуміти, що відчують місцеві жителі. Чоловіки-аборигени стараються зробити землян недоступними для своїх жінок і таким чином захистити, одних від других, чи навпаки. Зустрітися і контактувати аборигени з аборигенками можуть в час “У”. Він буває впродовж години раз на місяць. Контактують русалки дуже темпераментно і бувають випадки, що необережні чоловіки від надміру активності гинуть. Оскільки час зустрічі обмежений, використовують його в основному на секс ради потомства.”

Тепер Стась розділяв стурбованість аборигенів і хотів покращити захист від протилежної статі, та не знав як. Добре що в інших землян з цим проблем не було, тільки в нього оберіг пробило. Перед сном розпитав Софію про “псі- контакт”, як він виникає. “В-зв'язком” користувалися всі земляни, значить причина не в ньому. До “тесту Старика” не поверталися. Софія розповіла про козака, який їй знову снився.

— Каже, що твоя шабля повинна лежати там, де Мамай її заговорював, — сказала і шабля в цей час дзенькнула. — Я здається зрозуміла де саме, там курган і “скіфська баба” на кургані, тільки зараз пейзаж може мати трохи інший вигляд.

Русалка впливла під час розмови. Софія ахнула. Стась зірвався з місця, вхопив шаблю, притиснув до себе. Халтура була з тим захистом, даремно обдирали стіни і ліпили нове покриття.

— Добрий вечір! — привіталася Софія. Ахнула русалка. Роздивлялися одна одну без поспіху.

— Він твій? — запитала русалка.

— Мій, — сказала Софія.

— Але ти далеко, а він тут!

— То й що? — сказала Софія. Русалка задумалася.

— Той з чубом також твій? — уточнила русалка. Задумалася Софія. З чубом був козак, але ж він сон, звідки та про нього знає співбесідниця.

— Сідай поговоримо, — запропонувала русалці. Стась звільнив місце біля камери “В-зв'язку”. Говорили про чоловіків, про дітей. Представник сильної статі давно спав обнявши шаблю.

— В часі “Х” дуже перебільшують з нашою потребою в сексі. Їм навіть мізер, забагато, — говорила русалка. Все потомство аборигенів було на жінках, чоловіки дітьми не займалися. Хлопчики переходили до чоловіків, коли досягали статевої зрілості, чому так відбувалося, Русалка не знала. Ні предметами матеріальними, ні харчуванням чоловіки русалкам не допомагали, хоч можливість була, багато предметів переходило вільно з їхнього часу в час русалок. Так мало того, чоловіки навчилися ставити захист і більшість речей русалкам недоступні. Обтяжені дітьми русалки технічно значно відстають від своєї сильної половини. “В-зв'язок” в них відсутній.

Непомітно за розмовою спливала ніч. Софія пообіцяла умовити Стася, дозволяти користуватися вночі його апаратом “В-зв'язку” русалкам. Жінки говорили, перемивали кісточки знайомим і незнайомим чоловікам, а Стасю знову снився козак.

Стояли на пагорбі, біля зарослого мохом каменя і Козак шаблею креслив під ногами магічні символи. Вчив, Стась мусив їх запам'ятати і повторити, це був захист від жіночих принад. Козак пояснював суть русалок. В них точилася своя, чоловіча розмова. Стась не знав, рахувати шаблю своїм майном, чи Козака.

— Я її купив! — аргументував Стась.

— Знаю. Якби не це, то зміг би відібрати, — сказав Козак. — Ти недуже вір русалкам, — попередив на останок, невідомо чому. Надійшла година "А".

Вставав Стась з ліжка при включеній камері "В-зв'язку". Заспана Софія вітала з екрана, добре, що заснув одягнений. Переляканий сусід з аборигенами увірвалися без попередження і зітхнули з полегкістю, що все гаразд. Тішилися недовго, тільки до перших слів Софії. Та добила делегацію розповіддю про нічну розмову з аборигенкою і пішла спати.

По активності місцевих, той день переплюнув всі попередні дні. Земляни в темпі біганини відставали, не мали мотивації, не розуміли причини. Десь там в Краю відсипалася Софія, снівся їй Козак.

Стояли на могилі. Високий курган розораний і засіяний чимось, на вершині росло дерево, під деревом кілька великих каменів, схоже, розбита "баба". Софія з Козаком проводили "тест Старика". Матеріал запропонований партнером чинив сильний супротив, емоційний пласт був активним і контрастним, ментальний — складним, закрученим, і незрозумілим. Маніпуляції чоловіка зі сну мали переконати Софію у важливості покласти на курган шаблю Стася. Прокинулася дівчина переконаною. Шабля мусить бути там, без неї в країні немає гармонії. Не можна зволікати, бо вже повільно формувалося щось небезпечне. Якесь брудне й зелене насувало.

Непросто було переконати Стася, тримався шаблі, як амулета. На вмовляння Софія потратила години три. Як вагомий аргумент, показала інформацію з ментальної пам'яті шаблі, знову зчитували "тестом Старика". Цього разу процес пройшов краще, Софія навіть записала відтворене в архів. Експериментували сміливо, пошкодити захист від русалок не боялися, його й так не було.

Русалка впливла, коли Софія закінчила розмову. Виявилось, чекала.

— Козак просив принести йому шаблю, — сказала, сівши біля камери.

— Ти змогла б? — здивувалася Софія.

— Звичайно. В той час коли я не тут, то знаходжусь поза часом. Тоді можу бути де завгодно. Козак мене викличе. Головне взяти шаблю, не так це просто, вона тут і залишиться тут. Якби можна було взяти якусь частку з неї, бажано енергетичний відбиток.

Говорили, обмірковували. Софія прокрутила запис зчитаного "тестом Старика". Відчуте русалку вразило, це було те, що треба. Софія узгодила зі співрозмовницею плани й пішла спати, щоб у сні в'яснити деталі з козаком.

Мала враження, що він чекав також. Не встигла нормально заснути, а вже отримувала інструкції. Як їхати, куди, де зупинитися, в якій годині вийти на пагорб, той пагорб козак через раз називав могилою, та Софія вже звикла й не лякалася. У сні давала собі установку, не забути почуте, коли прокинеться.

Від трави піднімався туман. Біля дерева Софія поставила пластикове відро з водою, на гілку кинула два квітчасті простирадла, зробила все, як козак сказав. Чекала. Здалеку виднілися габаритні вогні автомобіля, на якому приїхала, там нудився водій. Нізвідки з м'яким звуком на мокру траву опустилася русалка і відразу з туману вийшов козак. Взяв з затиснутого кулачка амфібії принесені частинки.

— Ціле є частиною цілого, частина цілого є цілим..., — речитативом говорив чоловік, в місячному світлі ворожив над кам'яними брилами. З тремтливого с'яйва вималювалася скульптура баби, на траву лягла шабля в піхвах. З шаблі і піхов козак виклав хрест при каменях під зітканою з променів бабою.

— Чутки ходили, що це портрет ведуньї. Баба-йога високого рівня, — сказав козак про

скульптуру. Намочив у відрі простирадло, дав загорнутися русалці. — Тут занадто сухо для неї, — пояснив.

Козак чаклував. В мороку тремливим світлом множилися силуети. Софія мочила й міняла простирадла русалці. Привиди задзвеніли музикою. Козак танцював.

— Тепер все буде добре, — сказав і сів при каменях.

— Як тебе звати? — запитала Софія.

— Мабуть, Характерник, — відповів, подивився на русалку, підморгнув. — Вона зве мене Козаком, а я її Русалкою.

— Де ж боротьба добра зі злом? Ще буде? — запитала Софія, чекала більш драматичної розв'язки.

— Головне, щоб добро було, а боротьбу життя забезпечить, — засміявся Козак, кивнув русалці. — Мене з собою візьмеш?

Русалка кокетливо опустила очі й помахала хвостом.

— Зі злом, звичайно, треба боротися, але важливіше множити добро, — сказавши так, Козак піднявся, підійшов до Русалки й вони разом зникли.

Софія стояла на пагорбі одна, розвіювався туман, яснішало небо, трава обважніла від роси. Зібрала простирадла, на місці де була інопланетянка, трава прим'ята, хоч може то текстиль прим'яв. Вилила з відра залишок води. Блиснув метал біля каменів і зник, розчинився, з'єднався з травою. Софія пішла до машини.

Козак сидів поряд з Русалкою, вдивляючись в екран “В-зв'язку”. Щось їм говорила Софія. Стась помацав шаблю і вкрився ковдрою з головою. Потім зиркнув одним оком. Нічого не змінилося. На щастя, ніхто його не зачіпав, вирішив рахувати події сном. Лежав у ліжку, час від часу кидаючи насторожений погляд на дивну парочку. В якийсь момент русалка стала дуже красивою.

— Перестань приворожувати, — наказав Козак і злегка лягнув звабницю по округлому місці нижче талії. Та у відповідь вигнула, махнувши хвостом, здійняла вітер, але дала чоловіку спокій.

Після часу “А” Стась виліз з ліжка. Пошукав труси, побачив, що вони вже на ньому, зітхнув. Спати голим, як раніше, міг тільки мріяти. Ніхто до нього сьогодні не вривався, візитери терпеливо чекали під дверима. Рух серед аборигенів був шалений. Від Стася вимагали ім'я Русалки, якого він не знав. Пішов до праці в офіс з надією відпочити. А ще недавно був незадоволений, що ночі довгі і вечори скучні, тепер хотів скучати.

Вечір теж не дав спокою, як тільки пробило час “Х”, завітали русалка з Козаком, попросили дозволу скористатися “В-зв'язком”. Стась стомився дивуватися. Зиркнув на шаблю.

— Не зачепить вона тебе, не хвилюйся, — заспокоїв Стася Козак. — Є, звичайно і серед них різні, але в більшості в них сталий зв'язок з партнером. Не дивися так. Ти бачив, в кожного аборигена стоїть свій портрет на столі, а часто поряд портрет русалки. Якщо між ними лежить ніж, значить вони пара. Заздалегідь до часу “У”, сталі пари домовляються, як краще його використати, а молодь шукає собі партнера. Біля чоловічого портрету русалка ставить свій, якщо йому сподобалася, портрети так і стоять, якщо ні, портрет русалки чоловік кладе зображенням донизу. Листуються, залишають один одному подарунки. Нормально, все, як у людей.

— Чому ж ти тоді її “нечистю” назвав? — запитав Стась. Русалка скоса глянула на Козака.

— Так вона ж лізла до тебе з домаганням! Як у вас таких називають?

— Курва.

— Жодного знака не було, що він вже зайнятий! — вигукнула ображена Русалка. Трохи подумала. — Що вільний і шукає, також знака не було, — визнала свою помилку. Підморгнула примирливо.

— Ти прийшов за шаблею, — запитав Стась у Козака. — Бери.

— Уже взяв енергетичний відбиток. Була потрібна твоя згода. На тонкому рівні вона вже там, де має бути. Згинуть тепер вороги, розсіяні, — говорив Козак весело, з радістю. — Софія розкаже, що там було.

— Хіба росіяни не ви? — Стась плавав не тільки в географії, в історії, тим більше. Хто як в минулому називався, не пам'ятав.

— Ні. Ми від Київської Русі, значить, руси, а вони розсіяні. Були такі, породу людей виводили, розсівали своє нездорове сім'я по народах. Про право першої шлюбної ночі чув? Так і появилися розсіяні. У Країні теж розсівали, тому й там гнилі багато. Не можна пригнічувати жіноче начало на тих теренах, бо земля образиться.

— Хіба могли ображати? — не розумів Стась.

— Ато! Був час розсіяні свій язик туди пхали! На щастя шабля з піхвами вже лежать де потрібно і як належить. Тепер Край очиститься, — запевнив Козак. Невідомо, що уявив Стась, але очі мав квадратні й посоловілі.

На “В-зв'язок” вийшла Софія. Після активної ночі пів дня проспала, але потім все встигла, зробила, як Козак просив.

— Там дуже великі зміни! Камінна баба стоїть, як нова, ніби щойно витесана. Травичка зеленіє одна в одну. Під деревом забило джерело, тепер донизу тече струмочок. Гарно стало. Суцільний мир і гармонія. Не хотілося звідти йти, — розповідала Софія. — Зчитала “тестом Старика”. Пристрій показує на пагорбі шаблю з піхвами і всією інформацією, що на них. Очі не бачать, але вони там знаходяться.

— Потрібно закріпити досягнуте, — сказав Козак.

— Зроблю. У відпустці зараз, — Софія зиркнула на Стася. — Шкода, що тебе не було і ти не бачив.

Стась також шкодував, але не за пейзажем, а за тим, що не бачив Софію реально.

Решта днів чергування пролетіли швидко. Аборигени вже не приховували свою жіночу половину від землян. Ніхто більше не заганяв по покоях в час “Х”. Роботи було багато. Спілкуванням з Софією Стасю приходилося ділитися, Русалка також любила поговорити. Часто вона приходила не одна, а з Козаком, вони стали парою. Русалка гордилася, що має партнера, з яким може бути разом завжди, а не годину в місяць.

Останній день чергування закінчувався, Стась збирався в дорогу, пакував чемодан. Поклав дві картини, шаблю, дещо з одягу, окремо загорнув подарунок русалки, браслет зроблений з її граничних лусочок, де на кожній сріблястій пластинці майстерно виконана мініатюрна різьба розповідала про життя русалок. Подарунок Козака, в касеті перетерті з попелом дикі трави, до валізи не клав, мали специфічний запах, помістив їх окремо в портмоне. Козак запевняв, що то дуже хороший захист від зчитування “тестом Старика”, і взагалі ніяка собака слід не візьме. Подумавши, Стась підготував свій стаціонарний апарат “В-зв'язку”, видалив з нього все зайве, а дещо дописав і залишив у подарунок Русалці. Ще раз окинув оком помешкання й пішов. Їхав в Край до Софії.

2014 рік

Автор роботи В. Корнієнко

Трохи інший

Вони зустрілися на планеті Земля у Країні, на тому самому кургані. Стась і Софія добралися місцевим транспортом, який залишили біля дороги, Русалка і Козак прибули з крайньої планети невідомо як, русалчиним способом. Софія розповідала Стасю про те, як тут було раніше, де лежить його шабля, що відтоді змінилося. Козак відпочивав прихилившись до кам'яної баби. Русалка лежала в тіні біля струмочка на мокрому простирадлі і поливала себе водою з лійки, на всяк випадок, збоку біля неї стояло повне відро води.

— Гарно тут, як в казці, — сказала Софія.

— Казки бувають різні. Мені про бабу Йогу подобається. Дивна людська натура, спочатку йдуть до неї за порадою і допомогою, а отримавши бажане, стараються знищити. Від страху, чи що? — сказала Русалка. В її інтонації було щось таке, що насторожило Софію.

— Що сталося? — запитала. — У вас з Козаком все гаразд?

— Та ніби так, але... Кохає він мене і уважний. Та інший він, не такий як всі, це важко, — Русалка хвостом зачерпнула води з відра, хлюпнула на себе й розправила вологу по тілу.

— Він, один чоловік серед наших жінок-русалок, в часі "X" мушу пильнувати, подружки йому очками стріляють. Весь час в напрузі. Часом він не ночує дома. Говорить, що працює з чоловіками в часі "А". Може це й правда, але хтозна. Ми, русалки, чоловіків знаємо мало. І не тільки це створює дискомфорт. Я віддалилася від приятельок, коли вони гуляють, я чоловіка пораю — готую, перу, продумую культурну програму і романтичні пікніки. Я вибита з колії, все в мене змінилося. Стомилася. Не думаю, що це був мій найкращий вибір партнера, — пожалілася Русалка. Софія подивилася на Козака, той про щось говорив зі Стасем. Зрілий чоловік, задоволений життям, вечірнє сонце золотило чоло, розкішним чубом грався вітер. Красень!

— Мабуть мені непотрібно аж стільки сексу, а може побут мене заганяв. Те фізичне навантаження, що я маю регулярно, мої подруги мають тільки раз на місяць і то обмежений відрізок часу, — сказала Русалка. Вона пересунулася вслід за тінню ближче до струмка, зачерпнула плавником хвоста джерельної води, вилила на плечі, краплини розсипалися і перлинками заграли в теплих променях світла. — І відпустити його не можу і бути разом не під силу. Я вже забула, які чарівні танці на хвості в озері при голубому світлі, а раніше це били наші з подругами любимі розваги. Не пам'ятаю вже, що означає шалений відпочинок.

— Зроби йому відпустку. Хай десь поїде на місяць, а то й на два. Може так вам буде краще. Або хай працює в нічну зміну з чоловіками з години "А", а в годину "X" повертатиметься і тільки спатиме при тобі. Чи може хай з дітьми бавиться. У вас діти є? — запитала Софія.

— Пуголовки? Ти про них? — уточнила Русалка. — Як з ними бавитися? Вони самі між собою розважаються в басейні для мальків. Наші діти ще не контактують з дорослими, зовсім малі хвостаті рибочки, тільки весною проклюнулися. Два хлопчики і одна дівчинка, — в голосі Русалки відчувалася теплота. Софія не знала що сказати. Їх зі Стасем на цю зустріч запросила Русалка, вона хотіла знову побачити Землю і курган. Ідейним стержнем пікніка мали бути розказані Козаком казки, планувалася така культурна розвага. Видно багато про що промовчала Русалка по "В-зв'язку", тепер подруги почувалися сковано. Потроху компанія виконувала заплановане. На розстеленій скатертині вже лежали яблука і ще дещо Софії невідоме. Стась діставав з сумки і розкладав до екзотичних плодів земні, знав, який до якого пасує, бо якийсь час був у відрядженні на русалчиній планеті, землянка допомагала, Русалка давала поради. Козак почав розповідати казку.

— Це був рік, коли у "зграї" забрали вкрадену ними давню назву й назвали їхню державу Хаустаном.

— Чекай, це що за маячня? — перебив Козака Стась.

— Ти хотів казку, то слухай, — сказав Козак, не любив, коли його перебивають.

— Хаустан? Він цих слів не знає, — Софія заступилася за Стася. — Мені все зрозуміло, бо часто в минуле занурююся, сканую речі “тестом Старика”, легенди знаю. Козак перекрутив оду про аерокіборгів, — пояснила Стасю.

— Так це про Стан безголових? — здивувався той.

— О! Так ти щось чув! — зраділа Софія. — То давня легенда про агресію темних сил з Хаустану. Тепер ту країну називають “Стан безголових”, а раніше по імені їх царя Ху..ло називали Ху..останом. Вони довго судилися, поки їм дозволили одну букву в назві замінити, а дві викинути, то й вийшло “Хаустан”, хоч в народі завжди називали по-старому. А коли четвертий цар-президент в них помер прямо на престолі, вони ліквідували президентське правління, більше там ніколи не було центральної влади. Називати ті землі стали “Станом безголових”. Герб у них — орел без голови. Знаєш?

Стась знав. Обов'язковий загальний короткий курс політичної історії Землі вивчали всі.

— Одного разу п'ятикласник Богдан відкрив Ж-можливості. Трохи допрацював і тоді виник той дивний непідконтрольний, автономний зв'язок — ХУ-контакт, — продовжив Козак.

— П'ятикласник, то ж по вашому ще дитина? — здивувалася Русалка.

— Так, дитина, тому й придумав. Дорослі знали, що це неможливо, а він не знав і винайшов. На той час в такому винаході була дуже велика потреба, бо у Країні шпигун на шпигунові сидів, інформацію зчитували з усього, а ХУ-контакт виявився недоступним для запису і прослуховування. Йшла чергова світова війна, темні сили контролювали всі доступні засоби зв'язку, окрім того дивного контакту. Він дуже швидко поширювався, технічно був простий і всім доступний. Той контакт виявився незамінним на війні, бо воїнам потрібно було узгоджувати свої дії, так щоб ніде не відсвічувати. Також з ріднею можна було б спілкуватися, малий тому й придумав, що хотів з татком говорити. Всі відомі засоби зв'язку були заборонені на фронті, а син прагнув чути батька, то й придумав індивідуальний ХУ-контакт на основі Ж-можливостей. Невідомий, тому не заборонений, — пояснила Софія, Козак чекав, поки слухачі дадуть можливість і йому слово вставити.

— Чому ікс та ігрек? Чому не назвали по імені винахідника? — поцікавився Стась.

— То не ікс з ігреком, то букви “х” і “у” кирилицею. Можливо означає «хороший-універсальний», але дехто каже, що то від іншого короткого слова, дуже тоді популярного, яке означало протилежне хорошому. Спочатку до цього винаходу ніхто серйозно не віднісся. Дитині повезло, що до війни його тато працював в якомусь науковому інституті, знав ту кухню та запатентував винахід. Зацікавилися ХУ-котактом спеціалісти тільки тоді, коли вже майже кожен воїн-добра був ним щеплений. Хаустанівці, як завжди, хотіли ідею сперти, не чекали, що такий юний автор юридично грамотно оформить свої права. На щастя це їм не вдалося, навіть, коли трохи підправили і, як завжди, дали винаходу свою назву та заявили, що відкрили паралельно, одночасно з пацаном, а може й раніше, в них не прижилося. Велику роль у тому зіграв побічний ефект, ХУ-контакт відразу фіксував брехню і виділяв, як «інформація викривлена». Зараз є багато різних супер зв'язків і рідко хто користується ХУ-контактом, хіба хтось з родичів та близьких між собою людей, щоб відчувати настрій і стан здоров'я один одного. В ХУ-контакті дуже багато недосконалого і ще більше побічних ефектів, але на той час всі ті недоліки були тільки плюсами. Головне, ніхто не міг підслухати розмову, контакт був абсолютно приватним. В армії «геморой» з тим ХУ-контактом був конкретний. Дозувати інформацію не було можливості, вивальювалася вся. Та цей неякісний контакт не належав ворогові і той не міг до нього під'єднатися, а також виявити місце знаходження контактора, це компенсувало недоліки. Губився пристрій тільки разом з головою власника, це також було важливо. Завжди знаходився під руками, чи то б пак під вухами, його вживляли під шкіру на голові, десь поблизу вени. Нанотехнології. Ще один плюс, він не потребував підзарядки, прилад забезпечувався енергією від пульсації вени. Контакт

відбувався тільки з безпосередньо знайомою реально особою, це викликало проблеми, та їх долали системою “Каскад”, — Козак обвів поглядом слухачів, оцінив зацікавленість, взяв огірок зі скатертини, посолив.

— Скучив за земними плодами, — сказав і відломив кусок житнього хліба, який також посолив.

— Люблю слухати його казки. — сказала Русалка. — А ти, Софія, кажеш, щоб я його відпустила хоч на місяць, а як же я буду без казок. Кожного вечора він мені розповідає щось нового. Маю дивне відчуття, коли слухаю їх, мені здається, що ми з Козаком одне ціле. Дивно, правда?

— Звичайне, для тих, хто в ХУ-контакті, — стелула плечима Софія.

Козак випив квасу. Продовжив розповідь. Дами затихли.

— Рух почався від баби Катерини. Вона записалася на базовий курс добровольців, освоїла ведення бою. Жінок її віку на той час у військо не брали, пішла волонтером, чи партизаном, точно не відомо. Це надихнуло інших, баби пішли на війну. Вони перші стали масово використовувати ХУ-контакт. Не привчені до іншого, сприймали його, як щось цілком нормальне і досить просте в користуванні, більшість із них складною технікою користуватися не вміли, а тут просто торкнув пристрій рукою, назвав позивний контактора і говори скільки хочеш, можеш навіть робити це подумки. Баби пристрій високо оцінили, бо по-перше більшість цієї публіки вже мала проблеми з зором, по-друге координація руху також підгуляла і сенсорні екрани видавали їм сюрпризи, а тут контакт дозволяв спілкуватися зі всією родиною зразу, бути в курсі всі справ і знати коли тобі брешуть. Баби розкошували, рецепти страв, ліків від нежиттю і геморою розносилися в момент. Вони знали хто що снідав і з ким спав. Офіцери боялися виходити з ними на зв'язок. Тоді бабське військо застрайкувало й відмовилося приймати накази в іншій формі, мотивуючи великою кількістю зрадників у командуванні, а ХУ-контакт одночасно був тестом на брехню. Наказом зверху змусили офіцерів з бабами контактувати. Результат дало неочікуваний, перших п'ять зрадників прийшлося судити. Після того забезпечили все військо ХУ-контактом.

Кожен новий контактор фіксувався потиском руки, вийти на зв'язок з незнайомим дозволяла система “Каскад”, в контакті могла бути відразу велика група людей, це давало можливість узгоджувати свої дії під час бою. Позивні бійців стали підбирати по назвах групи. Виникли групи ягід, овочів, звірів, риб, членистоногих. З ягідками не обійшлося без проблем, дівчата радо брали назви, хлопці ж крутили носом, на кавуна згоджувалися, проти дині категорично протестували, було в них якесь упередження.

Де хто каже, що баби рвонули на фронт за чоловіками. Ходили слухи, що вороги гвалтували баб, особливо любили припадочних, трясця додавала їм гостроти враження. В Хаустані запевняли, що баби туди за тим і їхали. Насправді баби протестували проти работоргівлі, яка в той час процвітала. Хаустанівці брали в полон чоловіків і дітей, потім вимагали за них викуп. Наживалися на людському горі. Торгівля людьми набирала все більших оборотів, десь потрібно було брати для викупу гроші. Економіка впала, а воїнам добровольцям хоч щось та платили, ото ж баби й пішли воювати. Бабам в полон вороги принципово не здавались, чи то комплексували, чи боялися. Говорять, баби фанатично обшукували полонених обмацували все. Повір'я було, що в яйці десь є голка, яку потрібно зламати і тоді здохне Хуло. Чи знайшли, чи ні, але Хуло таки здохло. Не можна у Країні баб ображати.

Козак погладив кам'яне стегно.

— Він все перекрутив, — сказала Софія. — Баби тут ні при чому. В тій легенді воювали і перемогли воїни-світла.

— Звичайно, воїни, баби тільки розкрутили ХУ-контакт, — згодився Козак.

— Я бачив пам'ятник “Баби-Катерини” на планеті Зюзів. Вона в них героїня в місцевого масштабу, — згадав Стась.

— Чому в Зюзів? — запитала Софія.

— Хтось з її рідні там був, мав ХУ-контакт з бабою Катериною і це переломило місцеву війну, всю брехню виявило. Сама баба Катерина планету Зюзів в очі не бачила, — Стась говорив, Козак чекав, поки компанія покрасується знанням фольклору.

— Перемогли “аерокіборги”. Мабуть тому, що вони літали? — запитала Русалка.

— Не літали. По легенді вони були повелителями аерофлоту. Вороги від них літали на той світ, — сказала Софія.

— Співчуваю “Тому світу”, — серйозно констатувала Русалка.

— Приказка у тебе довга. Де казка нарешті? — не витримав Стась.

— Так от. Це було коли “зграї” офіційно дали назву “Хаустан”. Десь там жила тоді прекрасна Принцеса і чекала на Принца, — продовжив Козак.

— Прекрасного принца на білому коні? — засміялася Софія.

— Не обов'язково красеня, не була вона занадто вибагливою до чоловічої вроди і масть коня також значення не мала, — поблажливо мовив Козак. — Головне, щоб він мав шанс отримати королівство у спадок, а може й імперію. Чекала, чекала, а його немає й немає, то пішла до баби Йоги запитати поради. Мама за дочку не хвилювалася, дозволяла подорожувати, була з нею у ХУ-контакті. Довго йшла Принцеса пішки від якоїсь автостради. Паломники не проклали в лісі дорогу за мудрістю, тільки ледве помітна стежка петляла між дерев. Прийшла Принцеса до цілі надвечір. Впізнала, що це воно по відповідному антуражу — на горі серед лісу поляна, пару старих дубів, обдерта халупа, кіт, сова і таке інше, все як належить. На призьбі сиділа баба Йога штучна нога. Овації і шаленої радості від візиту знатної гості баба не показала і вислуховувати Принцесу не стала, навіть не дала їй і рота розкрити, бо насолоджувалася кваканням жабок і заходом сонця. Повна ідилія. Пліткувати з ким не-будь на віддалі, або розповісти про подорож, як добралася, Принцеса не могла, всякий зв'язок був заблокований, або відсутній. Тож сіла поряд баби на призьбі, відпочивала. Потім була вечеря, за якою не вільно було говорити, потім сон, також без слів, вранці розмові перешкодив спів солов'я і тільки в полудень баба Йога дала Принцесі можливість сказати якесь слово. Це було так зненацька, що дівчина розгубилася. Принцеса знала і не знала, чого хотіла. Баба Йога не підганяла, поки та вирішувала, лягла подрімати. Проїшов полуденний відпочинок, Принцеса думала. Хотіла зрозуміти, що їй важливіше — принц, чи королівство? Чи обов'язково принц з королівством і чи обов'язково принц?

Котилося по небі сонце. Час йшов. Принцеса думала. Ніколи раніше вона не займалася цим так потужно, але іншого заняття не було, без “В-зв'язку” і ХУ-контакту почувала себе відірваною від світу. Неспішно, разом приготували обід, неспішно пообідали.

Принцеса думала. Всі свої сумніви нарешті повідала бабі Йозі. Розповіла, що чекала на принца з королівством, а тепер не знала, чи потрібний їй саме принц і чи взагалі хтось потрібний. Слухати баба Йога вміла і відповідала, як по писаному, поради давала щедро. А чому б і не давати? За результат не відповідала. Радила Принцесі таки брати принца, правда, де їх дають, так і не сказала, але наполягала на принці, бо з іншим не буде взаєморозуміння. І обов'язково, щоб був з королівством, бо підозрювала, що своїм королівством Принцеса ділитися не захоче. Це була правда, Принцеса ділитися не любила, — Козак дістав яблуко. Софія сиділа в тіні дуба біля Русалки, Стась з Козаком ловили вечірні промені біля кам'яної баби. Видовжувалися тіні, продовжувалася казка.

— Скільки днів жила Принцеса в халупі баби Йоги, не знаю, але не один. Потроху звикала обходитися без благ цивілізації. Найбільше її “ламало” від відсутності всякого зв'язку з зовнішнім світом. Йшов час, вже кіт признавав Принцесу за “свою” і сова від неї не тікала. Принцеса все думала, мусила конкретизувати свою проблему, за вирішенням якої, сюди прийшла. Мала своє королівство і все в неї було добре, то чи потрібний він їй взагалі, той принц? Часто крутилися в голові подібні запитання. Але ж хіба вона так довго йшла сюди, щоб питати про такі дурниці? Тому Принцеса брала себе в руки і думала ще потужніше. В

результаті цих потуг отримала пораду скористатися ХУ-контактом при виборі партнера, а то й системою “Каскад”. З цим баба Йога відправила Принцесу додому, мабуть набридло годувати гостю. Біля проїжджої дороги всякий зв'язок відновився, цивілізація брала в оборот і всі поради баби Йоги вилетіли з голови, в цивілізованому суспільстві вони не годилися. Пасувало Принцесі тільки використання ХУ-контакту, якщо партнер на це був згоден, значить, мав ширі наміри, якщо блокував контакт, значить, більше не партнер, — Козак оглянув слухачів. Софія насторожено дивилася, то на нього, то на Русалку, та слухала так, що забувала себе поливати. Земна жінка намочила простирадло й кинула на плечі дивній подрузі.

— І от одного разу Принцеса зустріла майже красеня і ніби закохалася. Він був такий екзотичний! Ні в кого такого не було. Надзвичайний. Принцеса хвалилася ним перед подругами, — розповідав далі свою казку Козак, зітхнув і глянув на Русалку. В тої спалахнули щокі і хвилиною гойднулося волосся, плавником зачерпнула джерельної води й хлюпнула в Козака. Краплини блиснули червоною загравою і слізьми стекли по каменю. Оповідач тильним боком долоні витер обличчя, підморгнув Русалці.

— Був він трохи інший, не такий, як всі. Спочатку це було цікаво Принцесі, — Козак подивився в далину, де за обрій ховалося сонце.

— Вони в ХУ-контакті, — сказала тихо Стасю Софія, кивнувши на екзотичну парочку.

— Не може бути, вона ж не щеплена, — заперечив хлопець.

— Що ти знаєш про русалок? — запитала дівчина. Стась фактично не знав нічого.

— Ти щось зчитувала «тестом Старика»? — пошепки запитав Стась.

— Так, трохи, з її граничних лусочок. Тепер зрозуміло, чому їй важко, він блокує, не пускає до себе в думки і до неї не заглядає, адже контакт виник стихійно без згоди партнера, гречний дуже, — Софія піднялася і пішла пошептатися з подругою. Очі Русалки збільшувалися й збільшувалися від почутого. Стась бачив, що Софія запропонувала співбесідниці вийти з нею в ХУ-контакт і та прийняла пропозицію. Побачив демонстрацію вправ з блокування того контакту. Козак мовчки протягнув Стасю руку. Потис. Вони також увійшли в ХУ-контакт.

— Я кругом трохи інший, — чи то зітхнув, чи то засміявся Козак.

— А я не принцеса! Нам вже додому пора. Земне повітря занадто сухе для мене. Через нього, — Русалка кивнула на Козака. — Я тепер також, трохи інша. Він закінчить казку іншим разом, або я вам через “В-зв'язок” переповім, — сказала категорично неземна подруга.

Козак, як належить, пробурчав, що за нього слабка стать розписується, але обличчя мав щасливе. Дивне подружжя зібралось і зникло в присмерку, тільки вийнуло озоном. Софія і Стась залишилися на кургані, ніч була дуже гарна, небо зоряне, тому не поспішали. Земляни були в себе дома. Куди їм спішити?

— Чим там скінчилося в тій казці? Не знаєш? — запитав хлопець.

— Та все добре. Вони поженилися.

Почув у відповідь.

Автор роботи В. Корнієнко

Не казка про війну

Після того, як Стась пов'язав себе “ХУ-контактом” з Козаком, він завжди відчував його незримую присутність. Періодично віталися, а так, то старалися один одному в душу не лізти. Невиразно бачили емоції своїх партнерок, ті регулярно пліткували про сильну статтю, та говорили про дітей. Не перешкоджали і не втручалися в жіночі балачки, чоловіки вели себе гречно. Спілкування активізувалося, коли Стась з Софією одружилися. Безпосередньо на весілля дивна парочка друзів не заявила по технічних причинах, Русалці не було в що вбратися. Зустрілися пізніше, коли молодята подорожували в медовий місяць. Вони прийняли запрошення і завалилися до Козака з Русалкою на планету Крайню в час “А” — Русалчин час. Там було все нове і екзотичне, як для Софії, так і для Стася, адже колись, під час відрядження, він перебував на планеті переважно в часі “Х”. Культурна програма гостей була насичена, дні пролітали швидко. Їм навіть показали танці на хвості, які русалки виконали спеціально для прибульців, вперше у водоймі на своїй планеті. Ніколи раніше амфібії не робили цього для глядачів-чоловіків, не було в них такої можливості, спільний час “У” витрачався на інше. Видовище було фантастичне, краплини перлинами вибухали в блакитному сьайві. Живим сріблом грали мокрі фігури красунь. Хвилі озера вібрували, створюючи тремтливу нереальну музику.

Блакитне світло змінилося на зелене, танцюристи залишили озеро, а глядачі не зрушили з місця. Русалка опустила біля Козака. Залишати берег нікому не хотілося, та й час не підганяв.

— Як тільки бачу вас, так і згадую ту казку, — сказала Русалка.

— Про бабу Йогу? — пожартувала Софія.

— Майже. Бо яка різниця, чи Принцеса, чи баба. Мені аби казка.

Довго вмовляти Козака не прийшлося, розповідати любив, але цього разу, серед казкових “декорацій”, мав настрій поговорити про своє. Слухачі розмістилися півколом, прим'явши траву. Притихло озеро, небо бавилося холодними барвами, розмашисто розмальовувало хмаринки. Почалася не казка.

— Це було в Період змін. Там йшла війна, — розповідав Козак.

— Чекай. Яка війна в Період змін? У Країні? Третя світова, чи Всесвітня? Так та і та датовані трохи іншим часом. А те, що точилося в ті часи у Країні, щось таке на “Г” називалося, забув це слово, — сказав Стась.

— Слухай, Стасю. От, якщо ти б'єшся з противником, то це бійка? А якщо той підло заявляє, що він тобі друг, а не противник, говорить, що не б'ється з тобою, а в цей час лупить у всі заборонені місці? То як це назвати? Бійка з гімнюком?! Так от, йшла війна з гімнюком, тому й на “Г” називалася, а так як гімнюк дуже смердів, то його агресія й охопила весь світ і згодом переросла в Третю світову, яка також на “Г” мала назву.

Деяких воїнів звали Кіборгами. Трохи було в тому слові передбачення, по війні багато хлопців потребували протези. Кіборги. Я був одним із них.

— Нова казка? Знову легенда про Кіборгів? — запитав Стась.

— Та ні. Про себе розповідаю. Ти ж хотів знати.

— Кіборги? Коли ж то було! Скільки років минуло!

— В тому то й річ. Про це й кажу. Інший я... — Козак задумався. — Сам не знаю який.

Іноді думаю, може попросити Софію зчитати з мене “тестом Старика”, та не насмілюся, раптом це сон і зчитування все зруйнує.

— Не чув, щоб тим тестом з людей зчитували. В них завеликий процент рідини. Софія говорила, що то має якесь значення. З мумії можуть, з живої людини ні, — Стась засміявся.

— Не впевнений я, що живий. Ти був потис мені руку, мене це шокувало. До цього часу не можу заспокоїтися.

— А чому мав не потиснути? — здивувався Стась.

— Ти не розумієш. За всі віки, що пам'ятаю себе після смерті, я вперше відчув дотик.

— Ти був помер?

— Мабуть, що так.

— Яке це відчуття?

— Не знаю. Спочатку цього не помітив. А потім був впевнений, що не зробив того, для чого народився. Не встиг. Я був, як всі, звичайною людиною, мав позивний — Зевс. Відчуття... Мабуть мене там вбило, я це не зразу зрозумів. Пробивав попередити своїх, відправити СМСки і, здається, декілька вдалося послати. Не знаю як, адже телефони в нас відібрали перед боєм. Я бачив своїх і ворогів. Приєднувався до бою. Стріляв, але безрезультатно. Мабуть моя зброя була таким же фантомом як і я. Кілька разів мені здавалося, що я наніс ворогу шкоду, хоч може то так співпало. А потім побачив що лишилося від мого тіла, можна сказати фарш розкиданий по бетону, тоді зрозумів, що вже мертвий.

Наш пес на блокпосту впізнавав мене і то вив, то лащився. Люди мене не бачили й не відчували. Не відразу до цього звук. Інше існування. Там ще були такі як я. Ми підтримували один одного, адже побратими. Були й вороги. Війна продовжувалася і в цих параметрах. Ті, чий тіла знаходили і хоронили, розсіювалися. Я хотів і боявся спокою. Мабуть моє тіло змили дощі. Рідні шукали, не знайшли.

— Війна тривала довго? — запитав Стась.

— Третя світова? Звичайно довго. Хіба зараз не вивчають? — здивувався Козак і повторив з наголосом. — Довго! Але для мене протистояння скінчилося раніше. Звідкись прийшло усвідомлення, що все буде добре. Я перестав втручатися в бої, там де втрутитися все рівно не міг. Поступово перестав реагувати на вибухи, а потім зник і рефлекс залягати при пострілах. То вже точилася не моя війна, хоч я і був прив'язаний до поля бою. В тому аеропорту баталії були майже до кінця світової. Багато ворогів відлетіло в інший світ з рокової злітної смуги. Жаль, що і наших також. Навіть коли офіційно оголосили війну закінченою, там все ще вибухало і вибухало. Не можу напевно стверджувати в якій площині, можливо й не в реальності, та й час поняття суб'єктивне, для мене це тривало довго.

Згодом при звичаївся. Відчував, як земля нагуляла силу. Буяли трави. Розкішно цвіли квіти. Деякі рослини мене любили, були мені рідними. Я знав їхні потреби, ніби вони були частиною мене. Може так і було. Став подорожувати, це було легко, але я завжди повертався на той пагорб, до своєї Могили. Знав, що прах мій не там розкиданий, але чомусь був переконаний — то моя могила. Якийсь час мав депресію, гасив її допінгом. Фантоми також можуть бути під кайфом, дехто з побратимів цим зловживав і я також був втягнувся. Потім побачив русалок. Не повірив своєму сприйняттю. Думав перебрав з допінгом. Вони були чарівні, як казка. Ти раніше не бачив танці русалок на озері? Не тут, а на Землі, при світлі повного місяця і щоб вони не знали про глядачів, — Козак подивився на Стася і підмогнув.

— На Землі ні, — Стась зашарівся. Не наслідювався заблокувати “ХУ-контакт” з Софією, а ділитися з нею своїм знанням про русалок не хотів.

— Варто побачити! Тут, при нас, вони були стриманими, — рекомендував зі знанням справи співрозмовник. — То щось надзвичайне й дуже еротичне. Мабуть так вони компенсують дефіцит спілкування з чоловіками. Мене зачарувало. При повному місяці водяні дівчата регулярно приходили на берег. Я вже знав коли будуть і щоразу їх чекав. Спочатку ховався, а потім осмілів. Побачив, що для них також невидимий.

Для мене настав інший час. Від допінгу відмовився. Я обнімав і пестив візитерок, ніхто не пручався, вони мене не відчували, я для них не існував. Русалки бавилися кілька годин, а потім одночасно зникали. Одного разу я тримав в обіймах найкрасивішу з них в той час, коли вони покидали берег. Я її відразу примітив. Покорила мене, — Козак посміхнувся Русалці. — Мене затягнуло магічним потоком на їхню планету, в час коли активні жінки. Поки там зорієнтувався, якась сила нагло виштовхнула. Прийшов до тьми на своєму пагорбі. Потім часто тягнувся за звабницями і кожного разу мене викидало на Могилу. Щось в цьому

було, нова розвага, чи що. Як вийшов на контакт з тобою і як вклинювався у “В-зв'язок” не знаю. Побачив там у тебе свою шаблю.

— Чому “свою”? Вона моя! — Стась перебив оповідача.

— Бо колись була моя. Дісталася мені від діда, а йому від прадіда. Не знаю, що відбувається при зчитуванні “тестом Старика”, коли Софія на віддалі тестувала шаблю, мене перетрусило. Після того став видимий русалкам і, як потім виявилось, вам також. Чи могла бути там моя кров? Звичайно була. Який пацан втримається, щоб не помахати красивою холодною зброєю! Взяв був зі стіни в діда без дозволу, фехтував, порізувався, витер кров і повісив на місце. Не розказав нікому, рану продезенфікував.

Звідкись прийшло знання, що шабля має лежати на Могилі. Знав, що мушу так зробити. Став вмовляти тебе з Софією.

— Вмовив. То була цікава пригода, — сказала Софія.

— Для вас пригода, для мене почалося нове життя. Може, за добрі вчинки отримав ще один шанс, не знаю. Хоч мені здається, так сталося, щоб хтось моїми руками виконав ті дії на Могилі. Я і за життя вірив у Бога..., — Козак замовк, зреагував на погрозовий жест Русалки. — За першого життя, — уточнив. — Потім зрозумів, що ті сили живому не дано відчуття. Розумію, що не пройшов далі, але там де я застряг, панували і мали значення тільки почуття.

— У вас красиві дітки, — ні з того ні з сього сказала Софія. Стась гмикнув.

— Нам пощастило, що потомство виявилось можливим між нашими видами, — сказала Русалка. Гмикнув Козак.

— Можете уявити почуття без органів відчуття? — запитав Козак. — Ні, деякі відчуття були, але обмежені. Не можу вам їх пояснити. Домінували спогади почуттів. Добре тим, хто не мав ненависті.

— Я, мабуть, історію Землі знаю краще від землян, — перебила чоловіка Русалка. — Він розповідає часом про ті часи, коли його предки ще не були й зачаті. А так впевнено, ніби там був. Коли з ним входжу в “ХУ-контакт”, то також там буваю. Дивно і цікаво. А емоцій скільки! Маю враження, що колись ми були одним народом. Але то таке, суб'єктивне. Я вам краще за нього розкажу, як там було.

Зелені хвилі накочували на берег. Неземні сузір'я ганяли небом на перегонки. Потроху підкрадався час “Х”.

— В часі “Х” ви де? — запитала Софія Русалку.

— Як де? — здивувалася та. — Живемо в більш тонкому плані, тоді ця реальність нам недоступна, її займають чоловіки. По вашому, мабуть, переходимо у світ примар, там також добре, я б тобі показала, та не знаю як. Хіба спробую у “ХУ-контакті”. Козак — єдиний з чоловіків, що може туди проникати, в русалчин світ. Він таки, не такий як ви — інший.

Русалка подивилася на зорі.

— Вже скоро... Я вам швиденько кінець розповім й піду зі своїми, а він потім середину і деталі доавить, якщо захочете.

Козак не заперечував, поправив текстиль, на якому сидів, приліг. Гості зручніше вместилися також. Софія огорнулася пледом, місцеве повітря було вологе.

— Я так зрозуміла, що війна на Землі була перейшла в іншу площину, більш тонку і Козак там був героєм. Таким собі суперменом. Його думки майже матеріалізувалися. Та ще ті, які були, як і він, що зі світу пішли, а в той світ не дійшли. Вони групувалися і йшло якесь очищення. Ошукані прозрівали, а дійсно злих було мало. Добро однозначно мало велику перевагу, перемога була передбачувана і виконана журналістами, бо велику площину у війні займали інформаційні викиди. Закінчилася війна. Коли для засобів масової інформації запровадили закон “Двадцяти слів”.

— На тонкому, чи на звичайному рівні? — запитала Софія.

— Не знаю. Як на мене, вони діють однаково. Ви звернули увагу, що ніхто з вас більше двадцяти слів не слухає? Це звідти пішло, — Русалка торкнула Козака, той ствердив

сказане.

— Це не так! — заперечив Стась. — От хоча б зараз...

— Це приватна розмова, на такі не поширювалося. А от з інформаційних джерел і всякі медіа, все максимально коротко. Новини в двадцять слів, доповіді також — велика економія часу, а головне обмежена можливість маніпулювання свідомістю, ніяких епітетів, метафор та гіпербол. О! До того ще була реклама. Не коротка, як зараз, а потужна, її взагалі заборонили. Якийсь час вакуум в медіа просторі заповнювали музикою і абстрактним образотворчим мистецтвом. Потім до цього звикли. Я вам зіграю наступного разу, а зараз цілую, — Русалка дмухнула з долоні умовний поцілунок і зникла. Прийшов час “X”.

— Це завжди так? — запитала здивована Софія.

— Для них нормально, — сказав Стась. — В них був шок, коли дізналися, що ми можемо бути там і там. Довго не хотіли контактувати з землянами, а потім... Та ви самі знаєте.

Розмова затихла. Озеро змінило колір до фіолетового, на горизонті появилось велике небесне світило. Берегом пробігла група спортсменів з місцевих чоловіків. Двоногих, хвостами сильна стать укомплектована не була.

— Як тобі з ними? — Стась кивнув на бігунів.

— Як і з іншими. Люди, як люди.

Розмова зав'яла. Мабуть, Русалка була права, земляни мали бар'єр до сприйняття довгої інформації.

— Тільки почуття мають значення і тільки вони рахуються, — Козак засміявся. — Я вклався у двадцять слів? Бо зараз буде музика, — запитав.

І дійсно. Війнув вітерець. Тихий шелест трави перетворився на дивну мелодію.

— Я проведу вас. Відпочивайте. Трохи Русалці допоможу, готує для вас сюрприз і за пару годин повернуся.

Козак струсив килимок, згорнув. Його дії повторили гості і група залишила берег.

Автор роботи В. Корнієнко

Секрет

Федір сидів не відриваючи погляду від красуні брюнетки. Її столик стояв біля вікна, плавними, зграбними рухами дівчина орудувала спеціальною виделкою для фірмового салату. Їла красиво. Ні разу себе тією виделкою не травмувала, а це було не просто. Кілька раз Федору здавалося, що красива претендентка штрикне себе вібруючим зубом виделки в око, але та тільки підбрала язичком наколоті три різні інгредієнти салату. Спеціалістка. Така мала шанси. Федір оглянув інших претендентів. Їх було чоловік п'ятнадцять, плюс він. Пройшло, мабуть, хвилин десять від початку тестування, а вже багато хто дезінфікував свої подряпини, декому допомагали медсестри. Такою виделкою, яка видавалася до фірмової страви не просто орудувати. Федір до неї ще не торкався, пив помалу біле вино подане до салату, роздивлявся довкола. Поки що, краще брюнетки ніхто не справлявся з цим тестом, мабуть підготовку пройшла по максимуму. Це ж скільки грошей на це потратила? Федір зміг дозволити собі тільки півгодинний інструктаж без практичних занять. Тест він провалить і це був його свідомий вибір. Після кількох ковтків вина настрої покращився, підморгнув брюнетці, з салату вибрав креветку, взяв пальцями, закусив. Травмувати себе Федір не збирався, а салат до вина пасував, то витирав пальці серветкою і вибирав з тарілки смачні шматочки. Вино окрім нього не пив ніхто, боялися втратити чіткість рухів. Травмованих збільшувалося, двох забрала швидка допомога.

— Секрет в тому, що немає ніякого секрету, — сказав Федору інструктор. Не міг збрехати, говорив під детектором правди. За такі гроші слухачі мали право ставити питання. Знати б, що запитати! Федір прокрутив в голові почуте від інструктора, не знайшов нічого придатного до даної ситуації.

Підійшла офіціантка, знову наповнила келих, поклала цигарки, запальничку і попільничку. Виделку забрала. Недовіряють небезпечне знаряддя тим, хто п'є вино. Федір запалив цигарку, хоч давно не курих. Над попільничкою вився димок. Фіолетові й білі картки внесли о дев'ятій. Білі отримували ті, хто пройшов тест. Брюнетці поставили фіолетову, Федір аж поперхнувся вином. Коли йому поставили білу, не повірив — в цей клуб брали тільки своїх по запрошеннях. Члени клубу мали вплив на економіку і політику свого краю, тому бажаних потрапити сюди було багато.

Під істеричний вереск брюнетки, власників білих карток перевели в приватний зал. Їх було троє. Сіли за стіл сервірований звичайними приборами, без спеціальних виделок і фірмових салатів. Поступово збиралися постійні члени клубу. На вільне місце біля Федора сів Сич, той чоловік, від імені якого Федір написав собі запрошення.

— Я підтвердив запрошення, — сказав і поклав документ перед Федором. — Ти добре розпорядився фінансами. Договір, що ти підписав принесе добрі щорічні прибутки вашій громаді.

— Ці гроші збирало все місто. Я не зміг їх віддати за вміння колупати виделкою в салаті, хоч вони й збиралися для цього. Побачив, що ніколи не здолаю науки з володіння спеціальним столовим інструментом, пальці закороткі, то скористався своїм правом кандидата на один контракт.

— А перед ти ти скористався правом, написати собі запрошення від імені того, хто в польоті?

— Місто скористалося, а делегували мене, — сказав Федір.

— Що ти запитав у інструктора? — поцікавився Сич.

— В чому секрет цього тесту? І більш нічого, я оплатив тільки одне запитання.

— Яка була відповідь?

— “Секрет в тому, що немає ніякого секрету.” Так мені сказав, а прилад показував, що не бреше.

— Не бреше, — згодився Сич. — Ти ж не думаєш, що по вмінню користуватися

виделкою відбирають хороших політиків і економістів?

— Для декого це дуже важливо, — сказав Федір і згадав брюнетку.

— Секрет в тому, що ніхто з постійних членів клубу тією виделкою користуватися не вміє. Її вигадали тільки для тесту. Він показує, хто скільки готовий витратити часу і грошей на непотрібне вміння, — сказав Сич. Федір подивився на двох нових членів клубу, що проходили тест разом з ним. Не зауважив тоді, чи користувалися вони спеціальною виделкою, чи вчасно зрозуміли в чому фішка.

— Секрет в тому, що немає ніякого секрету, — повторив Федір. Сич розсміявся.

2014 рік.

Автор роботи В. Корнієнко

Талісман успіху

— Якби знала, хто дизайнер тієї виделки, відірвала б йому яйця, — сказала брюнетка.

Світ тісний. Через кілька років Федір зіткнувся з брюнеткою, згадав як разом проходили тест. Вона впізнала його також. Посиділи за чашечкою кави.

— Ти була неперевершена! — визнав Федір. Поринувши у спогади.

— А ти навіть не торкнувся виделки, — брюнетка також мала добру пам'ять.

— Не маю такого таланту, як ти, — засміявся Федір. — Цікаво, яке питання ти задала інструктору.

— Я задавала не одне. Грошей вбухала! Була впевнена в результаті. Найцікавіша відповідь була на питання, як опанувати спеціальну виделку.

— І?

— Інструктор порадив сидіти на стільці без однієї ніжки і тримати рівновагу. Стояв цілий ряд таких стільців під стінкою, якщо ти був зауважив.

Федір, звичайно нічого такого тоді не помітив, але граціозна фігурка брюнетки на тлі вікна й зараз згадувалася, ніби була перед очима.

— Ти була неперевершена, — повторив Федір.

— Так, я була найкраща, виделкою володіла віртуозно. Мій талант, все ж таки, оцінили. Звати мене зараз “ііі”, а для тебе просто Оля.

— Так це ти?! — здивувався Федір. Він чув про “ііі” — нова зірка, королева прийомів, ще її називали “Талісманом удачі”. — Добре коли є підтримка забезпечених батьків, тоді є вибір.

— Ти про що? Гроші? Для тесту я позичала, через тиждень мусила повернути. Говорила ж, що була впевнена в собі. Не так складно освоїти спеціальну виделку, — сказала Оля і підморгнула. — Я тоді вам концерт влаштувала.

— Тепер розумію твій стан. Борг повернула? Як змогла знайти таку суму? — вартість підготовки до тесту Федір знав.

— Знайшлися поклонники мого таланту, ті, що оцінили. При виході мене чекали представники трьох компаній. Ледве не побилися за можливість підписати зі мною контракт. Все нормально склалося. Хтось же мусить красиво їсти, не всім дано брати салати руками, — Оля знову підморгнула Федору. — У відсталих цивілізаціях важливо дотримуватися певних ритуалів, виконувати правила етикету. В мене це добре виходить, нюанси ловлю на льоту. Мама допомогла мені з контрактом, я підписала договір відразу з трьома, але це довга історія. Ти зараз хто?

— Економіст.

— Я здогадалася, що не політик. В клубі часто буваєш?

— На всіх прийомах. Кожен новий проект консультиую. Зараз летітиму рейсом, — Федір назвав рейс. — Впроваджувати нові товарно-грошові стосунки.

— Нам по дорозі. Я супроводжуватиму представника земного парламенту на офіційному обіді. Він мало не посивів, поки я з ним тренувалася. Мабуть з вашого ж клубу. Там, де ми прибудемо, чоловічі особи до їжі не торкаються, їх годують партнерки з допомогою трьох дерев'яних шпичок. Ніколи не бачила, щоб чоловіки так довго жували. Без просьби рот не відкривав, а пити відмовлявся взагалі.

— П'ють також якимсь хитрим способом?

— Не те слово, краще тобі не знати. Може ти з ним знайомий? Його звати Семен. Симпатичний чоловік, — Ольга красиво пила каву. Федір Семена знав, в клубі всі один одного знали.

— Шпички гострі?

— Так. І на кінчиках отрута. Потрібно зуміти до неї не торкнутися. Хитра штука. Якщо партнерка ображена, чоловік не виживає. Семена дуже турбував мій провалений тест до вашого клубу.

— Не зрозумів, чому. Ти ж показала клас!

— Раптом, я на всіх вас ображена? Немає впевненості, — Ольга допила каву.

Розставила в певному порядку прибори, ложечка перетинала серветку, вушко кружки повернула під кутом в сорок п'ять градусів до основи ложки, порожній пакет з під солодкої пудри розмістила перпендикулярно умовній осі перетину середини серветки і центра кружки.

— Що за знаки?

— Подякувала і зробила деякі зауваження. По-перше, в каві не було солі, по-друге, нам не поставили підігрівача і температура не була сталою, по-третє, бракувало двох приборів, одного, для підсилення звучання кавової пінки і другого, для розподілу аромату. Хай знають, що я то зауважила. Тут належить давати відгуки за кожним разом, — пояснила зі знанням справи. — Потрібно за тим пильнувати, а то зневажливо ставитимуться. Вже маю йти. Зустрінемося на місці. Ти на обіді будеш? Можу й тебе опікувати, за невелику плату.

Брюнетка посміхнулася, граціозно помахала пальчиками, елегантно взяла сумочку і вийшла. Федір переварював каву й інформацію. Підійшла офіціантка. Розрахувався. Разом зі здачею принесла подарунок від закладу. Заховав не дивлячись. Бажання летіти відпало, впроваджувати міг і на віддалі. Пошукав причину відмовитися, не знайшов, на всякий випадок, вирішив харчуватися тільки в своїх апартаментах без свідків і тільки тим, що візьме з собою. Швиденько накидав приблизне меню на три дні й пішов закупити продукти, вирішив протриматися на сухому пайку. Сяк-так з завданням справився, набив сумку харчами. А якби не зустрів брюнетку? Якась вона уроча.

З Семеном зустрівся на офіційній частині, хороший політик, співпрацювати з ним було легко. Робота кипіла, пару днів пролетіло без сюрпризів, на третій, був запланований офіційний обід. На всякий випадок Федір по вуха завантажився роботою. Семен не зміг взяти приклад з колеги, політик мусив бути присутнім обов'язково.

— Ти хоч здалеку за мною пильнуй. З їхньою отрутою, хто-знає що може бути, — попросив Семен. Можливість бачити, як публічно обідають, існувала і Федір пообіцяв.

Офіційний прийом. За столами сиділи чоловіки, обік кожного стояла жінка. Строката сервіровка вражала. Серед жінок Ольга виглядала найкраще, як для землянина. Почали їсти. Прекрасна половина дружно вмочили першу паличку в чорну посудину, зафарбувавши гострий кінець, двома іншими підхопили якусь страву і відправили в рот своїм партнерам. Федір здалеку поглядав, імітуючи якусь роботу. Аборигени легше справлялися, мали м'ясисту нижню губу добре розвинуту і натреновану, вони вільно брали нею страву з паличок. Семену було складніше, не даремно турбувався.

— Якщо вона його отруїть, справа провалиться, — подумав Федір. Не зводив очей з брюнетки. — “ііі”! Талісман успіху, виручай! — просив подумки.

Оля вела себе досконало. Щось тихо сказала Семену і легко закинула з паличок страву у відкритий рот партнера. Самовіддано жував, посміхався сусідам і впевнено кивав головою. Насолоджувався не довго. Настала черга другої палички, її опустили в червону посудину. Другу страву відправили до рота чоловікам аборигенки. І з цим завданням Ольга справилася легко, допомігши тупим кінцем палички. Семен добросовісно жував. Третя паличка набула жовтого кольору. Семен зблід, але тримався гідно, як і належало політику. Ользі щось сказала сусідка, та з усмішкою відповіла і взяла рукою страву з тарілки, піднесла до своїх губ, шепнула щось і поклала до рота Семену, а за хвилину серветкою промокнула йому губи. Сусідка обурилася, вигукнула щось образливе. Тоді Ольга змахнула паличками, підхопила яскраво жовтий плід і піднесла до губ партнера сусідки, абориген взяв страву тренованою губою. Сусідка зламала палички. За столом аплодували. Обід вдався.

Пізніше зустрілися в апартаментах відведеним землянам. Семен приходив у себе,

Федір дістав на стіл залишки привезених запасів. Влаштував обід після офіційного обіду. Глянув на Ольгу, згадав про подарунок в кав'ярні. Дістав.

— Мабуть це належить тобі, відповідь на зашифроване послання, — віддав Ользі.

— Ах! Як добре, що ти не відкривав! Бачиш тут позначки? Приблизно означають: «Щоб ти подавився, такий вередливий! З повагою!» Оцінили! — Ольга обережно взяла пакет. — Пізніше відкриємо. Як мені обід сподобався! То було щось надзвичайне! Сусідка помітила скованість Семена, запідозрила, що боїться бути отруєним. В них боялися — великий сором. Головне було покуштувати три страви. Дві ми якось подолали, а третю прийшлося давати йому обхідним шляхом. Побачила зціплені зуби Семена і зрозуміла, що тільки вліпила б йому страву по пиці, а рота б він не відкрив. Осоромились би конкретно. Тому я використала єдину можливість. Так як я подала партнеру в аборигенів означало, що пропоную зустрітися з ним тет-а-тет в неофіційній обстановці. Ти згодився, — звернулася до Семена. — І всім про це повідомив, взявши страву з моїх рук. А серветкою дала знак, що не голодний більше, процес вживання їжі завершений. Та, яка була в мене по праву руку, хотіла тебе годувати, могла й отруїти. Вона висловила сумнів у моїх здібностях володіння паличками.

— Спеціальну клубну виделку вона не пробувала? Абсолютно незграбна, — сказав Федір.

— Ти бачив?

— Я з вас очей не зводив! Семен тримався героїчно! — запевнив Федір. Семен тільки зітхнув.

— Люба з присутніх жінок могла мене отруїти. Її за це взагалі нічого не було б, не карали б, могли класифікувати, як нещасливий випадок, адже я дійсно не досконало володію мистецтвом споживання їжі на місцевих офіційних прийомах. Чому ти стала годувати аборигена? — запитав Семен.

— Щоб показати свою майстерність — змогу додати отруту в страву, а також протиотруту. Мене оцінили! Конкурентка визнала свою поразку, — Ольга взяла пакетик харчів, відкрила, покуштувала. — Їсти можна, але не до порівняння. Там стояли вишукані делікатеси, шкода що жінкам не дозволяється в присутності чоловіків їсти, тільки обслуговувати, а залишитися з іншими жінками після прийому, я не наважилася. Чула, що бували нещасні випадки, ненароком травмувалися шпичкою, а протиотруту зі столів в залі прибирають вслід за останнім чоловіком. Жінки-аборигени ведуть дуже тонкі інтриги.

Семен з Ольгою заглибилися в тонкості місцевого етикету і політичної гри. Федір згоджувався з цінністю знання, а сам твердо усвідомлював, що все те ніщо, проти законів економіки. Що було б в кав'ярні, якби Ольга не залишила кодових знаків? Не отримав би подарунок, з яким тепер “геморой”, тобто проблеми? Але з другого боку, офіційний обід, якби отруїли Семена, “геморой” був би ще більший.

— Кожному своє, — вирішив Федір. — Добре, що я економіст. Визнаю, Оля, ти принесла нам удачу.

— Для того я є “Талісманом”. Мушу тобі сказати, Федір, харчі ти купив не продумано.

— Це залишки, було більше і смачніше.

— Не виправдовуйся. Як прилетимо, я покажу тобі де потрібно було купувати, а заодно покажу що робити з подарунком від кав'ярні. Як діти малі, що політик, що економіст. З тебе, ще обід тет-а-тет, Семен. Не забувай! Час і місце, вибирає партнер, я чекатиму.

Ольга ще трохи поговорила про мистецтво, охарактеризувала особливості місцевої архітектури та скульптури, а також одягу і меблів. Чоловіки не поспішаючи збиралися, третій день підходив до кінця. Граціозна брюнетка давала поради.

— Мені з нею ще десь обідати прийдеється, — Семен замислився.

— Запроси її до нашого клубу, — порадив Федір.

Політик думав.

— Ти маєш рацію, потрібно переглянути тест зі спеціальною виделкою. Клубу

потрібні різні таланти.

— Особливо талант успіху! Запрошуєте в якості “Талісмана”? — Ольга поправила зачіску перед люстром. — Я обдумаю вашу пропозицію, — сказала. — Сьогодні ми успішно завершили кожен своє завдання. Пора рушати до наступного.

Подякувала Федору за обід і пішла також збиратися в дорогу.

Автор роботи В. Корнієнко

Насіння “дині”

Вечоріло. Семен йшов стежкою мимо чужих городів. Селяни й дачники вже зібрали урожай, дехто обробив ділянки гербіцидами, а дехто залишив визрівати гарбузи. В сусідньому селі, де в більшості мешкали поляки, гарбуз називали “динею”. Плоди про словесні викрутаси не знали, росли собі, гудина буяла на роздоллі. У вечірньому присмерку з під великого листа виглядали жовті округлі форми. В Семена вони викликали дивні асоціації. Нахилився й шльопнув рукою, ніби по дупі, а потім штурхнув гарбуз ногою. Зігнав злість, бо думав про своє. Гарбуз покотився. Сам цей овоч з чужої ділянки ніякого відношення до зіпсованого настрою чоловіка не мав, просто попав під гарячу ногу. Семен вже майже дійшов до межі, а круглий жовтий плід котився й котився. Ніколи раніше не помічав тут нахилу. Вже й не видно гарбуза, та по шелесту бур'яну було чутно, як той продовжував рух. Семен вийшов на дорогу, коли в лопухах рвонуло. Оглянувся на звук вибуху. Гарбузові нутрощі повисли на гілках верби. Жовтогарячі волокна звисали пасмами, гірляндами білили вологі зерна. Чоловік застиг.

— Насіння “дині” рвонуло? Хіба було заміновано... Чий то город? — подумав вголос. Короткими чергами сипнув сам собі запитаннями, а потім непевними відповідями. — Спочатку ця земля належала Миколі, той продав Петру, а той ще комусь. Мабуть зараз це власність Володьки Цицькатога.

Думки роїлися. Зайшло сонце. Смеркло. Стояв на межі стовпом. Побачив, як засвітилося світло в крайньому від городів будинку і на ганок вийшла жінка. Впізнав у ній Ольгу. Екстрасенс, чи відьма? Семен не чекав, що вона на ніч залишилася в себе на дачі. Дивився, як молодиця насторожено обійшла двір, шукала джерело вибуху. З жовтої плями світла зайшла в тінь дерев, пішла по краю свого саду, між чорним гіллям білили її руки, обличчя і спідниця на крутих стегнах. Семен прикипів поглядом до тої спідниці. Очі поступово звикали до темряви. Вздовж огорожі жінка рухалася в напрямку верби. Зупинилася. Оперлася об чорний стовпчик. Щось делікатно зняла з металевої сітки і поклала до рота. Подивилася в бік Семена, облизала пальці, знову щось зняла з чорної огорожі, лизнула те, що на пальцях, язиком. Чоловік обімлів, Ольга поїдала нутрощі гарбуза. Потім спідниця рушила до дому, а голова з руками лишилися на місці. Біле лице поманило облизаним пальцем, ніби наскрізь бачило остовпілого чоловіка. Семен, як сомнамбула зайшов у хвіртку.

Раптово стемніло. Це господиня вимкнула на ганку світло, частини її тіла з'єдналися.

— Що ти робиш в моєму городі? — запитала примруживши очі й хитнувши станом. Чоловік довго тупо дивився, переконувався, що бачить жінку цілою, не кавалками.

— Це твоя ділянка? — в голові Семена забухало. В тому хаосі крутилася думка, — Володька змінив свою стать? Невже й сюди вже дійшло?

В рисах співбесідниці гість нервово шукав схожість з Цицькатим. З жахом знаходив! І тільки потім згадав, що Ольгу знав давно. Може трохи й відьма, а так то нормальна жінка. Привиділося. Після такої мислі попустило.

— Заходь. Може зможу тобі допомогти, — Ольга відкрила двері, пропустила Семена в освітлений прямокутник будинку. Зайшов, переступив ознаки незакінченого євроремонту.

— Майстри завтра прийдуть, продовжать, — пояснила господиня, звільнила від інструментів стіл та протерла шматинкою. Посадила гостя в крісло. — Ну, говори, чому влаштував погром на моєму городі?

Семен дивився на звалені купою інструменти: кусачки, зубило, рашпіль, плоскогубці, скотч, ножиці, бензопила та ще щось засипане шурупами. Зверху лежав червоний мотузок.

— Я? Що? — Семен закліпав очима.

Ольга крутнула текстилем на стегнах. При штучному освітленні виразним рельєфом проступили звабліві форми.

— “Верблюже копитце”, верблюже, верблюже... Копитце..., — в голові Семена стрибали слова. — Тьху! Що це мене на верблюдах зациклало, — зупинив себе подумки. Господиня тим часом поставила на стіл чорну пляшку і два фужери. Мисочку з гарбузовим насінням. Сирим, не сушеним. Блиснула зубами в посмішці, облизала губи. Семен від жаху мало не зомлів.

— Вона мабуть захоче сексу, а я не зможу! — думав. Впився поглядом в обличчя жінки. Здалося йому страшнуватим. — Таке біля себе вночі побачиш і всратися можна! — спромігся на думку Семен і раптом з жахом відчув потужну ерекцію. Захотів погасити підступну напругу. Колись читав поради в книжках. То ж взяв себе в руки і став згадувати скільки заборгував за комунальні послуги. Не допомогло. Тільки на рахунках за газ трохи попустило, та не надовго. Кров атакувала голову, в вухах шуміло. Не з першого разу зрозумів, що до нього говорить власниця вузької спідниці.

— Тобі допомогти? — втретє запитала Ольга.

— Ні! — замахав руками Семен. Його щоки дозріли до пурпуру. Перед внутрішнім зором стояло, як білі тонкі пальці знімають з чорної-пречорної огорожі й несуть до губ нутрощі гарбуза, а гострий язичок проводить інвентаризацію білих зубків. Всякі борги: свої і державні вилетіли йому з голови.

Тендітна жіноча рука охопила темне скло й наповнила фужери густою червоною рідиною. Взяла кілька зерен з тарілочки.

— Люблю “динне” насіння. Гарбуз на польській, “диня”, — пояснила, хоч Семен це й без неї знав. — Вип'ємо, щоб ти забув про свої турботи, — запропонувала гостю. — Заспокойся. Я тобі допоможу, — запевнила.

Не заспокоївся, сидів нерухомо, мов з каменю, тільки в очах мерехтіли червоні рефлекси. Нарешті витяг перед собою руку, пальці йому дрижали. Приречено потягнувся до скляної ємкості.

На вулиці почувся шум, якась метушня, приглушена сварка, потім хтось забарабанив у ворота. Різону в уха дівочий крик.

— Рятуйте!!! Убивають! — неслося в вечір, під гупання металевих воріт. — Допоможіть!

Ольга матюкнулася, піднялася, вимкнула з розетки один з електроприладів. Містика розвіялася. Тіні шарпнулися по кутках. Надворі затихло. Згодом прозвучав сигнал домофона.

— Ольга Степанівно! Тьотя Оля! Ми помирилися. Вибачте, більше так не будемо, — благав той самий дівочий голос по домофону. Чути було, як шепотом їй підказували, що говорити.

— Підлітки мій вай фай біля воріт ловлять задарма, — пояснила Семену обурена жінка. — Часом конкуренція за краще місце переростає в конфлікт. Тоді вимикаю.

— Я вас попереджала, будете шуміти, то не буде інтернету, — сказала Ольга в домофон.

— Це не ми! До тітки Галини гість приїхав, Володька. Він не знав. Каже що в них там так заведено. Мою мобілку до вас в квітник закинув. Можна я забару? Він уже розкався, йому пояснили, більше так не робитиме. Тьотя Оля, можна я пошукаю свій телефон? — вмовляв писклявий голос.

— Шукай, — господиня, натиснувши кнопку, відкрила хвіртку, автоматично увімкнулося освітлення. Зашаруділа трава, залунала з клумби мелодія, хтось з друзів подзвонив до малої, допомагав в пошуках. Знайшла. Подякувала, Побігла до своїх. Клацнув замок. М'яко гасилося світло. Двір поринав в темряву, кімната також. Освітлення чомусь меркнуло однаково на вулиці і в приміщенні. Ольга відійшла від вікна, хитнулися штори.

— Ми нарешті вип'ємо? Пригощайся. Я поставлю свічки, — сказала господиня. Звідкілясь взяла масивний свічник з двома червоними свічками. Запалила. Язички полум'я прикували погляд Семена. Війнуло чадом.

— Ти до Галини ходив і вона тебе “послала”? — Ольга заглянула гостю в очі. Той промовчав. — Зганяв гнів на моїх гарбузах?

— Не знав, що твої! Лежав великий, круглий, як дупа під лопухом! Не втримався! — виправдався Семен.

— Чому тебе понесло на мій город?

— Сердитий був. Не дивився куди йду, хотів комусь в “диню” дати — чоловік сказав, зітхнув, взяв фужер, кліпнув очима, глянув на свічки. Вони стояли білі. Моргнув ще раз. Таки білі, а спідниця в Ольги раптом стала чорна-пречорна. — В тебе свічки побіліли, повідомив хазяйці.

— Які свічки? — кокетливо запитала жінка. Обтягнуті чорним-пречорним стегна рушили на Семена.

— Бі... — почав говорити Семен і йому заткало. Свічок не було, тільки два вогники висіли в повітрі, тремтіли над столом. Фужер випав йому з рук, густа рідина розтеклася по підлозі. Чоловік схопився на ноги, посковзнувся, розтягнувся на долівці. Червоний мотузок грізно підняв розпатланий кінець, хитнувся, сповз з купи інструментів, обмотав кість правої руки гостя, переплутав кожен палець. Задіявши всі органи свого тіла, Семен майже став вертикально, хоч ноги йому роз'їжджалися. Світло вогників било в очі, закрився рукою. Короткими чергами по чому попало лупило насіння “дині”. Атакований знову втратив рівновагу, підставив обстрілу тил.

— Зерна “дині” б'ють по “дині”, — мовчки про себе констатував факт Семен з позиції раком, відповзаючи до дверей. Не пам'ятав, як здолав огорожу, біг світ за очі навпростець. Гарбузова гудина хапала за ноги. Вибухали гарбузи і їхнє насіння несло за втікачем, розвіваючи за собою помаранчеві волокна.

— Женуться, як сперматозоїди! — подумав і додав “газу” Семен. Так ганяв і ганяв городами під акомпанемент бухання гарбузів, поки не впав знесилений.

Світало. Чулися жіночі голоси. Боліла рука. Чоловік напружив слух, говорила Ольга.

— Не ночував він у мене. Зайшов, вчинив погром, схопив висок, що майстри залишили і помчався. Громив тягарцем гарбузи, всі, що траплялися в нього на шляху. Що ти з ним зробила, Галино? Семен був сам не свій.

— Та нічого. Зайшов учора, а я якраз гарбуз внесла, кашу варити, родичі в гості приїхали. Вискочив, мов ошпарений. Побіг туди, — мабуть, оповідачка показала рукою напрямом. — А там городи покропили. Може надихався. Тапер ходжу, шукаю, чи не трапилося чого з ним, — відповіла Галина.

Семен обережно відкрив очі. Він лежав у кропиви, недалеко від двору Галини. Подивився на онімилу руку, розмотав червоний шнур, потягнув за кінець, з бур'яну дістав тягарця. Висок.

— Як він тобі, Галино? Як би там не було, чого б не надихався, а через тебе вчора ганяв, як навіжений, гарбузи трошив, — запитала Ольга в Галини. Семен наставив вуха, відповідь його цікавила також.

— Вийшла б за нього, якби запропонував, — Галина зітхнула. — Наробив через мене шкоди. Роботи собі додав: дві огорожі потребують ремонту і за знищений урожай гарбузів прийдеться заплатити. Але, якщо запросити людей до нас на весілля, то напевно вибачать. Може йому делікатно натякнути?

Розмова затухала. Жінки віддалялися. Чоловік в кропиви зайняв більш вигідну позицію. Пощипувало пальці, в п'ясті відновлювався кровообіг. Семен встав, струсив з себе гарбузове насіння. Почухав з тилу, все боліло.

— Що тут скажеш? — подумав. — “Диню” посієш, в “диню” пожнеш.

Поza городами крадькома Семен пробирався додому, обминав розтросені гарбузи і городи з пожухлим бур'яном — напевно, кроплені гербіцидами. Хто знає, може й справді вчора якоїсь хімії нюхнув. Потроху набував душевної рівноваги. Перспектива бути нареченим

в Галини на весіллі примиряла з ремонтом зруйнованої огорожі і додатковими витратами на компенсацію врожаю великої городньої ягоди. Вже спокійно змотав шнурок з тягарцем, поклав до кишені, щоб не забути віддати Ользі. Посміхався. Якийсь гарбуз відповів йому на посмішку, вишкіривши зернятка “дині”. Здалося...

В силу вступав новий день.

Автор роботи В. Корнієнко

Бійся, бійся

— Бійся, бійся, бійся!!! — волали Глашатаї. Обивателі не лякалися.

Головний Маніпулятор викликав на килим Проектанта. Ворс спеціального текстилю був наелектризований максимально, спокійно стояти на ньому не зміг би ніхто. Господар кабінету включив напругу для того, щоб підлеглий зациклений на болі в ногах, не міг викручуватися і говорив тільки правду. Босий Проектант мовчав.

— Ну!!! — гаркнув Маніпулятор.

— Може Виконавиць щось нахомунав? Розрахунки були правильні, — підстрибуючи виправдовувався Проектант. Маніпулятор протримав підлеглого на килимі до повного виснаження, потім викликав Виконавця. Той мав більше справи з практикою і, хоч також зняв черевики й шкарпетки, на килимі не стрибав, а по черзі стояв то на одній, то на другій нозі.

— Так. Вони більше нічого не бояться, — визнав.

— Необхідно залякати! Безстрашним неможливо мізки пудрити! — вимагав Маніпулятор.

— В обивателів вичерпалися запаси страху. Занадто часто активували одні й ті ж рецептори. Потрібні нові проекти, щоб обходити стимуляцію страху, та розхитувати периферійні відчуття, будячи тривогу. Може це щось дасть, — міркував Виконавиць. Пропозиція в Маніпулятора викликала сумніви. Насторожувало те, що сам Виконавець його не боявся і не приховував цього.

— Чому вони не бояться темряви? — подав голос Проектант з під стінки, де лежав розтягнувшись.

— А чому її бояться? — запитав Виконавиць, помінявши ногу.

— Так задумано в проекті! — прозвучало знизу і власник голосу з трудом сів.

— Що таке темрява? Відсутність світла. Якщо знаєш природу речей, немає чого боятися.

— Припиніть! Ви, двоє, мусите зробити так, щоб громадяни боялися! Темряви, вітру, смерті, чи ще чогось, мені все рівно чого, але щоб панічно жахалися, — заявив Маніпулятор і відправив підлеглих з очей.

В кабінеті Проектанта секретарка обом розтирала спеціальним розчином ноги.

— Що ти зробив, що тебе його килим не пробивав? — запитав Проектант.

— Натоптиші натоптав, — буркнув Виконавець. Не хотів ділитися секретом, недовіряв співбесіднику. Насправді, коли він виконував той килим за проектом присутнього тут чоловіка, то на всякий випадок заклав в узорах безпечні місця. З ногу на ногу переступав, тільки для того, щоб не викликати підозру.

— Скажи мені ще раз, про периферійні відчуття. Яка схема їх подразнення? — запитав Проектант, він хапався за будь яку ідею. Знав нестерпний норів Маніпулятора. Виконавець не поспішав з відповіддю, спочатку забажав кави, до кави коньяку, до коньяку горіхів. Господар кабінету від нетерплячки смикався.

— От бачиш, ти вже боїшся, тебе гризе невпевненість, ти не знаєш, що від мене чекати. Так це й діє, — відповів, випив коньяк, подивився на каву, потім на секретарку. Горіхи зігнував. — Такий страх відразу не усвідомлюють, він підсвідомий. Ніхто не зможе ним управляти. Результат непередбачуваний. Не хотілось би влазити в це болото, зачіпати неусвідомлене. Не буди лихо, поки тихо.

— Мусимо! Ми на роботі. Нам за це гроші платять, — аргументував Проектант.

— Що ж, проаналізуємо. Почнемо з кінця, — Виконавиць хруснув горіхом.

— Чому з кінця?

— Бо я завжди так роблю. З кінця краще, якраз в кінці знаходиться те, що має бути на виході.

— Всі з початку починають, — невпевнено сказав Проектант.

— Не чіпляйся! Він хотів, щоб боялися смерті? Не боятимуться. Бо що в ній такого? Звичайний перехід звідси, туди. Наступне, що було? Вітер? Його чого боятися? Шумить? Знищить? То й що? Дурниці це! Про темряву я вже казав. Давай розглядати — «все рівно чого». Може щось намацаємо, — Виконавець приступив до кави. — Де шоколадка? — запитав. Секретарка схопилася й помчала по цукерки. За короткий час її відсутності, чоловіки домовилися, в якому напрямку проводитимуть пошуки. Проектант встиг накидати схему, Виконавець вніс поправки. Перевірити ефект зробленого, вирішили на Секретарці. Зібрали схему. Коли захекана жінка з пакунком влетіла в кабінет, обидва чоловіки зустріли її дуже плотьодними поглядами. Подумала, що зголодніли, віддала шоколадки й знову організувала каву.

Додому йшла одна. Взимку рано смеркалось. Попереду бігла тінь. Щось насторожило жінку. Тінь була парна! Налякана, зупинилася під ліхтарем. Паніка накочувала хвилями. Секретарка завмерла в освітленому колі. За жовтою плямою світла, не бачила нічого, але відчувала, що там щось діялося. Відтінки темного групувалися, створюючи невиразні образи. Від страху не могла ні зрушитися, ні обізватися. Дрижала. Потім завила й помчала не знати куди. Гілля шмагало по обличчю. Спіткнулася. На попі з'їхала кудись вниз і там застрягла. Поступово холод приводив до тьми. Сиділа в засипаному листям рові. Де-не-де білвли залишки снігу, над головою, в ажурі крон голих дерев, світліло небо. Ближче розгледіти не вдалося нічого. Було темно, хоч в око стрельни. Секретарка притискала до грудей сумку, добре, що не загубила. Подумки посварила себе за паніку, окремо пройшлася по своїх розумових здібностях і стала вибритися з рову. Спокійно обійшла довкола. Шаруділо листя. Кругом височів обрив. Виходу не було! Яма! Темрява згустилася, тільки небо сіріло над головою. Нервово обмацувала краї пастки, осипалася холодна глина, звисало коріння дерев. За п'ятим разом здалася, бігти не було куди. Пробирав холод. Згадала, як хтось зі знайомих захолюнув, царство йому небесне. Втішалася тим, що зими раніше були більш морозними, зараз, все-таки, температура майже плюсова. Сало жаль себе. Заскиглила. Раптом матеріалізувався голос матері. Впливла з пам'яті розповідь, як вночі, можна заблукати на печі. Добре, що хоч видно де верх, де низ. Темнота дезорієнтувала відчуття. Секретарка подивилася на небо, воно темнішало. Машинально відкрила сумку, дістала цигарку й запальничку. Як вона могла про них забути? Адже має світло! Запалила, затягнулася. Нагорі захвилювалися тамтешні мешканці й залопотів “дощ” з пташиного послюду. Вогник сполохав пернатих, що ночували на гіллі і вони зі страху опорожнилися.

Перспектива бути обісраною з голови до ніг, нейтралізувала боязнь темряви. Секретарка вдавила жарину в глину. Хляпи з гори ставали рідшими і шурхіт пернатих потроху затихав. Навпомацки знайшла в себе серветку, спробувала витерти, хоч обличчя. Тільки розмазала. Сусідство птахів заспокоїло. Згадала це місце, вона заходила сюди не один раз. Ніякий це не рів, а крутий схил в парку. Обрив був тільки з одного боку. Донизу вів тротуар, по якому й з'їхала на дупі, а правіше знаходилися сходи, також засипані зопрілим листям.

Не ризикувала повторити експеримент з запальничкою. В чорній графіці крон намітила орієнтир. Йшла, обережно ступаючи, фіксувала відчуття, то хрусне гілка, то нога придавить щось підозріло м'яке. Очі не зводила з мітки — узору гілок на тлі темно-сірого неба. Посковзнулася, впіймала рівновагу. Орієнтир зник! Змінилася вся небесна декорація. Чорні лінії зображували посмішку дідька. Секретарка протерла очі. Дідько з вишини підморгнув і почухав себе за рогами.

В поле зору всунулася одутлувата. кругла пика місяця. Під ноги впали тіні, дивні білі тіні, світле гілля на чорному тлі. Дублікат дідька під ногами блиснув іклами і в стрибку цапнув за праву ікру. Тріснув текстиль. Секретарка заверещала й атакувала обрив. У всі боки полетіла глина, дівчина заривалася у вертикаль, як кріт.

— Що я роблю? — подумала й зупинилася. Вилізла з нори, струсила з себе все, що

налипло. Намацала запальничку, затиснула в руці. Нагорі завовтузилася сонна пташка і недалеко щось ніби капнуло. Секретарка зітхнула й заховала джерело вогню в кишеню.

Гучно, розриваючи тишу, вдарила по нервах бадьора пісня — дзвонив мобільний телефон. На звук птахи відреагували, як і на світло — заляпало, мов рясний дощ. Під прицільним обстрілом пернатих, Секретарка відповіла на дзвінок. Дзвонив Виконавець, шукав її, просив повернутися на роботу. Відмовилася! Це її особистий час! Чоловік наполягав, взивав до громадянської свідомості. Та не могла вона показатися комусь на очі в такому вигляді! А згори періодично хляпало, чим не покращувало зовнішню красу і внутрішній стан.

— Вона там! — сказав голос Виконавця і покликав Секретарку. Уявивши свій вигляд, та рвонула світ за очі. За спиною тупотіли переслідувачі. Пернаті бомбардували. Нарешті впіймали втікачку, заспокоювали і вмовляли бути покірною. На зворотному шляху жертва експерименту брикалася та намагалася вирватися. Чоловіки тягли її до дороги, щоб посадити в автомобіль, відвезти додому. Вовтузилися під деревами. Ворони посилили обстріл. Одяг на людях набував все більш строкатого вигляду. Виконавець не підозрював, що інтелігентний хлюпик Проектант знає стільки прокльонів. Маму Маніпулятора згадував за кожним словом. Окремо пройшовся по всіх його предках і нащадках до сьомого коліна. Колоритно.

— Ти звернув увагу, що вона боїться показатися на людях в обісланому одязі більше, ніж померти? — сказав Виконавець.

— Ще не встигли помінятися акценти. Пройшло мало часу, — аналізував теоретик.

— Вона могла й дуба дати, поки твої акценти розчухались би.

— Хто міг передбачити урвище з воронами?

— Ти біля офісу хоч раз проходив пішки? — запитав Виконавець. Проектант не став признаватися, що пішими прогулянками не захоплювався.

— Але діє! Ти був правий, якщо розхитати периферійні відчуття, страх накочує. Потрібно тепер попрацювати над дозою, а то бач, як буває, — теоретик показав на Секретарку. практик помовчав, подумав і сказав:

— Над захистом потрібно попрацювати, бо ти будеш перший, на кому Маніпулятор випробує твій новий проект. Думаю нам не варто розповідати про експеримент.

Проектант згодився, учасниця експерименту самовіддано лаялася.

— Веземо додому, — Виконавець тягнув Секретарку в авто.

— Вона мені весь салон загадить! — власник машини критично оглянув напарника. — Ти підеш пішки! — наказав.

— Буду тримати істеричку, поки не заспокоїться. Прогрій в салоні, я можу роздягнутися. З неї також знімемо верхній одяг. Ти без мене не поїдеш. Хто буде жінку пильнувати? — Виконавець був більш практичний.

— Хіба-що наголо роздягти, і то навряд чи допоможе. Чого її понесло під дерева?!

— Я попереджав про непередбачувані наслідки.

В автомобілі Виконавець вів себе стримано і дуже обережно. Сидів на задньому сидінні, обнімав загорнуту в плед Секретарку і шепотів їй щось про кохання і взаєморозуміння, чим дивував Проектанта. Перестраховувався, знав, що Маніпулятор міг прослуховувати. Нічого зайвого не говорив і вдома у потерпілої. Довго відмивав її у ванній, незважаючи на протести другого присутнього чоловіка. Весь помічений птахами одяг запхав до пральної машини, не розраховував на результат, але закрив там, щоб не смерділо. Знову пили каву, хоч і не хотілося. Залишити жінку одну, не ризикували.

Проектант дрімав в кріслі. Секретарка поглядала на “раптом закоханого” в неї чоловіка. Вірила і не вірила. Розпитувати ні про що не стала. Виконавець напружено думав. Результат досліду перевершив сподівання. Проектант нічого не приховає. Маніпулятор жбурне це в люди і почнеться... Вони використали світло, бо це швидше, звук діятиме значно повільніше, а скоріш за все й результату не дасть, там давно заблоковано. Запах? Було б

ефективно, але діяти може тільки зблизька. Кінетика? Виключно при безпосередньому контакті. Виконавець шукав захист і, здається, знайшов. Дивлячись в стелю, розраховував, які мають бути захисні окуляри.

— Як вивести її з цього стану, — запитав позіхаючи Проектант.

— Дідько його знає... Може злякати? — сказав Виконавець і голосно гаркнув жінці в саме вухо. Для більшого ефекту жбурнув вазою об підлогу. Розлилася вода, розсипалися квіти, ємкість вціліла, бо була мідна. Секретарка кинулася прибирати. Подвійна тінь металася по підлозі, та жінка більше не лякалася. Вимкнула торшер, залишила одне джерело світла і дублікат тіні зник. Подіяло.

Зібрала квіти, налила свіжої води, поставила вазу на стіл. Периферійним зором помітила, як тінь показала їй середній палець. Витерла руки і показала той самий жест у відповідь.

Автор роботи В. Корнієнко

Реабілітація

“Кожен може покохати молоду і красиву, а ти спробуй немолоду і страшну... Матимеш незабутні враження”. Вивіска відповідала змістові, дещо облупилося й облізло, дещо було закидане брудом. Напис закликав покохати старих і бридких, “незабутні враження” від такої спроби, були гарантовані.

Адам стояв втупившись у вивіску. Вражень не шукав, але потребував допомоги. Перехід через тонкий вимір негативно впливав на потенцію. Всі про це знали, обмежувалися одним, максимум двома переходами. Адам зробив три, так вийшло, ризикнув, великі надії покладав на реабілітацію. Даремними були ті надії. Ні курс інтенсивної терапії, ні м'якого відновлення не дали результату. Потенції не було. Так і жив би собі спокійно. Нащо вона йому, та потенція? Так ні! Питання чоловічої сили встало ребром.

Адам подивився на вхід, той відповідав антуражу і по віку і по бридкості. Біля дверей сиділа стара карга. Сексуального пориву побачене не викликало. Зауваживши цікавість чоловіка, прибрамна Мегера посміхнулася Адаму. Усмішка не випадала зі стилю, пасувала оточенню.

Адам поборов порив втекти, взяв себе в руки, зробив кілька кроків до вивіски. Мовчки читав написане дрібними літерами. Прочитав разів з п'ять, зміст до свідомості не доходив. Занадто хвилювався. Він хотів женитися, а це вимагало виконання деяких чоловічих обов'язків. Мусив відновити функції свого “інструменту”. Потребував правдивої реабілітації. Що він вже тільки не перепробував! Адам згадав чарівний персонал реабілітаційних центрів. Ніжні пальчики і губки медсестер, їхні еротичні костюми. Результат був плачевний. Витончений, красивий, сексуальний, добре навчений персонал реабілітаційних центрів не зміг нічого добитися. Адам ризикував втратити наречену. Скільки вона могла чекати?

Глянув на задріпаний вхід чергового, рекомендованого реабілітаційного центру. Карга підбадьорливо посміхнулася. Це був його останній шанс. Друг порадив Адаму піти в цю “халупу”, комусь, колись, там було допомогло.

Адам вагався. Лякали “незабутні враження”.

— Побачиш вночі таку “лялю” в себе в ліжку. Від “незабутніх вражень” заїкаться почнеш, — подумав і пішов до Карги, сухо привітався, відкрив облуплені двері, зайшов, Мегера увійшла слідом. Двері закрилися.

Поки очі Адама адаптувалися до мороку неосвітленої кімнати, Мегера всілася за завалений стосами паперу стіл.

— Маєш офіційне направлення на реабілітацію?

— Але ж я сам прийшов! Що ще треба? Розписка, що покрию витрати? Чи тут оплата наперед? — вибухнувши запитаннями, Адам все ж дістав направлення на лікування. Мегера уважно проштудіювала документ.

— Три “переходи”. Чи ти не знав чим це грозить? А тепер куди спішиш? З часом все само може направиться, — стара карга підкреслювала дещо в його паперах. Адам зітхнув.

— Вирішив одружитися? — уточнила Мегера. Адам зітхнув ще раз, озирнувся й повів поглядом по кімнаті. Карга зрозуміла натяк, запропонувала сісти. Крісло під гостем жалібно заскрипіло, скаржачись на свій вік, мабуть було ровесником господині. Під строгим поглядом завмерли, і гість і крісло.

— Наречена знала, чим грозять “переходи”? — допитувалася ексектор.

— Знала. Ми надіялися..., — Адам задумався.

— У вас любов, чи розрахунок? — запитала Мегера, Адам знітився. — Значить розрахунок. Молода? Красива? Багата? — на відповідь стара не чекала, ставила в себе якісь помітки. — В реабілітації твоя наречена участь приймала?

— Ні. Вона віруюча. Вихована дуже строго. До весілля не можна, — Адам почервонів, як буряк.

— Чи знає твоя половинка, як відбувається реабілітація? — Карга гмикнула й поправила окуляри. — Ти от уже у скількох пройшов, — ткнула пальцем в його папери. — Здогадується, як то виглядало?

Адам мовчав, Карга читала примовляючи.

— Медсестри... Що вони можуть, ті дівчатка? В халатику ходити, уколом дражнитися? Чи клізму ставити? По справжньому “піднести” пацієнта вони не здатні. А “мавки”? — Мегера підкреслила нігтем наступний запис в історії хвороби Адама. — Медперсонал у віночках. Терапія на природі: трава, вода, павуки, бджоли, мурахи... Дало якісь результати?

Питання було риторичним, відповідь на нього Мегера не чекала, втупилася поглядом Адамові в ширінку. Той ледве стримав рефлекс, прикритися руками.

— Не соромся. Ніхто сторонній сюди не заїде. Тут тільки ті, хто потребує справжньої реабілітації. Не те, що там, — Карга вказала рукою, чи то в Адамові папери, чи десь в простір. — Симулянти там, безкоштовно хочуть бавитися з красивими лялями. Тут таких немає. В нас досвідчений персонал з великим стажем! Справжні профі!

Від палкого запевнення Адам скис. Він вже не раз пожалкував, що переступив цей поріг і малодушно разом з кріслом тихо поскрипуючи посувався в бік дверей.

— Покажи, як виглядає твоя пасія. Фото її носиш? Треба знати на кого в тебе підйом, — запитання Мегери догнали Адама при дверях. Аж вистрибнув з крісла.

— Який підйом, коли реабілітація! — Адам м'явся, заїкався, жував інформацію і деталі про те, що в нього ні на кого і ніяк. Потім покірно показав фото.

— Така довго чекати не буде, — винесла вирок стара Карга. Адам це знав й без пророчиці. — Чого тебе в “перехід” третій раз понесло?

Адам промовчав. Бо що мав сказати? Визнати себе дурнем? Назватися старим ослом? Мав тридцять років, а як підліток, побіг виконувати просьбу нареченої. Тепер відчував себе використаним і ошуканим. Якщо певні функції його організму не відновляться, заручини будуть розірвані. Ах ці жінки. Просила зробити це для неї, заробіток був би не зайвий в їхню сім'ю, адже відразу по тому одружаться. Тепер релігія родини не дозволяла зарученій вийти заміж за імпотента.

Знайомство їхнє було дивним. Дівчина зацікавилася Адамом, коли взнала що він “перехідник”, до того різкість на чоловіка не наводила, хоч по справах перетиналися часто. Щиро засмутилася, дізнавшись, що два переходи вже зроблені, а третій не бажаний. Вмовляла довго, обіцяла все, але потім, після весілля. Тепер перед тим звабливим “потім” встала велика перешкода.

— Що буде, якщо ви не одружитесь? — озвалася Мегера.

Від нового запитання в Адама по плечах пішли дрижаки. Що буде? Катастрофа! В нього тоді не буде нічого. Ні фінансів, ні дому. Наречена обставила все дуже хитро. От тобі й шлюб за розрахунком. Єдине, що лишиться для нареченого, це стати “рабом переходів”. Таких “євнухів” було багато, Адам не хотів про них навіть згадувати.

— Як ви знайшли наш заклад? Ми не даємо реклами. Вам хтось рекомендував? — продовжувала допит стара.

Адам назвав приятеля, Мегера записала.

— Покажу вам наш персонал. Подивіться, поки я формуляр заповню, — Мегера відхилила шторку на стіні, показала за нею мутне скло — вікно в сусідню кімнату. Там було видно з десять абсолютно голих жінок різного віку, різного зросту і габаритів, не вистачало серед них тільки молодих. Вони займалися хто чим. Голизна відволікала, не давала зрозуміти, що роблять. Адам вкляк при вікні, потім кинувся до дверей.

— Я хочу вийти! — кричав, зі всієї сили смикаючи двері. Ті навіть не хитнулися. Мегера спокійно писала, потім склала в теку написане, ткнула на полицю до таких самих тек.

— Ти як сюди заходив, напис на дверях читав? Там прикріплена сторіночка дрібного тексту. Ти її бачив? Якщо прочитав і зайшов, значить з написаним згідний, а якщо не читав,

то хто тобі лікар, — Мегера безнадійно зітхнула. — Двері відкрити можна тільки раз на добу. Тримайся. Не мусиш заходити до дівчаток, можеш тут пересидіти, або в ізоляторі. На ніч постіль тобі видам, — сказала, відкрила двері в сусідню кімнату, пішла. Адам бачив, як проходячи Мегера перекинулася словами з “дівчатками” і вийшла в протилежні двері білого кольору. “Дівчатка” засміялися. Мабуть з нього. Сів і крісло з жалю застогло. Чекав. Час тягнувся. Розваги не було. Контакт з зовнішнім світом обірвався, покриття мобільного зв'язку блокувалися. По одному каналу міг подзвонити, але розповідати комусь, як вляпався, не хотілося. Що там ще було написано дрібними літерами на дверях, з чим він автоматично згодився? З нудьги дивився в освітлене вікно, “дівчаток” розглядав, як рибок в акваріумі. Їх безпосередність показувала, що голими вони проводять більшу частину доби. Нічого надзвичайного не робили: хто пив каву, хто дивився фотографії, одна вишивала, дві вчилися танцювати. Абсолютно звичайні заняття. Адам потроху заспокоївся.

— Каву питимеш? — запитала в Адама одна з “дівчаток”. Стала біля вікна і, мабуть, включила мікрофон. Від несподіванки чоловік закліпав очима.

— Так! — вирвалося само собою.

— Заходь, двері відкриті, — сказала й пішла до столика наливати каву. Дверей в кімнаті було кілька: рожеві, сині, білі і ці що до нього, не знав, які вони з того боку.

Адам взявся за клямку й переступив поріг ватними ногами.

— Не з'їдять же вони мене і не згвалтують, — подумав. Жінки посунулися на канапі, звільняючи місце. Поговорили про погоду. Розпитали, як там, за тонким бар'єром. Хвилювало підтоптаних німф, чому не кожному дано зробити перехід і чому жінкам він не доступний. Адам розповідав піднесено. “Дівчатка” слухали затамувавши подих. Про результат переходів, а саме, вплив на здоров'я, делікатно мовчали і оповідач, і слухачки. По другій каві голизна співбесідниць вже не шокувала. За розмовою підбадьорився, відчув себе веселіше.

— А чому ми тут сидимо? Вхідні двері запечатані. Ходім в басейн, — запропонувала одна сива “дівчинка”.

— Я не маю плавок, ні до чого такого не готувався, — почав Адам, його зупинили сміхом. В одязі немає потреби. Рушили. Зупинилися.

— Там немає роздягальні, вбрання краще залишити тут, — пояснила пишногогруда. Підтоптані звабниці познімали сиві перуки. Без них виглядали краще, навіть трохи молодше. Адам роздягнувся до трусів. Йому допомогли повісити одяг в шафу. На труси “дами” поглядали критично, але не змусили знімати. Пішли в сині двері. Сунули обдертим коридором. Адам старався не думати, яке корито вони називають басейном. Лопотіли босі ноги по підлозі. На тлі такої “розкоші” відчував себе багатим, а в такій компанії — молодим красенем. Бабусечки вели себе досить жваво і по бойовому.

На диво басейн мав звичайний сучасний вигляд. Адам усамітнився в душовій кабінці. По тілу стікала вода. Чоловік думав, аналізував. Чому він був зляканий? Чого від них чекав? Чи він не бачив голих стариків на нудійських пляжах? Злякало, що це старі курви? Чи задрипаний антураж?

Бабусі плавали добре, Адам також. Влаштували гру з м'ячем. Розвага домінувала, проблеми відійшли на другий план. Тому запитання гостроносої наяди прозвучало зненацька.

— Ти також жертва аферистки?

Адам не зразу зрозумів про що йдеться.

— Ну, ще один наречений дуже набожної особи, — пояснила.

— Що значить “ще один”?

— Значить, наступний. Може п'ятий, чи шостий. Не пам'ятаю точно. Мегера говорила, що вранці організує вам спільну зустріч з адвокатом, — продовжити добросердна бабуня не змогла, бо ноги Адама підкосилися і він пішов під воду. Пізніше, коли нещасного витягли, відкачали й витерли рушником, не міг розпитати, бо джерело інформації побігло за ліками.

Потроху очухався. Знову пили каву. Серед підтоптаних німф Адам почував себе

Аполлоном Бельведерським і аналогічно вбраним. Тепер це його не хвилювало. Викликана Мегера, оснащена сучасною технікою, влаштувала новий допит клієнту.

— Що буде, якщо ти завтра з нареченою одружишся?

— Але ж я імпотент! Не можу, згідно договору, — пояснив Адам.

— Вона може дізнатися про це тільки після весілля.

— Так. Та в договорі є пункт, що в такому разі, за моральну компенсацію..., — чоловік сумно зітхнув. — Залишуся голим, як зараз.

— Договір складений мудро, — визнала Мегера. — Я, здається, маю зразок. Не твій, але вона не сильно їх міняє. Є пункти, яких вона не врахувала. Дзвони. Запевни, що вже все гаразд і назнач на завтра, або післязавтра весілля. Наполягай! Кажі, що поспішаєш, бо маєш шанс отримати акційну весільну подорож. І не хвилюйся, мої дівчатка запевнять, що ти був шаленим і невтомними, як жеребець.

Господиня борделю дала клієнту апарат зв'язку. Адам вагався, старі курви заохочували. Подзвонив. Кохана половинка не зраділа. Здалося, що не тільки розгубилася — настрахалася. По хвилі взяла себе в руки і цілком офіційно запропонувала розірвати заручини, ініціативу брала на себе, таким чином в Адама залишилося б все, що він мав, так, ніби ніколи не зустрічалися. Жодного почуття не було ні в голосі, ні в словах. Різко закінчила розмову без сентиментів.

“Дівчатка” чуйно приводили Адама до тям. Дві масажували йому ноги. Карга домовлялася про щось з адвокатом закладу. Добросердна носатенька відпоювала клієнта якимсь зіллям з домішкою алкоголю. Всі підбадьорювали. Адам дізнався, що він таки шоста жертва нареченої, може постраждалих було й більше, але шість, це точно, вони проходили тут реабілітацію. Сюди просто так ніхто не йде. Для справжнього кохання потенція не критична, є багато способів вирішення інтимної проблеми. Аферистка вже впізнає їхній номер телефону.

— Вона не знає, що про потенцію збрехали? — запитав Адам.

— А ми не збрехали, — відповіла Карга. Ввімкнула музику, взяла з полицки фужери й вино. Розлила присутнім. Раптом ляснула Адама по плечі. Чоловіка немов паралізувало, його кий встав, як дуб. Подивився, бо не повірив своїм відчуттям.

— Як немає проблем — то є в чоловіка потенція, все йде через голову, — Карга підняла келих, назвала остаточну вартість послуг. Натиснула кнопку на стіні. Здивований Адам побачив у відчинених рожевих дверях молоду звабливу німфу, огорнуту прозорим шовком. Вона поманила клієнта до себе.

— Це включено, — сказала Карга. “Дівчатка” побажали успіху. Пішов.

Автор роботи Є. Смаж

Ключ

Невиразні темні силуети видніли в тьмяному світлі ліхтарів.

– Обережно, тут вбивали... – пролунав тихий голос на площі.

– Кого?

– Коли? Тебе який час цікавить? – уточнив перший голос.

– А коли тут не вбивали? Кров зміли... – озвався ще хтось.

– Кров не можна зміти водою, – заявив перший.

– Чим можна? Слізьми незайманих дівчат? – спитав другий з іронією.

– Сльозами ката, – пролунало у відповідь.

Співбесідник засопів, образився. В нього затріпотіли крила носа.

Зупинилися біля каменя, тут поширювалась тривога, несло кров'ю. Небезпека була не в камінні, а в тому що під ним. Предмет захисник. На вигляд був як усі, сірий буличник. Лежав на газоні зарослий травою.

– Знайшли вхід. Добре, що зберігся. Бруківку поміняли... – другий тупнув по вимощеній площі.

– Нищили сліди, – сказав третій.

Сліди вони бачили всюди. Нічого їх не приховувало, ні викорчувані поранені дерева, ні повне оновлення дороги і тротуарів, ні регулярне миття спеціальними засобами. Навіть повітря було важке, нагнітало паніку.

– Бугаю, нам не варто боятися. Неживі бояться світла, та зараз ніч, – тихо сказав третій.

– Денного, а не такого. Ліхтарі не рахуються.

– Тут залишилися різні. Всі, хто боявся. Й такі, як ми. Тобі страшно, Студенте? – спитав другий.

Три постаті щось шукали. Обходили довкола Майдану, обминаючи середину. Один щось підняв, випрямився, і світло ліхтаря пройшло крізь нього, зате освітило предмет – опалений, посічений корінець ялівця.

– Тіне, це він? – запитав Бугай

– Хто ж його знає. Таке відчуття, що він, ключ, – відповів Тінь. Потряс корінцем. – Птах бачив, як Кадило замкнув прохід і кинув кийок в полум'я. Може й згорів. Та надіюся, що ні, мав сильний захист. Схоже на нього.

– Де Птах, чому не з нами? – Студент подивився довкола.

– Не хоче, не вірить. Кадило знав шлях, та він живий, з ним на поговориш, а колись багато розповідав про потойбічне, направляв на путь істини, на жаль, ніхто не слухав, – Тінь засмутився.

– З живими можна спілкуватися, якщо подолати різницю щільності часопростору, – сказав Студент.

– Побалакай з Кадилом, бо я не все пам'ятаю, – попросив Бугай.

– Пробивав. Він мовчить. Ти постарайся згадати.

Пішли далі, уважно оглядаючи кожен куш. Повернулися на попереднє місце. Студент нахилився над каменем.

– Не зруш! – Тінь шарпнувся до Студента. – Небезпечно. Скоро північ!

Площею пройшли люди. Троє завмерли в тіні.

– Людно, – визнав Бугай.

– Тут завжди хтось ходить. Так не буває, щоб нікого не було, – згодився Тінь.

– Сьогодні найсприятливіший день, – сказав Студент.

– Ніч, – виправив Бугай.

Площа жила своїм життям. Група юнаків догнала самотнього перехожого, повалила на землю. Пролунав крик. Зачалася бійка. Грабували.

– Вони нам усе зіпсують! Тіне, зроби щось, – прошепотів Студент.

Тінь метнувся до нападників і розчинися в сутіні. Там остовпіли, істерично заволали і в паніці прогупали вниз по вулиці. Жертва підбрала свої речі й, накульгуючи, пішла.

Тінь повернувся до гурта.

– Як ти це робиш? – запитав Студент.

– Нічого не роблю. Проходжу крізь них. Це будить у них тваринний страх, – відповів Тінь. Камінь пульсував, ніби чув і заохочував.

– Скоро, – сказав Бугай. Раптово знявся вітер. Покотив сміття, сипнув піском, підняв догори порвані поліетиленові пакети. Зашуміли дерева. Сховався за хмари повний місяць.

– А якщо не зможемо? – запитав Тінь.

Студент сіпнувся і «цикнув».

– Чого вам боятися? Ми вже давно «неживі», я все переосмислив. Тоді був зробив помилку, але вже готовий за неї відповідати, – Бугай навколо каменю вищипав почорнілу траву. Збільшився вітер, замрячив дощ, прохожих на площі зменшилося.

– Як нас класифікують? Ми духи чи інші? – поцікавився Студент.

– Запитай щось легше, – буркнув Тінь і задумався. Його давно цікавило, хто вони і чи всі однакові по своїй природі. Студент і Бугай були знайомі за життя. Тінь свого матеріально-го втілення не пам'ятав, чи був він там із ними знайомий, не знав. Чомусь разом із ними застряг між життям і небуттям. Звідти вийшли, а туди не дійшли, боялися кари за свої вчинки. Тінь також відчував панічний страх, хоч і не пам'ятав за що. Чекав на страшні муки. Не міг розкаятися у зробленому, бо не знав що зробив. Не відразу вирішили йти далі в небуття. Ця ніч давала надію знайти вхід і ключ до замка. Здається знайшли одне й друге.

Тінь подивився на полощу. Над бруківкою летіла рука, не вся, тільки кість. Відсвічувала невиразним фосфоричним ореолом. Перебирала пальцями, виділяла з них середній, помахувала ним, а потім скручувала дулю. Кружляла довкола одиноких перехожих. Люди її не помічали, але від «дотику» шарахалися. Зупинилася над каменем і ніби заскиглила. Бугай зітхнув.

– Рано ще. Зачекай, може, й вдасця.

Рука зависла, опустивши пальці додолу. Студент підійшов, погладив, а потім потис дивну долоню.

– Ми з ним були знайомі, – пояснив. – Це Рука, він був гарним хлопцем! Але...

Рука погладив Студента по щоці. Тінь слухав, та Рука не вмів говорити.

– Йому кість гранатою відірвало. Рука був спортсменом, вийшов захищати людей.

Стік кров'ю. Не міг покликати на допомогу, бо народився німим, а жестів уночі ніхто не бачив. Тоді їх штурмували. Ніхто не наклав йому джгут, та й джгутів із собою не мали, не були готові до такого. Чув би ти, як його душа волала. Мабуть, батьки почули, шукали сина наступного дня, – розповідав Студент. Рука ластився до нього, як котеня.

– Припиніть сентименти, відволікаєте, – попросив Бугай. – Давай ключ.

Тінь протягнув знайдений ялівець. Камінь вібрував, з-під нього віяло холодом.

– Раптом звідти щось попре? – запитав Тінь.

– Ясно, що попре. Вже сюди всякого наперло. Хіба ти не бачиш? Проблема в тому, що зло не можна знищити, але є можливість витіснити добром. Тож, Тіне, будь добрим. Ти, власне, хто? – Студент став у позу.

Тінь захитався, контури фігури розпливлися, за спиною, як крізь туман, видніло гілля.

– Сам не знаю.

– Коли ти вперше пройшов крізь мене, я мало не вмер зі страху, та вчасно згадав, що не живу. Які ти маєш відчуття при цьому?

– Ніяких. У камені чи в дереві відчуваюся більш захищеним, – Тінь заспокоївся і згустив свої форми.

Рука слухав, потім різко пройшовсь по оповідачеві розсікаючи від гори донизу. Тінь ойкнув і розсипався фосфоричними спалахами.

– Ти що, здурів?

– Тихо! Час надходить! – гаркнув Бугай. Навколо каменю коренем ялівця він видряпував складні символи.

Студент дивився, як з фосфоричного сяйва сформувалися дві фігури. Тепер було два Тіні. Рука жестикулював пальцями, пробував щось пояснити. Тінь 1 метнувся до Тіні 2, з'єднатися в одне ціле. Не виходило.

– Не робіть натовпу! – Студент піймав Руку, заспокоїв.

Рівно опівночі на дереві затріпотів крилами птах, можливо, горлиця, а може, ворона. Нічого більше не змінилося. Завивав вітер, хиталося гілля, сіялася дрібна волога, тільки де-не-де згустилася тьма. Студент глянув на Тінь 1 і 2. Бугай поклав ялівець на камінь.

Угору вдарив стовп холодного марева, навколо якого конденсувалась волога й інеєм осипалася вниз. Закрутився вихор. Біля каменя оголилася, земля радіус лисої площини збільшувався. Рельєфом проступили надряпані Бугаєм знаки. Щось завивало і гуркотіло. У вихорі закрутилися: опала хвоя, вирвана трава, дрібні грудки чорнозему, недопалки й пір'я. Раптом Рука шугнув у місиво вихору й вилетів з протилежного боку, затискуючи щось в кулаці. Повернувся до четвірки, нікому не показуючи здобич, облетів Бугая, зненацька проник у Тінь 1 та завмер на місці серця.

– Як ти мене дістав! – сказали Тінь 1 і Тінь 2 одночасно.

Поволі корінь ялівця піднявся догори, завис у холодному світлі. Камінь синхронно з гуркотом покривався павутиною тріщин.

– Забери ключ! – наказав Бугай і штовхнув Тінь 2 в центр оголеного ґрунту. Той спалахнув і зник.

– Завжди я! – заволав Тінь 1, ще трохи щось пробурчав і віддав опалений корінець, який звідкілясь з'явився в його руці.

– Ти ж хотів бути цільним, – зауважив Студент.

Всі вони хотіли бути цільними, тому й шукали частини себе, і хороші, й не зовсім добрі. Нарешті, такими, як є, готові були стати перед вищим суддею, хоч дуже боялися.

Камінь розсипався піском, а потім дрібним пилом. З громом вихор розсіяв його над світом. Дощ і вітер, припинилися одночасно. Запала тиша. Рука імітував серцебиття в грудях Тіні. Розправив пальці, на долоні була жовта кульбабка. Квітку залишив замість серця, сам вийшов і потис п'ятірню Студента. Ялівець відсвічував голубим сяйвом. Вони це зробили! Вдалося! Тепер зможуть відпочити, а не тинятися між буттям і небуттям. А що розсипався камінь, то так навіть краще. Кожна його частина мала властивості цілого.

– Звільнімося тільки ми, чи ще хтось? – запитав Тінь.

– Хто був настроєний, кому пощастить, той зможе, – сказав Студент.

Бугай подивився на жовту квітку-серце. Дав щигля Руці.

– Романтик... Замалим нам усе не зіпсував, – Бугай похитав головою.

Рука принішк на плечі Студента.

– Не зачіпай. Він переконаний, що Тінь була дівчиною за життя. Хотів встигнути зробити пані приємність, – пояснив Студент.

– Дівчина? З чого він взяв? Не вірю! – підхопився Тінь.

– Каже, що чоловічі особи не діляться. Він багато знає, та сказати не може, – Студент спробував засміятися.

– Дайте спокій! – попросив Бугай.

– Ти ще скучатимеш за нами, – заявив Тінь.

– Ми знову помремо? – запитав Студент.

Притихли. Хвилями накочував страх. Наближалось неминуче, невідоме.

Годинник відмірював час. Четверо сиділи між життям і небуттям. Ніхто не знав, що

чекає на них у майбутньому, можливо, там взагалі немає поняття часопростір. Дивилися, як мокрою площею швидким кроком проходять поодинокі живі люди, не помічаючи неживих, взагалі нічого не бачачи, зосереджені на собі. Звичайне життя-буття.

Тіні неживих розчинилися у стовпі холодного світла.

Автор роботи В. Корнієнко

Літературно-художнє видання

**Валія Киян
Юра Лоцький**

Начерки про всяке
Проза

Дизайн обкладинки Є. Корнієнко, А. Комарова.
Для ілюстрації використані роботи художників:
В. Батракова, Є. Смажа,
Д. Корнієнко, О. Тіменик, В. Корнієнко

Підписано до друку 15.03.2017 р.
Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.
Гарнітура «Times»
Друк RISO. Ум. друк. Арк. 15,33
Обл. вид. арк. 15,58.
Наклад 100 прим. Зам. 390

Видано та виготовлено
Видавець ФО-П Стасюк Л.С.
м.Хмельницький, вул.Дубініна, 6/2.
тел. 0978557497
E-mail: lilia_stasuk@mail.ru
www.vidatiknigu.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників
та розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК №4270 від 22.02.2012р.